

T.C
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

MENTEŞE REDİF TABURU VE FAALİYETLERİ

Edanur KAYMAKÇI

DANIŞMAN

Doç. Dr. Aysun SARİBEY HAYKIRAN

AYDIN-2020

T.C

AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

2020-YL-123

MENTEŞE REDİF TABURU VE FAALİYETLERİ

Edanur KAYMAKÇI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Aysun SARİBEY HAYKIRAN

T.C.

AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

AYDIN

Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Edanur Kaymakçı** tarafından hazırlanan **Menteşe Redif Taburu ve Faaliyetleri** başlıklı tez, 25/12/2020 tarihinde yapılan savunma sonucunda aşağıda isimleri bulunan jüri üyelerince onaylanmıştır.

	Ünvanı, Adı Soyadı	Kurumu	İmzası
Başkan	Doç. Dr. Aysun Sarıbey Haykıran	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	
Üye	Doç. Dr. Cihan Özgün	Ege Üniversitesi	
Üye	Dr. Öğr. Üye. Mehmet Başaran	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	

Jüri üyeleri tarafından kabul edilen **Yüksek Lisans** tezi, Enstitü Yönetim Kurulununtarih sayılı kararı ile.....

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Ahmet Can BAKKALCI

İmza

T.C.

AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

AYDIN

Bu tezde sunulan tüm bilgi ve sonuçların, bilimsel yöntemlerle yürütülen gerçek deney ve gözlemler çerçevesinde tarafımdan elde edildiğini, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilerle bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

25/12/2020

Edanur Kaymakçı

ÖZET

MENTEŞE REDİF TABURU VE FAALİYETLERİ

Edanur KAYMAKÇI

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç.Dr. Aysun SARİBEY HAYKIRAN

2020. XIV+ 233 Sayfa

Osmanlı İmparatorluğu'nun bel kemiğini oluşturan Yeniçeri Ocağı, 14. yüzyıldan 19. yüzyılın ilk yarısına kadar varlığını sürdürmüştür. Ancak 1826 yılında yeniçeri askerlerinin başlattıkları bir isyan sonucunda, Sultan II. Mahmud'un emriyle bu teşkilat kaldırılmıştır. Yeniçeri Ocağı'nın yerine ise daha modern bir ordu olan Asâkir-i Mansure-yi Muhammediye Ordusu kurulmuştur. Yeni ordunun desteklenmesi ve İmparatorluğu'n daha iyi savunulabilmesi için ise 1834 yılında Redif Askeri Teşkilatı kurulmuştur. Redif teşkilatı, askerlerin sürekli kıışlada tutulmadığı, askeri eğitimlerinin senenin belli zamanlarında yapıldığı ve tarımsal faaliyetleri de aksatmayacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu askerler hem savaş zamanında Asâkir-i Mansûre-yi Muhammediye Ordusu'na destek olmak ile hem de taşrada asayışı sağlamakla görevlidir. Bir yedek ordu olarak kurulmuş olan Redif Askeri Teşkilatı'nda, 1834 yılından 1913 yılına değin birçok düzenleme yapılmıştır. Menteşe Sancağı Redif taburları da bu düzenlemelere göre oluşturulmuş olup redif askerlerinin kıyafet, maaş, terfii ve tayin gibi özlük işlemleri de çıkarılan nizamnamelere uygun olarak yapılmıştır. Menteşe Sancağı Redif Taburu ve faaliyetleri, 19.ve 20. yüzyıl boyunca Avrupa Devletleri ile yaşanan savaşlarda ve iç isyanların bastırılması gibi görevlerde vazifelendirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Osmanlı İmparatorluğu, Redif Teşkilatı, Askeri, Menteşe Sancağı, Redif Taburu.

ABSTRACT

MENTEŞE REDİF BATTALION AND THEIR ACTIVITIES

Edanur KAYMAKÇI

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı

Süpervisor: Doç.Dr. Aysun SARIBEY HAYKIRAN

2020. XIV+ 233 Page

The guild of Jannissaries, which constituted the backbone of the Ottoman Empire, existed from the 14th century to the first half of the 19th century. However in consequence of a rebellion commenced by Jannisary in 1826, this organization was abolished by order of II. Mahmud. More modern army was established whose name is ‘Asâkir-i Mansûre-yi Muhammediye’ instead of the guild of jannisary. In order to help a new army and protect the Empire better, the Redif Military Organization was established in 1834. Redif Military Organization is organized in a way that soldiers are not kept within the garrison huts, their military training is held at certain times of the year and agricultural activities are not interrupted. These soldiers entrusted with supported the Asâkir-i Mansûre-yi Muhammediye army during war as well as maintain the order and safety of the community in the provinces. In the Redif Military Organization which was founded as a backup army, many formation were made 1834 to 1913. The Menteşe Sancağı Redif Battalion also formed according to these formation and the personnel transactions of the redif soldiers such as clothing, salary, promotion, appointment were made in expediently with the directory. The Menteşe Sancağı Redif Battalion and activities were commissioned in the wars with European States and tasks such as suppresing the internal rebellion in the 19th and 20th century.

KEYWORDS: Ottoman Empire, Redif Battalion, Military, Menteşe Sancağı, Redif Battalion.

ÖNSÖZ

Osmanlı İmparatorluğu, uç beyliğinden devlet teşkilatlanmasına geçmesiyle birlikte devletin asayişini ve güvenliğini sağlayabilmek için çeşitli askeri müesseseler ve teşkilatlanmalar oluşturmuştur. Bu müessese ve teşkilatlanmalar içerisinde askeriye'nin büyük bir kısmını kapsayan Yeniçeri Ocağı, 17. yüzyıla kadar İmparatorluğu'nun en güvenilir ve sadık askeri kanadını temsil etmekteydi. Ancak 17. yüzyılda teşkilat içerisinde birtakım aksaklıkların yaşanmaya başlaması ve yüzyılın sonuna doğru gitgide ocak içerisindeki bozulmaların yoğunlaşmasından dolayı bu alanlarda ıslahat yapılmasının gerekli olduğunu düşünen Sultan III. Selim hem Yeniçeri Ocağı'nı hem de askeri alanda yaşanan sorunları düzeltmek amacıyla devlet erkanından istediği ıslahat lahiyelerini inceleyerek yaşanan aksaklıkları ve problemleri çözmek için yeni kararlar almıştır. Ancak yeniçeri askerleri ve ıslahatlara karşı çıkan devlet erkanı alınan bu kararların uygulanmasını engellemiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun reformcu padişahı olarak bilinen II. Mahmud, III. Selim döneminde yapılamayan ıslahatları bu dönemde tekrardan gündeme getirmiştir. Sultan II. Mahmud, ilk olarak her türlü ıslahata muhalefet olan ve 18. yüzyılda askeri işlevini tamamıyla kaybetmiş, İmparatorluğa faydadan çok zararı dokunan Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması için fırsat kovalamıştır. 1826 yılına gelindiğinde yeniçeri askerlerinin kazan kaldırıp isyan hareketini başlatması bu teşkilatın sonunu getirmiştir. Vaka-yı Hayriye olarak bilinen Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması Osmanlı askeriyesinde ve ordusunda yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur.

1826 yılına kadar var olan Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasının ardından Asakir-i Mansûre-yi Muhammediye Ordusu adında yeni bir ordu teşkil edilmiştir. Bu orduda Avrupa devletleri ile savaşabilecek ve İmparatorluğu koruyabilecek nitelikte askerlerin yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Ancak geniş sınırlara sahip olan İmparatorluğu Avrupa devletleri ile yaşanan savaşlarda muhafaza etmek ve taşrada asayişini sağlayabilmek yeni kurulmuş bir ordu için kolay olmamıştır. Bu nedenle 1834 yılına gelindiğinde hem yedek ordu hem de bir taşra ordusu konumunda olan Redif Askeri Teşkilatı kurulmuştur. Redif teşkilatı, İmparatorluğu'nun önemli bir gelir kaynağı olan tarımsal faaliyetleri aksatılmadan askerlerin senenin belli bir döneminde askeri eğitimlerini alabilecekleri ve kışlarında kalmalarına gerek olmayacak şekilde teşkilatlandırılmıştır.

Bizi bu çalışmaya yönelten önemli bir sebep; Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli bir birimi olan askeri sınıfın tarih içerisinde zamanla nasıl değiştiğini ve şekillendiğini anlamak ve anlatmak üzere böyle bir çalışma yapılmıştır. Bu tezde vurgulanmak istenen konu, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş yıllarından 1826 yılına kadar var olan Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasının ardından Asakir-i Mansûre-yi Muhammediye Ordusu'na yardımcı olmak amacıyla kurulan Redif Askeri Teşkilatı'nın kuruluş ve gelişim faaliyetleridir. Bir taşra ordusu olarak kurulan Redif Askeri Teşkilatı'nın sancaklarda oluşturulmasının ardından askeriyede yaşanan değişimler, Aydın Müşirliği'ne bağlı önemli sancaklarından biri olan Menteşe Sancağı özelinde incelenmiştir.

Tezin kaynaklarını, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivlerinden Menteşe Redif Taburu'na ilişkin elde edilen belge ve defterlerin yanı sıra resmi yayınlar arasında yer alan Aydın Vilayeti Salnameleri ile Askeri Salnameler oluşturmaktadır. Ayrıca tez ikinci el kaynaklarla da desteklenmiştir. Konumuz ile ilgili önemli arşivler arasından yer alan ATESE Arşivi'ne başvurulmasına rağmen Covid 19 nedeniyle izin alınamamıştır. Menteşe Redif Taburu askerlerinin, askeri faaliyetlerini konu edinen ve III. bölüm için önemli bir kaynak olan Milli Savunma Bakanlığı'nın “Şehitlerimiz” adlı kitabı ise incelenmiş olmasına rağmen 1834-1913 yılları arasında yaşanan savaşlar veya iç isyanlarla ilgili verilen bilgilerde Menteşe Redif Taburu'nun askeri faaliyetlerine dair bir veriye ulaşamamıştır.

Osmanlı Arşiv belge ve defterlerinde belirtilen hicri tarihlerin miladi tarihlere çevirilmesinde Türk Tarih Kurumu'nun tarih çevirme kılavuzundan yararlanılmıştır. Ayrıca Menteşe Sancağı'nın eski kaza ile nahiye isimlerinin belirlenmesinde Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nün yayınladığı “Osmanlı Yer Adları” adlı eserden faydalanılmıştır.

Konunun belirlenmesinden tez yazımına kadar geçen tüm aşamalarda bana yardımcı olan ve bu aşamada karşıma çıkan sorunları aşmamda büyük bir çaba harcayan, çalışmada bana faydalı olabileceğini düşündüğü her türlü bilgi ve kaynağı benimle paylaşan, çalışmamda beni hem akademik hayata hazırlayan hem de tez çalışmamla ilgili kaynaklara ulaşmamın yolunu gösteren değerli danışman hocam Doç. Dr. Aysun Sarıbey Haykıran'a teşekkürü bir borç bilirim.

Üzerimde büyük emekleri bulunan ve tez yazım aşamamda her zaman yanımda olan benden maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen değerli aileme teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY SAYFASI.....	III
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİM SAYFASI.....	İV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	X
KISALTMALAR DİZİNİ.....	Xii
EKLER DİZİNİ.....	XIV
GİRİŞ.....	15
I. BÖLÜM.....	38
OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA REDİF ASKERİ TEŞKİLATI'NIN KURULUŞU.....	38
II. BÖLÜM.....	56
MENTEŞE REDİF TABURU.....	56
2.1. MENTEŞE REDİF TABURU'NUN KURULUŞU.....	56
2.1.1. 1843 Askeri Nizamname ile 1846 Kura Kanunnamesi'ne Göre Menteşe Redif Taburu.....	67
2.1.2. 1869 Nizamnamesi'ne Göre Menteşe Sancağı Redif Taburu'nun Oluşumu	69
2.1.3. 1879 Tarihli Redif Düzenlemesinin Menteşe Redif Taburu'ndaki Uygulamaları.....	82
2.2. MENTEŞE REDİF TABURU ASKERLERİNİN ÖZLÜK İŞLEMLERİ.....	136
2.2.1. Maaş.....	136
2.2.2. Tayin-Terfii ve Emeklilik.....	186
2.2.3. Kıyafet.....	198
III. BÖLÜM.....	204
MENTEŞE REDİF TABURU'NUN ASKERİ FAALİYETLERİ.....	204
3.1. 1885 DOĞU RUMELİ- BULGAR İSYANI.....	205

3.2. 1897 OSMANLI-YUNAN HARBI.....	210
3.3. 1903 MAKEDONYA OLAYI.....	215
3.4. 1911 YEMEN İSYANI	223
SONUÇ	226
KAYNAKÇA.....	230
EKLER.....	236
ÖZGEÇMİŞ	247

KISALTMALAR DİZİNİ

A.} DVN: Sadaret Divan Kalemî

A.} MKT: Sadaret Mektubi Kalemî

A.} MKT.MHM: Sadaret Mühimme Kalemî Evrakı

A.} MTZ.SM: Sadaret Sisam

a.g.e.: Adı geçen eser

a.g.m.: Adı geçen makale

a.g.t.: Adı geçen tez

BEO: Bab-1 Ali Evrak Odası

Bkz.: Bakınız

BOA: Başbakanlık Osmanlı Arşivi

c.: cilt

C.AS: Cevdet Askeriye Tasnifi

ÇTTAD: Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi

der.: Derleyen

DH. İD: Dahiliye İrade

DH.MKT: Dahiliye Mektubi Kalemî

DH. MUİ: Dahiliye Muhaberat-1 Umumiye İdaresi

DH. ŞFR: Dahiliye Şifre Kalemî

DİA.: Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

H.: Hicri

HH: Hatt-1 Hümayun

İ. AS: İrade Askeri

İ. DH: İrade Dahiliye

İ.HB.: İrade Harbiye

İ.HUS: İrade Hususi

İ.MMS: İrade Meclis-i Mahsus

İ.TAL: İrade Taltifat

K.K. d: Kâmil Kepeci Tasnifi Defteri (Divan-ı Hümayun Divan Kalemi)

M.: Miladi

ML. MSF. d: Maliye Nezareti Masarifat Defterleri

M.Ö.: Milattan Önce

MVL: Meclis-i Vala

no.: Dergi numarası

OTAM: Osmanlı Tarih Araştırma ve Uygulama Merkezi

S.: Sayı

s.: Sayfa numarası

ŞD: Şura-yı Devlet

TFR.IAS: Teftişat-1 Rumeli Evrakı Jandarma Müşiriyet ve Kumandanlık Evrakı

TFR.ISL: Rumeli Evrakı (Rumeli Müfettişliği) Selanik Evrakı

TTK: Türk Tarih Kurumu

Y.A.HUS: Yıldız Hususi Maruzat

Y. EE. KP: Yıldız Kâmil Paşa Evrakı

Y.MTV: Yıldız Mütenevvi Maruzat

Y.PRK.ASK: Yıldız Askeri Maruzat

Y.PRK.BŞK: Yıldız Başkitabet Dairesi Maruzatı

Y.PRK.KOM: Yıldız Komisyonlar Maruzatı

Y.PRK.PT: Yıldız Posta Telgraf Nezareti Maruzatı

EKLER DİZİNİ

EK: 1 TAKVİM-İ VEKAYİ GAZETESİ'NİN 80. SAYISINDA REDİF ASKERİ TEŞKİLATI'NIN AMAÇ VE USULÜNÜN ANLATILDIĞI BİR GAZETE YAZISI.	236
EK: 2 MENTEŞE REDİF TABURU'NUN KURULUŞU.	238
EK: 3 1869 NİZAMNAMESİ'NE GÖRE TEŞKİL EDİLMİŞ OLAN II. MUĞLA TALİ TABURU/ H. 1309- M. 1893 TARİHLİ ASKERİ SALNAME.	239
EK: 4 H. 1314/M. 1896 TARİHLİ AYDIN VİLAYETİ SALNAMESİ'NE GÖRE MİLAS REDİF TABURU.	240
EK: 5 MENTEŞE REDİF TABURU'NUN MAAŞ DEFTERİNİ GÖSTEREN MAAŞ CEDVELİ.....	241
EK: 6 REDİF 31. ALAYIN SELANİK'TE BULUNAN 4. MEĞRİ REDİF TABURU BİNBAŞILIĞINA II. ORDU NİZAMİYE 12. ALAYIN 1. TABUR KOLAĞASI ABDİ EFENDİ'NİN TAYİNİ.....	242
EK: 7 REDİF 44. ALAYIN TAVAS TABURU'NUN 16. BÖLÜĞÜNÜN MÜLAZIM-I EVVEL ASKERİ RECEB AĞA'NIN EMEKLİLİĞİNİN VERİLMESİ.	243
EK: 8 AYDIN EYALETİ'NE BAĞLI REDİF SANCAKLARINA ÖDENEN ASKERİ ELBİSELERİN MASRAFLARININ REDİF MANSURE HAZİNESİ'NDEN ÖDENMESİ.....	244
EK: 9 MİLAS TALİ TABURU'NUN DOĞU RUMELİ- BULGAR İSYANI'NI BASTIRMASINI VE SELANİK'TEN İZMİR'E HAREKET ETTİĞİNİ BİLDİREN H. 1303 TARİHLİ BELGE.	245
EK: 10 1897 YUNAN HARBI'NDE MARMARİS REDİF TABURU'NUN ALASONYA'YA SEVK EDİLMESİ.	246

GİRİŞ

27° 13' ve 29°46' doğu boylamlarında, 36° 17' ve 37° 33' kuzey enlemlerinde yer alan Menteşe yöresi; eski adıyla Karya topraklarını ve Lykia'nın bir kısmını içine alır. Kuzeyinde Menderes ve Aydın ili vardır. Kuzeydoğusunda ise 200 metreyi aşan Baba-Dağ ve Honas Dağı ile Denizli'ye karşı sınırı vardır. Doğusunda Hamidili ve güney tarafından ise Eşen Çay'ı üzerinden Finike'ye kadar uzanarak Teke toprakları ile komşudur.¹ Batı Anadolu'nun güneyinde yer alan yörenin il sınırlarının çoğu kıyı bölgelerinden oluşur ve engebeli arazi yapısı vardır. Toprakların yeryüzü şekillerinde dağılımı büyük bir çoğunluğu dağlık alanlardan oluşmaktadır. Muğla, güney ve batıdan adalar ile sarılıyken, kuzey bölgesi ise dağlardan oluşmaktadır. Bu bölgenin kuzeyinde yer alan Gökbel Dağı 1.422 metre, kuzeydoğusunda bulunan Sandıras Dağı 2.295 metre ve Göktepe Dağı 2.407 metredir. Doğusunda bulunan Dumanlı Dağı 1.973 metre ve Akdağ 3.024 metredir.² Muğla ilinde kuzeybatıdan güneydoğuya doğru uzanan Doğu Menteşe Dağları'nın en önemli dorukları 1.862 metre yükseltili Oyuklu Dağı ile 1.612 metre yükseltili Kurdubaşı tepedir. Düzenli sıralar oluşturan Doğu Menteşe Dağları'nın batısı, doğusu ve kuzeydoğusu Büyük Menderes Irmağı'nın kollarınca ayrılmıştır.³

Batı Menteşe Dağları ise Aydın ilinden başlar, güneydoğu yönünde uzanarak Muğla topraklarına kadar devam eder. Batı Menteşe dağları üzerindeki başlıca doruklar, 1.396 metre yükseltili Aksivri Tepe ve 1.370 metre yükseltili Kavak Dağı'dır. Sık bir orman örtüsüyle kaplı olan Yaran Dağı 879 metre yükseltilidir ve batıya doğru alçalarak Bodrum Yarımadasına uzanan Pazar Dağı ise 690 metre yükseltilidir. Bölgenin diğer yüksek dağları ise Gölgele Dağlar, Balaban Dağı, Boncuk Dağları, Akdağlar ve Baba Dağı'dır.⁴ Muğla'nın %67'si gür ormanlar ile kaplıdır. 2000 metre yüksekliğine kadar uzanan kızılçam ve meşe karaçamlardan oluşan ormanlık alanlar yer alırken, 2000 metreden sonrasında ise sarpkayalık alanlar bulunur. Menteşe coğrafyası III. zamanda oluşmuştur. Alp kıvrımlaşması ile ortaya çıkan bu coğrafya yoğun kırılma ve kıvrımlara uğramıştır. Yüksekliği 400-1500 metre arasında değişen bölge İç Menteşe ve Dış Menteşe olarak iki

¹ Paul Wittek, **Menteşe Beyliği**, TTK Yayınları, Ankara, 1999, s. 110.

² Cercis İkiel, "Muğla'nın Coğrafi Özellikleri", **Muğla Kitabı**, İzmir, 2004, s 15.

³ Besim Darkot, "Muğla", **Yurt Ansiklopedisi**, c. 8, İstanbul, 1981-1984, s. 5849.

⁴ Besim Darkot, **a.g.m.**, s. 5849.

bölüme ayrılmıştır. Büyük Menderes'in Denize döküldüğü yerden Köyceğiz'in doğusunda kalan kısım İç Menteşe, batısında kalan kısım ise Dış Menteşe olarak kabul edilmektedir.⁵

Menteşe bölgesinin tarihine bakılacak olursa, yörenin eski adı İ.Ö. 2000 yıllarında Ahhiyavadır. Ahhiyava'nın sınırları tam olarak belirlenmemesine rağmen Muğla ilinin sınırlarını kapsadığı bilinir. Menteşe yöresinde siyasi bir yapılanma olarak karşımıza ilk çıkan unsur kesin olarak tespit edilememiş olmakla birlikte, M.Ö. 2000'li yıllarda Anadolu'da hüküm sürmüş olan Luvi Devleti'dir. Tarihçi Herodot, Karlar için İ.Ö. 2000 yıllarında Girid Adası'ndaki uygarlığın kurucusu Kral Minos' un vergi vermekle yükümlü olmadan adalarda iskân ettiklerini yazmıştır. Ayrıca kitapta Karlar' ın o zamanki isimlerinin "Leleg" olduğuna dair bilgiler de verilmiştir.⁶ Daha sonrasında ise Menteşe yöresinde Hititler etkili olmuştur. M.Ö. 12. yüzyılda da Hititlerin gücünün zayıflaması ile bu bölge yeniden el değiştirmiştir ve bölgeye Karlar hâkim olmuştur.⁷

Yörenin Antik Çağdaki adı ise Karia'dır (Karya). Kuzeyde İonia, güneyde Lykia bölgeleri ile komşudur. Muğla ilinin tümünü ve Denizli ilinin batısını kapsamaktadır. Günümüzde Aydın'a bağlı olan Milet (Balat) ve çevresi de Karya olarak kabul edilmektedir.⁸ Kimi kaynaklarda ise il isminin eski dönemlerde ilk olarak "Alinda" olduğu rivayet edilir. Bir başka rivayete göre ise, bugünkü Muğla topraklarını kapsayan Menteşe yöresinde bulunan Bodrum Kazası'nın batısında yer alan antik şehir Myndus'tan veya Aziz Menos'tan geldiğidir. Her ne kadar Menteşe yöresinin etimolojik açıklaması yapılırken bu rivayetler göz önünde bulundurulmuşsa da Menteşe yöresinin isminin bölgeyi fetheden Türk boylarından geldiği kabul edilmektedir.⁹ Menteşe ismi 1071'den sonra Anadolu'nun Türkleşmesi ile kurulan Menteşe Beyliği'nin kurucusu olan Menteşe Bey'den geldiği de düşünülmektedir. Paul Wittek, Menteşe isminin bir şahıs ismi olduğunu savunur. *"Bu ismin bir yer adı olarak görülmesi yalnız başına onun bir kabile adı olduğuna müsaade etmez, Hacı Bektaşî'nin menkıbesinde isim olduğuna işaret eder."* Her ne kadar bu şekilde düşünüyor olsa da Germiyan ve Teke aileleri gibi Menteşe isminin de bir kabile ismi

⁵ Mübahat Kütükoğlu, A., **Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)**, TTK Yayınları, Ankara, 1931, s. 9.

⁶ Sevim Buluç, "İlkçağda Muğla", **Tarih İçinde Muğla**, Muğla Belediyesi Yayınları, Muğla, 2006, s. 2.

⁷ Mustafa Kahraman, **Menteşe Yöresinde Şehirler ve Şehirleşme: Muğla Şehri**, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilimdalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2018, s. 92.

⁸ Sevim Buluç, **a.g.e.**, s. 4.

⁹ Zekai Mete, "Menteşe", **DİA. İslam Ansiklopedisi**, c. 29, İstanbul, 2005, s. 150.

olabileceği ihtimalini göz önünde bulundurmaktadır.¹⁰ Anadolu ve Rumeli'nin çeşitli topraklarında bölgenin ismi Menteş, Menteşe, Mente, Mintaş gibi farklı isimler ile anıldığına tanık olunmaktadır.¹¹ Bugünkü Muğla adının ise Selçuklu Hükümdarı Kılıç Arslan'ın komutanlarından Muğlu Bey'in adından geldiği ileri sürülmektedir. Ancak zamanla Muğla adının Muğla'ya dönüştüğü kabul edilmektedir.¹²

Muğla ilinin yerleşim faaliyetleri, İ.Ö. 3000'lerde Doğu Yunanistan ile Batı Anadolu kıyıları arasında yapılan göçler ile başlamıştır. Bölgenin kesin olarak bilinen eski halkları Karlar'dır. Burada bir devlet kurmuş olan Karlar aynı zamanda bölgeye de isimlerini vermişlerdir. Fakat daha sonraları Karya, sırası ile Minos, Mısır, Asur, Eol, İyon, Dor, Lidya ve Pers hâkimiyetine girmiştir.¹³

İ.Ö. 334 senesinde İskender Persleri yenilgiye uğratarak bölgenin hâkimiyetini eline almıştır. İ.Ö. 240'larda ise Rodoslu tüccarların Selökid'lerin üstünlüğünü tanıyarak ulaşım yollarının güvenliğini korumak amacı ile oluşturdukları donanmaları sayesinde Ege Denizi'nde ve güney Anadolu kıyılarında Selökid'lerin hakimiyeti başlamıştır. Bölgede hakimiyetin Selökid'lere geçmesi ile Makedon hükümdarı Filibe ve Roma arasında birtakım mücadeleler yaşanmıştır. Romalılar, İ. Ö. 168'de Rodos'un Anadolu kıyısındaki üslerini ele geçirdiler ve böylece bölgede Roma hâkimiyeti başlamış oldu. Ancak Roma İmparatorluğu'nun 395 senesinde ikiye ayrılmasından sonra Muğla yöresi Doğu Roma (Bizans) sınırlarında yer almıştır.¹⁴ Muğla şehrinin kurulduğu ilk yer olan Hisar Dağı'nın tepesinde Helenistik Dönem'e ait surlar ve Antik Muğla kenti Roma ve Bizans döneminde gelişmiştir. Ayrıca yapılan kazı çalışmalarının sonucunda Roma Dönemi'ne ait 40 adet kaya mezarı, 17 tane ev, 1 tane sarnıç ve 1 tanede tapınak kalıntısı tespit edilmiştir.¹⁵

Sultan II. Gıyaseddin Mesud döneminde Selçuklular sürekli olarak Moğollar tarafından baskılara ve zorbalıklara maruz kalmıştır. Bunun üzerine uç memleketlerde yaşayan Menteşe Bey, Türkmenleri de ardına katarak Menteşe bölgesine gelmiştir.¹⁶ Menteşe yöresinde Türklere dair ilk izler 1071 senesinden sonra görülmektedir. Bu tarihe

¹⁰Paul Wittek, **a.g.e.**, s. 28.

¹¹Zekai Mete, **a.g.m.**, s. 150.; Besim Darkot; "Menteşe", **MEB. İslam Ansiklopedisi**, c. 7., İstanbul, s. 723.

¹²Besim Darkot, **a.g.e.**, s. 5862.

¹³Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.e.**, s. 11.

¹⁴Besim Darkot, **a.g.e.**, s. 5864.

¹⁵Mehmet Karaman, **a.g.t.**, s. 134.

¹⁶Zekai Eroğlu, **Muğla Tarihi**, Muğla Belediyesi Kültür Yayınları, Muğla, 2011, s. 100.

kadar Menteşe yöresinde Türklerin yaşadığına dair bir iz rastlanamamıştır. 1071 Malazgirt Savaşı sonrasında Türkleşmeye başlayan Anadolu topraklarında, 1075 yılında Kutalmışoğlu Süleyman Şah İznik'i alarak Anadolu Selçuklu Devleti'ni kurmuştur. Böylece Anadolu topraklarında Türk baskısı giderek artmıştır.1709 yılına gelindiğinde ise Türk askerleri Menteşe yöresini yağmalamıştır. Ancak Menteşe yöresine iskân edilmemesinden dolayı Muğla'da Bizans hâkimiyeti devam etmiştir. Türklerin bölgeye iskânı ise, Selçuklu Devleti'nin 1243 senesinde Moğollara yenilmesinin ardından başlamıştır. Yenilginin ardından birkaç yılda bölgenin hızla Türkleşmeye başladığı görülmektedir. Türkmenler burada beylikler halinde yaşamaya başlamıştır.¹⁷

11. yüzyılda nüfus bakımından azlık olan dağlık bölgeler Türk aşiretlerinin otlak bölgesi olarak kullanmasına ortam hazırlamıştır ve yine bu yüzyılda Selçukluların bölgeye yayılması ile Rumlar bölgede gücünü kaybederken içerde bulunan Milas, Muğla ve Tavas ise Bizans isimlerini muhafaza edememiştir.¹⁸ Haçlıların desteğini alan Bizans, 13.yüzyıl sonlarına doğru bölgenin iç kesimlerinde Türk akınlarının etkisiyle ve kıyı kesimler ise Balkanlara doğru yoğunlaşan ilgi sonucu Karya bölgesi Türkleşmeye başlamıştır.¹⁹ 13. yüzyılın ortalarında Bizans sınırındaki Türk baskısı, Büyük Menderes Nehri'nin güneyi ve Sakarya Nehri'nin doğusunda artmıştır. Merkezden uzak bir konumda olması sebebiyle Menderes Nehri ilk Türkleşen bölge olmuştur.²⁰

1261'den sonra Menteşe Bey'in komutasında, Anadolu Selçuklularının elinde bulunan Antalya yöresinden deniz yoluyla Muğla kıyılarına gelen Türkler buraya yerleşmeye başlamıştır. Anadolu Selçuklularına bağlı bir uç beyliği olan Menteşe Beyliği, Meğri taraflarından iç kısımlara doğru girerek sahil ile Denizli dağları arasında kurulmuştur.²¹ Buradan da güneybatı Anadolu bölgesine hâkim olunmuştur. Ovalık yerler fetihlerden sonra Türkleşmeye bırakılmıştır. Şehir içlerinde ise Türk kültürünün ve nüfusunun yerleşmesi daha yavaş ama sürekli olarak devam etmiştir.²² 1261 senesinde Bizans'ın başkenti İstanbul'a taşınmasıyla İmparatorluğun doğusu dışarıdan gelebilecek

¹⁷Zekai Mete, **a.g.e.**, s. 151.

¹⁸ Paul Wittek, **a.g.e.**, s. 112.

¹⁹ Ömür Bakırer, "Ortaçağda Muğla", **Tarih İçinde Muğla**, Muğla Belediyesi Yayınları, Muğla, 2006, s. 10.

²⁰ Yusuf Ayönü, "Menteşe Beyliği'nin Güneybatı Anadolu'daki Faaliyetleri", **Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih, Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu-II Menteşe Oğulları Tarihi 25-27 Nisan 2012 Muğla (Bildiriler)**, Ankara, 2016, s. 4.

²¹ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri**, TTK Yayınları, Ankara, 2011, s. 70.

²² Paul Wittek, **a.g.e.**, s. 112.

saldırlara karşı savunmasız kalmıştır. Bu durum ise Türkmen toplulukları arasında Menteşe oğullarını öne çıkarmıştır.²³

13. yüzyılın sonlarına doğru Türkmen grupları bu coğrafyadaki egemenliklerini beylikler halinde kurmuştur. Bizans kaynaklarının “Salpakis/ Salampakis” şeklinde adlandırdıkları sahil beyi Menteşe Bey, 1269 yılında Karya kıyılarının tamamını denetimine almıştır. Strobilos (Aspat), Stadia (Datca) ve Trachia limanlarını ele geçirmiş ve bölgede bir deniz beyliği kurmuştur. 1282 yılında ise Aydın (Tralles) ve Sultanhisar (Nysa)’da hakimiyetini tesis etmiştir. Bu tarihlerden itibaren Türkler, Likya ve Karya bölgelerine hakimiyetlerini kurarak kuzeye doğru ilerlemiştir.²⁴ 1282 yılında Türkler, Menteşe Bey’in komutasında Aydın’da Bizans hakimiyetini sonlandırmıştır. Bölgenin fethinden sonra beyliğe Menteşe Bey’in adı verilmiştir. Böylece yörenin de ismi olan Menteşe Beyliği kurulmuştur. Ayrıca fetihlerin tamamlanmasından sonra Menteşe Bey ölmeden bir sene evvel Selçuklulardan ayrılıp, bağımsızlığını duyurmuştur.²⁵

1293 tarihinde vefat eden Menteşe Bey’ in ardından hükümdar Mesut Bey olmuştur. Mesut Bey ve kardeşi Kirman Bey, bu tarihlerde Fenike’ye kadar hakimiyetini genişletmiştir. Ancak 1296 senesine gelindiğinde Bizans komutanlarından Aleksiyus, Muğla’yı Türklerden geri almak için görevlendirilmiştir. Aleksiyus, Tral şehrini ve kalesini alarak Fethiye’ye çekilmiş ve bu başarısının ardından imparatora isyan edip, Türkler ile birlikte hareket etmiştir. Aleksiyus’un ölümünden sonra ise Türkler Karya’ya tamamıyla hâkim olmuştur²⁶

Mesud Bey, topraklarını genişletmeye devam ederek beyliğin yakınındaki bölgelere akınlar düzenlemiştir. 1300 yılında Rodos’un önemli bir kısmını hakimiyetine almayı başarmış olsa da bölgeyi uzun süre elinde tutmayı başaramamıştır. 1308 senesinde ada korsan Cenevizliler tarafından geri alınmıştır. 1319 yılında Mesut Bey’in vefatının ardından beyliğin başına geçen oğlu Orhan Bey, adayı Cenevizlilerden geri almak için 1320 ve 1321 yıllarında iki sefer düzenlemişse de başarılı olamamıştır. Bu dönemde Orhan Bey’in önemli

²³Yusuf Ayönü, **a.g.m.**, s. 11.

²⁴ Vehbi Günay, “Osmanlıların İzmir Diyeti Bodrum”, **İzmir Araştırmaları Dergisi**, S 5, İzmir, 2017, s. 153.

²⁵ Merve Yorulmaz Kahve, **Muğla Yeradları Üzerine Bir Dil İncelemesi- Menteşe’deki Silik Yeradları**, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Muğla, 2018, s. 7.

²⁶ Serkan Sarı, **XV- XVI. Yüzyıllarda Menteşe, Hamid ve Teke Sancağı Yörükleri**, Süleyman Demirel Üniversitesi Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta, 2008, s. XXVI.

bir faaliyetlerinden biri de İtalyan ve Katalanlar ile yapmış olduğu ticari anlaşmalar olmuştur. Bu anlaşmalar beyliği daha da güçlendirmiştir. Ardından beyliğin başına geçen İbrahim Bey döneminde de beylik güçlenmiştir. Ancak İbrahim Bey'in 1355 tarihinde ölümünden sonra oğulları Mehmed, Musa ve Ahmed beyler arasında taht mücadelelerinin yaşanmasından dolayı beylik eski gücünü kaybetmeye başlamıştır.²⁷

1389 tarihinden önce Menteşe Beyliği, kuzeyde Aydınogulları, kuzeydoğuda İnançoğulları ve Germiyanogulları, güneydoğuda ise Tekeogulları ile komşudur. Cami-ü'd-düvel, Menteşe Oğulları'na ait olarak Muğla, Balat (Palanya), Milas, Peçin, Bozöyük, Marin, Çine, Tavas, Burnaz, Meğri, Köyceğiz kasabalarını saymıştır. Cihânnümada ise bunlara ek olarak bir de Fenike'yi ilave etmiştir.²⁸ Güneybatı Anadolu'nun Akdeniz ve Ege sahillerini kapsar.²⁹ Beyliğin merkezi konumunda olan Milas bölgesi Rodos şövalyelerinin saldırılarına uğraması üzerine merkez konumu Muğla'ya verilmiştir. Ancak kısa bir süre sonra ise Peçin'in kurulmasıyla Peçin beylik merkezi olmuştur.³⁰ Beylik döneminde yörede ön plana çıkan şehirler; Gökova, Milas, Beçin (Peçin) ve Muğla olmuştur.³¹

1389 senesinde Kosova Savaşı'nda şehit olan Sultan Murad'ın yerine geçen oğlu Yıldırım Bayezid, Osmanlı İmparatorluğu'nun aleyhine hareket eden Saruhan, Aydın ve Germiyan beyliklerinin topraklarını işgal etmesinin ardından Menteşe Oğulları'ndan da Mahmud Bey'in hükümdarlığında olan bölgeleri ve Balat'ı almıştır. Ancak Sultan Bayezid, Mahmud Bey'e Bergama Kazası'nı mülk olarak vermiştir.³² İbrahim oğlu Mehmet Bey ise Osmanlı İmparatorluğu'nun baskılarına boyun eğerek idaresinde bulunan Muğla ve Palanya topraklarını terk edip Candaroğlu Sinop Emiri İsfendiyar Bey'in yanına kaçınca bu topraklarda Osmanlı İmparatorluğu'nun eline geçmiştir. Beyliğin, Milas ve Peçin şehirleri ise bu toprakların başında bulunan Ahmed Gazi, Yıldırım Bayezid'a muhalefet olmamasından dolayı hakimiyeti altında olan bu iki kazaya saldırıda bulunmamıştır. Ahmet Gazi'nin yönettiği topraklara herhangi bir akın düzenlenmemesinin bir diğer sebep ise Menteşe yöresinin birbirinden ayrı dağınık bir yapısı olmasından dolayı buralara girmek ve tek seferde tamamıyla fethetmenin zor olacağı ile alakalıdır.³³ Ahmed Gazi'nin ölümünden

²⁷ Vehbi Günay, **a.g.m.**, s. 155.

²⁸ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s. 71.

²⁹ Ömür Bakırer, **a.g.m.**, s. 13.

³⁰ Zekai Mete, **a.g.e.**, s. 151.

³¹ Mustafa Kahraman, **a.g.t.**, s. 98.

³² İ. Hakkı Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s. 76.

³³ Paul Wittek, **a.g.e.**, s. 83.

sonra Milas ve Peçin’de Osmanlı idaresine geçmiştir. Ayrıca sancak³⁴ olarak Hoca Firuz Bey’e verilmiştir.³⁵

Menteşe Beyliği’nin, sahip olduğu donanmaları sayesinde Rodos Adası’na sefer düzenleyerek beylik hakimiyetine alınmıştır. Güçlü donanmaları bulunan Mentese Oğulları kimi zaman Mısır Sultanlığı’na ve Aydın Oğullarına da yardım etmiştir. Dış ilişkilerini canlı tutan beylik, Venedikliler ile ticari ilişkilerinde önemli bir rol oynamıştır. Bu ticari ilişkiler Balat limanını ön plana çıkarmıştır. Mentese Oğulları Balat ve Milas limanları sayesinde oldukça fazla gelir elde etmişlerdir. Balat 14. yüzyılda Batı Anadolu’da piyasa merkezi olmuştur. Ancak daha sonraları beylik Osmanlı hâkimiyetinde bir sancak konumuna gelince bu liman önemini kaybetmiş ve limanlar oradaki Hıristiyanların eline geçmiştir.³⁶

Beylik, 1389-1403 seneleri arasında Osmanlı İmparatorluğu’nun tahtında oturan Yıldırım Beyazıt tarafından 1389-1391 yıllarında topraklarına dâhil ederek beylik aynı isim ile bir sancak haline getirilmiştir. Hammer’e göre Yıldırım Bayezid yeni fethettiği yerleri sancak haline getirip idaresini oğlu Ertuğrul Bey’e bıraktığını, Aşıkpaşazade ise Aydın ilini Emir Süleyman’a verdiğinden ve Düsturnamede ise Mentese ilinin Firuz Ağaya verildiğinden bahsedilmiştir.³⁷ Ancak Ankara Savaşı’ndan sonra Timur yeniden beyliklere bağımsızlığını vermiştir. Mentese Beyliği’nin başına Mehmed Bey ve Oğlu İlyas Bey’i geçirmiştir. Tabiiyet alameti olarak da kendilerine taç, kemer ve yarlık vermiş ise de bu durum uzun sürmemiştir. Mentese bölgesi, Çelebi Mehmed zamanında yeniden Osmanlı hâkimiyetine girmiş, II. Murad döneminde ise Mentese bölgesi tamamıyla Osmanlı topraklarına dâhil olmuştur. Hatta bu dönemde II. Murad 1443 senesinde tahtını oğluna (II. Mehmed) bırakıp Manisa’ya dinlenmeye giderken Aydın, Saruhan ve Mentese Sancaklarını kendisine senelik tahsisat olarak şart koşmuştur.³⁸ Daha sonrasında ise Mentese yöresinin toprakları Saruhan ve Aydın toprakları ile birlikte II. Murad’ın “has” arazisi olarak ayrılmıştır.³⁹

³⁴Sancak, askeri bir terim olup, aynı bayrak altında savaşa giden bir topluluğu ifade eder. Osmanlı İmparatorluğu’nda bu idari yönetim şekli, Selçuklu Dönemi’ndeki subaşılığı olarak kabul edilmektedir. Sancak terimi her ne kadar bir iskân yeri olarak kullanılmamışsa da Aydın, Mentese, Canik sancakları gibi ismini oradaki iskân yerlerinden alan sancaklar da vardır. Ayrıntılı bilgi için Bkz.; Tuncer Baykara, **Anadolu’nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I- Anadolu’nun İdari Taksimatı**, Ankara, 1988, s. 32.

³⁵ Serkan Sarı, **a.g.t.**, s. xxvii.

³⁶ İ. Hakkı Uzunçarşılı, **a.g.e.**, s. 82.

³⁷ Zekai Eroğlu, **a.g.e.**, s. 122.

³⁸ Paul Wittek, **a.g.e.**, s. 103.

³⁹ Merve Yorulmaz Kahve, **a.g.t.**, s. 8.

Menteşe Beyliği Osmanlı idaresine geçince beyliğin ileri gelen isimleri de Osmanlı idaresinde yer almıştır. Onlara bu topraklar üzerinde Osmanlı idaresine bağlı yönetim hakkı verilmiş olup sonralarında ise bu durum mülk veya tımar sistemi içerisinde birtakım sorumluluklar verilerek genel bir uygulama şeklini almıştır.⁴⁰ Mentşe Sancağı 1391 senesinden 1751 yılına kadar sancak beyleri tarafından yönetilmiştir. 1751 tarihinden sonra ise sancağa mütesellimler atanmaya başlamıştır. İdari yapısında zamanın ihtiyaçlarına göre küçük değişiklikler yapılmış olsa da bir sancak olarak varlığını Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışına kadar devam ettirmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun idaresine geçen Mentşe yöresi, Anadolu Beylerbeyliğine bağlı sancak olarak kaydedilmiştir. 39 numaralı Mufassal Defterinde; Pirnaz, Meğri, Karpuzlu, Çine, Sobuca, Defteran, Balat, Peçin, Bozöyük, Muğla, Tavas, Köyceğiz ve Dalaman nahiyelerinin sancağa bağlı olduğu görülmektedir. 47 numaralı Mufassal Defterinde ise, Pirnaz, Milas, Peçin, Muğla, Tavas ve Köyceğiz kazaları sancağa tabi olarak kaydedilmiştir. 61 numaralı Mufassal Defterinde Balat kaza olarak kaydedilmiştir. Peçin, Bozöyük, Tavas, Mazun, İsravalos, Milas, Muğla, Köyceğiz, Pirnaz, Meğri, Sobuca, Çine, Mesken ve Defterannahiye olarak kaydedilmiştir. 176 numaralı Yörükân defterinde Milas, Balat, Meğri, Köyceğiz, Muğla, Kestel ve İsravalos kaza olarak kaydedilmiştir.⁴¹

Merkezi Milas'tan Muğla'ya taşınan Mentşe Sancağı coğrafi konumundan dolayı Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi ve idari hayatında pek önemli bir konuma sahip olamamıştır. İşlek bir yol üzerinde olmaması sebebiyle yani Osmanlı İmparatorluğu'nun menzil teşkilatının dışında kalması bu bölgenin ticari açıdan da gelişmesini engellemiştir.⁴² Aynı zamanda bölgenin nüfus dağılımına bakıldığında coğrafi konumun yerleşimi de etkilediği görülmektedir. Mentşe Sancağı'nın nüfusu ile ilgili ilk düzenli bilgilerine 1831 senesinde Asâkir-i Mansûre-i Muhamediye ordusuna asker almak için yapılan sayımlardan ulaşılabilmektedir. 1831 nüfus sayımlarından elde edilen bilgilere göre Bodrum ve çevresi, Muğla, Yatağan ve Milas ovaları gibi tarıma elverişli kırsal bölgelerde nüfus kalabalıkken, dağlık alanlarda yerleşime rastlanmamaktadır. İç Mentşe bölgesinde 1975 yılına göre nüfus ortalaması %32'dir. Karacasu da ise 4.800 kişilik nüfusu ile ortalama %27'ye, Çine de

⁴⁰ Bülent Çelik, "Osmanlılar Zamanında Mentşe Sancağı", **Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih, Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu-II Mentşe Oğulları Tarihi 25-27 Nisan 2012 Muğla (Bildiriler)**, Ankara, 2016, s. 99.

⁴¹Serkan Sarı, **a.g.t.**, s. 2.

⁴²Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.e.**, s. 12.

11.300 nüfusu ile ortalama %53'e çıkar. Bu ortalamadaki değişimin sebebi ovaların durumun ile alakalıdır. Bozdoğan'ın nüfusu 7.200, Tavas'ın nüfusu 9.700, Kale 3.400 nüfuslu, Kızılcabölük 4.900, Karahisar 4.100 nüfuslu olan bölgeler İç Menteşe sınırları içerisinde yer alır.⁴³ Dış Menteşe de ise kırsal nüfus yoğunluğu yöredeki yedi ilçeye göre değerlendirdiğinde ortalaması %26 olup bu yoğunluk Marmaris ilçesinde 18'e, Datçada 14 şeklinde yerleşim oranının düşük olduğu görülmektedir. Ovaların bulunduğu kesimlerde ise nüfus ortalamaları yükselmektedir. Muğla 21, Yatağan 24, Milas 28, Ula ilçesinde ise nüfus ortalaması %41'dir.

Menteşe Sancağı hangi dönemde olursa olsun bulunduğu konum neticesinden dolayı pek gelişme imkânı bulamamıştır. Helenistik dönemde kıyı bölgelerde şehirler ön plana çıkmışken, iç kesimlerde gelişmiş bir yerleşim söz konusu olmamıştır. Bunun temel nedeni Menteşe Sancağı'nın engebeli bir konumda olmasıdır. Bu durum Bizans Dönemi'nde çok az bir seviyede değişmiş olsa da fazla bir etkisinin olduğunu söylemek mümkün değildir. Roma Dönemi'nde yeni yolların inşa edilmesi ve var olan yolları yeniden düzenleyip daha iyileştirmesi iç bölgelere ulaşımı bir nebze de olsa kolaylaştırmıştır. Bunun sonucunda yola yakın olan bazı yerleşim alanları büyüyüp şehir statüsüne ulaşmıştır. Menteşe bölgesinde yer alan Leyne, Stratonikes ve Afrodisyas gibi kentler Roma yol hatlarının oluşturulması sonucunda gelişmiştir.⁴⁴ Ancak buna rağmen Muğla kentinin Roma Dönemi'nde önemli bir yerleşim alanı olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu durum Osmanlı Dönemi'nde de değişmemiştir. Batı ve güney sınırlarının deniz ile çevrelenmiş olması bölgenin dışa kapalı bir hâl almasının temel nedeni olmuştur. Bu nedenle batı ve güney sınırları içinde yer alan dağlar ve vadilerin etrafında bulunan az miktardaki ova ve yaylalarda ise genel olarak şehir, kasaba ve köy iskânı olurken kıyı bölgelerde yerleşim yok denilecek kadar azdır. Kıyılarda iskânın olmaması ticari hayatı olumsuz yönde etkilemiştir. Bu bölgelerde önemli limanlar kurulamamıştır. Tüm bu olumsuz koşullar ticari canlılığı etkilerken öte yandan ise denizden gelebilecek saldırılar karşısında da savunmasız bir bölge oluşturmuştur. Aynı zamanda bölgenin topografyasının bozukluğu nedeniyle de kıyıları iç bölgelere bağlayabilecek ulaşım ağı olmamasından dolayı bu bölgenin dışarıya kapalı bir hal almasında etkin olmuştur.⁴⁵ Muğla yöresinin, Osmanlı İmparatorluğu için Rodos Adası'na bağlantısı olması dışında bir idari önemi olmamıştır. Osmanlıların gözünde Rodos

⁴³Besim Darkot- Metin Tuncel, "Ege Bölgesi Coğrafyası", **Edebiyat Fakültesi Mecmuası**, no. 2365, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1878, s. 118.

⁴⁴Mehmet Karaman, **a.g.t.**, s. 136.

⁴⁵Zekai Mete, **a.g.e.**, s. 151.

Adası İstanbul-Mısır arasındaki yolları kontrol eden bir noktada olduğu için değerli olmuştur.⁴⁶

Menteşe Sancağı'nda, ülke genelinde uygulanan tımar sistemi ile ekonomik hayat canlı tutulmuştur. Tımar uygulamasında, toprağın mülkiyeti devletde ancak yönetimi ise halka dirlik olarak verilirdi. Dirlik sahibi kendilerine ayrılan toprak üzerinde çalışan köylülerin ödemek mecburiyetinde oldukları vergileri devlet adına kendileri toplardı. Buna karşılık her biri Osmanlı İmparatorluğu bir savaşa katılacağı vakit gelirlerine göre belirlenen bir miktar silahlı asker (cebeli) gönderirdi. Herhangi bir aksaklığa yer vermeyen bu düzen içerisinde devletin hemen hemen her bölgesinde olduğu gibi Mentese Sancağı'nda da hem askeri düzen hem de sosyal hayat korunmuştur. Ancak bu sistem 15. yüzyıl sonlarına doğru bozulmaya başlamıştır ve yerini iltizam sistemine bırakmıştır. Taşradaki sipahi ve sancak beyleri reayaya baskı yaparak saraya karşı sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmışlardır.⁴⁷18.yüzyıldan itibaren ise kentlerde ticaret hayatı canlandı ve ekonomide paranın etkisi arttıkça bazı sipahi beyleri bu değişimin etkisiyle kent ve kasabalara yerleşmişlerdir. Bu durumda tarımın aksamasına sebep olmuştur. Tımar sahipleri eskisi gibi yerlerinde durmamıştır.

17. yüzyıl sonlarından itibaren orduya asker sağlanması, vergi dağıtımı veya toplanması gibi konularda devlete yardımcı konumda olan âyânlar sahip oldukları gücü kötüye kullanmaya başlamıştır. Kent yaşamında vergilerin toplama işleminde büyük etkisi olan âyânlar, yolsuzluklar yaparak sosyal ve askeri düzenin bozulmasında etkili olmuştur. Tanzimat'ın ilanından sonra mültezim ve âyânlık kaldırılmışsa da bu aileler sonraki yıllarda askeriye içinde kendilerine yer bularak varlıklarını ve güçlerini muhafaza etmişlerdir. Özellikle II. Mahmud kurmuş olduğu Redif Askeri Teşkilatı'nın yaygınlaşmasında âyânlardan büyük ölçüde faydalanmıştır.⁴⁸

Devletin, 1683 senesinden 1718 tarihine kadar Avrupalı devletler karşısında aldığı mağlubiyetler ve yaşadığı mali sorunlar neticesinde âyânlar vergi tahsil ederek ve maliyeye borç para vererek daha da önem kazanmıştır. Ayrıca 18. yüzyıl itibarıyla de savaşlarda

⁴⁶Mestan Avlar, **XX. Yüzyıl Başlarında Aydın Vilayeti Salnamelerinde Mentese Sancağı**, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Eğitim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Denizli, 1997, s.179.

⁴⁷Sevgi Aktüre, "19. Yüzyılda Muğla", **Tarih İçinde Muğla**, Muğla Belediyesi Yayınları, Muğla, 2006, s. 36.

⁴⁸ Özcan Mert, "Âyân", **DİA. İslam Ansiklopedisi**, c. 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1911, s. 198.

verdikleri hizmetler karşılığında askerlik alanında da önemli bir yere sahip oldular. İran savaşları neticesinde 1726 senesinden itibaren Bâb-ı Âli tarafından beylerbeyilik ve sancak beyliği gibi önemli görevlere getirildiler. Böylece cemiyetin raiyyet kesiminden askeri sınıfa dahil oldular.⁴⁹

Osmanlı İmparatorluğu, zamanla yerel güç haline gelen âyânlardan buldukları bölgenin asayiş, idare ve savaşlara asker toplama gibi görevlerde faydalanmıştır. Ayrıca 19. yüzyılda Osmanlı ekonomisinin kötü olması devleti finansal kaynak arayışına sürüklemiştir ve çözümü âyânlarda bulunmuştur. İmparatorluğun hem askeri hem de finansal ihtiyacını karşılayan âyânlar birçok konuda İmparatorluğun destekçisi olmuştur. Ancak zamanla çevrelerine ve halka karşı eziyet edici davranışlar sergilemişlerdir. Âyânların askeri güç besleyip, sosyal ve idari yapılanma içerisindeki güçleri Osmanlı İmparatorluğu'nun temel yapısının değişmesinde etkili olmuştur. İmparatorluk, taşradaki gücünü âyânlar olmaksızın idare edemez konuma gelmiştir. III. Selim, 1774 Rusya yenilgisinden sonra bu durumu düzeltmeye çalışmışsa da başarılı olamamıştır. Kurduğu Nizam-ı Cedid Ordusu ile âyânları sistem dışında bırakmayı hedefleyen padişah amacına ulaşamamıştır.⁵⁰

İmparatorluğun farklı bölgelerinde güçlenen âyânların hakimiyeti şöyledir; Manisa'da Karaosmanoğulları, Bosna Hersek'de Rızvanbegoviç ailesi, Yozgat'ta Çapanoğulları, İzmir'de Katipzadeler, Kayseri civarlarında Kalaycıoğulları, Trabzon'da Tuzcuoğulları, Doğu Karadeniz de Kalcıoğlu Osman Ağa, Hacısalihioğlu Ali Ağa, Şatiroğlu Osman Ağa, Hamit Sancağı'nda Yılanoğulları, Kozan ve çevresinde Kozanoğulları, Karadeniz ve Doğu Anadolu'da Canikzadeoğulları, Menteşe Sancağı'nda ise Çavuşzadeler, Milaszadeler ve Tavasozadeler ailesi yerel güç olarak hüküm sürmüştür.⁵¹

Menteşe Sancağı'nın mütesellimler tarafından yönetilmesi 1739 tarihinden itibaren başlamıştır. Yerel güç haline gelen âyânlardan Tavasozlu Osman Ağa ailesi ve Köyceğizli Hasan Çavuş ailesi Menteşe Sancağı'nda ön plana çıkmıştır. Bâb-ı Âli'den Menteşe Sancağı Mütesellimliğini elde eden bu iki âyân ailesi kazalarda kendilerine yardımcı olmaları için kadılar seçmiştir.⁵² Tavasozulları'nın kontrol alanları Denizli-Tavas topraklarının

⁴⁹ Özcan Mert, **a.g.m.**, s. 196.

⁵⁰ Bircan Kaymakçı, **Menteşe Sancağı'nın Taşralı Yöneticileri: Âyân Aileleri: Çavuşzâdeler-Milaszâdeler**, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilimdalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli, 2010, s. 5.

⁵¹ Bircan Kaymakçı, **a.g.t.**, s. 7.

⁵² Sevgi Aktüre, **a.g.e.**, s. 38.

mülkiyetini ele geçirirken, Hasan Çavuşoğulları ise Köyceğiz ve Ula çiftliklerinde güç sahibi olmuştur. Abdülazizoğulları ise Milas’da etkili yerel güç oldu.

Choiseul- Gouffier 1786 tarihinde, Muğlada çocukları ve torunları ile birlikte yaşayan ve o zaman 80 yaşında bulunan ihtiyar Hasan Çavuş adında garib bir derebeyine rastladığından bahsetmiştir. *“Onun gücü zenginliğinden geliyordu, sarayın civarındaki paşalarına karşı, memleketin dağlık yapısına dâyânarak, muvaffakiyetli mücadelelerinde cesaretle kendisini korudu. Mutat vergilerin yarısını kaldırarak halkı kendisine bağladı. Memleketin muhtelif bölgelerinde ise torunları oturuyor.* “Choiseul- Gouffier”ın bu şekilde bahsettiği ve Eski-Hisarda rastladığı bu güçlü ihtiyar âyân onda kötü bir izlenim bırakmıştır.⁵³ Çavuşzade ailesi kimi zaman kapıcıbaşı görevi ile kimi zaman ise halka zarar veren bir asi ve devlet tarafından aranan suçlu, eşkıya olarak tarihi kaynaklarda tanıtılmıştır. Çıkarlarına göre hareket eden Osmanlı İmparatorluğu’nun devlet erkânı, kimi zaman bu ailelerden faydalanmış kimi zaman ise zorba davranışlarından dolayı yakalama emri vermiştir. Bu çelişkili durum 18. ve 19. yüzyılda devam etmiştir.

Örneğin, Hasan Çavuş ailesinin bölgesel bir güç haline gelmesi ve nüfus kazanması eşkıyalık olaylarının bastırılması için kendisine verilen görev ile başlamıştır. Hasan Çavuş Aydın muhassılının emrinde çavuşluk görevi ile Teke Sancağı’nın Kalkanlı Kazası’ndaki eşkıyalık faaliyetlerinin durdurulması ve suçluların etkisiz hale getirilmesi için görevlendirilmiştir.⁵⁴ Eşkıyalık faaliyetlerinin önlenmesinden hariç bu aileden aynı zamanda İmparatorluğun asker ihtiyacının karşılanmasında da yardım istenmiştir. Örneğin, Osmanlı İmparatorluğu’nun Rusya ile yapacağı savaş öncesinde sefer hazırlıklarına ihtiyacı olan askerler, 1770 yılında Menteşe yöresi müteselliminden istenmiştir. Devletin, âyân ailelerinden asker topladığına dair bir başka örnek ise, Hasan Çavuşzade Ahmet Ağa, savaş hazırlığında olunmasından dolayı 200 süvari askerini orduya göndermiştir.⁵⁵

Yukarıdaki verilen örneklerde görüldüğü üzere, 18. ve 19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu, gücünü kaybetmiş bir vaziyette olmasından dolayı Menteşe Sancağı’ nın âyân ailelerinden askeri ihtiyacının ve bu askerlerin giderlerine dair masraflarının

⁵³ Paul Wittek, **a.g.e.**, s. 108.

⁵⁴ Bircan Kaymakçı, **a.g.t.**, s. 13.

⁵⁵ Bircan Kaymakçı, **a.g.t.**, s. 16.

karşılanması için sancak genelinde güçlü konumda bulunan âyân ailelerinden yardım istemiştir.

Mültezimler, iltizam ile aldıkları bölgelerde tımarlı sipahilere benzer şekilde sadece vergi toplamak ile görevli değil aynı zamanda bölgenin idaresinden de mesul olmaları âyânların servet ve otorite kazanmalarında önemli bir rol oynamıştır.⁵⁶

Osmanlı İmparatorluğu'nda askeri gelişmeleri olumsuz yönde etkileyen bir diğer unsur ise Anadolu ve Rumeli topraklarında âyân ailelerinin güçlenmesine paralel olarak doğan ve güçlenen eşkıyalık faaliyetleri olmuştur. Bölgenin hemen hemen her yerini saran yüksek dağlar ve ormanlar eşkıyaların gizlenmesi için çok elverişli bir ortamdır.⁵⁷ Anadolu toprakları, 18. yüzyılda hiçbir zaman eksik olmâyan zorbalık faaliyetlerinin sebebi olan eşkıyaların ve âyan ailelerinin sığınağı olmuştur.

Batı Anadolu'da eşkıyalık faaliyetleri 19.yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ile artış göstermiştir. Batı Anadolu'da eşkıyalığa efe veya zeybek denilmektedir. Bu dönemde zeybekler, Aydın ve Hüdavendigâr bölgesinde oturan hafif silahlı ve asayiş koruyan memur, eski bir sınıf asker olarak ifade edilirdi. Batı Anadolu'da "köy yiğidi, kabadayı, ağabey" olarak da ifade edilirdi. Osmanlı Dönemi'nde ise zeybekler, Celali İsyanları'nın yaşanmaya başlamasıyla bölgede bulunan ve paşa kapısında görevli ücretli askerlik yapan insanlardı. Ancak daha önce de belirtildiği gibi 18. yüzyılda âyânların güçlenmesine paralel olarak askeriyede kendilerine iş verilmez olunca derbentçilik, kır bekçiliği, kahvecilik gibi işlere yönelmişlerdir. Yeniçeri Ocağı'nın kapatılmasına kadar güçlerini muhafaza eden zeybeklerin, hem gücünü kırmak hem de usulsüz para kazanmalarının önüne geçmek için kahveler kapatılmıştır.⁵⁸

Hem âyan ailelerinin güçlenmesinde hem de eşkıyaların türemesindeki en büyük pay ise Osmanlı Ordusu'nun bel kemiğini oluşturan yeniçeri askerlerine aittir. Yeniçeri Ocağı'na mensup askerlerin usulsüz davranışları, 17. ve 18. yüzyıllarda görevlerini yerine getiremez durumda olmaları düzeni sarsmıştır. İmparatorluk içerisinde çıkan isyanları bastırmaya dahi gücü yetmeyen bozulmuş bir ordunun savaşlarda başarı, zafer elde etmesi oldukça güçtü.

⁵⁶ Nagehan Üstündağ Özdemir, "Âyânlık Kurumunun Gelişimi ve Anadolu ile Balkan Coğrafyasındaki Farklılıkları Üzerine Bir Değerlendirme", *Current Research in Social Sciences*, c. 4, 2008, s. 31.

⁵⁷Talha Hızal, *Menteşe (Muğla) Sancağında Eşkıyalık (1914-1918)*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s 20.

⁵⁸Talha Hızal, *a.g.t.*, s. 21.

Devlet için ordunun ıslah edilmesi bir zorunluluk olmuştur. III. Selim her ne kadar Nizam-ı Cedid adı altında birtakım çalışmalar ile orduyu ıslah etmeye çalışmışsa da başarılı olamamış ve bu dönem Kabakçı Mustafa isyanı ile son bulmuştur. Ardından halefi II. Mahmud 1808 senesinde Osmanlı tahtına geçince III. Selim gibi bir takım ıslahat çalışmalarında bulunmuştur. Ancak onun da bu çabaları sonuç vermemiştir. Yeniçeri Ocağı'nın düzelmeyeceğini anlâ-yân II. Mahmud artık ocağı kaldırma düşüncesindedir. Öyle ki Sultan II. Mahmud devletin dini bürokrasi kanadını da bu düşünceye ikna etmiş ve bu görüş doğrultusunda fetvalar verdirtmiştir. Örneğin;

” Bir müddetten beri efrenc tâifesi fînûn-ı harbiyede peyda eyledikleri bir nev'i ateşbazlık san'atıyla devletlerine kuvvet vererek ve edyân-ı bâtilaları için meydân-ı mukâtelede sebâtlarını bu san'at ile tahsil ederek ber- takibehl-i İslama izhâr-ı galebe ile memleketlerini tevsi' ve...devlet-i 'aliyey-yi islamiyeye taziyik etmelerinden...”⁵⁹

Yeniçeri Ocağı'nın kapatılmasının ardında ön plana çıkan İstanbul Kadısı Kâtib Es'ad Efendi'nin bu fetvasından da anlaşılacağı üzere İmparatorluğun son dönemlerde yaşanan savaşlardaki başarısızlıkların sebebi olarak askeri disiplinsizliği göstermiştir.

12 Haziran 1826 tarihinde Eşkinçi Ocağı'nın kurulmasından kısa bir süre sonra ocakta askerlerin eğitimine başlanmıştır. Her türlü yenilik çalışmalarına muhalefet olmayı kendilerine adet edinen yeniçeri askerleri yapılan talimlerin Müslümanlığa aykırı olduğunu, kâfirlerin adetlerinin ocakta öğretildiği gibi propagandalar yaparak halkı galeyana getirmeye çalışmıştır. Et Meydanı'nda kazan kaldıran Yeniçeri Ocağı'na mensup asi askerler, sadrazam'ın konağını ve Mısır Paşası'nın Kethüda'sının köşkünü yağmalamıştır. Bu girişimler karşısında Bâb-ı âli'de, II. Mahmud'un emri ile devlet erkânı bir araya gelmiştir. Padişahın, Sancak-ı Şerif çıkartarak Sadrazam'a teslim etmesinin ardından Müslüman olanların Sancak-ı Şerif altına girmeleri Payitaht'ı her köşesine duyurulmuştur. Bunun ardından Ağa Hüseyin Paşa Topçu askeriyeye birlikte Divanyolu'ndan, İzzet Mehmet Paşa ise Humbaracı, Kalyoncu ve Lağımcı askerleri ile birlikte Et Meydanı'nda kazan kaldıran yeniçerilere karşı saldırıya geçmiştir. Padişahın emri ile harekete geçen kuvvetler ve asilerin kışkırttığı halk ve yeniçeriler arasında yaşanan çekişme sonucunda yeniçerilerin gücü kırılıp,

⁵⁹ Gültekin Yıldız, *Neferin Adı Yok Zorunlu Askerliğe Geçiş Sürecinde Osmanlı Devleti'nde Siyaset, Ordu ve Toplum (1826-1839)*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2009, s. 23.

etkisiz hale getirilmiştir.⁶⁰ Çıkarılan bu isyan neticesinde Yeniçeri Ocağı kaldırılmıştır. Her defasında türlü sebeplerle kazan kaldırarak istediklerini elde eden yeniçeriler bu kez istediklerini alamadıkları gibi ocağın da kapatılması için fırsat arâyân Sultan II. Mahmud'a istediği fırsatı vermiş oldular. Es'ad Efendi Yeniçeri Ocağı'nın kapatılmasının neden gerekli olduğuna dair açıklamalarda bulunduğu fermanı Üss-i Zafer'de, Yeniçeri askerlerinin ilk senelerinde devlete olan bağlılık ve itaatlerinden dolayı fetihlerden zaferle dönülmüşse de zamanla içlerin fesad karışmasından ve türlü türlü yalanlardan dolayı başarısız oldukları anlatılmaktadır.⁶¹

Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk yıllarından 1826 senesine kadar varlığını koruyan ocağın aniden kaldırılması askeri bir boşluk oluşturmuştur. Kaldırılan ordunun yerinin vakit kaybetmeden doldurulması gerekiyordu. Bu nedenle "Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye" adıyla yeni bir ordu kurulmuştur. Yeni kurulan bu ordu dönemin ihtiyaçlarına göre modern bir yapıda oluşturulmuştur. Yeniçeri Ağası yerine başkomutanlık ve harbiye başkanlığı görevleri ile yükümlü "seraskerlik" makamı oluşturulmuştur.⁶²

Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye Ordusu, ilk önce 1500 kişilik erden oluşan "tertip" adı verilen 8 birliğe ayrılmıştır. Her birliğin komutası binbaşı rütbesinde bir subaya verilmiştir. 1828 senesinde "tertip" yerine "alay", "kol" yerine "tabur" ve "saf" yerine ise "bölük" terimleri benimsenerek ordu içi içindeki rütbelere düzenlenmiştir.⁶³ 1826-1837 seneleri aralığında askere yazılanların toplam sayısı 161.036 olmasına rağmen bunlardan yalnız 54.670 kişi aktif olarak askeri hizmette bulunabilmiştir.⁶⁴

Yeni orduya asker yazılması amacıyla payitaht ve taşrada sayımları yapılacak askerlerin hem tertibi hem de tahriri için aranan özellikler iki başlık altında sıralanmıştır. Orduya alınacak askerlerin sahip olması gereken vasıflar ve sahip olmaması gereken vasıflar olarak ayrılmıştır. Ordu içine alınmayacak kişiler için "mechûlu'-hâl" denilmiştir. Mechûlu'-hâl olanların başında ordu içerisine girmeye çalışan eski Yeniçeri Ocağı

⁶⁰ Cahide Bolat, **Redif Askeri Teşkilatı (1834-1876)**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yakınçağ Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2000, s. 7.

⁶¹ "Evvel emr de inkîyad ve itâ'atleri sebebiyle yüzlerinden bunca fütuhata zuhura gelmiş ise de giderek içlerine uygunsuzluk ve türlü türlü fesâd karıştı ve eski yüz seneden beri gittikleri seferlerde aslı yoktur ve türlü erâcîf peydasıyla teşennüt ve 'adem-i ita'atleri cihetiyle... bunca kılâ ve memâlikin küffârda kalmasına sebep olduklarından..." Gültekin Yıldız, **a.g.e.**, s. 25.

⁶² Musa Çadırcı, "Anadolu'da Redif Askeri Teşkilatı'nın Kuruluşu" **Tanzimat Sürecinde Türkiye- Askerlik**, der. Tülay Ercoşkun, İmge Kitapevi, Ankara, 2008, s. 29.

⁶³ Musa Çadırcı, "Yenileşme Sürecinde Osmanlı Ordusu", **a.g.e.**, s. 127.

⁶⁴ Gültekin Yıldız, **a.g.e.**, s. 139.

askerleridir. Bu kişiler ordu içerisine girip mevcudiyetlerini korumaya çalışmıştır. Ordu içerisine alınması tehlikeli görüldüğünden istenmeyen bir diğer grup ise mühtedilerdir. Bunun sebebi ise yeni kurulmuş ordunun yalnızca Müslümanlardan oluşturulmaya çalışılırken Müslüman ahalinin dahi içinden askere gitmek istemeyenler çıkmıştır. Buna rağmen belli bir yaştan sonra din değiştirip orduya girmek isteyen mühtedilerin ordu lehine davranmak yerine ajanlık yapma gayesiyle orduya sızmalarından kuşkulandırılmış olması sebebiyle ve askerler arasında bir takım kültürel farklılıklar oluşmasından çekinildiği için mühtediler de mechûlu –hâl sayılmıştır.⁶⁵

Başboş, serseri ve sakıncalı kimselerin orduyu işgal etmemeleri için asker alımlarında ince elenip sık dokunmuştur. Ancak başvuruların çoğu orduya alınmayınca ordu için gerekli asker sayısına ulaşamamıştır. Her şeyden önce ordunun en büyük açığı insan kaynağıydı. Zamanla ordu içerisinde askerlerin sayısı yeterli gelmeyince kazalardan genç-yaşlı oluşuna bakılmaksızın orduya asker alınmıştır. Alınan bu askerlerden yaşlı olanlar iş yapamaz durumdayken, gençler ise silahları kullanmasını dahi bilmez durumdadır.

Bir başka sorun ise askere alınan kişilerin firar etmesidir. Her ne kadar ölüm, hastalık firar gibi durumlarda Menteşe, Aydın, İzmir, Saruhan sancakları gibi devletin güvendiği Anadolu'da bulunan sancaklarından askeri açığı tamamlasa da yeterli olmamıştır.⁶⁶ Tüm bu koşullar değerlendirilerek hem niteliksiz insanların ordudan çıkarılması hem de ordu için gerekli asker sayısına ulaşabilmek için imparatorluk genelinde bir sayıma ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle Sultan II. Mahmud, Asakir-i Mansureyi Muhammediye Ordusu'na alınacak askerleri belirlemek için İmparatorluk genelinde bir nüfus sayımı yapılması kararı almıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nda nüfus sayımına her dönem önem verilmiştir. Kemankeş Kara Mustafa Paşa'nın Sadrazamlığı zamanında Sultan İbrahim'e sunduğu layihada sayımdan şu şekilde bahsetmektedir: "*Tahrir: memleket yazımı demektir. Gayet lazımdır. 30 yılda bir kere tahriri memleket kanundur. Amma gayet Müslüman ve dindar adamlar tayin olunup cümle mahrusa bir uğruna tahrir lazımdır.*"⁶⁷ Demiştir.

⁶⁵ Gültekin Yıldız, **a.g.e.**, s. 142.

⁶⁶Gültekin Yıldız, **a.g.e.**, s. 223.

⁶⁷ Enver Ziya Karal, A., **Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831**, TTK Yayınları, Ankara, 1943, s. 6.

Fethedilen her toprakta öncelikle sayım yapıldı. Ancak modern anlamda ilk nüfus sayımı II. Mahmud döneminde 1831 senesinde başlamıştır. Devlet, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından sonra, oluşturulacak askeri sınıf için insan ve vergi kaynaklarını belirlemek zorunda kalmıştır. Nüfus sayımı ayrıca din üzerinden yapılarak Gayrimüslim ve Müslüman erkeklerin sayısını da saptamıştır. Sayımların bitiminde elde edilen bilgilere göre Anadolu ve Rumeli'de dört milyona yakın erkek nüfusu vardır. Bunun bir buçuk milyonunun Rumeli'de, iki buçuk milyondan fazlasının ise Anadolu topraklarında iskân ettiği anlaşılmaktadır.⁶⁸

Toprak yazımı amacı gütmeyen Anadolu ve Rumeli topraklarında yapılan ilk sayım 1831 tarihli nüfus sayımıdır. Sayımların yapılması ülke nüfusunun toplam sayısını belirlemekten ziyade ülkedeki erkek nüfusunu tespit edip 1826 yılında kaldırılan Yeniçeri Ocağı'nın yerine kurulan Asâkir-i Mansûre-yi Muhammediye Ordusu için asker temin etmek ve ordunun kurulmasında yeni vergi kaynaklarının bulunması amacı ile sayım yapılmıştır.⁶⁹

1831 sayımına gerek duyulmasının sebepleri hazırlanan layihada şu şekilde açıklanmaktadır: "*Bilcümle fukarayı raiyyet ve acezei vilayetin saye-i madelet vaye hidivhanemde istihsali erbabı ferah ve asayişleri irade-i katıai şahane ve emrû fermanı padişahanem muktezasından olmaktan naşi hususu mezburun hüsnü sureti bitteemmül ledel müzakere tekalif maddesinin tahsisi ve tadil ve tesfiye şurutunun cümle hakkında icrası ecdadı izam zamanlarından dahi olduğu missillü behemehal memaliki mahrusamda bulunan ehli islam ve reâyânın efradı bilinmek sureti ile hasıl olacağı cümle tarafından beyan olunmuştur.*"⁷⁰ 1831 nüfus sayımının gerekliliği bu cümleler ile açıklandıktan sonra Osmanlı ile Rusya arasında yaşanan savaşın Edirne Antlaşması ile sonuçlandırılmasının ardından nüfus sayımlarına Anadolu ve Rumeli topraklarında başlanmıştır. Yapılan sayımlardan sonra erkek nüfusunun askerlik için uygun olan ve askerliğe uygun olmayanlarının oranı saptanmıştır. Askere alma yaşı 15 yaşından başlamakta ve 39 yaşına kadar olanlar askerlik için uygun görülmektedir. Yaş için gerekli şartı sağlamış olmalarına rağmen topal, tek elleri, sakat olmaları gibi sebeplerden dolayı askerliğe kabul edilmeyenlerde vardır. Ayrıca yaşı askerliğe uygun olsa dahi ticaretle uğraşanlar da herhangi bir kusuru

⁶⁸ Enver Ziya Karal, B., **Osmanlı Tarihi Nizam-ı Cedid ve Tanzimat Devirleri (1789- 1856)**, TTK Yayınları, c. 5, Ankara, 1931, s. 155.

⁶⁹ Enver Ziya Karal, A., **a.g.e.**, s. 10.

⁷⁰ Enver Ziya Karal, A., **a.g.e.**, s. 12.

olmamasına karşın askerlikten muaf tutulmuştur. Askere alımlarda kurallar belli olsa da kimi durumlarda bu kurallara da uyulmadığı görülmüştür.

Sayım yapılırken ilk öncelikle dikkat edilen unsur din olmuştur. Bütün sancak, kaza, nahiye ve çiftliklerde halk İslam ve reaya diye iki gruba ayrılmıştır. İslam nüfusu ise matluba⁷¹ muvafık ve matluba gayri muvafık olarak da kendi içinde yine iki sınıfa ayrılır. Matluba gayri muvafık grup içinde ihtiyar, sakat çocuk gibi ayrımlar yapılır. Bazı yerlerde ise Müslümanların ayırımında yaş belirtilerek sınıflandırma yapılmıştır. Bu ise 1-16 yaş aralığı, 16- 40 yaş aralığı ve 40 yaş ve üzeri olarak üç sınıfa ayrılmıştır. Bazen ise bıyık, sakal, saç gibi özellikler belirtilerek deftere yazılmıştır.⁷²

1831 nüfus sayımlarının yapıldığı Mentеше Sancağı'ndaki kazalar sırasıyla Muğla, Tavas, Yarangüme, Gebranes, Üzümlü, AğırDOS, Döger, Eşen, Meğri, Dadya, Tarahya, Ula, Dalaman, Kerme, Köyceğiz, Gökabat, Karaova, Mandalyan, Bodrum, Tironoz, EskiHisar, Sobuca, Mazun, Bozöyük, Yerkeski, Mesevli, Milas' dır.⁷³

Menteşe Sancağı'nın idari yapılanmasına bakıldığında ise 18. yüzyılda durum şu şekildeydi; 1700-1740 yılları arasında Paşa Sancağı olan Kütahya Sancağına, Anadolu Eyaleti'ne bağlıydı. 1750 senesinden sonra ise Mentеше Sancağı arpalık olarak verilmeye başlaması ile sancak mütesellimler tarafından yönetilmeye başlanmıştır. 19. yüzyıla gelindiğinde ise sancaklardan 4 vilayet oluşturulmuştur. Aydın Vilayeti'ne bağlanan Mentеше Sancağı'nın haricinde diğer üç sancak ise Aydın, Saruhan ve Sığla sancaklarıdır.⁷⁴1856 tarihinde Eyalete bağlı 92 kaza vardır. Bu kazalardan 25 kazasını Mentеше Sancağı oluşturmaktadır. Bu kazalar şöyledir; Muğla, Eski Hisar, Milas (Peçin), Mandalyat, Bodrum, Nahiye-i Kara-âbâd, Nahiye-i Gök-âbâd, Tırahiye, Ula, Köyceğiz, Pirnaz, Meğri, Eşen, Üzümlü Döger, Nahiye-i AğırDOS, Tavas, Vakıflar, Bozöyük, Mesevli, Sarulus, Kirnas, Yerkesiği'dir.⁷⁵

⁷¹ Matlub kelimesi, talep edilen, istenilen, aranılan şey anlamına gelmektedir. Bkz.; Ferit Devellioğlu, **Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lûgat Eski ve Yeni Harflerle**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2012, s. 678.

⁷² Enver Ziya Karal, A., **a.g.e.**, s. 18.

⁷³ Enver Ziya Karal, A., **a.g.e.**, s. 14.

⁷⁴ Bayram Akça, Sosyal-Siyasal ve Ekonomik Yönüyle Muğla (1923-1960), **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Ankara, 2002, s. 26.

⁷⁵ Tuncer Baykara, **a.g.e.**, s. 237.

1867 yılında ise Osmanlı idari yapısında yeni bir düzenleme daha yapılmıştır. Buna göre Menteşe Sancağı bağımsız bir mutasarrıflık şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile Menteşe Sancağı'nın merkezi Muğla olmak üzere Bozüyük, Milas, Bodrum, Datya, Meğri, Tavas ve Köyceğiz olarak idari birimlere ayrılmıştır.⁷⁶

Bugünkü il sınırlarından farklı olduğu görülen sancağın merkezi Muğla olmakla birlikte Denizli ve Aydın illerine bağlı bazı bölgeleri de içine almaktadır. Günümüzde Aydın ilinin sınırlarında yer alan Koçarlı ve Karasu kazasının bazı köyleri, Denizli ilinden ise Kale ve Acıpayam'ın bazı köyleri Menteşe Sancağı sınırlarında yer almaktadır.⁷⁷ Menteşe Sancağı Aydın Vilayeti'ne bağlı üçüncü sınıf bir sancak konumunda olup bu sancağın diğer kaza ve nahiyeleri ise şöyledir; Meğri, Milas, Marmaris, Bodrum, Yüksekum (Köyceğiz) kazalarından oluşmaktadır.⁷⁸ 1831 nüfus sayımlarına göre Menteşe Sancağı'nın 26 kazası vardır. Bu kazaların toplamından ise 358 köy bulunmaktadır. 1830 tarihinde yapılmış olan nüfus sayımı verilerine göre Tavas Kazası'nın 37, Sobuca Kazası'nın 32, Köyceğiz Kazası'nın 26, Milas Kazası'nın 25, Dalaman Kazası'nın 22, Eşen Kazası'nın 21, Saruluz Kazası'nın 20, Düğer Kazası'nın 19, Bozüyük Kazası'nın 18, Mandalyat Kazası'nın 16, Meğri Kazası'nın 15 köyü, Karaova Kazası'nın 15, Mazun Kazası'nın 15, Kirkez Kazası'nın 10, Kerme Kazası'nın 10, Ağirdos Kazası'nın 9, Muğla Kazası'nın 8, Mesevli Kazası'nın 8, Tarahya Kazası'nın 7, Dadya Kazası'nın 6, Yerkesiği Kazası'nın 6, Üzümlü Kazası'nın 3, Ula Kazası'nın 3, Gökâbâd Kazası'nın 3, Eskihsar Kazası'nın 2, Bodrum Kazası'nın 2 köyü vardır.⁷⁹

Zaman içerisinde her alanda olduğu gibi idari yapılanmada da değişiklikler yaşanmıştır. 1907 sayımlarına göre köy sayılarında yaşanan değişimler şu şekildedir; Muğla Kazası ve bu kazaya bağlı olan Bozüyük ve Ula nahiyelerinin 55, Meğri Kazası'nın ve bu kazaya bağlı olan Eşen Nahiyesi'nin 81, Milas Kazası'nın 95, Marmaris Kazası'nın ve Dadya Nahiyesi'nin 23, Bodrum Kazası'nın 29 ve Köyceğiz Kazası'nın 69 köyü bulunmaktadır. Sancağın toplamda ise 352 köyü vardır.⁸⁰ Ancak sancağın bazı kazaları idari merkez konumunu koruyamayarak yok olmuştur. Bunlar Saruluz, Tarahya, Ağirdos,

⁷⁶Bayram Akça, **a.g.m.**, s. 26.

⁷⁷Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.e.**, s. 13.

⁷⁸Serdal Soyluer, A., "XX. Yüzyıl Başlarında Menteşe Sancağı'nın İdari ve Nüfus Yapısı", **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, S. 13, s. 111.

⁷⁹Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.e.**, s. 28.

⁸⁰Serdal Soyluer, A., **a.g.m.**, s. 111.

Üzümlü, Düger, Eşen, Kerme, Mandalyat, Karaova, Yerkesiği, Bozüyük, Eskihişar ve Dalaman kazalarıdır.

Yukarıda adı geçen kazaların nüfusları incelendiğinde bu kazalardan elde edilen verilere göre erkek nüfusun kazalara göre dağılımı şöyledir: Tavasda 39 köyde toplam erkek nüfusu 9.904, Milas Kazası'nın 26 köyünde erkek sayısı 5.103, Köyceğiz'in 28 köyünde 3.384 erkek nüfusu, Sobuca'nın 32 köyünde 3.233 erkek nüfusu vardır. Muğla'nın 9 köyünde 3.191 erkek nüfusu, Bozüyük Kazası'nın 18 köyünde 2.345, Mandalyat'ın 16 köyünde 2.076, Meğri Kazası'nın 15 köyünde 1.731, Eşen Kazası'nın 21 köyünde 1.725 erkek nüfusu, Dalamanda 22 köyde toplamda 1640 erkek nüfusu vardır. Saruluz'un 20 köyünde 1377, Dadya Kazası'nda 7 köyden 1.346, Mesevli Kazası'nda bulunan 9 köyden 1.287, Ula'nın 4 köyünden 1.269, Ağirdos Kazası'nın 9 köyünden 1.248, Bodrum'un 3 köyünden 1.217, Düger Kazası'nın 19 köyünden 1.017, Mazun Kazası'nın 15 köyünden 990 erkek nüfusu mevcuttur. Tarahya Kazası'nın 7 köyünden toplamda 957, Karaova Kazası'nın 15 köyünden 796, Kerme Kazası'nın 10 köyünden 783 erkek, Kirkez Kazası'nın 12 köyünden 776, Yerekesiği Kazası'nın 7 köyünden 749 erkek nüfusu, Cemaatler'in 8 köyünden 508, Gökâbâd Kazası'nın 4 köyünden 477 erkek nüfusu, Üzümlü'nün 3 köyünden toplamda 408 erkek nüfusu, Eskihişar'ın 3 köyünden toplamda 342 erkek nüfusu ve Kıptiler Kazası'nın 8 köyünden 195 erkek nüfusu vardır.⁸¹

Köy sayısı ile erkek nüfus oranı incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlara göre kazanın köy sayısı ile erkek nüfusu arasında bir eşit dağılım söz konusu değildir. Örneğin, Ula ve Gökabad kazalarının 4 köyü olmasına rağmen Ula'da erkek nüfusu 1.269 iken Gökâbâd Kazası'nda ise 477'dir. Ya da köy sayısı Sobuca'nın Milas'tan daha fazla olmasına rağmen erkek nüfusu Milas'ın daha fazladır.

1831 tarihli nüfus sayımı defterine göre Menteşe Sancağı'nın sayımını mevaliden Kudüs Kadısı Sabık resmi Ahmet Efendi'nin hafidi Mehmet Besim Efendi yapmıştır. Kaydedilen bilgilere göre Menteşe Sancağı'nın bağlı olduğu kasaba ve kura ahalisinden yaşları askere gitmeye uygun olan ve 1831 nüfus sayımından önce taşrada ticaretle uğraşmış olanların yaşları tespit edilerek isimleri kaydedilmesi gerekli bulunmuştur. Liva dahilinde adı geçen kişilerden beğenilen kimselerin taşrada bulunup yaşları incelenerek kabul edilmiş olan tüm nüfusu nmiktarı yazmaktadır.⁸² Verilen bu verilere göre Menteşe Sancağı'nın

⁸¹Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.e.**, s. 36.

⁸²Enver Ziya Karal, A., **a.g.e.**, s.117-118.

kazalarından asker olma şartlarını sağlayıp silahaltına alınan erkek nüfusunun dağılımı şöyledir⁸³;

Kaza	Toplam Erkek Nüfusu	Askere Giden Erkek Nüfusu
Tavas	9.904	1480
Milas	5.103	1510
Köyceğiz	3.384	912
Subıca	3.233	1030
Muğla	3.191	682
Bozöyük	2.345	869
Mandalıyat	2.076	586
Meğri	1.731	400
Eşen	1.725	404
Dalaman	1.640	405
Saruluz	1.377	373
Dadya	1.346	341
Mesevli	1.287	450
Ula	1.269	369
Ağirdos	1.248	292
Bodrum	1.217	333
Düğer	1.017	255
Mazun	990	281
Tarahya	957	255
Karaova	796	197
Kerme	783	247
Kirkez	776	123
Yerkesiği	749	258
Cemaatler	508	138
Gökâbâd	477	140
Üzümlü	408	95
Eskihisar	342	118
Kıptiler	195	58

Tabloya göre, kazaların toplam erkek nüfusu ve askere giden nüfusu incelendiğinde kaza nüfusunun tamamının askere gitmediği görülmektedir. Bunun sebebi erkek nüfusunun bazılarının farklı sebepler ile gayri matlub olması bazılarının da askere gitmek için gerekli yaş şartını sağlayamamasıdır. Örneğin, Köyceğiz Kazası'nın 3.384 kişilik erkek nüfusundan askere giden sayısı 912 kişidir. Geriye kalan nüfusun bir kısmının muhtemelen ticaret ile

⁸³ Ayrıntılı bilgi için Bkz.; Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.e.**, s. 36-63.

uğraşıyor olması sebebi ile ya da 40 yaş üstünde ve çocuk olması nedeniyle askerlikten muaf tutulmuştur.

Yukarıda askere gitme yaş aralığının 15'ten başlayıp 39'a kadar çıktığı belirtilmişti ancak bazı durumlarda bu yaş aralığının değiştiğine de tanık olunmuştur. Askere alma yaşının 15 yaşından itibaren başladığı kanunnamede belirtilmişse de belirtilen yaşın altında çocuklarında askere alındığı görülmektedir. Menteşe Sancağı'nın 1831 yılına ilişkin nüfus sayımlarında Asâkir-i Mansûre-yi Muhammediye Ordusuna alınan 30 kişiden 4'ünün çocuk olduğu görülmektedir. Bunlardan 13 ve 9 yaşlarındaki çocukların Saruluz Kazası'ndan, 7 yaşında askere alınan çocuğun ise Eskihisar Kazası'ndandır.⁸⁴ Genelde çocuğa bakacak kimsesi olmadığına ya da ailenin çocuğa bakabilecek maddi güçte olmamasından dolayı küçük yaşlarda çocukların da kaydı yapılmıştır.

Menteşe Sancağı'nın kazaları genel olarak değerlendirdiğinde, kazalar içerisinde askerlikle yükümlü olan en fazla erkek nüfus Milas'ındır. Ancak nüfusuna oranlandığında %29,6 ile 8. sıraya düşer. Matlub sayısı Milas'tan çok daha düşük olmasına rağmen Bozöyük Kazası'ndan askere giden nüfus 2345 kişiden 869 kişidir. Bunun oranı da %37,1 olur ve ortalamada birinci sıraya çıkar. Bu durum birçok kaza için geçerli olmuştur. Erkek nüfusu bakımından fazlaca nüfusa sahip olmalarına rağmen askere giden kişi sayısını ortalamaya vurduğumuzda nüfusu daha düşük olan kazaların askere daha çok kişi gönderdiği ortaya çıkmıştır. Sancağa genel olarak bakıldığında ise sancağın %25'ini matlub grup, %7'lik dilimini ticaretle uğraşan grup, %25'ini 45 ve üstü olan erkek nüfus, %1'ini ma'lul grup ve %42'sini ise çocuklar oluşturmaktadır.⁸⁵ Nüfus defterinde Asâkir-i Mansûriye' ye alınanlar "*reft be-asâkir-i mansûre der sene 47*" olarak kaydedilmiştir.⁸⁶

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasının hemen ardından kurulan Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye ordusu eğitimlerini tamamlamadan Osmanlı-Rus savaşında Rus Ordusu'na ve Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın ordularına karşı mücadele vermek zorunda kalmıştır. Henüz eğitimlerini tamamlamamış bu acemi ve toy askerlerden bir zafer beklenmesi imkânsızdı. Bir başka sorun ise sınırları çok geniş olan imparatorluğun dışardan gelebilecek tehlikelerden de korunması kolay değildir. Menteşe Sancağı gibi birçok sancaktan asker silah altına alınmışsa da İmparatorluğun muhafazası için yeterli olmamıştır. Silah altında

⁸⁴Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.e.**, s. 60.

⁸⁵Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.e.**, s. 64.

⁸⁶Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.e.**, s. 159.

bulunan asker sayısı yeterli olmamasından dolayı öncelikle silahaltına alınacak kimseleri belirlemek için 1831 senesinde nüfus sayımının yapılması yoluna gidilmiştir. Öte yandan ülkenin belli başlı gelir kaynakları da ordunun hazinesine aktarılmıştır. Ancak asker sayısı yeterli miktara ulaşmamıştır.

Redif Askeri Teşkilatı'nın kuruluş amacı, asker sayısı bakımından yetersiz kalan Asâkir-i Mamsûre-yi Muhammediye ordusuna destek olmasıdır. Ayrıca uzun süre mecburi askerlik hizmetinin süresini kısaltıp, askerlerin kendi bölgelerinde eğitimleri verilerek iç güvenliğin sağlanması hedeflenmiştir. Savaş halinde, silahaltına alınan kişilerin kimisi yaşlı, kimisi ise askerliğe gitmeye matlub olsalar dahi silahları kullanmasını bilmeyen gençlerdi. Bu kimselerin Osmanlı İmparatorluğu'na hiçbir faydası dokunmamakta aksine zarar vermekteydi. Uygulamaya konulan bu yeni düzenle sürekli bir eğitim hedeflenmiştir. Ancak kurulacak bu yeni teşkilatın hazine ve halka yük olmasının önüne geçmek için ilk başlarda İmparatorluğun önde gelen şahıslarının güçlerinden faydalanılmıştır. Zenginlerin teşviki için Takvim-i Vekayi' de makaleler yazılmış, teşkilatın kuruluşunda ve işleyişinde yardımcı olanlara redif subaylığı verileceği duyurulmuştur.⁸⁷ Gazete aracılığı ile halka duyuru yapıldıktan sonra hangi sancaklarda kimler tarafından ne kadar asker toplanacağı belirlenmeye başlamıştır. Nüfus sayımı yapılmış ve nüfusu sayılan bölgelerden ne kadar redif askeri çıkabileceği saptanmıştır. Redif Askeri Teşkilatı'nın kurulması planlanan bölgelerde bu işler ile o bölgenin mütesellim, vali ve mutasarrıfları alâkadar olmuştur.⁸⁸

1834 senesinde Redif kanunu ile oluşturulmaya çalışılan ordunun mali konularda yaşadıkları sıkıntıların yanı sıra eğitimleri konusunda da bir belirsizlik yaşanmıştır. Redif askerleri uzun süre eğitimlerini hep birlikte tek bir düzen içerisinde yapamamıştır. Tanzimat Dönemi ile Osmanlı İmparatorluğu'nun gerek sosyo-ekonomik gerekse askeri alanda yapılan birçok düzenlemelerin ve değişimlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Bu dönem boyunca askeri düzenlemeler ile hem maddi sıkıntıları hem de askeri eğitim alanında yaşanan sıkıntıların kaynağını bulup bu sorunları çözmeye yönelik adımlar atılmıştır. 19. yüzyıl boyunca gerek görüldükçe dönemin sorunlarına çözüm olabilecek şekilde birçok düzenleme ve kanunnameler hazırlanmıştır.

⁸⁷Naci Çakın, **Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi, c. III, kısım 5 (1793-1908)**, Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1978, s. 195-196.

⁸⁸ Abdülkadir Özcan, "Redif", **DİA. İslam Ansiklopedisi**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, c. 34, İstanbul, 2007, s. 524.

I. BÖLÜM

OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA REDİF ASKERİ TEŞKİLATI'NIN KURULUŞU

Tam adı Redif-i Asâkir-i Mansûre veya Asâkir-i Redife-i Mansûre olan bu ordunun oluşturulma sebebi, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasının ardından Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye ordusuna destek sağlamak ve reayayı uzun süre yapılan askerlik görevi yükümlülüğünden kurtarmaktır. Bu sınıfın oluşturulmasının bir diğer önemli sebebi ise askerlerin kendi bölgelerinde askeri eğitimlerini görerek talimli ve askeri usulleri bilen bir ordu kurmaktır.⁸⁹ Redif kelimesinin anlamı arkadan, sonradan gelen demektir. Askeri olarak ise Osmanlı İmparatorluğu'nda nizamiye sınıfından sonra gelen, ihtiyat sınıfı anlamlarında tabir edilmiştir. Redif Askeri Teşkilatı'nın temeli Prusya Ordusu'na dayanmaktadır. Prusya'daki Landor adı verilen bir teşkilattan esinlenerek 8 Temmuz 1834 senesinde kurulmuştur.⁹⁰ Bu iş için ise Koca Hüsrev Paşa görevlendirilmiştir.

1834 senesinde II. Mahmud'un emri ile oluşturulan Redif Askeri Teşkilatı, “*Redif-i Asâkir-i Mansure için Vaz' ve Te'sis Buyrulan Talimatname*” ile de duyurulmuştur. Buyrulan talimatname ile Redif Askeri Teşkilatı'nın kuruluşuna dair ilk bilgiye Takvim-i Vekayi adlı gazetenin 80.sayısında “*Husus-u Redif Askeri Mansure-i Muhammediye*” başlığıyla verilen yazıda raslanmaktadır. Gazetede Redif Askeri Teşkilatı'nın kuruluş amacı ve uygulanış şekli şu şekilde anlatılmaktadır;

“*Yaveri Tevfik Naim El Refik cenab-ı samedâni ile Ömer Bâhir Ensar hazreti kişver-küşâyide tertibe muvaffak olunan muvazzaf piyade ve süvari askerleri hususa ve Mansure-i Muhammediye askeri bahriye ve topçu ecnad ve sa'ire Allahul hamd sâye-i şevkatüyle hazreti şahane dünden bugüne teksir ve tezyid vas-ı esas nizamet hasaneleri an ban tekrar ve tekid etmekte ise de idare-i memalik vâsi'a İslamiye ve hıfz sügûr ve serhatten hakaniyenin esbab-ı istihsali behemehâl lüzumu müslim olan usûl nizami müstahseneye rağbet olunmuş asakir-i külliye mütevakkıf olarak fakat bu mukadder asakir-i külliye cümlesi merkez içtima askerleri olan ordugah ve kışlalarda daimi mukîm mukaddem*

⁸⁹Abdülkadir Özcan, **a.g.m.**, s. 524.

⁹⁰Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 195.

bulunduğu halde memalikde ziraat ve haraset maslahatı hususunun bir nevi taklîline ve ashâb-ı tezeyüd teklifatına bais olacağı cihetle hem silk askeriyede bulunub ve hem de ziraat ve haraset ile maslahatı göreviye bir olmak üzere memalik-i mahrusa-i şahanede Redif-i Asakir-i Mansure-i Muhammediye ismiyle bir nevi asker mu'tebere tanzim ve tatbiki sureti mucid kavanin mülk ve millet olan veli nimetimiz, veli nimet-i alim şevketlü keramet sahibi efendimiz hazretlerinin mevrîd ilham olan mübarek ve mesud karîha sabihha cenab-ı mülûkânelerine şeref sünûh buyurularak vech tertibi hususu serasker paşa hazretlerine emir ve ferman kerametü nişan-ı hümayun buyrulmuş olmakla el hâlet-ü hâzihi istihdam olunan Asakir-i Mansure-i Muhammediye'nin vakit hazır ve seferde te'minat ve melbûsât ve mahiyeleri tamama ve kemale i'ta olunmakda ise de bunlar daima ve müstemirren memuriyet hizmetlerde müstahdim ve mukayyed bulunub ancak... teali tertib olunacak Redif-i Asakir-i Mansure-i Muhammediye muvazzaf asker misüllü daima hudumetde bulunmayıb fakat sefer vukuatda ledi el icab işe yarâyânları muvazzaf askere beraber istihdam olunarak onlara nevcehele tayinat ve mahiye ve sa'ire ve yerleri ise bunlara dahi o vakit öylece verilüb eyamsa' irade-i memleketlerinde ekib biçmeleri kâr ve kisbleriyle ile meşgul olacaklarından ve âli husus bil cümle ümmet-i Muhammediye vatan ve iyâl ve evvelad ve mânî bir muktezâyı diyanet-i esbab lazım-ı müdafaa ve cihaddiyye ve her asrın hükmünce hareket mütekeleyeye maharet ve liyakatın istihsâline yani hasbel vaktül hâl usûl ta'lim ve ta'limin iktisab ve istikmaline sa'y ve ikdam etmek vacibeden olduğundan bir vech-i meşruh kâr ve kasabalarına halel gelmelerin ve bilâ sebeb memleketlerinden ayrılmayarak böylece tanzim olunacağından kâf-ı ehli İslam'ın bu maddeyi hayriyeyi bi't-tab mil ve hâhişeleri olacağı meczûmdur. İş bu madde-i hayriyeden meram ve maksad evvela ahali ve berâyânın emniyet bâl ve asayiş hallerinin tezyidine mevacib olmak saniye haraset ve ziraat maddesine halel ve tatil gelmeyeceğinden memuriyet memalik-i mahrusa-i hazret-i şahaneye müstevcib bulunmak saniye seferler vukunda muvazzaf asker vefa etmediği halde iktiza eden mahâller için öteden beri ve icra olundukda yeni vechile Rum ili ve Anadolu'dan bilâ intihab kaza askerleri ihrac ve ta'in kılınmaga muhtac olub halbuki iş bu askerlerin genç ve ihtiyarı ve işe yarayıb yaramâyânı ve silah kullanmasını bilib bilmeyeni fark ve temyiz olunmayarak ale-l-amyâ kâlîsürme yolu tertib ve kaç nefer istemiş ise hemen o mikdara iblag ile tesrîb olduğu ve silahları dahi sancak ve kazaca mübayaa ve i'ta olunarak o misüllü askerinin içinde eli ve ayağı tutar ve silah kullanır var ise de verilen silahı kendine uygun ve işe yarar olduğundan din ve devlet-i milliye uğrunda ve muhafaza-i iyal ve evlad ve mal yolunda cansiperane gayret etmek üzere arz ve şecaat arzusunda olan ve tevana yektalar silahsızlık cihetiyle ve bazıları dahi ömründe silah kullanmadıkları suretle

ihthiyar amel-mânde buldukları dahi pir an adîm iktidar takrîbîyle bir işe yaramayıb bilâ fâide meşekkat ve sefalet-ü telefe dûçâr rabian iş bu kaza askeri mütali bende yazılıb çıkarıncaya kadar gerek harçlık ve gerek esham ve elbise ve süvarisine at parası namıyla husule gelen masraf külli ahali-i memleket üzerine tarh ve temayül olunarak kusur kalâ'iller dahi adem tahammül ile bi-zar olduklarından buğzal Allahu teâlâ hem bir takım acz ahaliye böyle hallerden bundan böyle tahlis ve hem lede-l iktiza silah kullanmasını müsteyfi askeri muntazama tanzim ve tenasüs olunmak için herkes yerinden kımıldamayarak ve işinden gücünden kalmayarak oldukça silah tutmak ve meşy ve hareket etmek usulünü evkat-ı haliyelerinde öğrenmek irade-i hayriyesinde ibaret olmaktan naşi din ve devlet âliyeyi ebedi ve eldevam bilcümle ahali-i islam haklarında bu vechile mahz hayr olan nizamat-ı hasene-i meşruhanın bunun Allahu teâlâ icrasına teşebbüs olunmasını kararlaştırmak üzere esas usul ve müteferriatı ittifak-ı ukûl ve ârâ ile hüsn-ü müta olunmakrtadır.”⁹¹

Özetle, Osmanlı Ordusu'nun kışla ve ordugahlarında daimi olarak askerlerin kalması, ziraat ve çiftçiliğin azalmasına sebep olmaya başlamıştır. Bu sebeple hem askeriyede bulunup hemde bu işlerin aksamasını önleyecek Redif Askeri Teşkilatı isminde yeni bir ordunun tesis edilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Muhammediye Ordusu her vakit orduda hazır vaziyette bulunacakken redif ordusu ise yalnızca sefer zamanı kışlalarda bir araya getirilecektir ve muvazzaf askerler ile beraber istihdam edilmesi kararlaştırılmıştır. Rumeli ve Anadolu'dan yaşlı-geç ayırmadan, silah kullanmasını bilip bilmediğine bakılmadan askerlikten bir haber olan kimselerin orduya alınması ve bu kişilerin masarflarının da halka yüklenmesi, Osmanlı ahalisini zor durumda bırakmıştır. Bu sebeple redif ordusunda yer alacak olan askerlerin orduya alınmasından vazgeçilerek, askerler ikamet ettikleri kazalardan ayrılmayarak, boş vakitlerinde silah kullanmasını, askeri yürüyüş gibi eğitimlerini ikamet ettikleri kazalarında alacaklarına dair bilgilerden bahsedilmektedir.

Böylece sancaklarda redif birlikleri kurulmaya başlanmıştır. Asker kayıtlarını yapmakla görevli olan mütesellim, mutasarrıf ve valiler tarafından kayıtlara zaman kaybetmeden başlanmıştır. Redif birlikleri taburlar halinde oluşturulmaya başlamıştır. Taburların başına ise binbaşı rütbesinde askerler vazifelendirilmiştir. Buna göre 1400'er kişilik ve 4'er bölükten oluşan taburlar kurulmuştur.⁹² İlk tamamlanan taburlar arasında

⁹¹Takvîm-i Vekâyi, “**Husus-u Redif Askeri Mansure-i Muhammediye**”, Def'a 80, 15 Zilkade 1249/ 26 Mart 1834.

⁹²Jean Deny, “Redif”, **MEB. İslam Ansiklopedisi**, c. 9., İstanbul, 1964, s. 666; Mehmet Karayaman, A., “Uşak Redif Taburu ve Yaptığı Hizmetler”, **Tarih Okulu Dergisi**, S. xxvii, 2016, s. 409.

Menteşe Redif Taburu ile birlikte Karahisar-ı Sahib, Ankara, Çankırı, Siroz taburları olmuştur.⁹³

Her sancaktan eşit miktarda asker alınması ve gerekli nüfusu sağlayamayan sancaklardan ise çevredeki sancaklar birleştirilerek gerekli sayının temini uygun görülmüştür.⁹⁴ Bir tabur oluşturmak için gerekli sayıyı sağlayamayıp birleştirilen taburlar ise şöyledir; Karesi ile Eskişehir, Akşehir ile Aksaray, Kırşehir ile Beyşehir, Teke Sancağı ile TerkemişHassı, Üsküp ile Köstendil, Piriştine ile Vulçitrin ve Novaberde sayımları bitirilip birşeltirilen ilk taburlar arasındadır.⁹⁵

Ayrıca askerlik görevini tamamlayıp emekliye ayrılan redif askerleri, gönüllü olarak askerliğe devam etme hakkına sahiptir. Ancak yapılan ıslahatlara muhalefet olmamaları ve askerlik vazifesine devam ettikleri sürece memleketlerinden ayrılmamaları gibi birtakım şartların sağlanması gerekmektedir. Öte yandan denize kıyısı olan kazalardan alınacak askerler ise redif birliğine alınmayacak ve bu kişiler deniz kuvvetlerinde görevlendirilecektir.⁹⁶

Redif askerleri, 23-32 yaşları arasındaki gençlerden seçilecektir. Bu askerlerin sadece savaş zamanlarında çağırılmaları nedeniyle barış dönemlerinde “münavebe” adı altında mansûreye asker yazılımı yapılmayacaktır. Vücutlarında askerlik yapmaya engel sakatlık ya da uzuv eksikliği gibi durumlar var ise askerlikten muaf tutulacaktır. Asker yazılması, defterinin tutulması ve yazılan bu defterlerin payitahta Bâb-1 Seraskeri'ye gönderilmesi görevi sancak mutasarrıfları ile valiye verilmiştir.⁹⁷ Taburlar için gerekli subayların hanedan ve kişizadeler arasından valiler tarafından seçilmesi ve isimlerinin İstanbul'a gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Ancak bölgenin ileri gelen bu kişileri sadece subaylıkla alakadar olup idari işlerine karışamayacaklardır.⁹⁸ Böylelikle redif teşkilatının kuruluşunda yardım eden yerel güçlere söz verildiği gibi subaylık verilmiş ancak diğer yandan ise adı geçen bu nüfuzlu kimselerin idari alanda yeniden söz sahibi olmasının önüne geçilmiştir diyebiliriz. Redif Askeri Teşkilatı'nın kurulduğu yıllarda orduda yeteri kadar subay olmamasından dolayı subay ihtiyacı âyân, voyvoda, eşraf, derebeyleri gibi kimselerden karşılanmıştır. Bazı

⁹³Jean Deny, **a.g.m.**, s. 666.

⁹⁴Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 196.; Mehmet Karayaman, A., **a.g.m.**, s. 409.

⁹⁵Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 26.

⁹⁶Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 196.

⁹⁷Musa Çadircı, “Anadolu'da Redif Askeri Teşkilatının Kuruluşu”, **a.g.e.**, s. 32.

⁹⁸Musa Çadircı, “Anadolu'da Redif Askeri Teşkilatının Kuruluşu”, **a.g.e.**, s. 33.

yerlerde ise redif birliklerinin komutanlarına “Redif-i Mansure Müşire” ünvanı ile valiler atanmıştır.⁹⁹

Redif askerlerinin eğitimleri ise nizamiye askerlerinin mevcut olduğu bölgelerde onların zabitleri tarafından, nizamiye askerlerinin olmadığı yerlerde ise oraya gönderilecek subaylar tarafından yapılacaktır.¹⁰⁰ Subay ve komutan yetiştirmek için İstanbul’dan çağırılan miralay (albay), kaymakam (yarbay) ve alay eminleri gelerek redif subaylarına kendi bölgelerinde eğitim yaptırarak ve yetiştirecektir.¹⁰¹

Redif Askeri Teşkilatı’nın, Yeniçeri Ocağı gibi çağının çok gerisinde kalmış bir ordu olmaması için gereken her türlü çalışmalar yapılarak modern bir ordu oluşturulmaya çalışılmıştır. Ancak tam anlamıyla başarılı olmuş değildi. Bölgenin ileri gelen ailelerinin çocuklarından subay olarak askere alınan bu gençler, askerliği layıkıyla yapabilecek bilgiye sahip değildi. Askeri bilgi bakımından yetersiz olan subaylardan er yetiştirmesi beklenemezdi. Durum böyle iken nitelikli bir ordu da yetiştirilemezdi. Söz konusu bu bozukluğu düzeltmek için zabıt seçilenlerin parça parça İstanbul’a çağırılarak bir ya da iki ay sürecek “Asâkir-i Mansureyi Muhammediye talimlerine” katılmaları sağlanarak terfileri verilmiş ve geldikleri bölgelere geri gönderilmiştir.¹⁰² Tayinleri sancak mutasarrıflarınca yapılacak olan küçük ve büyük zabıtların nişanları, mahallelerinden gelecek defterlere göre çıkacak irade ile Darphane-i Amire’de yaptırılıp gönderilecektir.¹⁰³

Redif askerlerinin eğitim ve öğretimlerinde Asâkir-i Mansûre askerlerinden faydalanılmıştır. Redif kanunnamesinde askerlerin talimleri ile ilgili yer alan kurala göre, redif askerleri haftada birkaç gün talim yapacaklar. Boş vakitlerinde ise memleketlerinde her gün, bazen de büyük kasabalar ve kazalardan gönderilen hocalar tarafından talim yaptırılacaktır. Yılda iki defa kapsamlı talim yaptırılacak ve bu talimler için halkın ziraat ile uğraşmadığı mayıs ve eylül ayları uygun görülmüştür. 15-20 günlüğüne vilayet merkezlerine toplatılacak askerlerin eğitim düzeyleri belirlenecektir.¹⁰⁴

⁹⁹ Mehmet Karayaman, A., **a.g.m.**, s. 410.

¹⁰⁰ Abdülkadir Özcan, **a.g.m.**, s. 524.

¹⁰¹ Naci Çakın, **a.g.e.**, s.196.

¹⁰² Musa Çadırcı, “Anadolu’da Redif Askeri Teşkilatının Kuruluşu”, **a.g.e.**, s. 33.

¹⁰³ Mübahat Kütükoğlu, B., “Sultan II. Abdülhamid Devri Yedek Ordusu Redif-i Asâkir-i Mansûre”, **Tarih Enstitüsü Dergisi**, S.12, İstanbul 1982, s. 130.

¹⁰⁴ Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 25.

Askerlerin maaşları en az 5 kuruş olarak kabul edilmiştir. Subay maaşları ise redif taburlarının giderlerinin ne kadar olduğu belirlendikten sonra (altı aydan sonra) masrafların yazıldığı defterler İstanbul' a gönderilecektir. Daha sonrasında ise bu defterlerde belirtilen harcamalar incelenerek subayların maaşları saptanacaktır. Tüm bu inceleme ve değerlendirmelerin sonunda ise subayların maaşları ilgili kişi ve yerlere topluca gönderilecektir.¹⁰⁵

Askerin kıyafetleri ve ihtiyaçları olan araç gereçler devlet tarafından tedarik edilecektir. (Silah, aylık, tayinat, çanta, matara vb.) Ancak bu elbiselerin temiz kalabilmesi için yalnızca talim zamanı giyinilecektir. Talimde olmadıkları vakit gündelik kıyafetlerinin giyilmesi uygun görülmüştür. Bu elbiseleri sürekli olarak giymek isteyenler olur ise de müsaade edilecektir. Redif Askeri Teşkilatı'ndan olduğunu gösteren fes her zaman takılacaktır. Rütbeli askerler ise kararnameye göre halktan ayırt olabilmeleri için her zaman nizami elbiselerini giymek zorundadırlar.¹⁰⁶

Masraflar konusunda alınan önlemlerden birisi de askeri kontrol etmek üzere kimi zaman kazaları teftiş edecek sancak mutasarrıflarının giderlerini, masraf defterlerinde belirtmeyip kendi gelirlerinden karşılamaları karar kılınmıştır. Ancak kendi ceplerinden çıkacak olan bu paranın yerine konması için halktan türlü bahanelerle para istenmemesi de vurgulanmıştır.¹⁰⁷

Redif askerleri ile ilgili kararnamede yer verilen bir başka önemli konu ise jurnal defterleridir. Redif Askeri Teşkilatı'nın 1834 senesinde kurulmasından hemen sonra 1835 senesinde ise Jurnal teşkilatı kurulmuştur. İmparatorluk içerisinde bir sorun çıktığında ya da çıkmadan önce olabilecek her türlü ihtimale karşı önlem almak için kurulmuş bir yapıdır. Askeri, idari, ekonomik, sosyal ya da eğitimle ilgili yaşanabilecek sorunları belirleyerek ya da yaşanan sorunları zamanında çözerek problemler ortadan kaldırılır. Jurnal teşkilatı farklı gerekçelere bağlı olarak İmparatorluğun çeşitli bölgelerinde kurulmuştur. Redif Teşkilatı için önemi ise, askerlerin eğitimleri, elbiselerinin temini, maaşlarının ödenmesi gibi konular jurnal defterlerine kaydedilmiştir. Jurnal teşkilatının kurulduğu bölgelerden birisi de Menteşe Sancağı'dır. Nizamnamede "Menteşe Sancağı ve kazalarıyla Rodos' da" şeklinde belirtilmiştir. Menteşe Sancağı'nın bu dönemde 25 kazası vardır. Merkez kaza konumundaki

¹⁰⁵Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 25.

¹⁰⁶Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 25.; Abdülkadir Özcan, **a.g.m.**, s. 524.

¹⁰⁷Mübahat Kütükoğlu, B., **a.g.m.**, s. 131.

Muğla ve Kızılhisar kazalarının jurnal kâtipleri 31 Mayıs 1835, diğer kazaların kâtipleri ise 6 Ağustos 1835'te görevlendirilmiştir.¹⁰⁸ Ayrıca redif askerlerinin yoklamalarının yapılması, jurnallerinin düzenlenmesi, seraskerlikten gelecek talimatnameye göre yapılmaktadır.¹⁰⁹

Tüm bu düzenlemelere rağmen, Sultan II. Mahmud ve çevresindeki ıslahatçı devlet erkânı ile birlikte 1836 senesine gelindiğinde Redif Askeri Teşkilatı içinde birtakım düzenlemelere daha ihtiyaç duyulmuştur. Redif Askeri Teşkilatı bir yandan tüm sancaklarda kurulmaya devam ederken öte yandan ise şikâyetler geldikçe ve eşkıyaların sayısında artış görüldükçe karışıklıkları önlemek için padişahın başkanlığında Meclis-i Şura'da bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Meclis-i Şura'da yapılan görüşmeler neticesinde hem Redif Teşkilatı'ndaki aksaklıkları gidermek hem de teşkilattan daha çok verim alabilmek için Osmanlı İmparatorluğu'nda sancakların idari yapılanmasında yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. 1836 yılındaki bu yeni düzenlemeye göre İmparatorluk genelinde tüm sancakların birleştirilerek müşirlikler oluşturulduğu gibi Menteşe Sancağı da Aydın Müşirliği'ne bağlanmıştır. Menteşe Sancağı'ndan başka Aydın Müşirliği'ne bağlanan sancaklar arasında Aydın, Saruhan ve Sığla sancakları yer almaktadır. Müşir olarak ise 1833 senesinden 1837 senesine kadar kendisine Aydın Muhassalı olarak rastlanan Aydın Eyaleti'nin önemli âyân ailelerinden Karaosman Oğullarından Yakup Paşa,¹¹⁰ H.5 Şevval 1252/M. 13 Ocak 1837 senesinde Aydın müşiri olarak atanmıştır. Sancak ve kazaların mütesellimlik ile voyvodalıkları müşirler tarafından emanet ya da iltizam yoluyla eski gelirleri üzerinden uygun bulunan kişilere, sarraf taahhüdüne bağlanmak şartıyla verilecektir. Bu uygulama ile mültezimlerin elde ettikleri kârlar müşirlere geçmiş oldu, senelik zorunlu maaşlar hesaptan düştükten sonra geri kalan mebla redif masraflarını karşılamak için Mansûre Hazinesine irad kaydedilecektir.¹¹¹

1836 senesinde getirilen bir başka yenilik ise münavebe usulü olmuştur. Münavebe usulünden önce sancak merkezlerinde yılda iki kez hep birlikte talim yapılırdı. Ancak bu uygulamadan istenilen sonuç elde edilememesinden dolayı talimlerin münâvebe ile

¹⁰⁸ M. Zahit Yıldırım, Jurnal Defterleri ve Jurnal Defterlerinde Menteşe Sancağı, **Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi**, S. 43, 2018, s. 327-328.

¹⁰⁹ Mübahat Kütükoğlu, A., **a.g.m.**, s. 130.

¹¹⁰ Yuzo Nagata, "Tarihte Âyânlar Karaosmanoğulları Üzerine Bir İnceleme", TTK, Ankara, 1997, s. 56.

¹¹¹ Mübahat Kütükoğlu, B., **a.g.m.**, s. 141.

sancak merkezlerinde 3 ay kalmaları ve talimlerini daha sistemli olarak yapmaları uygun görülmüştür. Böylece verilen talimler hem daha faydalı olacak hem de şehir merkezlerinden askerler ayrılmamış olacaktır. Talim yapılacak aylar ise halkı zor durumda bırakmayacak şekilde ziraat yapılmayan dönemlere denk getirilecektir. Böylece halk hem işinden geri kalmayacak hem de askeri eğitimlerini daha iyi yapacaktır.¹¹²

Müşirliklerin kurulması ve münavebe usulünün getirilmesinden başka bu dönemde Redif Süvari Alayları oluşturulmuştur. Redif ve muvazzaf askerlerinin miktarının aynı oranda olması kararlaştırılınca piyade askerlerine göre süvari askerlerinin sayısının daha az olduğu farkedilmiştir. Bu durum karşısında vakit kaybetmeden Redif Süvari Alayları kurulmuştur. Alayların asker alımı ise Ankara ve Çankırı kazalarından sağlanarak her bölük 150 nefer olmak üzere iki bölük Redif Süvari Askeri oluşturulmuş ve defterleri taksim edilmiştir.¹¹³

1839 tarihli Tanzimat Fermanı Osmanlı İmparatorluğu'nda bir milad olmuştur diyebiliriz. Her alanda yeniliklerin ve düzenlenmelerin yapıldığı bu dönemde askerliğe bakış açısında bir değişim yaşanmıştır. Tanzimat Fermanı ile birlikte askerlik “vatan borcu” sayılmış ve yaşı tutanların askere gitmesi için çağrıda bulunulmuştur. Ancak kişiler askere alınırken belli bir kural ve düzene bağlı olmaksızın, bölgenin nüfusuna bakılmadan bazı bölgelerden sayıca fazla asker alınırken bazılarında ise çok daha az alınıyordu. Bu durum ise bölgenin gelirini ve ekonomisini etkiler durumdaydı. Ayrıca askerlerin ömür boyu asker olarak kalmaları bu insanların aile kurmasına engel olmakta ya da hem bedenen hem de ruhen bir çöküşe neden olmuştur. Bu gerekçelerden dolayı kimi zaman askerden kaçmanın firar etmenin yolu aranırken kimi zaman ise askere gitmemek için birtakım hilelere başvuruluyordu (uzuv kesme gibi). Hem askerleri içinde buldukları bu ümitsizlikten kurtarmak hem de vazifelerini daha istekli bir şekilde yerine getirecek kimseler yetiştirmek için ömür boyu askerlik yapılmasından vazgeçilmiştir. Tanzimat-ı Hayriye'ye dair Gülhane Hattı Hümayunu'ndaki maddelere dayanarak ve Osmanlı Ordusu'nun güçlenmesi için yeniden birtakım düzenlemeler yapılmıştır.

Osmanlı Ordusu, Fransa ve Prusya orduları örnek alınarak yeniden teşkilatlandırılmıştır. Bu konu için Serasker Rıza Paşa, Abdülkerim Nadir Paşa ve Mütercim Rüştü Paşa görevlendirilmiştir. Osmanlı askeri kuvvetleri muvazzaf kuvvetler, yedek

¹¹²Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 30.

¹¹³Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 33.

kuvvetler, yardımcı kuvvetler ve başıbozuk kuvvetler olarak dört bölüme ayrılmıştır.¹¹⁴ Böylece redif birlikleri dâimi orduya dahil edilmiştir.

Tanzimat ıslahatlarının başlamasıyla birlikte askere almadaki bu usulsüzlüklerin düzeltilmesi için Sultan Abdülmecit Mabeyn-i Hümayun ve Hassa Müşiri Rıza Paşa'ya emir vermiştir. Meclis-i Hass'ta konu üzerine tartışıldıktan sonra "Tensikât'ı Celile-i Askeriyye"ye dair yürürlüğe giren kanun doğrultusunda Tanzimat Fermanı'nda askerlik konusunda belirtilen tedbirlerin alınması için 6 Eylül 1843 tarihinde "Askeri Nizamname" çıkartılmıştır. 1843 Askeri Nizamname ile yapılan önemli bir değişiklik İmparatorluğun coğrafi sınırları ile ilgili olmuştur.

Coğrafi sınırlar dikkate alınarak sancak merkezleri farklı beş ordu kurulmuştur. Bu ordulardan ikisi İstanbul'da, diğerleri ise Rumeli, Anadolu ve Arabistan topraklarında oluşturulmuştur. Merkezleri ise Hassa Ordusu'nun İstanbul, Dersaadet Ordusu'nun merkezi Üsküdar, Rumeli Ordusu'nun merkezi Manastır, Anadolu Ordusu'nun merkezi Harput ve Arabistan Ordusu'nun merkezi ise Şam'dır. 1848 düzenlemelerinde ise 6. Ordu olarak Bağdat merkezli yeni bir ordu daha ilave edilir. Hassa Ordu-yu Hümayun Dairesi'ne Bursa, Aydın, Balıkesir, Biga, İzmir, İzmit, Menteşe, Karahisar-ı Sahip, Hamid, Teke ve Alanya bölgeleri dâhil olurken; Dersa'adet-i Ordu-yu Hümayun Dairesinde ise Ankara, Kastamonu, Edirne, Konya, Amasya, Bolu, İçel, Viranşehir, Büyük Çekmece, Kartal ve Gebze vardır.¹¹⁵ Rumeli Ordusuna bağlı bölgeler; Manastır, Selanik, Yanya, Üsküp, Sofya ve Şumnu idi. Anadolu Ordusunda ise Sivas, Tokat, Harput, Erzurum, Diyarbakır ve Kars bölgeleri vardır.¹¹⁶ Kurulan bu orduların başına ise birer müşir atanmıştır. Ayrıca her ordunun merkezinde meclisler kuruldu ve ordular sorununu kendi merkezindeki mecliste çözüp bir sonuca bağladıktan sonra "Dar-ı Şûra-yı Askeriyye"ye onaylanması yöntemi benimsendi. 1843-1846 yılları aralığında yapılan önemli bir düzenleme ise Zaptiye Teşkilatı'nın kurulması olmuştur. 1844 yılında kurulan Zaptiye Teşkilatı'na tüm tımar toprakları devredilmiştir. Askeri düzenlemeler yapılırken halkın nabzını sakın tutmak, onların tepkisini çekmemek sebebiyle iç güvenliğe bu dönemde oldukça fazla önem verilmiştir. Belirlenen bazı bölgelerde karakollar kurulurken, halkın yoğun olduğu toplanma bölgelerinde de ayrıca sıkı güvenlik önlemleri alınmıştır.

¹¹⁴Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 201.

¹¹⁵Musa Çadircı, "Osmanlı Ordusunda Yeni Düzenlemeler (1792-1869)", **a.g.e.**, s. 106.

¹¹⁶Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 204.

1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı'na göre her Osmanlı vatandaşının askerlik görevini yapması gerektiğine dikkat çekilmiş ve 1843 senesinde özerk Hristiyan eyaletler hariç tüm gayrimüslim halkında askerlik yapması kararı alınmıştır. Bu alınan karar doğrultusunda da Hristiyanlardan alınan cizye vergisi kaldırılmıştır. Fakat devletin umduğu gibi işler yolunda gitmemiştir ve Hristiyan halk Avrupa devletlerinin de desteğini alarak askere gitmeye yanaşmadılar. Netice olarak 1856 yılına kadar bu konu bir süreliğine ertelendi. 1856 yılında ise Islahat Fermanı için Avrupalı devletler ile masaya oturan Osmanlı İmparatorluğu'nun karşısına yeniden çıkartıldı. Alınan karar ile Hristiyan tebaanın askere gitmek yerine "bedel-i askerlik" adı altında vergi ödemesi kabul edildi.¹¹⁷

1843 tarihli nizamname ile birlikte kura sistemi benimsenerek askerlik hizmeti bir süreye bağlanmak istenmiştir. Buna göre, silahaltında geçecek dönem 5 yıl olarak kabul edilmiştir. 5 yılı tamamladıktan sonra terhis olanlar ise redif olarak 7 yıl yedek askerliğini yapacaktır. Redifler, her yıl bağlı oldukları kaza merkezlerinde eğitimlerini görecektir.¹¹⁸ Kanuna göre her yıl mart ayının birinci gününden itibaren orduda silahaltında bulunan nizamiye (muvazzaf) askerlerinin toplam sayısından beşte biri terhis edilecek ve yerlerine yeni kişiler alınacaktır. Askerlikte beş yılını bitirenler, yeni erler katıldıkça hazırlanmış çizelgelere göre terhis edilecektir. Bunun yanı sıra askerler bundan sonra sivil işler ile meşgul olmayacaktır. Ayrıca olağanüstü durumlarda padişahın emri ve şeyhülislamın fetvası ile hükümetin gereken sayıda asker toplamaya yetkisi vardır.¹¹⁹

Her ne kadar bu dönemde kura sistemine geçilmesi hedeflense de ve bu konuda oldukça kapsamlı çalışmalar yapılmış olsa da amaca ulaşamamıştır. Kura sistemine geçilemeyişin sebebi de nüfus sayımının yapılamamış olmasıdır. Ancak 1843-1846 yılları arasında yapılan düzenlemeler ile İmparatorluk'ta askerlik sistemi büyük bir değişim içerisine girmiştir. Her şeyden önce ocak usulünden vazgeçilmiş ve kura yöntemi benimsenmiştir. Öte yandan bu dönemde Avrupa tarzı bir ordu teşkilatlanmasının kapıları açılmıştır. Avrupa'nın asker teknolojisinin yanı sıra askeri teşkilatlanması da örnek alınarak

¹¹⁷ Uğur Ünal, "Sultan Abdülaziz Devri Osmanlı Kara Ordusu (1861-1876)", TTK Yayınları, Ankara, 2016, s. 21.

¹¹⁸ Jean Deny, **a.g.m.**, s 667.; Musa Çadırcı, "Osmanlı Ordusunda Yeni Düzenlemeler (1792-1869)", **a.g.e.**, s. 105.

¹¹⁹ Nurcan Aslan- Fatma İlhan, "Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne Askerlik Hizmeti ve Askere Alımlar (XIX Yüzyıldan İtibaren)", **Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi**, S. 11, Genel Kurmay Basımevi, Ankara, 2008, s. 183.; Musa Çadırcı, "Osmanlı Ordusunda Yeni Düzenlemeler (1792-1869)", **a.g.e.**, s. 105.

ordu içerisinde yeni bir hiyerarşik düzene geçilmiştir. Piyade, süvari ve istihkâm birlikleri için Fransız talimatnameleri, topçu birlikleri için ise Prusya tarzında eğitim benimsenmiştir.

1843 yılından 1846 yılına kadar yaşanan tüm gelişmeler bir bakıma kura sistemine geçiş sürecinin temelini oluşturmuştur. Her yeni uygulamaya geçiş sürecinde olduğu gibi alışılmış bir sistemden yeni bir usule geçmek hangi dönemde hangi alanda olursa olsun muhakkak ki yeni düzen ve uygulamalar benimsenene kadar sorunlar devam eder. 1843 senesinde de kura usulünün uygulamaya konulması çabaları her ne kadar başarısızlıkla sonuçlanmış gibi görünse de bu çabaların karşılığının 1846 yılında alındığını ifade edebiliriz.

1846 senesinde bu konu tekrardan “Dâr-ı Şûra-yı Askeri” de ele alınmıştır. Kura Kanunu ile ilgili kanunlar, kurallar tekrardan görüşülmüş ve “Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye” ye sunulup, onaylanmıştır. Padişahında onayı ile yürürlüğe konulan kanun gereğince 20-25 yaş aralığındaki erkeklerin her yıl kuraya katılacakları belirtilmiştir. Kanuna göre muvazzaf askerlik süresinin beş yıl olması uygun görülmüştür.¹²⁰

1846 Kura Kanunu’nun 4. maddesine göre her ordu kendisine ayrılan bölgelerdeki kazalardan gerekli şartları taşıyan erleri belirleyecek ve kuraya dâhil edecektir.¹²¹ Bu işlemlerin rahatlıkla yapılabilmesi için kura meclisleri ve kura daireleri oluşturulacaktır. 1846 Kanunu’nda yer alan önemli maddelerden birisi de kuraya katılmayıp firar edenler vali ve kaza yöneticileri tarafından yakalanıp bir yaptırım olmaksızın askere gönderilecektir ancak kuradan sonra kaçanlar için cezai işlem uygulanacaktır.¹²²

63 bentten oluşan 1846 Kura Kanunu’na göre Osmanlı Ordusu, 5 yıllık askerlik süresine dayanan yeni yapısıyla 1843 senesinde tasarlandığı gibi beş orduya ayrılmıştır. İki İstanbul’da, üçüncüsü Makedonya- Bosna bölgesinde, dördüncü ordu ise Doğu Anadolu’da ve beşincisi Suriye’de kurulan bu ordulara 1848 senesine gelindiğinde ise altıncı ordu bölgesi olarak kurulan Irak Ordusu ile birlikte mevcudu 150.000 ‘e ulaşmış bu ordunun ilk zaferi Kırım Savaşı olmuştur.¹²³ 1846 Kura Kanunu 1869 kanunnamesi yürürlüğe girene kadar mevcudiyetini korumuştur.

¹²⁰ Nurcan Aslan, Fatma İlhan, **a.g.m.**, s. 183.

¹²¹ Musa Çadırcı, “Osmanlı İmparatorluğunda Askere Almada Kura Usulüne Geçilmesi”, **a.g.e.**, s. 71.

¹²² Musa Çadırcı, “Osmanlı İmparatorluğunda Askere Almada Kura Usulüne Geçilmesi”, **a.g.e.**, s. 73.

¹²³ Fahri Çoker, “Tanzimat ve Ordudaki Yenilikler”, **Tanzimat’ tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi**, c. 5, İletişim Yayınları, 1985, s. 1262.

Kura uygulamalarında, dolu ve boş kura çekilerek dolu çekenlerin askere boş çekenlerin ise ertesi yıl tekrardan kura çekmesi gerekmektedir. Bu şekilde 5 yıl üst üste kura isabet etmeyen kişiler, yaşlarının geçmesinden dolayı muvazzaf hizmete alınmadan direk redif birliğine gönderilirdi. Kuralar, kuranın çekildiği bölgenin en büyük mülki amirinin başkanlığında ve bir heyet önünde Kura Meclisi'nde çekilirdi.¹²⁴ 1848 senesinde yapılan bir düzenleme ile her ordu bölgesi, nizamiye alaylarının sayısı kadar redif bölgelerine ayrılarak, her bir bölgede dört taburlu bir redif alayının kurulması kabul edilmiştir. Buna göre her biri 800 mevcutlu, 120 redif taburu kurulmuştur.¹²⁵

Avrupa'daki gelişmeleri takip eden Osmanlı İmparatorluğu zamanla değişen koşullara göre ordu içerisinde yenilikler yapılması gerektiğinin bilincindeydi. Önceleri Fransız Ordusu örnek alınmıştır. Ancak daha sonraki yıllarda yaşanan gelişmeler gösteriyor ki Fransız Ordusu'ndan Osmanlı Ordusu'na uyarlanan uygulamalar yeterli gelmemeye başlamıştır. 1866 senesinde Prusya Ordusu'nun, Danimarka ve Avusturya karşısında yenilmesi üzerine Osmanlı İmparatorluğu Fransa'yı model almaktan vazgeçerek yönünü Prusya Ordusu'na çevirmiştir. Prusya Ordusu örnek alınarak düzenlenen 1869 senesi düzenlemesi daha önceki yapılan düzenlemelerin dönemin şartlarına göre değiştirildiği ya da geliştirildiği bir düzenleme olmuştur. Avrupa'da yaşanan bu gelişmeler neticesinde Sultan Abdülaziz, orduyu daha kuvvetli hale getirip imparatorluğu her türlü tehlikeden koruyabilecek bir ordu teşkil etmek amacı ile çalışmalara başlamıştır.

1869 senesinde Hüseyin Avni Paşa'nın seraskerliğe gelmesinin ardından Prusya'nın 1860 düzenlemesini dikkate alarak 1843 düzenlemesinin değiştirilmesini ön görmüştür. 1869 yılında çıkarılan bu yeni düzenleme ile Osmanlı ordusu içerisinde köklü değişimler yaşanmıştır.¹²⁶

1869 yılında yapılan düzenleme ile Osmanlı Ordusu, nizamiye (muvazzaf), redif (ihtiyat), ve müstahfiz (rediflik hizmetinden sonraki askerlik hizmeti) olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Askerlik hizmeti 12 yıldan 20 yıla çıkarılmıştır. Askerlik yaşı ise 20 ile 40 yaş aralığını kapsamış oldu. Bu yeni düzene göre 6 yıl nizamiyede, 6 yılı redif ve 8 sene de müstahfiz olarak askerlik hizmeti tamamlanmış olacaktır. Nizamiye askerleri 4 yıllık

¹²⁴Nurcan Aslan, Fatma İlhan, **a.g.m.**, s. 184.

¹²⁵Mehmet Karayaman, B., "Turgutlu Redif Taburu ve Faaliyetleri", **Uluslararası Turgutlu Sempozyumu Bildirileri**, c. 1, Turgutlu, 2018, s. 487.

¹²⁶Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 206.

görevlerini yerine getirmelerinin ardından 2 yıl süre ile de redif sınıfına geçirilmiş ve orduda kalmalarını gerektirecek bir durum olmadığı zamanlarda ise memleketlerine gönderilmiştir. Böylece memleketlerinde ziraat, ticaret ve tarım gibi işlerini de aksatmamış olacaklardır.¹²⁷ Ancak o dönemlerde Avrupa Devletleri'nin kışkırtması ile sürekli olarak iç isyanların, olayların eksik olmadığı Belgrat, Girid, Trablusgarp gibi bölgelerde askerlerin memleketlerine gitmelerine iki senede bir müsaade edilmiştir. Hatta bunun için birtakım kurallar da vardır. Memlekete gidecek kişilerin 3 veya 4 senelik nizamiye sürecinde verilen eğitimleri dört dörtlük bilmeleri ve uygulayabilmeleri gerekmektedir. Ayrıca firar etmemiş olmaları gibi birtakım şartlarında yerine getirilmiş olması gereklidir.¹²⁸

Redif askerleri de kendi içinde “Mukaddem (birinci sınıf)”, “Tali (ikinci sınıf)” olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Böylece redif taburu sayısı ikiye çıkarılmıştır.¹²⁹ Altı senelik redif askeri görevinin ilk üç senesi mukaddem ve sonraki üç senesi de tali sınıfında görev yapmakla geçecektir. Öncesinde tabur sayısı 120 iken bu sayı 240'a çıkarılmıştır. 240 taburun nefer sayısı ise 800 olarak belirlenmiştir. Böylece redif askerlerinin toplam mevcudu 192.000 olmuştur.¹³⁰ Redif askerleri nizamiye sürelerini tamamladıktan sonra üst üste kuraya katılmış olmasına rağmen kendisine kura isabet etmemiş ise yaş sınırını aşmasından dolayı redif askerlerine dâhil olacaktır.¹³¹

Bu dönemin önemli bir düzenlemesi de ordu kuvvetlerinin sayısı altıdan yediye çıkarılmıştır. Hassa, Tuna, Rumeli, Anadolu, Suriye ve Arabistan ordularına yedinci ordu olarak Sana merkezli Yemen Ordusu kurulmuştur. Yeni oluşturulan Yemen Ordusu 3 taburdan, 5 piyade alayı ve 8 bölüklü bir topçu alayından oluşturulmuştur. 1843-1846 seneleri arasında oluşturulan diğer altı ordu ise genelde bir değişikliğe uğramamışsa da 3. ordu ve 6. ordu da değişiklikler olmuştur. Üçüncü orduya 3'er taburlu 2 Boşnak alayı ve biri 3'er ikisi 4'er taburlu 3 sınır alayı ve 1 kordon taburu oluşturulmuştur. Altıncı orduda

¹²⁷ Jean Deny, **a.g.m.**, s. 667. Mehmet Karayaman, A., **a.g.m.**, s. 411.

¹²⁸ Uğur Ünal, **a.g.e.**, s. 27.

¹²⁹ Mehmet Karayaman, A., **a.g.m.**, s. 411.; Musa Çadırcı, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Askere Almada Kura Usulüne Geçilmesi”, **a.g.e.**, s. 69.

¹³⁰ Ayten Can Tunali, “**Tanzimat Döneminde Osmanlı Kara Ordusun' da Yapılanma (1839- 1876)**”, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yakınçağ Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2003, s. 15.; Mehmet Karayaman, A., **a.g.m.**, s. 412.

¹³¹ Hidayet Kara, A., “Osmanlı Redif Teşkilatında Talim: 1909 Tarihli Talimname Örneği”, **Tarih Okulu Dergisi**, S. XXXIV, 2018, s.389.

ise piyade alaylarının sayısı 4'ten 5'e arttırılmıştır ve tüm ordulara her birisi bir binbaşı veya kolağası komutasında birer istihkâm bölüğü kurulmuştur.¹³²

1869 nizamnamesinde bunlardan başka redif bölgeleri, izin sebepleri, yer değiştirme, eğitim gibi konular içinde düzenleme yapılmıştır. Redif birliklerin her an savaşa hazır durumda olmaları maksadıyla senede bir ay bağlı buldukları redif dairelerinde talim görmeleri kararı alındı. Savaşlarda harp düzeni alma, silahları tanıma ve kullanabilme dersleri, gibi talimler verildi.¹³³ Kanuna göre askerler silahaltına alındığında askerlerin silah, elbise, cephanesi ve gerekli her türlü eşyalarının temini debboylardan yapılacaktır. Bu araç gereçler iki tabura yetecek şekilde yanlarında bulundurulacaktır.¹³⁴

1877 senesinde yeni bir düzenleme daha yapılarak müstahfız sınıfı kaldırılmıştır. Müstahfız olarak ayrılan 8 yıllık askeri hizmet, redif sınıfına dahil edilerek “sınıf-ı salis” adını almıştır. 1877 senesinden itibaren redif askerleri mukaddem, tali ve salis sınıfı olarak üç sınıfta karşımıza çıkmaktadır. 1869 senesinden 1877 senesine kadar geçen bu zamanda ordu içerisinde birçok alanda yapılan değişiklikler ve alınan önlemler, Osmanlı- Rus Savaşı'nda etkisini gösterememiştir. Rus Ordusu karşısında, ağır bir yenilgiye uğrayan Osmanlı Ordusu'nun halen Avrupa Ordusu karşısında İmparatorluğu koruyabilecek güçlü bir ordusunun olmadığını ifade etmek mümkündür. Vaziyet böyleyken ordu içerisindeki bozuklukların giderilmesi ve orduyu daha fonksiyonel ve Avrupa Devletleri'ne karşı başarılı olabilecek bir ordu oluşturmanın çaresi aranmaya başlanmıştır.

Savaş sonrasında yapılan düzenlemeyle, Sultan II. Abdülhamid döneminde Almanya Devleti örnek alınarak orduda yeniden düzenleme yapılmıştır. 1879 yılında alınan bir karar ile ordu içerisinde tümen (fırka) düzeni benimsenecektir. Bir tümen iki tugay, tugay iki alay, dört tabur ve tabur ise dört bölükten oluşacaktır.¹³⁵ Redif teşkilatı daha önceki yıllarda mukaddem, tali ve salis olarak üç sınıfa ayrılmıştı ancak 1879 düzenlemesinden sonra mukaddem ve tali sınıfları kaldırılmıştır.

Tümenlerin oluşumu nizamiye ile aynı duruma getirilmiştir. Redif tümen ve tugayları ait oldukları bölgelerin isimleri ile anılmaya başlanmıştır. Redif taburları buldukları alay

¹³²Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 207.

¹³³Hidayet Kara, A., **a.g.m.**, s. 389.

¹³⁴Hidayet Kara, A., **a.g.m.**, s. 389.; Ayten Can Tunalı, **a.g.t.**, s. cxiii.

¹³⁵Musa Çadırcı, “II. Abdülhamid Döneminde Osmanlı Ordusu”, **a.g.e.**, s. 113.

içerisindeki 1'den 4'e kadar numaralar ile ya da buldukları yer adlarını taşımışlardır.¹³⁶ Taburlar 800'er kişilik yeniden oluşturulmuştur.

Redif tümenlerinin başına bir tümgeneral, redif tugaylarının başına ise mirliva askeri orduyu komuta etmek için vazifelendirilmiştir. Redif alaylarının tek numaralı olanlarının komutanı albay ve çift numaralı olanlarının komutanı ise yarbay (kaymakam) olmuştur. Redif taburlarında bir binbaşı, bir kolağası, bir tabur kâtibi, bir depo memuru, bir başçavuş ve Tüfekçi bulunmaktadır. Bölükler ise bir yüzbaşı, bir üsteğmen, bir teğmen ve bir de muvazzaf başçavuştan oluşmaktadır.¹³⁷ Örneğin, H.1312/M.1894 senesinde Marmaris Redif Taburu aynen şu şekilde oluşmaktadır; Kırk dördüncü Alay üçüncü Marmaris Redif Taburu; Binbaşı Ahmed Bey, Kolağası Rafet Efendi, Katib Mustafa Efendi, Tüfekçi münhall, Debboy Memuru münhall. Birinci bölükte; Yüzbaşı Mehmed Halid Efendi, Mülazım-1 Evvel Ali Efendi, Mülazım-1 Sani münhall. İkinci bölükte; Yüzbaşı Mehmed Efendi, Mülazım-1 Evvel Ahmed Ağa, Mülazım-1 Sani Ali Efendi. Üçüncü bölükte; Yüzbaşı Mustafa Efendi, Mülazım-1 Evvel Zeynel Ağa, Mülazım-1 Sani Mustafa Efendi. Dördüncü bölükte; Yüzbaşı Hayreddin Efendi, Mülazım-1 Evvel İbrahim Ağa, Mülazım-1 Sani Ahmed Efendi yer almaktadır.¹³⁸ Ayrıca görevli tümen komutanları tümen merkezinde bulunurken, diğer komutanlarda bölgelerinin merkezinde bulunarak askeriyedeki görevlerini icra ederdi. Gerek görülürse her komutan kendi üst kademesine başvurabilir ve her tabur merkezinde askerlik şubesi adında daimi bir meclis bulunmaktadır. Bu meclis askere alma işlemlerini gerçekleştirmektedir.

Yeni düzene göre, Osmanlı İmparatorluğu'nun kara kuvvetleri seferde; yedisi nizamiye, on ikisi redif ve altısı müstahfız ve ikişer tümenli olmak üzere kolordu sayısı 25'e çıkarılmıştır. Kara kuvvetleri içerisinde her orduda dört bölüklü birer istihkâm taburu ve üçer bölüklü nakliye taburu ve birer telgraf bölüğü kurulmuştur.¹³⁹ Askerlik yapma yaşları önceden olduğu gibi yine yirmi yaşından kırk yaşına kadar devam etmektedir. Yirmi yılın altı yılı nizamiyede, geri kalan on dört senesi ise ihtiyatta geçecektir. Ancak yeni düzenleme ile ihtiyat görevinin redifde geçen süresi altı yıldan sekiz seneye çıkartılmış, müstahfızlık ise altı yıl olarak belirlenmiştir.¹⁴⁰ Her ordu bölgesinde bulunan nizamiye, redif ve müstahfız

¹³⁶ Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 112.

¹³⁷ Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 218.

¹³⁸ H.1312/ M.1894 Tarihli Aydın Vilayet Salnamesi, s. 494.

¹³⁹ Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 212.

¹⁴⁰ Musa Çadırcı, "II. Abdülhamid Döneminde Osmanlı Ordusu", **a.g.e.**, s. 113.

tümenlerinin hepsi, ordu komutanı ünvanı ile bir müşir (mareşal) veya refik (tümgeneral) komutasına verilmiştir.¹⁴¹ Süvari alaylarında ise sayısı altıdan beşe indirilmiştir. Her iki süvari alayı bir tugay ve her üç tugay birleşerek süvari tümenleri oluşturulmuştur. 1.ve 5. ordulara süvari tümeni teşkil edilmiştir.

1881 senesinde Almanya, Süvari Albayı Köhler başkanlığında farklı sınıflardan oluşan subaylarını İstanbul'a göndermiştir. Gönderilen bu kurulda Süvari Binbaşı Hobbe, Topçu Binbaşı Restow ve Piyade Binbaşı Kempfovner yer almıştır. Albay Köhler'in kısa süre sonra ölmesinin ardından başkanlığa geçen Kurmay Yarbay Vonder Goltz ordu içerisinde çalışmalara başlamıştır. Goltz, ordu sayısında bir değişiklik yapmamıştır. Ancak dördüncü ordunun merkezinde değişiklik yaparak merkezi Erzincan'dan Erzurum'a taşımıştır.¹⁴² 1881 senesinde yapılan düzenleme ile redif taburlarının sayısı 384'e çıkarılmıştır. Ayrıca redif süreside 8 yıla çıkartılmış ve ilk dört senenin mukaddemlikte, sonraki dört senenin ise tali sınıfında geçmesi kararlaştırılmıştır.¹⁴³

1886 yılında yayınlanan emirname ile redif teşkilatı ve bölgelerinde birtakım değişiklikler yapılmıştır. Redif bölgelerinin birbirinden farklı olması ve eşitlik sağlanmamış olması birçok kişiyi mağdur etmiştir. 1886 yılında nüfus sayımı yapılması öngörülmüştür. Nüfus sayımından sonra redif bölgeleri arasındaki eşitsizliklerin giderilerek her bölgenin birbirine eşit şartlar altında tesis ve teşkil edilmesi kararlaştırılmıştır.¹⁴⁴

1887 yılında çıkarılan "Redif Kanunnamesi" ile tabur merkezlerinin sayısı arttırılmış, yeni redif bölgeleri belirlenmiştir. 1886 yılında alınan karar ile redif süresi dokuz yıla çıkarılması kararı yeniden gözden geçirilerek rediflik tekrar sekiz sene olmuştur. Ancak bu tasarı 1892 senesinde uygulamaya konulabilmiştir.¹⁴⁵

1887 senesinde yapılan önemli bir düzenleme de kura kanunu ile alakalı olmuştur. Kura merasiminde beş defa kura isabet etmeyenlerin direk redif birliklerine yazılması kaldırılmış ve "Ahz-ı Asker" kanunu getirilmiştir. Yaş haddi tecavüzü ortadan kaldırılarak askerlikle yükümlü olan her bireyin diğerleri gibi nizamiye birliklerinde eğitim alması sağlanmıştır. Bu eğitimin ardından nizami eğitimlerini tamamlamış olanlar redif birliklerine

¹⁴¹Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 213.

¹⁴² Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 211.

¹⁴³Mehmet Karayaman, A., **a.g.m.**, s. 412.

¹⁴⁴Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 214.

¹⁴⁵ Naci Çakın, **a.g.e.**, s. 214.

yazılacaklardı. Böylece eğitimsiz kişilerin redif sınıfına katılmaları engellenmiştir. İyi derecede silah kullanmasını bilen, seferberlik bilgisini ve eğitimlerini almış olarak redif taburlarında yerlerini alacaklardır.¹⁴⁶

1879-1892 yılları arasında Osmanlı Ordusu'nda yapılan coğrafi konum ve nüfus göz önünde tutularak oluşturulan yeni ordu düzeninin 1908 yılında orduya yansması şöyledir; I. Ordu merkezi İstanbul olmak üzere Kastamonu, Ankara, Bursa, Kayseri ve İzmit'tir. II. Ordu merkezi Edirne olmak üzere Bandırma, Afyon, Konya'dır. III. Ordu merkezi Selanik olmak üzere orduda Kosova, İşkodra, Yanya, Manastır ve Aydın vilayetleri yer alır. IV. Ordu merkezi Erzincan'dır. IV Orduya bağlı olan diğer vilayetler ise Erzurum, Trabzon, Sivas Van, Bitlis, Elazığ ve Diyarbakır'dır. Merkezi Şam olan V. Ordu ise Suriye Beyrut, Halep, Adana ve Kudüs müstakil sancağından oluşmaktadır. VI. Ordunun merkezi Bağdat'tır, Basra Musul ve Yemen vilayetlerinden oluşur. Son ordu yani VII. Ordu ise merkezi Sana olmak üzere Trablusgarp ve Hicaz vilayetleri ile Bingazi sancağından oluşmaktadır. Bu orduların birinci ve ikinci redif tümenleri ile süvari alayları şeklinde oluşumu ise şöyledir; I. Ordu'nun birinci sınıf redif tümeninde (eski adı ile Mukaddem sınıfı); Bursa, Kastamonu, Ankara ve Kayseri vardır. İkinci sınıf redif tümeninde ise (eski adıyla tali sınıfı) Bursa, İzmit, Kastamonu, Çankırı, Ankara Ereğli, Kayseri ve Yozgat vardır. Süvari alayı sınıfında ise I. Ordudan Kastamonu, Ankara ve Kayseri vilayetleri vardır. II. Ordunun I. sınıf redif tümenini Edirne, Bandırma, Afyon ve Konya oluşturmaktadır. II. redif tümeni ise Kırklareli, Kırcaali, Çanakkale, Tekirdağ, Konya ve Antalya, Bandırma, Kütahya, Afyon ve Isparta'dan meydana gelmektedir. Süvari alayları da Edirne, Bandırma, Afyon ve Konya vilayetlerinden oluşur. Menteşe Sancağı'nın da bağlı olduğu III. Ordu'ya bakıldığında ise birinci sınıf redif tümeni Manastır, Üsküp, Selanik ve Afyon vilayetlerinden oluşmaktadır. İkinci sınıf redif tümenini ise Üsküp, Piriştine, Pirizren, Serez, Aydın, İzmir, Gevgili, Beratta, Gorice, Debre-i, Bala ve Denizli vilayetleri oluşturmaktadır. Süvari alayı ise Manastır, Üsküp, Selanik ve İzmir'den meydana gelmektedir. IV. Ordunun I. redif tümeni Erzincan, Trabzon, Diyarbakır, Sivas vilayetleri oluşturur. II. Redif tümeni ise Giresun, Diyarbakır, Malatya, Sivas, Amasya ve Bitlis'ten oluşur. V. Ordu I. Redif tümenini Şam, Akka, Halep, Adana'dır. II. redif tümeni ise Şam, Akkâ, Halep, Adana ve Urfa vilayetleri oluşur. VI. Ordu Bağdat, Basra, Kerkük ve Musul vilayetleridir. IV. ve V. Orduların süvari birliği yoktur. VI. Ordunun ise hem ikinci sınıf

¹⁴⁶Hidayet Kara, A., **a.g.m.**, s. 391.

redif tümeni hem de süvari alayı yoktur. VII. Ordu bölgesinde ise redif teşkilatı kurulmamıştır.¹⁴⁷

Redif Askeri Teşkilatı'nda belli aralıklarla düzenlemeler yapılmıştır. Avrupa ülkeleri gibi hem modern şekilde hem de düşmanlarına karşı zafer elde edebilmesi amacıyla sürekli ve birikimli olarak ıslahatlar yapılmıştır. 1909-1910 senelerinde yeni bir eğitim programı hazırlanmıştır. Bu programa göre dört haftalık ve altı haftalık olmak üzere iki talimname hazırlanmıştır. "Altı haftalık redif ta'limlerine mahsus program ve taksîm-i zaman" adlı talimnelerde askerlere verilecek olan talimler ve zamanları belirtilmiş, gün içerisinde hiçbir aksaklığa yer vermeyerek talimnemelere uyulmaya özen gösterilmiştir. En ince ayrıntıların dahi atlanmadan yazıldığı programda askerlerin bir aylık eğitimleri gün gün ve saati saatine yazılmıştır.¹⁴⁸ Programda yer alan talimler özetle askerlerin silah kullanabilmesi ve silahı tanınması üzerine verilen talimler, mevzi alma, tüfekle idman hareketleri, araziye tanıma, hedef belirleme, farklı pozisyonlarda nişan alma, yürürken silah doldurma, verilen emri askerler arasında hızlıca duyurabilme, kuşatma karşısında savunma yapabilme gibi askerlerin temel eğitimleri altı hafta boyunca verilmiştir.¹⁴⁹ Buradaki amaç altı haftalık eğitim sonunda modern silahları kullanmasını çok iyi derecede bilen ve karşı tarafın yapacağı her türlü hamleyi önceden sezebilme ya da bu hamleler karşısında nasıl davranılabileceğini kavrayan disiplinli askerler oluşturmaktır. Ancak bu çabalarda sonuçsuz kalmıştır.

1909-1910 yıllarında uygulamaya konulan bu talimname ne yazıkki tam manasıyla uygulanamadan 1911'de İtalya ve 1912-1913 senelerinde de Balkan Savaşları'nın başlaması üzerine talimname yarım kalmıştır. Deniz aşırı bir bölge olan Trablusgarp'ta ve Balkan topraklarında Osmanlı Ordusu yenilgiye uğratılmıştır.¹⁵⁰ Balkan Savaşları'nda askerlerin sergilediği disiplinsiz davranışları, savaş bölgesinde dağılmaları, cepheden firar etmeleri gibi sebeplerden ötürü Redif Teşkilatı'nın kaldırılması gündeme getirilmiştir. 14 Şubat 1913 senesinde çıkarılan "*Teşkilat-ı Umûmiye-i Askeriye Nizamnamesi*" ile redif teşkilatı kaldırılmıştır.

¹⁴⁷Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 112.; Musa Çadircı, "Yenileşme Sürecinde Osmanlı Ordusu", **a.g.e.**, s. 135.

¹⁴⁸Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 113.; Hidayet Kara, A., **a.g.m.**, s. 395.

¹⁴⁹Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 114.

¹⁵⁰Fahri Çoker, **a.g.m.**, s. 1265.

II. BÖLÜM

MENTEŞE REDİF TABURU

2.1. Menteşe Redif Taburu'nun Kuruluşu

24 Mayıs 1834 tarihinde Sultan II. Mahmud' un kızının düğünü vasıtasıyla bir araya toplanmış olan devlet ricali, Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri vaziyetini değerlendirmeleri üzerine Asâkir-i Mansûreyi Muhammediye Ordusu'nun tek başına devleti korumaya gücü yetemeyeceği sonucuna varmıştır. Padişahın emri ile devletin askeri kanadını kuvvetlendirmek için yapılan görüşmeler ve raporlar neticesinde Prusya'nın "Landor" olarak adlandırdığı yedek ordu sistemini Osmanlı İmparatorluğu kendi askeri sistemine uyarlamıştır. Neticede askerlerin iskân ettikleri sancaklarda evlerinden ve ailelerinden uzaklaşmadan askerlerin talim ve terbiyelerini alabilecekleri yeni bir ordu teşkil edilmesi öngörülmüştür. Yeni ordunun nasıl ve nerelerde uygulanacağı karara bağlandıktan sonra padişahın emri ile "*Redif-i Asâkir-i Mansure için Vaz' ve Te'sis Buyrulan Talimatname*" yayınlanmıştır. Böylece 8 Temmuz 1834 tarihinde "Redif-i Asakir-i Mansûre" adı ile yeni bir ordu teşkil edilmiştir. Bu doğrultuda padişahın emri ile her sancakta 1400'er kişilik dört bölüklü taburlar oluşturulmaya başlanmıştır.

Talimatname ile ilk kurulan taburlardan birisi de Menteşe Redif Taburu olmuştur. Menteşe Redif Taburu'nun oluşturulmasına dair ulaşabildiğimiz en erken tarihli belge H.1250 yılından itibaren başlamaktadır. H.1250/M.1835 tarihinde Menteşe Sancağı'nda askere alınacakların tahrir ve tertibine hiç vakit kaybetmeden başlanmıştır. Öyle ki H.1250/M.1835-1836 tarihinde padişahın emri ile Rumeli Valisi Hüseyin Paşa ve Menteşe Sancağı Mütesellimi Tavaslı Osman Ağa'nın Menteşe Sancağı'nda tahrir ve tertibe mübaşeret olduğunu belirten bir yazı Sultan II. Mahmud'a gönderilmiştir.¹⁵¹ Yine aynı tarihli bir

¹⁵¹ "...Hazreti cenabın üzere Redif Asâkir-i Mansure'de tertib ve tahrir tevcih-i şuru' ve mübaşeret olduğuna dair Rumeli Valisi Saadetlü Hüseyin Paşa hazretleri tarafından ve Menteşe Sancağı Mütesellimi Tavaslı Osman Ağa bendeleri hazretlerinin vürud eden tahrirat ol babda buyrulan mahzar ve ilamat-ı meşmûl nazarı atafet-i eser cenab-ı tâc-dâri buyrulamak için evsali seviy-yi sana ve mirî müşârün-ileyhleri kılınmış olmağyla muvafık iradeyi seniyye-yi şahanenin buyrulur ise vali-i müşârün-ileh hazretlerinin ve ağa-yı muma-ileyh bendelerinin menasib veçhiyle cevabnameleri yazılacağı beyanıyla tezkire-yi senavetiyle terkiminin ibtidar kılındığı efendim.", **Başbakanlık Osmanlı Arşivi**, H.H., No: 326/18983.

başka belgede ise padişahın emri ile Menteşe Sancağı ile birlikte Denizli Hassı kazalarından bir tabur askerin oluşturulmuş olduğu Menteşe Sancağı Mütesellimi tarafından bildirilmiştir.¹⁵²

Redif Askeri Teşkilatı'na alınacak kişilerde aranan bazı özellikler mevcuttur. Asker alımında askere alınacak kişilerin yaşı, ailedeki erkek çocuk sayısı ve en önemlisi de askerliğe engel bir durum teşkil edecek herhangi bir fiziksel engelin olup olmadığı önemle üzerinde durulan hususlar olmuştur. H.1250/M.1835 tarihinde Menteşe ve Denizli sancaklarından oluşturulan 1400 kişilik dört bölüklü redif taburları da oluşturulurken bu unsurlar göz önünde bulundurulmuştur. 1400 askerin 1100'ü Menteşe Sancağı'nın merkez kazası olan Muğla ile sancağa bağlı 9 kazadan tertip edilmiş iken geriye kalan 300 asker ise Denizli Sancağı'ndan toplanmıştır. Askerlerin eğitimlerinin de bağlı oldukları sancakların merkezi olan Muğla ve Tavas kazalarında olacağı belirtilmiştir. Öte yandan hanelerden asker alınırken bir haneden iki ya da üç çocuklu olanlarından tertip ve tahrir edilmiş ve bu kişiler tek tek kontrol edilmiştir.¹⁵³

¹⁵²“Menteşe Sancağıyla Denizli Hassı kazalarının bir tabur Redif Asâkir-i Mansûre tertib ve tahririne dair ısrar ve tesyâr buyrulan emir âli ve tahrirat-ı sairenin vusulünden bahisle bermucib irade-i seniyye tabur-u mezkûr neferatının tahririne mübaşeret olunduğuna mütedâ'ir liva-ı mezkur mütesellim bendelerinin zaat-ı aliyeleri cenab-ı tenadiyye tevarüd eden tahrirat arz-ı mahzar ve ilâmat cemilesi muzaffâr kılınmağa buyrulması için leffen irsal-i suy-u valaları kılınması olunduğu ifadesi iş'ar-ı tenâveriyle ibtidar olundukları efendim.” BOA., H.H, No:326/18983/D.

¹⁵³“Devletlü, inayetlü, âtîfetlü, übbetlü, merhametlü, veli- ni'metim amimü'l-cûd ve'l kerem efendim sultanım hazretleri,

Ayn-ı inâyetullahi ve imdad-ı ruhaniyet-i risaliyet-penahi ile ta'lim-i fûnun-i harbiyye-i guzat ve temmim-i muhafaza-i bilad inha zımmında tertib ve tanzimine muvaffak olunan muvazzaf Asâkir-i Mansure-i şahane vücûd-i muntazama-i padişahane redif müceddeden tertibine irade-i kirâmet ifade-i mülükâne ta'alluk eden askerden muhavvel uhde-i acizânem olan Menteşe ve Denizliden bin dört yüz nefer asâkir-i mansureye redif neferat tahririne hâvi şeref-riz sahife-i sudur olan ferman-ı cihan-muta' beyne'l-ahil kıra'et ve mazmun-ı ita'at-kurunu harf ve harf tefhim ve işa'at olundukda cümle ahali yek-zeban tahsin-i kenan nice nice feva'id - i mütenevvi'aya müstelzem mürettebat-ı askeriye muvaffak olunduğuna şükr(...) dua-yı isal-i(...)i asuman iderek ta'ahhüde hâvi takdimine mücâseret olunanmahzar hakikat eserlerinden keyfiyet ma'lum-ı veliyyü'n na'mileri buyrulur evvelan Menteşe dahilindeki nefsi Muğla'dan gayri cesimce kasaba olmayub asker-i matlubenin kuraha-yı livadan tertibi icab etmekle tesviye tarikiyle Menteşeden bin yüz, Denizli den üç yüz cem'an bin dört yüz nefer askerin ahaliden bir hanede iki üç olanlarından tertip ve tahrir mübaşeret ve cümle tahrir olunan neferata birer birer rü'yet ederek tanzim ve kari'büt-ta'ahhüd defterinin takdimine müsâraat olunacağı saye-i merhamet – vaye-i mülükânede mahzar ve serâpâ müstağrak olduğum ni'am-ı celile-i bi-gayenin şükr-i ifası güncayış-i havsala-i iktidarımından efvân ve daire-i adüv-i ihsâdan birun olmağla bu babda vesa'a-i acizanemde olan makdûrumu sarf-ı vâcibe -i zimmet-i ubudiyetim olmağın inşallahü te'âlâ murad-ı âli üzere tertib ve tanziminde ser-mû rehâvete tecviz olunmayarak bezl-i mâ-hasıl-ı kudret olunacağı ve asâkir-i mezkûrenin ta'im ve ta'alümleri hususunda bu havâlinin hâline ufk-ı hatır- güzâr-ı kemterânem olan tertib-i kürsî-i Menteşe olan kasaba-i Muğla hem civar dokuz kazadan tertip olunan asâkir-i münavebe tarikiyle nefsi Muğla'da sa2ir bu'd olan kazalardan müretteb asker kazalardan müretteb asker kazada bulunan â'yân ve mültezim makarrı olan kurâda nefsi-i Tavas'dan müretteb asker dâ'ire-i kemteranemde Denizli kazaları nef-i

H.1250/M.1835 senesinde Menteşe Mütesellimi ve Voyvodası Osman Ağa'ya buyrulan ferman Denizli mahkemesine verilmiş ve Osman Ağa fermanı herkese duyurmuştur. Yapılan tahrirde Redif-i Asâkir-i Mansûre isimindeki ordunun tertib ve usulünün reayaya hayırlı olması ve kolaylık sağlaması temenni edilmiştir. Menteşe Sancağı ile Denizli Hassı kazalarından tahrir ve tanzim olunan zabitan ve 1400 neferden ibaret bir tabur asker tertib edilmiştir. Askerlerin yaşları ise Redif-i Asâkir-i Mansure için çıkarılan talimnameye uygun olarak 23 ilâ 32 yaş aralığındaki erkekler tahrir edilmiştir.¹⁵⁴ Menteşe Sancağı ile Denizli Hassı kazalarından alınan askerler hakkında genel bir bilgi verilmesinin ardından buralardan tahrir edilen 102 askerin isimleri tek tek yazılmıştır. H.1250/ M.1835 tarihli sayıma göre redif taburuna kaydolun askerlerin isimleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.¹⁵⁵

Denizli'ye kârib olmağla münavebe tarikiyle nefis-i Denizli'de ta'lim olunup, Muğla, Tavas, Denizli'de talim olunub, Muğla, Tavas, Denizli'de ta'alümleri icab eden neferatın ekl-i şurb mesârıflarund-i acizanemden tertib kazaha-yı sâireden olan dahi layıkyla idâre olunarak ta'lim olunmaları tedrici askerilik ile tahalluklarına bâdi olub, li-ecli'l-hace istihdamlarında suret-i suhûlet mutâla'a olunur zirâ ahali-i biladın bazı ticaret bazı haraset bazı hurfet ile me'luf olup, bu tarik ile tedrici askerilik tahalluk ettirmek icab etmekle bu bâbda ve her hâlde erm-ü ferman ve lutf-ı inayet ve ihsân devletlü inâyetlü âtafetlü ibehetlü veliyyü'n-nimet bi-minnetim amiü'l-cûd ve'l-kerem efendim sultanım hazretlerindir. Bende Osman Kulları" BOA., H.H, No: 326/18983/ K., Muzaffer Çetin- İbrahim İmamoğlu, Arşiv Belgeleri Işığında Tavaslı Osman Ağa, Denizli, 2018, s. 135.

¹⁵⁴ "Atebe-i 'ulyâ adâlet-eyvân ve mertebe-i sa'âdet-nişângazât-ı mahmine-i? bi-himâyetü'l-melikü'lmennântürâbene-i Medine-i Denizli'de sâkindenulemâ u sulehâ ve eimme ve hutebâ ve bi'l-cümle ahâli kullarının ber-vech-i mahzâr arzuhâl sıdk-makâllarıdır ki,

Sâye-i merhâmet-vâye-i hazret-i pâdişâhîde kâffe ahâli kulları kâr u kesbleriylemeşgûlmüsterihü'l-hâl ve müreffehü'l-bâlolubled'el-iktizâmemâlik-i mahrûse-i şâhânedesi'ar-ı İslâm'dan olan usûl-i harbiyedeiktisâb-ı fûnûn ve mahâret etmiş mürettebcünûd-ı keşide mevcûd bulunmak niyet-i hâlisesiyle bunu feyz-ite'âla redif asâkir-i mansûre ismiyle müsemmâ bir takım asâkir-i muntazama tertib ve usûl ve furû'uyâli ve fukâraya hayırlı ve suhûletli olmak ve her bir sancâkdanma'e-zâbitân bin dört yüz neferden ibâret birer tabûr redif asâkir-i mansûretertib ve neferât-ı mezkûre yirmi üç yaşından otuz iki yaşına kadar ahâlidenhüs-n-ü hâhiş ile tahrîr ü tetmîm olunmak üzere elviye-i sâ'iredentertib buyurulduğı veçhile Münteşâ (Menteşe) Sancağı'yla Denizli Hâssı kazâlarından ber-vech-i muharrer bir tabûrluk asker redif tahrîr ve tanzîm olunmak bâbında livâ-yımezbûr müsellemi ve hass-ı mezbûr voyvodası atüfetlüOsmân Ağa kullarına ve sâ'irehitâben şereş sudûr buyrulan fermân-ı celilü's-şân Denizli mahkemesine verdir ve cümle lâzîmü'lhuzûrmuvâcehelerinfeth ü kirâ'at ve medresem mutâva'atıba'de'l-edâ ağa-yımunâ-ileyh kulların el-kadîm sıdk u ubûdiyetimültezem bende kânidenolmağla bu husûs-ı hayriyyetnüsûsunicrâsinatergib ile dînen ve mülekâenvâ'-ı fevâ'idîşâmil işbu husûsusıyla memâlik-i mahrûse sekinelere bir vechileta'ab u meşakkat olmaksızın kendü vatanlarında fütûn-ı harbiyeyitahsîl ile cünûd-ı İslâmîyye'nin kesreti cümlemiz hakkında pek ? ulü 'inâyet olduğundan iyâd-ı münâcâtımızidervâze-ı hâcât ve nâhiye-i ubûdiyetimizi vaz'-ı dergâh hazret-i mucibü'l-da'vâteddiren beldemiz tensib olunan üç yüz neferin (...) u kerem-i te'âlatahrîr ve tanzîminebi'l-ittifâkıbtidâr u ibrâzşî'âr-ı fermânberiyeye bizi iktidâr olduğun ta'ahhüdlerimizihâviber-vech-i mahzar arzuhâl sıdk-makâllarımızacesâret kıldın bâki emr ü fermânütf u ihsân der-devlet-medâr 'adâlet kararındır.", BOA., H.H, No: 326/18983/G.*

¹⁵⁵ BOA., H.H, No:326 18983/G.

El-abdü'd-dâ'ili'-d Devletü'l-Aliyyeti'l Osmaniye	El-abdü'd-da'ili'-d Devletü'l-Aliyyeti'l Osmaniye
El-abdü'd-dâ'ili'-d Devletü'l- Aliyyeti'l Osmaniye	El-abdü'd-dâ'ili'-d Devletü'l Aliyyeti'l- Osmaniye
El-abdü'd- dâ'ili'd- Devletü'l- Aliyyeti'l Osmaniye	El-abdü'd-dâ'ili'-d Devletü'l Aliyyeti'l Osmaniye
El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l- Aliyyeti'l Osmaniye	Es-seyyid Hâfız Mehmed El hatibü'l Câmî'-i Çaybaşı
Es-seyyid Hâfız Osmân El- hatibü'l Cami'i Feslikân	El-abdü'd-da'ili'd Devletü'l Aliyyeti'l Osmâniye
Es-seyyid Mustafa El- hatibü'l Cami'-i Delikliçmâr	El-abdü'dili'd-Devletü'l- Alliyyeti'l-Osmâniyye
El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmâniye	El-abdü'd-Devletü'l- Aliyyeti'l-Osmâniye
El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l- Aliyyeti'l- Osmâniye	El-abdü'd-dâili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmaniye
El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l Osmâniye	Es-seyyid Hafız Mehmed El-hatibü'l Câmî'-i Çaybaşı
El-abdü'd-da'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmaniye	El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmaniye
Es-seyyid Hafız Osman El- hatibü'l Cami'-i Feslikân	Es-seyyid Mustafa El- hatibü'l Câmî'i Delikliçnar
El-abdü'd-da'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmaniye	El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmâniye
Es-seyyid İsmâ'il El-hatibü'l Câmi-i Kayalık	Mehmet Sâlih El-hatibü'l Câmi-i Kebir
El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmaniye	El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmaniye
Es-seyyid İsmâ'il El-hatibü'l Câmi'-i Kayalık	Mehmet Salih El-hatibü'l Câmi-i Kebir
El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmâniyye	El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l- Aliyyeti'l Osmaniyye
Es-seyyid El-Hafız Mehmed El-imâmü'l Câmî'-i Arâste?	Es-seyyid İbrahim El- imâmü'l Câmî-i Kürkçüler

El-abdü'dâ'ili'd-Devletü'l- Aliyyeti'l-Osmâniye	El-abdü'dâ'ili'd-Devletü'l- Aliyyeti'l-Osmâniye
El-hac Mehmed El-imâmü'l Câmi'-i Şeyhler	El-hac Şeyh İmam El- imâmü'l Cami'-i Değirmenönü
El-abdü'd-dâ'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmaniye	El-abdü'd-da'ili'd- Devletü'l-Aliyyeti'l- Osmâniye
Es-seyyid Hafız Ali El- imâmü'l Câmi'	Şeyh Ali Şeyhü'l Esnaf
Bende Es-seyyid El-hac Ahmed	Bende Es-seyyid El-hac İbrâhim
Bende Es-seyyid El-hac Abdurrahman	Bende Es-seyyid El-hac Hüseyin
Bende Es-seyyid El-hac Mustafa	Bende Es-seyyid El-hac Halil
Bende Es-seyyid El-hac İsmâ'il	Bende Es-seyyid El-hac Musa
Bende Es-seyyid El-hac Hasan	Bende Es-seyyid El-hac Mehmed
Bende Es-seyyid El-hac Mahmud	Bende Es-seyyid El-hac Ali
Bende Es-seyyid El-hac Osman	Bende Es-seyyid El-hac İsâ
Bende Seyyid Mehmed	Bende Seyyid Hüseyin
Bende Seyyid Hasan	Bende Seyyid Mustafa
Bende Seyyid Osman	Bende Seyyid Halil
Bende Seyyid Süleyman	Bende Seyyid İbrahim
Bende Seyyid Abdülkerim	Bende Seyyid Musâ
Bende Ahmed	Bende Süleyman
Bende İsmail	Bende Salih
Bende Mehmed Ali	Bende Mustafa
Bende Mehmed	Bende Musa
Bende Ali	Bende İhsan
Bende Mustafa	Bende Halil
Bende Mehmed Salih	Bende Abdülhamid
Bende Mahmud	Bende İbrahim
Bende İsmail	Bende Hasan
Bende Hüseyin	Bende Yusuf
Bende Yakub	Bende Eyyüb
Bende Yunus	Bende Abdülkerim
Bende Ömer	Bende Ebubekir
Bende Ali	Bende Mehmed Ali
Bende Es-seyyid Mehmed	Bende Ömer
Bende Es-seyyid Mustafa Kethüda	Bende Hüseyin Kasab Başı
Bende Seyyid Mustafa Mekkarici Başı	Bende Seyyid Mustafa (...)
Bende Mustafa Musâ-zâde	Bende El-hac (...)-zâde

Tabloda isimleri belirtilen bu kişilerden lakaplarına bakıldığında farklı mesleklerden insanların redif birliklerine kaydedildiğini ifade edebiliriz. Örneğin, Büyük Camii, Çaybaşı Camisi, Değirmenönü Camisi gibi camilerde bazı askerlerin hatiplik yapatıldığını, bazılarının ise yine camide hafız olduğu isimlerinden önce kullandıkları lakaplarından anlaşılmaktadır. Bundan başka redif birliklerine yazılan askerler arasında mekare hayvanlarını satan insanların olduğunu ya da kethüdalık, kasablık gibi işler ile meşgul olan farklı meslek gruplarından kişilerin de askere alındığına tanık olunmaktadır.

İlk dönem redif teşkilatına alınan kişilerden bazıları zamanla ya askerlikten kaçmış ya da kendilerinin yerine başkalarını askere göndermeleri veyahut tahriri yapılanların saklanmaları sebebi ile 1836 yılında tekrardan bir tahrir daha yapılması öngörülmüştür. Bu nedenlerden dolayı Osman Ağa daha önce sayımı yapılan liva, kaza, hanedan ve kişilerin tekrardan sayımlarının yapılacağını Sultan II. Mahmud'a arz etmiştir.¹⁵⁶ Böylece 1836 yılında tahrir yeniden başlanmıştır. 1837 senesinin mayıs ayında bitirilen tahrir ile Mentеше Sancağı'nın kazalarından tertib edilmiş Redif Taburu'nun ölenlerin ve kaçanlarının eşkâlleri ve isimleri belirlenmiştir.¹⁵⁷ Buna göre;

¹⁵⁶ “Menteşe Sancağı ve Denizli Hass-ı kazalarının Osman Ağa bendelerinin ma'rifetiyle tahrir olunan Redif-i Mansure'nin taburları avm ve ahsen-i cenab-ı rabbil alemin ve asar-ı kerametinin hazreti padişaha rûy namıyla hitame reside olarak ber mucib emr-i âli bilâ zabitan defterine tanzim etmesi ve nizamiye-i aliyenin Redif-i Mansure taburlarına nasb olunacak zabitan malikanelerinin hassından ve kişi namlarının temin olunması musarrah olduğundan ağa-yı muma-ileyh bendelerini tabur-u mezkur liva ve hassı mezkur kazaları hanedan ve kişizadelerinin zabitan-ı şayan olunacağını li-ecli'l-istizan diğer bir kıta' defterini terkîm ettiklerinin sâlifü'z-zikr defteri ile beraber irsal olunması ve defter-i mezkûr taraf-ı devletlerine ve canib-i aciziye olan ma'ruzatıyla ma'an muzaffer olunacağı buyrulmak için takdim kılınması olub için ma'lum defteri buyrulduğu üzere iş bu Redif-i Mansure taburlarının devlet-i kerime hazretlerinin ma'ruzatıyla tahrir ve tanzim buyrulmakta olan taburlar ma' zabitan ve mütesellimin ma'rifetiyle tahrir olunacağını bütün taburların dahi bilâ zabitan tertib ve tahrir olunması, tezkere olunarak ol vechile tertib olunması için devletlü a'zam hazretinin ma'rifetiyle tahrir ve tanzim... taburlarının zabitanın içlerinden yazıldığı diğerleri sayılacaklarından bilâ zabıt bizzatları mihenn ve... mucib olacağından ağa-yı muma-ileyh kullarının... tertip edileceği kesanenin olacağı zabıt nasb ve tayiniyle sair mütesellimleri ma'rifetiyle tahrir olunan taburlarının iktiza eden zabitanı ber-mucib nizamname: Âli Hanedandan ve kişi namlarının... intihab olunarak başkaca bir kut'a...bu tarafın ve istizan edenlerinin dahi bu vech ile nasb olunması münasib gibi mütebadil hatırhaneleri olmağla...dahi tensib buyrulduğu suretinin icab eden mahallelere birer kıta emirname kılındığı... canib çakeriyeye nisyanın ve ağa-yı muma-ileyh kullarının tanzim eyleyeceği defter bilâ zabıt tahrir olunduğunun zabitanıyla beraber tebeyyün edenlerinin... hattı hümayun... cenab-ı padişah-ı ile tezyin ve tevşih buyrulmak üzere tekrar tanzim kılınması için taraf-ı naçizane iade-i irsalin hususuna himmet-i seniyelerinin...” BOA., H.H, No:1259/ 48677.

¹⁵⁷ BOA., C.AS, No: 674/ 28323.

Birinci bölüm/ Hayme 7/ Nefer 25 Mandalyat Kazası'na bağlı Sekirkaya Karyesi'nde sakin Yaylacıoğlu orta boylu, ela gözlü, açık kaşlı Mehmed Veledi Halil, fi 28 Rebiülahir Fi 55, sinn 23	Birinci bölüm/ Hayme 8/ Nefer 25 Mandalyat Kazası'na tabi olan karyesinde Çıkrıkçıoğlu orta boylu, ela gözlü, kumral bıyıklı Ali veledi Ali, fi 52, sinn 25,
Birinci bölüm/ Hayme 11/ Nefer 25 Saruluz Kazası'nda büyük akçe olan karyesinde sakin uzun boylu, ela gözlü, açık kaşlı, ter bıyıklı, İbrahim veledi Hacı Hüseyin, sinn 24, fi 29 Rebiülevvel.	İkinci bölüm/ Hayme 7/ Nefer 25 Meğri Kazası ve Karaçulha karyelerinde sakin, orta boylu, ela gözlü, açık kaşlı, Bekir veledi Mehmedi, 25 Rebiülevvel, fi 52.
Birinci bölüm/ Hayme 4/ Nefer 15 Sobuca Kazası'nda Çallı-i Kebir Karyesi'nde uzun boylu, açık kaşlı, sabb-ı emred Mehmed Veledi İbrahim, sinn 25.	Birinci bölüm/ Hayme 11/ Nefer 6 Saruluz Kazası'nda Karabağlı Karyesi'nde orta boylu, kara gözlü, çatik kaşlı, ter bıyıklı, Hüseyin veledi Ahmed, sinn 23
Birinci bölüm/ Hayme 15/ Nefer 11 Saruluz Kazası'na tabi Sandırma Karyesi'nde Koca Hayrioğlu, uzun boylu, mavi gözlü, kısa boyunlu Mahmud veledi Sabri, sinn 24.	Birinci bölüm/ Hayme 12 Saruluz Kazası'nın Sandırma Karyesi'nde Mustafa oğlu uzun boylu, kara gözlü, çatik kaşlı, sabb-ı emred Mustafa veledi İbrahim, sinn 23.
Birinci bölüm /Hayme 12/ Nefer 11 Saruluz Kazası'na tabi Karakaya Karyesi'nden sakin İbrahim'in oğlu uzun boylu, siyah gözlü, çatik kaşlı Mustafa veledi, sinn 23.	Birinci bölüm/Hayme 12/Nefer 22 Saruluz Kazası'na tabi Belan Karyesi'nin sakini uzun boylu, ela gözlü, açık kaşlı, tiz bıyıklı Sabri veledi Ali, sinn 25.

1837 tarihli bu belgeye göre, Menteşe Sancağı'ndan redif görevinden firar eden 10 asker vardır. Bu askerlerin çoğunlukla Saruluz Kazası'ndan olduğunu ifade edebiliriz. Saruluz Kazası'ndan başka Mandalyat, Meğri, Sobuca gibi diğer kazalardan da kaçan askerler yakalanmıştır. I. ve II. bölüklerden firar eden bu askerlerin yaşları ise askere alma yaşının en alt seviyesi olan 23-25 yaş aralığıdır. Askerler hakkında bilgi verirken onların her türlü fiziksel özelliklerinin belirtilmesinin yanı sıra soy bağı gibi daha özel bilgileri de verilmiştir. Muhtemelen, eşkâllerinin yanı sıra ayrıca baba isimlerinin de belirtilmesi ile aynı

isme veya fiziksel özellikteki herhangi bir insanla karıştırılmasının önüne geçmek istenmiştir. Kaçak askerlerin bu şekilde tesbit edilip tabur ve bölüklerine teslimi yapılmasının ardından tahrir işlemi tamamlanmış olacakki Aydın Müşir'i Yakub Paşa, Menteşe Sancağı genelinde yapılan sayımların ve redif taburlarının oluşturulma sürecinin H. 1252/M.1837 senesinde tamamlanmış olduğuna dair bir telgrafname göndermiştir.¹⁵⁸

1834 yılında redif teşkilatını kurulması kararlaştırılmasının hemen ardından sancaklarda redif birlikleri oluşturulmuşsa da zamanla eksikliklerin olduğu görülmüştür. Redif Askeri Teşkilatı'nın kuruluşundan sonra yapılan gözlem ve tetkikler neticesinde birtakım eksikliklerin ve karışıklıkların olduğu belirlenmiştir. Bu eksiklik ve karışıklıkları gidermek amacıyla hem birtakım düzenlemeler yapılmıştır hem de Redif Askeri Teşkilatı'nın daha iyi işlemesi için yeni teşkilatlar kurulmuştur. Redif Askeri Teşkilatı'nın kurulmasının ardından 1835 yılında Jurnal Teşkilatı kurulmuştur.

Jurnal Teşkilatı, İmparatorluk içerisinde idari, ekonomik ya da askeri alanlarda sorun yaşamasını önlemek için kurulmuş bir yapıdır. Bu teşkilat İmparatorluk içerisinde en büyük yerleşim birimlerinden başlayıp köy yerleşimlerine kadar kurulmuştur. Teşkilatın başına ise jurnal katibleri atanmıştır. Bu katibler, vazifelendirildikleri bölgede yaşanan her türlü olayı jurnal defterlerine kaydetmekle görevlidir. Kaydettikleri defterleri ise haftalık, aylık olarak sancak merkezine gönderir ve oradan da diğer jurnal defterleri ile birlikte Payitaht'a gönderilirdi. Jurnal Teşkilatı'nın ilk kurulduğu bölgelerden biri ise Menteşe Sancağı'dır. Menteşe Sancağı'nın Muğla Kazası'na jurnal kâtibi olarak ilk atanan kişi Hacı Hamzazade Hacı İbrahim isimli kişi atanmıştır. Menteşe Sancağı'nda görevlendirilen diğer kâtibler ve görevlendirildikleri kazalar ise şöyledir;¹⁵⁹

¹⁵⁸ “Şâyân-ı Şevketlü Hazreti Şahaneden Aydın ve Saruhan ve Sığla ve Menteşe sancaklarından müretteb Redif-i Mansurenin askeri taburlarının bermucib nizam... asakir-i mansurede şahane taburları usulüne tatbikan-ı suret-i nizam ve tahrirleri rehin-i hitam olunalarak iktiza eden defterlerinin tertib ve irsal ve ru'usut idüğünden bahisle merkûm kazalardan bu babda teşekkürü muntazamı gönderilen ilamatının takdim kılınacağına dairen defterdarın Aydın Müşiri atafetlü bi zat Yakup Paşa Hazretleri'nin vürud olan bir kîta' tahririni manzûr âli cenab-ı malikâneye buyrulmak üzere irsal-i seviyy atüfetleri kılınmış olmağla mutazammın sû-yı senaveriden müşarün-ileyhe cevâb-name yazılması muvafık irade-i seniyyenin hazret şahaneye buyrulduğunu iş'arı mütebeyinleridir.” **BOA.**, H.H, No:330/ 19081.

¹⁵⁹ **BOA.**, K.K.d., No 7520, s. 79.; Mehmet Zahid Yıldırım, **a.g.m.**, s. 328.

Vazifelenirildiđi Kaza	Jurnal Katibinin İsmi	Vazifelenirildiđi Kaza	Jurnal Katibinin İsmi
Meğri Kazası	Hasan	Döđer Kazası	Osman
Tarahya Kazası	Osman	Mesevli Kazası	Mehmed
Sarulus Kazası	Hüseyin	Tavas Kazası	Mehmed
Milas Kazası	Mehmed	Köyceğiz Kazası	Abdülfettah
Üzümlü	Ali	Işık Kazası	Memiş
Pirnaz Kazası	Ömer	Yerkesiği Kazası	Es-Seyyid Süleyman
Karaabad Kazası	El-hac Osman Namık	Ađros Kazası	Seyyid Hafız Osman
Mandalyat Kazası	Ali	Ula Kazası	Osman
Bozöyük Kazası	Abdurahman	Gökabad Kazası	İsmail
Eskihisar Kazası	Mahmud	Dadça Kazası	Mehmed
Germe Kazası	Süleyman	Sobuca Kazası ve Mazun Kazası	Es-Seyyid Veleddin

1836 senesinesine gelindiğinde teşkilat içerisinde düzenlemeler devam etmiştir. Yapılan düzenlemeler ile karmaşık kurallar sadeleştirilmiş ve uygulanması zor olan birtakım uygulamalar ise kaldırılmıştır.1836 düzenlemesi ile sancaklar birleştirilerek müşirlikler oluşturulmuştur. Kurulan müşirliklerin başına ise müşirler görevlendirilmiştir. Bu kişiler, buldukları bölgenin en üst görevlisi olmuştur. Müşirliklerin kurulmasının ardından,1833

senesinde Aydın Valisi olarak görev yapan ve Aydın Eyaleti'nin önemli âyân ailelerinden olan Karaosman Oğulları'ndan Yakup Paşa,¹⁶⁰ H.5 Şevval 1252/M. 13 Ocak 1837 senesinde Aydın Müşiri olarak atanmıştır. Aydın, Saruhan, Sığla ve Menteşe sancaklarının Yakup Paşa'nın uhdesine verildiği ve bu sancakların müşiri Yakup Paşa olduğu halka Söke mahkemesinde bildirilmiştir.¹⁶¹

1836 senesinin bir önemli yeniliği de Redif Teşkilatı'nda münavebe usulünün getirilmesi olmuştur. Talimlerin senede iki defa bahar mevsimlerinde yapılması çiftçilikle uğraşan reayayı zor durumda bırakmıştır. Askerlerin eğitimlerinin hasat zamanına denk gelmesinin önüne geçmek amacıyla her bölüğün sırayla sancak merkezine gidip eğitim görmesi kararı alınmıştır. Böylece sancak merkezlerinde askerlerin talimleri için münavebe kışlaları kurulmuştur.

Aydın Eyaleti'nde bir taburluk kışla yapılması Menteşe Redif Taburları ile birlikte Aydın Eyaleti'nin mülhakatında olan diğer sancaklardaki askerlerin de bu kışlada eğitimlerinin verilmesi buyrulmuştur. Böylece Padişah'ın emri ile Aydın Eyaleti'nin Müşiri Yakup Paşa 1838 senesinde münavebede bulunacak askerler için kışla yapımına başlamıştır.¹⁶² Askerlerin talim sürelerinde de düzenleme yapılmıştır. Senede iki defa

¹⁶⁰ Ayrıntılı bilgi için Bkz.: Sinan Kunalp, **Son Dönem Osmanlı Erkân ve Ricali (1839- 1922)**, İsis Yayınları, İstanbul 1899, s. 26.

¹⁶¹ “*Der-devlet-mekîne arz-ı abd-i dâi-i kemileridir ki. Resm-i berrîn-i Devlet-i Aliyye ve âyîn-i keramet-rehîn-i saltanat-ı seniyye üzere işbu bin iki yüz elli iki senesi Şevvalü'l-mükerreminin beşinci gününde vuku bulan tevcihat-ı hümayun-ı himmet-makrûn-i mülûkanede avatf-ı aliyye hazret-i padişahî ve avarıf-ı behiyey-i cenab-ı şehin şahiden zîb-efzâ-yı... ya südür buyrulan mübarek hatt-ı hümayun-ı şevket-makrun-ı şahane mucibince Redîf-i Mansure Eyalet-i Aydın Müşirliği rütbe-i celilesi.... nâmiyle(?) ber-vech-i... Aydın ve Saruhan ve Sığla ve Menteşe sancakları devletlü Yakub Paşa Müşir Bayezid Paşa Hazretleri'nin uhde-i istihâl-i müşirlerine ifâ ve takrir buyrulmağın ol babda ferman-ı celilü'l-unvan ve mucibince buyruldu-i samileri Sığla Sancağı'nda kürsi olan Akçaşehir nam-ı diğer Söke mahallesine lede'l-vürud ve 't-teshir ve lâzümü'l-huzur müvacehelerinde bi't-tebcil feth ve kiraat ve mazmunü'l-... makrûnı cümleye ilan ve işaat olundukda merasim-i mutavaatı tahte'l-eda(?) ... eyyam-ı ömr-i devlet-i kûf-sitânî ve tezayüd-i feth ve nusret-i cihan-bânî ve müşârun-ileyhin muvaffakiyetleri davât-ı icâbet-âyâtına bi'l-cümle müdavemet ve.... üzere olunduğu bi'l-iltimas pâye-i serîr-i arz ve ilâm olundu. Bâkî emrû ferman hazret-i veliyyü'l-emrû ve 'l-ihsanıdır. Hurrire fi yevmi's-salisü aşera min şehri Zilkadeti 'ş-şerife lisenete isna ve hamsin ve mieteyn ve elf.*

El-abdü'd-dai ed-devletü'l-aliiyetü'l-Osmaniyye

... Mehmed Emin Ağa(?) el-medinetü'l-mahrusetü'l-kaza-i

Akçaşehir nam-ı diğer Söke.”, **BOA.**, H.H., No:329/ 19073/D.

¹⁶² “*Münavebede bulunacak asakir-i redif için inşası irade bulunulan kışlamasına dairen Aydın ilinin müşiri atafetlü Yakub Paşa hazretlerinin şife: dairesi manzur çakeri olmak üzere irsal-i seviyy bina buyurulduğu beyanıyla müşârun-ileyh hazretlerinin mütalaası veçhi ile Aydında inşaa olunacak kışlanın bir taburluk yapılması ve Saruhan'ın ve Sığla ve Menteşe birliklerinin dahi idareyi celbi sühuleti mucib ve tez vakitte tahsil-i talimlerinin mütevcib olacağı hatır güzar aliyeleri olduğundan bu babda rey-i acizanemin dahi iş'arını emr-ü seyirde dest-i tanzim ve takdim olan ferman name: Asafaneleri müşârun-ileyh hazretlerinin...tahrirat mezâyâ karye... olmuştur. tensib aliyeleri veçhile kışla-yı mezkurun Aydın'a inşası ve zikr olunan sancakları bölükleri münavebelerinin orada icrası vakı'a tez vakitte talim ve talimde kesb-i meserret*

yapılan talimler münavebe usulü ile senede bir defa yapılmaya başlanmıştır. Ayrıca talim görevi düzenli ordu birliklerine verilmiştir.¹⁶³ İmparatorluktaki diğer sancaklarda olduğu gibi Aydın Eyaleti'ne bağlı olan sancaklar da bir araya gelerek askeri talimlerini kışlarında nöbetleşe olarak yapmaya başlamıştır. Anadolu jurnal defterinde yer alan bir bilgiye nazaran, İstanbul'dan gönderilen Mehmed Ağa'nın ilmiyle her gün askerler talim ve taalüm ettirilmiştir. Çevre kasaba ve köylerde bulunan zabıtlar ise Suğla'ya çağrılarak içlerinden askerlik bilgilerini en iyi şekilde öğrenenler seçilip acemi olan askerleri eğitmeleri için vazifelendirilmiştir. Mehmed Efendi'nin yapmış olduğu incelemeler neticesinde bahsi geçen askerler içerisinde 14 başarılı askeri seçmiş ve büyük kazalarda bir tane, küçük kazalarda ise iki kazaya bir asker olmak üzere bu bölgelerdeki askerlerin eğitilmesi, onlara ders verilmesi için görevlendirilmiştir. Böylece askerlerin vakit kaybetmeden hizmete hazır olmaları amaçlanmıştır.¹⁶⁴ Bu konunun devamı olarak jurnal hülasasalarından anlaşıldığı üzere, Menteşe Sancağı'ndaki askerlere eğitim vermek üzere gönderilen 14 asker görevlerini tamamlayarak eksiksiz olarak sancaklarına geri gelmiştir.¹⁶⁵ H.1254/M. 1838 tarihinde ise Menteşe Sancağı'ndan müretteb redif askerleri livalarda askeri eğitim ve talimlerini dikkatle yerine getirdikleri belirtilmiştir.¹⁶⁶

ilimlerine bâdi ve hem râh sühulet-i maslahatı mevcudu olacağından ol veçhile müşârun-ileyh hazretleri bir kat'a emirname: samiyelerinin tetayyürü reh-ini ilmi samiyeleri buyrulduğu üzere iş bu redif-i mansure hakkında mu'ahharen vaziaten sinn buyrulan talimatının münavebeye tertib olunacak neferanın her bir mahallinin icab ve mevkine göre tertib münavebeleri ve münavebeye gelecek neferatın miktarı ve gelecek taburların takım takım celbi hususları müşirleri bütün atafetlü paşa hazretlerinin rayelerine (sancak) muhavvel edeceği musarrah olunduğuna nazaran müşir müşârun-ileyh hazretleri dahi kışla-yı mezkûru... inşa ettirilmesi hususunun dahi ... buyrulması beyanının emr-ü ferman hazreti ...", BOA., H.H., No: 318/18693.

¹⁶³Mesut Uyar, Edward J. Erickson, "Osmanlı Askeri Tarihi" Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2020, s.319.

¹⁶⁴ "...Liva-yı mezkurdan müretteb Redif Asâkir-i Mansure'den kaza-yı mezbura bulunanlar derssadetten ma'lum olarak irsal buyrulan Mehmed Ağa ma'rifetiyle... talim ve tealüm ettirilüb sair kasabat ve karar olunarak dahi zabitanları Muğla'ya celbiyle öğredilib içlerinden talimi layıkıyla öğrenmiş olanları acemi neferat oldukça ayak ta'limini öğrenmişler ile liva-yı mezburun Mütessellimi muma-ileyh Mehmed Efendi asakir-i merkumenin bir ayak olunub... eylemeleri imtiyasıyla asâkir-i merkume zabitanının emir ta'liminde merbut meşhud olunarak Sığla ve cihetinde bulunan on dört nefer maglumelerden büyücek olan kazalara birer ve küçük kazaların dahi ikisine ol veçhile birer neferat ma'lum nasb ve irsal edilmiş olmağa." BOA., KK.d., No: 7520, s. 14.; Mehmet Zahit Yıldırım, a.g.m., s. 334.

¹⁶⁵ "... takdim kılınan jurnal hulasasasından muharrer olunduğu veçhile liva-yı mezkûrdan Redif Asâkir-i Mansurenin bir ayak evvel kesb-i teftiş ve maharet eyledikleri hatimenin mütesellim muma-ileyh tarafından kazalarına irsal olunan 14 nefer ma'ğlumeleri ... memuriyetiyle... avdet eylemiş olduğunun." BOA., KK.d., No: 7520, s. 19.; Mehmet, Zahid Yıldırım, a.g.m., s. 334.

¹⁶⁶ "...Menteşe sancağından müretteb Redif-i Mansûre-i Pâdişâhâne alayının taburu dahi kürsî-i livâ olan Muğla'ya celb ile lâzime-i ta'lim ve ta'allimleri icrâ ve fînûn-ı harbiyede mümârese ve mahâretleri esbabının istihsaline dikkat ve i'tinâ kılınmış idiği.", BOA., KK.d., No: 7520, s. 53.; Mehmet, Zahid Yıldırım, a.g.m., s. 334.

2.1.1. 1843 Askeri Nizamname ile 1846 Kura Kanunnamesi'ne Göre Mentеше Redif Taburu

Osmanlı İmparatorluğu'nda II. Mahmud ile ivme kazanmış ıslahat çalışmaları 1839 senesinde Sultan Abdülmecit'in devletin başına geçmesi ile birlikte halefi olan II. Mahmud gibi birçok alanda ıslahat çalışmaları yapmıştır. Özellikle 1839 senesinde Tanzimat Fermanı ile başlayan Tanzimat Dönemi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun toplum yapısını derinden etkileyecek çalışmaları olmuştur. Yapılan bu çalışmalarda askeri alandaki düzenlemelere değinecek olursak redif taburları her ne kadar sancaklarda oluşturulmuş birer yedek ordu olarak kurulmuşsa da kuruluşunun ilk yıllarından 1843 yılına kadar, muvazzaf ordu ile arasında çok fark yoktu. 1843 yılında yapılan yeni bir düzenlemeden sonra redif taburları kuruluş amacına uygun olarak yedek ordu şeklini almıştır.¹⁶⁷ 1843 düzenlemesi ile taburlardan rütbece yüksek olan alay, tugay, tümen ve ordu teşkilatları kurulmuştur.¹⁶⁸ Ordu dairelerinin oluşumu ise Osmanlı İmparatorluğu'nun coğrafi ve toprak genişliğine göre 5 ordu dairesine ayrılmıştır. Bu ordular sırasıyla, Hassa, Dersaadet, Rumeli, Anadolu ve Arabistan ordularıdır. Mentеше Sancağı ise bu ordu dairelerinden bulunduğu coğrafi konum dolayısıyla Hassa Ordusu'nda yer almıştır.¹⁶⁹

1846 Kura Kanunnamesi'ne kadar, askere alımlar düzenli ve belli bir kurala bağlı olmadan rastgele yapılıyordu. Askere almada bir düzen ya da bir kanunname olmaması eyaletlerdeki görevlilerin suiistimal ve yolsuzluklarına ortam hazırlamıştır. İçinde bulunulan bu vaziyet doğal olarak askere gidecek kişiler arasında hoşnutsuzluğa ve isteksizliğe neden olmuştur. Askerlik ile ilgili düzenlemelerin sürekli ve gelişerek devam ettiği Tanzimat Dönemi'nde askere alımlar 1846 senesinde uygulamaya konulan Kura Kanunnamesi'ne göre yapılmıştır. Tanzimat Dönemi'nde gerçekleştirilen Kura Kanunnamesi'ne göre, her nizamiye ordu bölgesinde muvazzaf askerlerin sayısı kadar, redif alaylarının kurulması karar kılınmıştır. Ayrıca alaylar dörder taburlu olacaktır.¹⁷⁰ Bunlardan başka askerlik süresinde de yeni düzenlemeler yapılmıştır. Muvazzaflık görevi 5 sene olacak ve bu görev tamamladıktan sonra 7 yıllık redif görevi başlayacaktır. H.1265/M.1849 senesine ait Şura-yı Devlet müzekkeresinde neferlikte kalmakta olduğu beş senelik müddetin tekmil olmasının ardından

¹⁶⁷ Hidayet Kara, B., **Sultan II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Kara Ordusu (1876- 1908)**, TTK Yayınları, Ankara 2020, s. 189.

¹⁶⁸ Mesut Uyar, Edward J. Erickson, **a.g.e.**, s 319.

¹⁶⁹ Musa Çadircı, "Osmanlı Ordusunda Yeni Düzenlemeler (1792-1869)", **a.g.e.**, s.105.

¹⁷⁰ Hidayet Kara, B., **a.g.e.**, s. 190.

hiç vakit kaybetmeden muvazzaf askerinin ihracının olması ve redif olmak üzere tezkeresinin verilmesi beyan edilmiştir.¹⁷¹ Aydın Eyaleti'ne bağlı Menteşe Sancağı'ndan alınan askerlerin de bu tarihten itibaren 1846 tarihli kura kanuna göre tahriri ve kurası yapılmıştır. Teftiş memuru olan Azmi Paşa, Hassa Ordusu dâhilindeki kura usulünün uygulanıp uygulanmadığını denetlemiştir. Paşa'nın tutmuş olduğu rapora göre Menteşe Sancağı'nda kura işleri usulüne uygun olarak yapılmıştır.¹⁷²

Bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nda devlet erkânı, kurumların işleyişini büyük bir titizlikle takip etmiştir. H.1264/M.1848 tarihinde Sultan Abdülmecid, Menteşe Sancağı'nın da içinde yer aldığı Hassa Ordusu neferlerinin terhis edilip yerine kura ile gelecek askerlerin belirlenmesi için bu konuda yazı gönderilmiştir.¹⁷³ Ancak tüm bu düzenlemelere rağmen askerlik görevinden kaçanlar, firar edenler de olmuştur. Menteşe Sancağı'ndan kuraya dâhil olan askerlerin bazılarının kuradan kaçtığını ve dağlarda saklandığını, eşkıyalık yaptığı ya da askere gitmemek için insanları öldürdüğü belgelere yansımıştır. Örneğin, 1850 senesinde kuradan kaçan Bodrum Kazası'nın sakinlerinden Keleşli Hasan'ın zabtiye neferi Arnavud Halil'i öldürdüğü Meclis-i Vâlâ kayıtlarında görülmektedir.¹⁷⁴ 1851 tarihli bir başka belgede ise Menteşe Sancağı ile birlikte diğer

¹⁷¹ "...Neferlikte kalmakta olduğu 5 senelik müddetin def'i tekmil eden... neferatından ihracına... dair neferin bir takım muhafazası" **BOA.**, MVL, No: 228/ 38.

¹⁷² "Aydın müşiriyle Sair İktiza Eden Memurîne

Hassa ordu-yı hümayunı dâiresi kur'a-i şer'iyyesinin sûret-i... teftişine memur saadetlü Azmi Paşa hazretlerinin tahkikat-ı lazıme... ne vechle hüsn-i hizmet ve ol babda teşekkürü hâvî mahall-i malume meclislerinden i'ta olunan mazbatalar bilâ istishâb avdet eylemiş olduğuna... tevârüd eden bir kut'a tahrîrât-ı âtufetleriyle mazbata ve evrak-ı saire meallerine nazaran meyâmen-i tevcihat-ı teshilat-ı hazret-i şahâne ile mahall-i mezkurenin kur'a-i şer'iyesi tıbk-ı dil-hâh-ı ma'delet-i iktinâh-ı cenâb-ı şehriyâri üzere icrâ olunduğu anlaşılıp mahzûziyet... olan ve zikr olunan tahrirat-ı behiyyeleriyle evrak-ı saire hak-pay-ı hümayun-ı cenab-ı mülûkaneye arz ve takdim ile meşmul-i nazar-i merahim-âsâr-ı hazret-i cihan-bânî buyrulmuş olmağla ba'de ezîn dahi her bir mesalih-i memurelerinin... matlubda ruyet ve tesviyesi ibraz-ı müessirdir. İbtikârı ve... himmet buyruldu. Siyakında şukka." **BOA.**, A.} MKT.MHM, No:4/ 36, II. Belge.

¹⁷³ "Asakir-i Hassa Tophane ve Dersaadet orduyu hümayun ile Tophane-i Amire alayları neferan atikasının istibdalının usûl-i müstahsene-i mukarreresi vechile icrası istizanına dair bir kıta' mezkurun senâveri hizmetini muharrer iradeten madelet ifâsının cenab-ı padişahı manzur devletleri buyrulmak üzere leffen irsal kılınması olmağla bi'l mutâla'a icabının icrasıyla..." **BOA.**, A.} MKT, No: 130/39.

¹⁷⁴ "Bodrum Kazasının mahallesinden Keleşli mahallesi sakinlerinden kura-yı asker firarilerinden Arnavudlu Halil namı kişinin katli ve idam eylemesi olan... Keleşoğlu... namı şahsın ... Mahallesi sakinlerinden Hasib Mehmed ile Oğlu Mustafa namı şahısların katili merhum hanelerden bulunması cihetiyle katil merkumu derdest ile... merkumu ile beraber çakeriye ve alayları beraber mai'yeten gönderilmesi ve olacağından dahi... hazar müşir efendiye gönderilmesi... maktül merkumenin bu tarafının... merkumunun li ecli't terafu İzmir'e irsal olmadığı suretinin maktül merkumun katilinin memleketinden olduğunu ve memleketine vürud olub olmadığını esbab ve... ba-mazbut ikamet olunması hususunu şamil irsal... ve mürur buyrulan emirname ve... maktül merkum bozkırından olub Rumeli'nin Manastır Sancağı'ndan Palameşe Kaza-yı firarlarından Tareyân Karyesi sakinlerinden bölük başı oğlu Halil Bin Osman da... meşhur olduğu ve memleketinin bir nefer firarisi olduğunu... nam-ı sakinden... olunması öldürülen ve maktül merkumeyi asıl katil edenin Çora Ali namı şahıs

sancaklardan da asker firarlarının olmasının yanı sıra sahte redif tezkire belgesinin düzenlendiği ve rüşvet alındığı gibi bilgilere ulaşılmaktadır.¹⁷⁵ Tanık olunan bir başka firar olayı da Hassa Ordusu'nun mülhakatı olan beşinci Piyade Alayı neferatının Menteşe Sancağı'nın Mesevli Kazası'nın Mesken Karyesi'nden Yusuf adlı bir şahsın 1866 senesinde askerden firar etmiş olmasıdır. Dağlarda geşt-ü güzâr eylediği malum alayın neferatının elinde silahı olduğu ayrıca insanların akçe ve eşyalarını gasp ettiği ve bir kızını kaçırmış olduğu belirtilmektedir. Bu kişi Ahkâm-ı Adliye'ye ita olup mahkeme dairesinde yargılanıp, cezalandırılmıştır.¹⁷⁶ Tüm bu örneklerden de anlaşılacağı üzere 1846 Kura Kanunnamesi ile tam anlamıyla istenilen sonuç elde edilememiştir.

2.1.2. 1869 Nizamnamesi'ne Göre Menteşe Sancağı Redif Taburu'nun Oluşumu

1846 tarihinde yapılan düzenlemeler, 1869 yılına gelene kadar yürürlükte kalmıştır. Tanzimat'ın ilanından sonra yapılan düzenlemelerin başarılı sonucu, 1853-1856 yılları arasında yaşanan Kırım Savaşı'nda görülmüştür.¹⁷⁷ Ancak bu başarıya rağmen Osmanlı Ordusu'nun, sürekli olarak kendini yenileyen Avrupa Ordusu karşısında yeterli seviyede olmadığına da farkına varılmıştır. Geçen yirmi kûsur senenin ardından dönemin koşullarına uygun olarak yeni bir düzenleme yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Avrupa ülkelerinde yaşanan gelişmeleri takip eden Osmanlı yöneticileri, 1846 Kanunnamesi'nin gözden geçirilerek dönemin ihtiyaç ve şartlarına cevap verecek nitelikte yenilenmesini öngörmüştür.

olmadığı Mustafa âliye-yi buyrulan beyanın emr-ü ferman letafen(?) ve âla san efendim hazretleri. “, BOA., MVL, No:199/ 62.

¹⁷⁵ BOA., A. } DVN., No:66/ 71.

¹⁷⁶ “ Hassa Ordu-yu Hümayun beşinci piyade alayı neferatının ve Menteşe Sancağı'ndan gelen Mesevli Kazası'na tabi Mesken Karyesi sakinlerinden olup taburundan firarı ile müsellehan dağlarda geşt ü güzâr ederek ma'lummü'l- esâmi kesanın akçe ve eşyalarını nehb ve karye-yi mezbura ahalisinden arzuman nam-ı kimesnenin kerimesinin bikrini izaleye cürret ettiğine tebeyyün edilen Yusuf namlı şahsın ceride-i askeriyede olan kaydı bi't-terkin bab-ı zabtiyeye teslim ettirildiğinden bahisle icra-yı mücazâtı ifadesine dair makam-ı sâmi seraskeriyenin tezkiresi ile evrak-ı melfufe Meclis-i Vala-yı Ahkam-ı Adliye'ye i'ta ile daire-i muhakematda lede'l-mütala'a evrak-ı mezkûra miyanında bulunan istintâkname müfâdına göre merkumun dağlarda müsellehan gezdiğine dair sahte itirafını... eşyası sirkat-ı katilinin dahi süren vuku'at...iş'arı hazretinin cenabı-ı... burulması tezkire ve tebliğ ve evrak -ı merkumun... leffen irsal kılınmağa ifa'yı mahsuzası irademizdir.”, BOA., MVL, No:746/ 94.

¹⁷⁷ Ayten Can Tunalı, a.g.t., s. 112.

1869 tarihinde “Kuvve-i Umumiye-i Askeriyye’ye Dair Nizamname” adı altında yeni bir yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Buna göre bütün kuvvetler nizamiye, redif ve müstahfiz olarak üç sınıfa ayrılmıştır. Muvazzaflık hizmeti altı sene, rediflik hizmeti altı sene ve müstahfizlik hizmeti de sekiz sene olmuştur. Redif hizmetinin üç senesi sınıf-1 mukaddem olarak geçtikten sonra geri kalan üç sene de sınıf-1 tali olarak değiştirilmiştir. Ancak bu yeni düzenin hemen oluturulduğunu söylemek mümkün değildir. 1869 yılının askeri salnamesine bakıldığında ordular içerisinde mukaddem ve tali sınıfları görülmemektedir. 1869 tarihinde Osmanlı Ordusu’nun redif teşkilatı her alay kendi içerisinde 4 tabur ve her tabur da 8 bölükten oluşmaktadır. IV. alayın taburları sırasıyla Aydın, Nazilli, Milas ve Muğla’dır. Alaydan sorumlu olarak ise bir miralay, bir sancaktar ve bir de alay kâtibi vardır.¹⁷⁸ Yani Milas ve Muğla kazaları, III. Ordu dairesinin VI. alayının III. ve IV. taburlarını oluşturmaktadır. Milas ve Muğla redif taburlarının rütbeleri ile göreve başladıkları tarihleri ve doğum tarihleri¹⁷⁹ ise şöyledir;¹⁸⁰

VI. Alay III. Milas Taburu

Esame	Rütbe	Duhulleri	Tevcihi	Viladet	Bölük
Ahmed Efendi	Binbaşı	1248	1284	_____	_____
İbrahim Edhem Efendi	Kolağası	_____	1284	_____	_____
Emin Efendi	Tabur Kâtibi	1263	1263	1243	_____
Mehmed Ağa	Yüzbaşı	1261	1283	_____	I.
Ahmed Ağa	Yüzbaşı	1246	1263	1226	II.
Mustafa Ağa	Yüzbaşı	1248	1278	_____	III.
Hüseyin Ağa	Yüzbaşı	1251	1279	_____	IV.
Aziz Ağa	Yüzbaşı	1263	1276	_____	V.
Mustafa Ağa	Yüzbaşı	1266	1283	_____	VI.
İbrahim Ağa	Yüzbaşı	1242	1258	_____	VII.
Ahmed Ağa	Yüzbaşı	1249	1268	1229	VIII.

VI. Alay IV. Muğla Taburu

Esame	Rütbe	Duhulleri	Tevcihi	Viladet	Bölük
Mustafa Ağa	Binbaşı	_____	1284	_____	_____
Mehmed Efendi	Kolağası	1243	1269	1223	_____
Hasan Efendi	Tabur Kâtibi	1269	1269	1248	_____

¹⁷⁸ Ayrıntılı bilgi için Bkz.; H.1286/M.1869 Tarihli Askeri Salname, s. 208-209.

¹⁷⁹Salnamede verilen tarihlerin ay, gün ve yıl olarak verilmemesinden dolayı miladi tarihlere çevirildiğinde tarihi sapmaların olabileceğinden dolayı askerlerin doğum, göreve başlama ve rütbe tarihleri, salname bilgilerine sağdık kalınarak hicri tarihler ile belirtilmiştir.

¹⁸⁰H.1286/M.1869 Tarihli Askeri Salname, s. 209.

Yusuf Ağa	Yüzbaşı	1262	1269	1242	I.
Ali Ağa	Yüzbaşı	1270	1282		II.
Hüseyin Ağa	Yüzbaşı	1243	1266	1223	III.
İbrahim Ağa	Yüzbaşı	1259	1283		IV.
Edhem Ağa	Yüzbaşı	1270	1285	_____	V.
İbrahim Ağa	Yüzbaşı	1275	1281	1245	VI.
Münhall	Yüzbaşı	_____	_____	_____	VII
Kâmil Ağa	Yüzbaşı	1269	1229	_____	VIII.

1869 tarihli Askeri Salname’de isimleri zikredilmiş olan askerlerin doğum tarihlerine ve göreve başlama tarihlerine bakıldığında askerlerin genel olarak 20 yaşında vazifelerine başladıklarını ifade edebiliriz. Doğum tarihleri verilen askerlerler arasından yalnızca, IV. taburun yüzbaşısı olan İbrahim Ağa’nın 30 yaşında askeri vazifesine başladığı görülmektedir. Her ne kadar tüm askerlerin doğum tarihleri verilmemiş olsa da doğum tarihleri verilen askerlerin çoğunluğunun göreve başlama yaşının 20 olması göstermektedir ki Milas ve Muğla redif taburlarının askerleri genç bir kitleden oluşmaktadır. Bir diğer dikkat çekilmesi gereken konu ise redif askerlerinin, askere alınma yaşı 23-32 yaş aralığı olarak kabul edilmiştir ancak verilen doğum tarihleri ve göreve başlama tarihlerine nazaran redif askerleri arasında 23 yaşının altında da insanların olduğunu söylemek mümkündür.

Tablolardan yola çıkarak ifade edebileceğimiz bir başka bilgi ise taburların rütbeli askerlerinin mevcududur. Her iki taburda da görüldüğü üzere tabur sorumlusu olarak birer binbaşı, kolağası ve tabur kâtibi vardır. Bölükler ise sekiz bölük halinde olup her bölükte bir yüzbaşı yer almaktadır.

Görüldüğü üzere, 1869 Askeri Salnamesi’nde yeni düzenlemeye ait bilgilere ve sınıflara ait herhangi bir bilgiye rastlayamamızdan dolayı 1869 tarihli kararnamenin hemen uygulamaya konulmadığını ifade edebiliriz. Yine askeri salnamelere göre değerlendirecek olursak, 1874 tarihli Askeri Salnamede yer alan bilgilere bakıldığında Redif Askeri Teşkilatı’nın alınan yeni kararlara göre oluşturulduğunu ve redif orduları içerisinde mukaddem ve tali sınıflarının da olduğu görülmektedir.¹⁸¹ 1876 tarihli Askeri Salname’de ise Menteşe Sancağı’ndan oluşturulan redif taburları içerisinde her ne kadar yalnızca

¹⁸¹ Ayrıntılı bilgi için Bkz.; H.1291/M.1874 Tarihli Askeri Salname.

Mukaddem Redif Taburu'na rastlamış olsak da diğer alaylar içerisinde tâli sınıfının da oluşturulduğu görülmektedir. 1876 tarihinde Mukaddem yüzbaşları şöyledir;¹⁸²

Esame	Alay	Tabur	Bölük	Duhul	Tevcihi
Mehmed Ağa	VI.	III.	I.	1261	1283
Hüseyin Ağa	VI.	III.	II.	1267	1286
Yusuf Ağa	VI.	III.	III.	1273	1287
Hüseyin Ağa	VI.	III.	IV.	1251	1270
Ahmed Ağa	VI.	III.	V.	1266	1283
Mustafa Efendi	VI.	III.	VI.	1266	1273
Mehmed Efendi	VI.	III.	VII	1279	1288
Ahmed Efendi	VI.	III.	VIII.	1271	1283
İsmail Ağa	VI.	IV.	I.	1282	1291
Ali Ağa	VI.	IV.	II.	1275	1282
Halil Ağa	VI.	IV.	III.	1285	1290
Sadık Ağa	VI.	IV.	IV.	1284	1291
Edhem Ağa	VI.	IV.	V.	1270	1284
İbrahim Ağa	VI.	IV.	VI.	1265	1281
Mehmed Salih Ağa	VI.	IV.	VII	1274	1285
Mehmed Kâmil Ağa	VI.	IV.	VIII.	1269	1279

1869 yılında olduğu gibi yine VI. Alayın III. ve IV. taburları Mentеше Sancağı'nın kazalarından oluşmaktadır. Muhtemelen bu taburlar mukaddem sınıfı konumuna getirilmiştir. Taburlar yine 8 bölüklüdür ve her bir bölük için bir yüzbaşı görevlendirilmiştir. Askerlerin göreve başladıkları yıldan itibaren yüzbaşı olarak rütbe almaları ise genel olarak değerlendirildiğinde 5 ile 22 sene arasında değiştiği görülmektedir.

1876 tarihli salnamede her ne kadar yalnızca Mukaddem Redif Taburu'na rastlamış olsak da 1888 yılına ait askeri salnamede ise Mentеше Sancağı'ndan tali sınıfının da oluşturulduğu görülmektedir.¹⁸³ Mentеше Sancağı'nın kazalarından oluşturulan tali sınıfının hiyerarşik sıralaması şöyledir; Mentеше Sancağı Tali Redif Taburu 32. fırkada yer almaktadır. Fırkanın erkan-ı harbiye görevinde Teyfik Bey vardır. Teyfik Bey'in başında olduğu 32. firkanın 64. Liva'da kumandan olarak ise Cavid Paşa vazifelendirilmiştir. 64. Liva'nın Mülazı-ı Evvel askeri ise Tefik Efendi ve Ahmed Vefik Efendi'dir. 64. fırkaya 124,

¹⁸²H. 1293/M. 1876 Tarihli Askeri Salname, s. 212.

¹⁸³II. Abdülhamid 93 Harbi yenilgisi sonrasında 1879 tarihinde ordu içerisinde yapmış olduğu bir takım yeni düzenlemeler sonrasında 1869 Nizamnamesi ile oluşturulmuş olan mukaddem ve tali sınıfları kaldırılmıştır. Ancak ordunun işleyişini bozmamak için tedbirli davranılarak alınan bu yeni karar hemen uygulanmayıp kademe kademe hayata geçirilmiştir. Bu sebeple olacaktır ki askeri salnamelerde 1895 yılına kadar Mentеше Sancağı'nda mukaddem ve taliâ redif taburlarının olduğu görülmektedir.

125, 126, 127 ve 128. alayları bağlıdır. Zihni Efendi'nin Alay Kaymakam'ı olduğu 128. alaya ise Menteşe ve Denizli sancakları bağlıdır. Bu alay 4 taburdan ve 4 de bölükten oluşmaktadır. Tabur sırasıyla şöyledir; Milas, Muğla, Denizli ve Tavas tali redif taburlarıdır. Buna göre; Milas ve Muğla tali taburları şöyledir:¹⁸⁴

Esame	Rütbe	Duhul	Nasb	Tabur	Bölük
Ali Şahin Bey	Binbaşı	1283	1292	II.	_____
Hüseyin Efendi	Kol emini	1271	1300	I.	
Ahmed Efendi	Kol emini	1288	1293	II.	
Halil Hulusi Efendi	Tabur Kâtibi	1291	1302	I.	
Mustafa Efendi	Tabur Kâtibi	1289	1300	II.	
Mustafa Nazmi Efendi	Yüzbaşı	1286	1291	I.	I.
Mustafa Ağa	Yüzbaşı	1286	1292	I.	I.
Fevzullah Efendi	Yüzbaşı	1281	1293	I.	II.
MehmedNecib Efendi	Yüzbaşı	1289	1292	I.	II.
Arif Ağa	Yüzbaşı	1284	1292	I.	III.
FevzullahEefndi	Yüzbaşı	1282	1292	I.	III.
Mehmed Ağa	Yüzbaşı	1286	1292	I.	IV.
MehmedHalid Efendi	Yüzbaşı	1280	1291	II.	I.
Kâmil Efendi	Yüzbaşı	1282	1292	II.	I.
Mehmed Ağa	Yüzbaşı	1278	1292	II.	II.
Mustafa Efendi	Yüzbaşı	1282	1292	II.	III.
Hayrullah Efendi	Yüzbaşı	1284	1292	II.	IV.
Hacı Ahmed Ağa	Mülazım-1 Evvel	1271	1291	I.	I
Hacı Mustafa Efendi	Mülazım-1 Evvel	1282	1293	I.	II
Hüseyin Ağa	Mülazım-1 Evvel	1282	1293	I.	III
Halil Efendi	Mülazım-1 Evvel	1286	1293	I.	IV.
Ali Efendi	Mülazım-1 Evvel	1284	1293	II.	I.
Ahmed Ağa	Mülazım-1 Evvel	1289	1293	II.	II.
Zeynel Ağa	Mülazım-1 Evvel	1289	1293	II.	III.
İbrahim Efendi	Mülazım-1 Evvel	1288	1293	II.	IV.
Mehmed Efendi	Mülazım-1 Sani	1289	1293	I.	IV.
Ali Efendi	Mülazım-1 Sani	1287	1294	II.	II.
Şevket Efendi	Mülazım-1 Sani	1292	1295	II.	III.

¹⁸⁴ H.1286/M.1869 Tarihli Askeri Salname, s 342- 357.

Ahmed Efendi	Mülazım-1 Sani	1284	1295	II.	IV.
--------------	-------------------	------	------	-----	-----

1888 tarihinde tali redif taburu; binbaşı, kolemini, yüzbaşı, mülazım-1 evvel, mülazım-1 sâni askerlerinden oluşmaktadır. Diğer taburlardan farklı olarak kol emini görevinde bir askerin olduğu görülmektedir. Dört bölükten oluşan her taburda genel olarak 4'er yüzbaşı vardır. Ancak bazen bu durumun değiştiği de görülmektedir. Örneğin, I. Milas Tali Taburu'nda 7 yüzbaşı vardır. Bunların dağılımı şöyledir; I., II. ve III. bölüklerde 2'şer yüzbaşı varken IV. bölüğünde ise bir yüzbaşı vardır. II. tabur olan Muğla Tali Redif Taburu'nda ise I. bölüğünde iki yüzbaşı varken, II., III. ve IV. bölüklerde ise bir yüzbaşı görevlendirilmiştir. En az her bölükte bir yüzbaşının olduğu en fazla ise iki yüzbaşı olduğu görülmektedir. Mülazım-1 evvel askerleri her bölükte 1 tane olmak üzere tabur genelini toplamında 8 mülazım-1 evvel askeri vardır. Mülazım-1 sâni ise I. Milas Taburu'nun IV. bölüğünde, II. Muğla Taburu'nda ise II., III., IV. bölüklerde vardır. Redif askerlerinin göreve başlama ve rütbe alma tarihlerine bakıldığında, daha önceki tablolarda olduğu gibidir. Rütbe almada belli bir sene aralığının olmadığı görülmektedir. Ne yüzbaşılar ne de diğer rütbedeki askerlerin göreve başladıkları tarihler ile rütbe aldıkları tarihler arasında bir tuturalılık yoktur. Örneğin, bir asker göreve başladıktan 3 sene sonra yüzbaşı olmuşken diğeri ise 10 sene sonrasında yüzbaşı olabilmiştir.

1890 yılından itibaren Menteşe Sancağı'nda hem mukaddem hem de tali sınıflarına rastlanmaktadır. Buna göre 1890 ve 1893 yıllarına ait Muğla ve Milas mukaddem taburları ile tali taburları karşılaştırmalı olarak senelere göre değişimi değerlendirilmiştir. Mukaddem Redif Taburları içerisinde III. Ordu dairesinde, 20. Fırka, 40. Liva, 80. Alayın I. Mukaddem Redif Taburu'nu Milas Taburu, II. Mukaddem sınıfını ise Muğla Mukaddem Redif Taburu oluşturmaktadır. Tali sınıfının ise, III. Ordu, 32. Fırka, 64. Liva, 128. Alayın I. Milas Redif Taburu, II. taburunda ise Muğla Redif Taburu vardır. H.1306/ M.1890 ve H.1309/M.1893 tarihlerine ait iki askeri salnameye göre Menteşe Sancağı'nın Muğla ve Milas kazalarına ait mukaddem ile tali sınıfına mensup askerlerin listesi şöyledir;

H.1306/M.1890 tarihli I. Milas Redif Mukaddem Taburu'na ait bilgiler¹⁸⁵,

Esâme	Rütbe	Duhul	Nasbı	Bölük
Halid Ağa	Binbaşı	1272	1293	—
Mehmed Ağa	Kolağası	1276	1292	—
Mehmed Emin Efendi	Tabur Kâtibi	1283	1291	—
Mehmed Usta	Tüfenkci	1293	1293	—
Mustafa Efendi	Yüzbaşı	1266	1283	I.
Hasan Sabri Ağa	Yüzbaşı	1281	1292	I.
Hüsnü Efendi	Yüzbaşı	1278	1287	II.
Hayrullah Ağa	Yüzbaşı	1282	1293	II.
Mehmed Salim Efendi	Yüzbaşı	1271	1287	III.
Nazif Ağa	Yüzbaşı	1280	1298	III.
Mustafa Ağa	Yüzbaşı	1285	1292	IV.
Hüseyin Ağa	Yüzbaşı	1282	1293	IV.
Davud Efendi	Mülazım-1 Sâni Debboy Memuru	1296	1304	—
Ömer Ağa	Mülazım-1 Sâni	1285	1292	I.
Osman Ağa	Mülazım-1 Sâni	1285	1292	II.
İlyas Ağa	Mülazım-1 Sâni	1285	1292	III.
Süleyman Ağa	Mülazım-1 Sâni	1285	1292	IV.

H.1309/M.1893 tarihine ait I. Milas Mukaddem Redif Taburu'na ait bilgiler¹⁸⁶;

Esame	Rütbe	Duhul	Nasb	Bölük
Halid Ağa	Binbaşı	1272	1293	—
Mehmed Ağa	Kolağası	1276	1302	—
Hacı Hayri Ef.	Tabur Kâtibi	1292	1301	—
Mustafa Efendi	Yüzbaşı	1289	1292	I.
İbrahim Edhem Efendi	Yüzbaşı	1289	1302	II.
Hayrullah Ağa	Yüzbaşı	1282	1293	II.
Süleyman Ağa	Yüzbaşı	1288	1306	III.
Nazif Efendi	Yüzbaşı	1280	1298	III.
Mustafa Ağa	Yüzbaşı	1285	1292	IV.

¹⁸⁵H.1306/M.1890 Tarihli Askeri Salname, s. 456.

¹⁸⁶H.1309/M.1893 Tarihli Askeri Salname, s. 638.

Hüseyin Ağa	Yüzbaşı	1282	1293	IV.
Mehmed Usta	Yüzbaşı (Tüfekçi)	1293	1293	—
Hamit Efendi	Mülazım-1 evvel	1289	1307	I.

1890 ve 1893 tarihli Askeri Salnamelere göre Milas Mukadem Redif Taburu'na ait bilgiler sırasıyla askerlerin isimleri, görevleri, göreve başlama tarihi ve rütbe aldıkları tarihler verilmektedir. Buna göre; her iki tabloda binbaşı rütbesinde bulunan Halid Ağa'nın H.1293/ M. 1876-1877 tarihlerinde binbaşılık rütbesine yükseldiği görülmektedir. 1890 tarihinde Muğla Tali Redif Taburu'nun Binbaşısı olan Halid Ağa 1893 yılında da bu görevde kalmıştır. 1890 tarihinde verilen Tüfekçi Mehmed Usta ile 1893 tarihinde adı geçen Tüfekçi Mehmed Usta da aynı kişidir. Çünkü, binbaşı rütbesinde bulunan Halid Ağa'nın ve tüfençi görevinde olan Mehmet Usta'nın her iki yıla ait bilgilerini incelediğinde hem göreve başladıkları tarih hem de rütbe aldıkları tarih aynıdır. Ancak kolağası rütbesinde bulunan Mehmed Ağa ismindeki kişi, her ne kadar iki tabloda da kolağası, Mehmed Ağa isminde birisi görülüyor ise de aynı kişi olduğunu söylemek mümkün değildir. Muhtemelen bir isim benzerliği söz konusudur. Çünkü, isimlerinin ve göreve başlama tarihlerinin aynı olmasına rağmen rütbe aldıkları tarih farklıdır. 1890 tarihinde adı geçen Kolağası Mehmed Ağa, H.1292/M.1875-1876 tarihlerinde kolağası rütbesine sahip olurken 1893 tarihli tabloda bahsi geçen Mehmed Ağa ise H. 1302/ M.1884-1885 tarihinde kolağası rütbesine sahip olmuştur. Bu farklılıktan yola çıkarak kolağası görevinde bulunan Mehmed Ağa isimli kişi her iki tabloda aynı kişiye işaret etmemektedir. Yıllara göre ufak tefek değişikliklerin yaşandığı tabur içerisindeki farklılıklardan birisi de yüzbaşı, mülazım-1 evvel ve sâni rütbelerinde olmuştur. 1890 yılında mukaddem sınıfında yer alan askerlerin bilgilerine bakıldığında, 8 yüzbaşı ve 5 mülazım-1 sâni askerleri vardır. Mukadem Redif Taburu'nda her bölükte 2 yüzbaşı ve 1 de mülazım-1 sâni askeri vardır. 1893 tarihinde ise II., III. ve IV. bölüklerde yüzbaşı sayısı yine 2 kişi olmasına rağmen I. bölük için görevlendirilen yüzbaşı sayısı 1'e düşmüştür. 1890 yılında taburda görevli olan mülazım-1 sâni askerlerinin de 1893 yılına gelindiğinde rastlanmamaktadır. Bir başka değişiklik ise 1890 yılında mülazım-1 evvel askerlerine rastlanamazken, 1893 tarihine ait askeri salnamede I. Bölükte mülazım-1 evvel rütbesinde Hamit Efendi görevlendirilmiştir. Ancak II., III., ve IV. bölüklerde askeri salnameye göre mülazım-1 evvele rastlanmamaktadır. Yüzbaşılara baktığımızda, 1890 yılından beri halen aynı bölükte görevde olan yüzbaşılıkları vardır. Binbaşı Halid Ağa örneğinde olduğu gibi, bölük yüzbaşılıklarından Hayrullah Ağa, Nazif Ağa, Mustafa Ağa ve

Hüseyin ağaların bilgilerini incelediğinde bu tarihler arasında görev yerlerinde veya rütbelerinde bir değişiklik olmadığını ifade edebiliriz.

H.1306/M.1890 tarihli II. Muğla Mukaddem Redif Taburu'na ait bilgiler¹⁸⁷,

Esâme	Rütbe	Duhul	Nasbı	Bölük
Yusuf Efendi	Binbaşı	1262	1293	—
Mustafa Efendi	Kolağası	1266	1293	—
Ömer Lutfi Efendi	Tabur Kâtibi	1287	1293	—
Yahya Usta	Tüfekçi	1295	1295	—
Zülfikar Ağa	Yüzbaşı	1280	1287	I.
Osman Ağa	Yüzbaşı	1284	1293	I.
MehmedTefik Efendi	Yüzbaşı	1288	1303	II.
Ahmed Ağa	Yüzbaşı	1275	1294	II.
Sadık Ağa	Yüzbaşı	1284	1291	III.
Ömer Ağa	Yüzbaşı	1284	1293	III.
Salih Ağa	Yüzbaşı	1284	1285	IV.
Süleyman Ağa	Yüzbaşı	1285	1292	IV.
Halil Efendi	Mülazım-1 Sâni Debboy Memuru	1294	1304	—
Ömer Ağa	Mülazım-1 Sâni	1287	1293	I.
Ali Rıza Efendi	Mülazım-1 Sâni	1286	1293	II.
Mustafa Ağa	Mülazım-1 Sâni	1281	1293	III.
İsmail Efendi	Mülazım-1 Sâni	1285	1293	IV.

H.1309/M.1893 tarihine ait II. Muğla Mukaddem Redif Taburu'na ait bilgiler¹⁸⁸,

Esame	Rütbe	Duhul	Nasb	Bölük
Yusuf Efendi	Binbaşı	1262	1293	—
Mehmed Rasim Efendi	Kolağası	1288	1306	—
Abdullah Lutfi Efendi	Tabur Kâtibi	1291	1292	—
Yahya Usta	Tüfekçi	1295	1295	—
Ali Ağa	Yüzbaşı	1287	1306	I.
Osman Ağa	Yüzbaşı	1284	1293	I.
Raşid Ağa	Yüzbaşı	1287	1303	II.

¹⁸⁷H.1306/M. 1890 Askeri Salname, s. 457.

¹⁸⁸H.1309/M.1893 Tarihli Askeri Salname s. 639.

Ahmed Ağa	Yüzbaşı	1275	1294	II.
Sadık Ağa	Yüzbaşı	1284	1291	III.
Mehmed Ağa	Yüzbaşı	1284	1293	III.
Süleyman Ağa	Yüzbaşı	1285	1292	IV.
Kâmil Ağa	Yüzbaşı	1286	1302	IV.
Halil efendi	Mülazım-1 sâni Debboy Memuur	1293	1304	—
Ömer Ağa	Mülazım-1 sâni	1287	1293	I.
Ali Rıza Efendi	Mülazım-1 sâni	1286	1293	II.
Mustafa Ağa	Mülazım-1 sâni	1281	1293	III.
İsmail Hakkı Efendi	Mülazım-1 sâni	1285	1293	IV.

20. Fırka, 40. Liva, 80. Alayın II. Muğla Redif Taburu'nda 1890 ve 1893 yılları arasında mukaddem taburunda yer almış olan askerlerin vaziyetlerini incelendiğinde, 1890 yılından 1893 yılına kadar pek bir değişiklik söz konusu olmamıştır. II. Muğla Mukadem Taburu, Milas Redif Taburu'nda olduğu gibi dört bölükten oluşmaktadır. Her bölükte iki yüzbaşı ve birer de mülazım-1 sâni vardır. Bu tabur içerisinde görevlendirilen askerlere bakıldığında ise 1890 yılında görevini Muğla Mukadem Redif Taburu'nda yapan Kolağası Mustafa Efendi'nin görev yerinin değiştiği ve yerine ise Mehmed Rasim Efendi isminde bir başka asker fazifelenirildiği görülmektedir. Bundan başka 1890 tarihinde Tabur Kâtibi Ömer Lutfi Efendi'nin de yerine bir başkası görevlendirilmiştir. Muhtemelen bir başka tabura tayin edilmiş olan Ömer Lutfi Efendi'nin yerine H.1292/ M.1875-1876 tarihinde Tabur Kâtibi rütbesine ulaşan Abdullah Lutfi Efendi atanmıştır.

1890 yılında I. bölüğün birinci yüzbaşı olarak Zülfikâr Ağa'nın yerine 1893'te Ali Ağa isminde bir başkası görevlendirilmiştir. II. bölüğün birinci yüzbaşı da değişmiştir. MehmedTefik Efendi'nin yerine ise Raşid Ağa görevlendirilmiştir. III. bölüğün birinci yüzbaşı aynı kişidir ancak II. yüzbaşısında bir değişiklik olmuştur. Ömer Ağa yerine Mehmed Ağa vazifelenirilmiştir. IV. mukaddem bölüğünde ise 1890 yılında I. yüzbaşı Salih Ağa, II. yüzbaşı ise Süleyman Ağa iken 1893 yılında IV. bölük birinci yüzbaşı Süleyman Ağa olmuştur. Salih Ağa'nın yerine ise Kâmil Ağa adında bir başkası ikinci yüzbaşı görevlendirilmiştir. I. bölüğün birinci yüzbaşı Osman Ağa, II. bölüğün ikinci yüzbaşı Ahmed Ağa, III. bölüğün birinci yüzbaşı Sadık Ağa ise 1890-1893 yılları arasında herhangi bir değişiklik yapılmadan mevcut durumlarını korumuştur.

Muğla Mukadem Redif Taburu'nun mülazım-ı sâni kadrosunda yer alan askerlerin hem isimlerini hem de göreve başlama ve rütbe alma tarihleri incelediğinde, bir değişiklik olmadığını ifade etmek mümkündür. Ancak IV. bölüğün mülazım-ı sâni 1890 yılında İsmail Efendi olarak kaydedilmiş olup üç sene sonra ise İsmail Hakkı Efendi olarak değiştirilmiştir. Bu sebeple her ne kadar bu kişilerin farklı insanlar olduğu düşünülebilir olsa da diğer bilgilerine bakıldığında göreve başlama ve rütbe alma tarihlerinin aynı olmasından dolayı muhtemelen 1890 tarihinde adı geçen İsmail Efendi ile İsmail Hakkı Efendi aynı kişidir.

H.1306/M.1890 tarihine ait I. Milas Tali Redif Taburu'na ait bilgiler¹⁸⁹;

Esame	Rütbe	Duhul	Nasb	Bölük
Şakir Ağa	Binbaşı	1260	1292	—
Hüseyin Efendi	Kolağası	1271	1300	—
Mehmed Nuri Efendi	Tabur Kâtibi	1305	1305	—
Mustafa Nazmi Efendi	Yüzbaşı	1286	1297	I.
Mustafa Ağa	Yüzbaşı	1286	1292	I.
Fezullah Efendi	Yüzbaşı	1286	1293	II.
MehmedNecib Efendi	Yüzbaşı	1289	1293	II
Arif Ağa	Yüzbaşı	1284	1292	III.
Fezullah Efendi	Yüzbaşı	1282	1293	III.
Mehmed Ağa	Yüzbaşı	1286	1292	IV.
Hacı Ahmed Ağa	Mülazım-1 Evvel	1271	1291	I.
Hafız Ali Efendi	Mülazım-1 Evvel	1282	1293	II.
Hüseyin Ağa	Mülazım-1 Evvel	1282	1293	III.
Halil Efendi	Mülazım-1 Evvel	1286	1293	IV.
Mehmed Ağa	Mülazım-1 Sani	1289	1293	I.

H.1309/ M.1893 tarihine ait I. Milas Tali Redif Taburu¹⁹⁰;

Esame	Rütbe	Duhul	Nasb	Bölük
Hasan Tahsin Efendi	Binbaşı	1266	1305	—
Hüseyin Hüsnü Efendi	Kolağası	1274	1306	—
Mehmed Nuri Efendi	Tabur Kâtibi	305	1305	—
Mustafa Nazmi Efendi	Yüzbaşı	1286	1297	I.
Mustafa Ağa	Yüzbaşı	1286	1292	I.
Fezullah Efendi	Yüzbaşı	1286	1293	II.
Arif Ağa	Yüzbaşı	1284	1292	III.
Mehmed Ağa	Yüzbaşı	1286	1292	IV.

¹⁸⁹H.1306/M. 1890 Tarihli Askeri Salname, s. 477.

¹⁹⁰H.1309/M.1893 Tarihli Askeri Salname, s. 645.

Ahmed Efendi	Mülazımı Evvel	1290	1308	I.
Hafız Ali Efendi	Mülazımı Evvel	1282	1293	II.
Hüseyin Ağa	Mülazımı Evvel	1282	1293	III.
Halil Efendi	Mülazımı Evvel	1286	1293	IV.
Ahmed Efendi	Mülazım-1 Sani	1302	1308	II.
AhmedRagıb Efendi	Mülazım-1 Sani	1304	1308	III.
Mehmed Efendi	Mülazım-1 Sani	1289	1293	IV.

III. Ordu dairesinde yer alan Mentеше Sancağı Redif Taburu askerleri, 32. Fırkanın, 64. Livasının, 128. Alayının I. Milas Tâli Redif Taburu'nda yer almaktadır. 1890 ve 1893 yıllarına göre bu taburun askeri kadrosu şöyledir; taburdan görevli bir binbaşı, bir kolağası ve tabur kâtibi vardır. Ayrıca her dört bölükte mukaddem taburunda olduğu gibi ikişer yüzbaşı ve birer mülazım-1 evvel ile mülazım-1 sâni askerleri yer almaktadır. 1890 tarihine ait tabloya göre, Binbaşı Şakir Ağa, Kolağası ise Hüeyin Efendi'dir. 1893 tarihine gelindiğinde bu kişilerin yerine Binbaşı Hasan Tahsin Efendi ve Hüseyin Hüsnü Efendi görevlendirilmiştir. Her ne kadar her bölükte ikişer yüzbaşı bulundurulmuşsa da bazen bölüklerde yalnızca bir yüzbaşının olduğuna da rastlanmaktadır. 1890 tarihinde IV. bölük hariç her bölükte ikişer yüzbaşı varken 1893'te II. ve III. bölükte yalnızca bir yüzbaşı mevcuttur. Yine mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni rütbeleri için de aynı şeyi söylemek mümkündür. 1890 yılında yalnızca I. bölük mülazım-1 sâni askeri vardır. Ancak 1893 tarihine gelindiğinde ise II., III. ve IV. bölükte mülazım- sâni askerlerine rastlanırken bu defa da birinci bölükte asker belirtilmemiştir. Bunlardan hariç taburda görevli askerlere bakıldığında I. bölük yüzbaşılarında bir değişiklik olmamıştır. Ancak ikinci bölüğün birinci yüzbaşısı yine aynı kişi iken II. yüzbaşısı Mehmed Necib Efendi'nin ismine rastlanmamaktadır. III. bölüğün birinci yüzbaşısı da aynı kişi olmasına rağmen ikinci yüzbaşısı Fezullah Efendi'nin ismi 1893 senesinde belirtilmemekle birlikte yerine de herhangi birisi görevlendirilmemiştir.

H. 1306/ M.1890 II. Muğla Tali Redif Taburu'na ait bilgiler¹⁹¹;

Esame	Rütbe	Duhul	Nasb	Bölük
Ali Şahin Bey	Binbaşı	1283	1292	---
AhmedHasib Efendi	Kolağası	1288	1302	---
Mustafa Efendi	Tabur Kâtibi	1289	1300	---
MehmedHalid Efendi	Yüzbaşı	1280	1291	I.
KâmilEfendi	Yüzbaşı	1282	1292	I.
Mehmed Efendi	Yüzbaşı	1278	1292	II.

¹⁹¹H.1306/M.1890 Tarihli Askeri Salname, s. 477.

Mustafa Efendi	Yüzbaşı	12821	1292	III.
Hayrullah Efendi	Yüzbaşı	1284	1292	IV.
Ali Efendi	Mülazım-1 Evvel	1284	1293	I.
Ahmed Ağa	Mülazım-1 Evvel	1289	1293	II.
Zeynel Ağa	Mülazım -1 Evvel	1289	1293	III.
İbrahim Ağa	Mülazım-1 Evvel	1288	1293	IV.
Ali Ağa	Mülazım-1 Sani	1287	1293	II.
Mustafa Efendi	Mülazım-1 Sani	1292	1295	III.
Ahmed Efendi	Mülazım-1 Sani	1284	1295	IV.

H.1309/ M.1893 tarihine ait II. Muğla Tali Redif Taburu;¹⁹²

Esame	Rütbe	Duhul	Nasb	Bölük
Hasib Efendi	Binbaşı	1283	1308	---
Refik Efendi	Kolağası	1287	1308	---
Mustafa Efendi	Tabur Kâtibi	1289	1300	---
MehmedHalid Ağa	Yüzbaşı	1280	1291	I.
Kamil Efendi	Yüzbaşı	1282	1296	I.
Mehmed Efendi	Yüzbaşı	1278	1292	II.
Mustafa Efendi	Yüzbaşı	1282	1292	III.
Hayrullah Efendi	Yüzbaşı	1284	1292	IV.
Ali Efendi	Mülazım-1 Evvel	1284	1293	I.
Ahmed Ağa	Mülazım-1 Evvel	1289	1293	II.
Zeynel Ağa	Mülazım-1 Evvel	1289	1293	III.
İbrahim Ağa	Mülazım-1 Evvel	1288	1293	IV.
Mehmed Efendi	Mülazım-1 Sani	1302	1308	II.
Mustafa Şevket Efendi	Mülazım-1 Sani	1292	1295	III.
Ahmed Efendi	Mülazım-1 Sani	1284	1295	IV.

¹⁹²H.1309/M.1893 Tarihli Askeri Salname, s. 646.

128. Alayın II. Muğla Tâli Redif Taburu, 1890 ve 1893 yıllarında Milas Redif Taburu'nda olduğu gibi binbaşı, kolağası, tabur kâtibi, yüzbaşı ve mülazım-ı evvel ile mülazım-ı sâni askerlerinden oluşmaktadır. Tabur genelinde 1890 yılından 1893 yılına kadar çok az bir değişiklik olmuştur. 1890 tarihinde binbaşı olarak görev yapan Ali Şahin Efendi'nin yerine 1893'te Hasib Efendi, Kolağası Ahmed Hasib Efendi'nin yerine ise Refik Efendi atanmıştır. Bunlardan hariç tabur kâtibi, bölük yüzbaşları ve mülazım-ı evvel kadrosunda 1890 yılından 1893 yılına kadar herhangi bir değişikliğin olmadığını ifade edebiliriz. Ancak mülazım-ı sâni görevinde bulunan askerlerde 1890'dan 1893 tarihine gelindiğinde birtakım farklılıklar görülmektedir. II. bölüğün mülazım-ı sâni askeri 1890 tarihinde Ali Ağa adında bir kişi iken 1893'te Mehmed Efendi vazifelendirilmiştir. III. bölüğün mülazım-ı sâni askeri olan Mustafa Efendi'nin yerine ise 1893'te ise Mustafa Şevket Efendi adında birisi görevlendirilmiştir.¹⁹³

2.1.3. 1879 Tarihli Redif Düzenlemesinin Mentеше Redif Taburu'ndaki Uygulamaları

1877-1878 Osmanlı- Rus Savaşı ağır bir yenilgi ile sonuçlanmıştır. Osmanlı Ordusu kendisinden çok daha iyi bir şekilde eğitim almış ve askeri araç gereçleri kullanmasını iyi bilen bir ordu ile karşı karşıya gelmiştir. Her bakımdan kendisinden daha üstün olan Rus ve Rumen kuvvetleri karşısında yenilgiye uğramıştır. Savaşın gidişatı merkezi yönetim ile idare edilmesinden kaynaklı ortaya çıkan hatalarla beraber sevk ve idaredeki yetersizlik ve subaylar ile erlerin, Rus Ordusu'ndaki erlerin seviyesinde eğitim almaması savaşın kaybedilmesinde etkili olmuştur.¹⁹⁴

Savaşın kaybedilmesi ile Osmanlı Ordusu'nun herhangi bir zafer elde edemeyeceği görülmüştür. Ayrıca orduda yapılan talimlerin ve verilen eğitimlerin de yetersizliği fark edilmiştir. Bu nedenle 1869 Nizamnamesi gözden geçirilip, işevini kaybeden veya sorunlara cevap veremeyen bazı uygulamalar kaldırılmıştır. Ordunun yeniden düzenlenmesi için Gazi Ahmed Muhtar Paşa başkanlığında oluşturulan bir kurul orunun ıslahı için çalışmalara

¹⁹³Her ne kadar 1890 yılında mülazım-ı sâni olarak Mustafa Efendi olarak yazılmış olsa da bu kişilerin diğer bilgileri de gözönünde bulundurulduğunda, göreve başlama ve rütbe tarihlerinin aynı olmasından dolayı muhtemelen Mustafa Efendi ile Mustafa Şevket Efendi aynı kişidir. 1890 tarihinde salnameye askerlerin isimlerini kaydeden kişi muhtemelen, Mustafa Efendi'nin ikinci ismini yazmamıştır.

¹⁹⁴ Cahide Bolat, **a.g.t.**, s 105.

başlamıştır.¹⁹⁵ 1877 yılında savaşta edinilen deneyim ve Rus Ordusu'nda gördükleri düzenden yola çıkarak 1879 tarihinde ordu içerisinde yapılan yeni düzenlemeye göre, Avrupa ordularında olduğu gibi Osmanlı Ordusu da tümen (fırka) düzenine geçmiştir. Böylece, bir tümen iki tugay (liva), tugay iki alay, dört tabur ve tabur ise dört bölükten oluşacaktır. 1869 Nizamnamesi ile oluşturulan tali ve sâni taburları kaldırılmıştır. Ayrıca her nizamiye tümenine bağımsız olarak Nişancı Taburu eklenmiştir. Her ordu içerisinde telgraf bölüğü ile dörder bölüklü birer Nakliye Taburu oluşturulmuştur. Böylece Osmanlı Ordusu bir sefer sırasında 7 nizamiye, 12 redif ve 6 mustahfiz olmak üzere 25 Kolordu'dan oluşacaktır.¹⁹⁶

Kanunname ile, Redif Teşkilatı'nın altı ordu bölgesinde kurulması kararlaştırılmıştır. Ordu daireleri ve merkezleri şöyledir; I. Ordu merkezi İstanbul, II. Ordu Merkezi Edirne, III. Ordu merkezi Selanik, IV. ordu merkezi Erzincan, V. Ordu merkezi Şam, VI. Ordu merkezi Bağdat'dır. Bu orduların her biri dört redif tümeni (fırka) dairesini, her fırka iki livaya dairesini, her iki livaya alay dairesini, her alay dört tabur dairesini ve her tabur dört bölük dairesini içerecek şekilde düzenlenmiştir. Rediflik fırkasına bir ferik, livaya bir miriliva, tek numaralı alaya bir miralay ve çift numaralı alaya ise bir kaymakam tayin edilmiştir. Her tabura bir binbaşı, bir kolağası, bir tabur kâtibi, bir mülazım-ı evvel veya mülazım-ı sâni rütbesinde depo memuru, başçavuş rütbesinde depo memuru muavini ve bir tüfekçi bulunması kararlaştırılmıştır.¹⁹⁷

İmparatorluğun her bölgesinde olduğu gibi, Menteşe Sancağı Redif Taburları da bu yeni düzenlemeye göre oluşturulmaya başlanmıştır. Her ne kadar 1879 tarihinden sonra mukaddem ve tali sınıfları kaldırılmışsa da eski düzen ile birlikte yeni sisteminde uygulandığı Aydın Vilayeti Salnamelerinde görülmektedir. Aydın Vilayeti Salnamelerinden 1887-1908 yıllarına ait Menteşe Sancağı'na bağlı redif taburlarının oluşumu ve askerlerin mevcut durumları incelenmiştir. Buna göre, Menteşe Sancağı'ndan Muğla, Meğri, Milas ve Marmaris kazalarından redif askeri birlikleri oluşturulmuştur. Aydın Vilayeti Salnamelerine göre Menteşe Sancağı Redif Taburları şöyledir;

¹⁹⁵ Cahide Bolat, **a.g.t.**, s 106.

¹⁹⁶ Musa Çadircı, "Yenileşme Sürecinde Osmanlı Ordusu", **a.g.e.**, s. 135; Cahide Bolat, **a.g.t.**, s. 106.

¹⁹⁷ Hiayet Kara, B., **a.g.t.**, s. 185.

1889 tarihinde MentешеSancağı'ndan oluşturulan redif alayı ve bölükleri,¹⁹⁸

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Askerlerin İsim ve Madalyaları	BÖLÜKLER						
44. Alay 1. Muğla Redif Taburu	Redif Kaymakamı	Recep Efendi	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük			
	Binbaşı	İbrahim Ethem Efendi Yunan Madalyası - Hüseyin Efendi							
	Kolağası	İbrahim Ata Efendi Yunan Madalyası							
	Tabur Kâtibi	Abdullah Latif Efendi Yunan Madalyası - Şükrü Efendi							
	Tüfekçi	Yahya Hayati Efendi Girid ve Yunan Madalyası							
	Debboy Memuru	Mülazım Halil Efendi Yunan Madalyası							
	Yüzbaşı	Ali Ağa Girid ve Yunan Madalyası					Raşid Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Sadık Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Osman Ağa Girid ve Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Evvel	Murad Efendi Yunan Madalyası					—	—	Bekir Efendi Girid ve Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Sâni	—					Rıza Efendi Giridve Yunan Madalyası	—	—

¹⁹⁸ H.1307/M.1889 Tarihli Aydın Vilayet Salnamesi, s. 416, 439, 447, 454.

Piyade I. Bölük	Yüzbaşı	Salih Ağa
	Mülazım- Evvel	Ali Ağa

44. Alay 4. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Selim Efendi Rusya ve Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	... Efendi Yunan Madalyası				
	Tabur Kâtibi	Mehmet Nazif Efendi Yunan Madalyası				
	Tabur Kâtibi Muavini	Mustafa Efendi Yunan Madalyası				
	Tüfekçi	Münhall				
	Yüzbaşı	İslam Efendi Yunan Madalyası Efendi Yunan Madalyası	Mustafa Efendi	Hayrullah Efendi Rusya ve Yunan Madalyası	
	Mülazım-ı Evvel	Namık Efendi Yunan Madalyası	Ahmed Ağa Yunan Madalyası	Zeynel Efendi Yunan Madalyası	Hüseyin Efendi Yunan Madalyası	
	Mülazım-ı Sâni	Eşref Efendi Yunan Madalyası	Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Hacı Mustafa Efendi Yunan Madalyası	Münhall	
	Serçavuş	Ali Hıdır Efendi Yunan Madalyası	Hasan Hakkı Yunan Madalyası	Salih Efendi Yunan Madalyası	Münhall	

31. Alay 4. Meğri Redif Taburu	Binbaşı	Abdul Gaffur Efendi	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Ahmed Efendi				
	Tabur Kâtibi	Arif Efendi				
	Tüfekçi	_____				

	Yüzbaşı		Münhall	Hacı Hasan Efendi	Ahmed Ağa	Osman Efendi
	Mülazım-ı Evvel		Mehmed Efendi	Hacı Veli Ağa	İbrahim Efendi	Osman Efendi
	Mülazım-ı Sâni		Nuri Efendi	Kâzım Efendi	Hacı Hasan Ağa	Ahmed Mümtaz Efendi
	Serçavuş		—	—	—	—
44. Alay 2. Milas Redif Taburu	Binbaşı	Ali Cevri Efendi Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Mehmed Ağa Yunan Madalyası				
	Tabur Kâtibi	Hüseyin Efendi Yunan Madalyası				
	Tüfekçi	—				
	Yüzbaşı		Rıza Efendi Yunan Madalyası	Ethem Efendi Yunan Madalyası	Süleyman Ağa Yunan Madalyası	Mustafa Ağa Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Evvel		—	—	—	—
	Mülazım-ı Sâni		Salih Efendi Yunan Madalyası	Hüsameddin Efendi Yunan Madalyası	Ali Efendi Yunan Madalyası	Süleyman Ağa Yunan Madalyası

Süvari Redifleri	Mülazım-ı Evvel	Osman Efendi Yunan Madalyası
	Tüfekçi	Mehmed Usta
	Debboy Memuru	Mülazım-ı Sâni Davud Efendi

1889 senesine ait Muğla, Meğri, Milas ve Marmaris kazalarından oluşturulan redif taburları incelendiğinde daha önce belirtildiği gibi yeni düzenlemeye uygun olarak, her tabur öncelikle bir binbaşı, bir kolağası, bir tabur kâtibi, tüfekçi ve debboy memurlarından oluşmaktadır. Bölükler ise yüzbaşı, mülazım-ı evvel ve mülazım-ı sâni ve serçavuştan oluşmaktadır. Alay numarası çift olmasından dolayı ise alaydan sorumlu kaymakam görevlendirilmiştir. Ancak taburlar arasında kimi zaman farklılıkların olduğu da görülmektedir. Örneğin, Marmaris ve Meğri taburlarında serçavuşa rastlanırken, Muğla ve

Milas kazasından oluşturulan bölüklerde serçavuşa rastlanmamıştır. Bu dört redif taburundan başka 1889 senesinde bir de piyade ve süvari redif taburları vardır. Bu tabur mülazım-ı evvel, tüfekçi ve debboy memurundan oluşmaktadır. Piyade askerleri ise I. Muğla Redif Taburu'na bağlı olmakla birlikte bölük yüzbaşı ve mülazım-ı evvelden oluşmaktadır. Taburlarda dikkat çeken bir başka farklılık ise Marmaris, Milas ve Meğri taburlarında yalnızca bir binbaşı ve bir de tabur kâtibi görevlendirilmişken Muğla Redif Taburu'nda ise binbaşı ve tabur kâtibi görevlerinde 2 kişinin olduğu görülmektedir.

Her dört taburda incelediğinde göze çarpan bir başka dikkate değer nokta ise askerlerin almış oldukları madalyalardır.¹⁹⁹ Menteşe Redif Taburu'ndaki askerlerin Rus, Girid ve Yunan Madalyası aldığı görülmektedir. Bu madalyaların önemleri ise şöyledir;

II. Abdülhamid döneminde oluşturulan Rus Madalyası, 1877-1878 tarihli Rusya Muharebesinde savaşa katılmış askerlerin çektiği zahmetlerin ve çektiği acıların hatırlanması ve takdir edilmek amacıyla manevi bir ödül olarak ihdas edilmiştir. Girid Madalyası ise adından da anlaşılacağı üzere, Girid bölgesinde yaşanan olayların neticesinde oluşturulmuş bir madalyadır. Sultan Abdülaziz döneminde 1868 senesinde Girid'de yapılan ıslahatların bir anısı olarak bölgenin adıyla bir madalya basılmıştır. 1890 yılında ise II. Abdülhamid döneminde Girid Madalyası olarak ikinci bir madalya daha oluşturulmuş olup ancak bu madalyaya “cedid” ismi verilmiştir ve Girid'de yaşanan olaylarından çıkarılan bu yeni madalya, Girid'de cesaret ve iyi hizmet göstermiş kişilere altın ve gümüş olarak basılıp dağıtılmıştır.²⁰⁰ Yunan Muharebe Madalyası'nın basılma sebebi ise, Girid'de 1896 yılında Yunan'luların kıskırtması sonucunda ayaklanma çıkmıştır. 1897 yılında da Yunan'lılar adaya asker göndermiştir. Bunun üzerine Osmanlı Devleti 17 Nisan 1897 tarihinde Yunanistan'a savaş ilan etmiş ve Girid'e asker göndermiştir. Bu mücadelenin ardından Girid'in muhafazasında görev alan askerleri ödüllendirmek amacıyla bu madalya basılmıştır.²⁰¹

¹⁹⁹ Madalya; askeri başarıların neticesinde askerlerin göğüslerine takılan gümüş ya da altından yapılmış olan nişanlardır. Ayrıntılı bilgi için Bkz.; İbrahim Artuk, “Madalya”, **DİA. İslam Ansiklopedisi**, c. 27, Ankara, 2003, s. 301.

²⁰⁰ Edhem Eldem, **İftihar ve İmtiyaz Osmanlı Nişan ve Madalyaları Tarihi**, Osmanlı Bankası Arşiv Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul, 2004, s. 255, 305.

²⁰¹ Metin Erüreten, **Osmanlı Madalyaları ve Nişanları Belgelerle Tarihi**, The Destination Management Company, İstanbul, 2001, s. 275.

44. Alay 1. Muğla Redif Taburu'nda Yunan Madalyası'nı almaya hak kazanan 12 kişi vardır. Bu 12 kişinin 5'i yalnızca Yunan Madalyası alırken 7 kişisi ise hem Yunan hem de Girid Madalyası almıştır. 44. Alay 4. Marmaris Redif Taburu'nun askerleri incelendiğinde ise 17 askerın Yunan Madalyası aldığını, 2 askerın ise hem Yunan hem de Rus Madalyası aldığını ifade edebiliriz. 31. Alay 3. Meğri Taburu'nda ise Aydın Vilayet Salnamesi'ne göre bu taburdan madalya alan askerlere rastlanmamaktadır. Son olarak 44. Alay 2. Milas askerlerine ait tabloya bakıldığında toplamda 8 kişinin Yunan Madalyası aldığı görülmektedir. Süvari Redif askerlerinden ise 1 kişi Yunan Madalyası almıştır. Birçok sancaktan olduğu gibi Menteşe Sancağı'na bağlı redif taburlarından askerler Osmanlı askeri olarak cepheye gönderilmiştir ve devlet adına birtakım başarılar ile geri döndüklerini aldıkları madalyalara dayanarak ifade etmek mümkündür.

1893 senesine göre Menteşe Sancağı'ndan oluşturulan tabur ve bölükler;²⁰²

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	BÖLÜKLER			
44. Alay 1. Muğla Redif Taburu	Redif Kaymakamı	Hulusi Bey Rusya, Karadağ ve Plevne Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Binbaşı	Yusuf Efendi Altın Girid, Gümüş Karye ve İngiliz Madalyası				
	Kolağası	Rasim Efendi Girid Madalyası				
	Tabur Kâtibi	Abdullah Efendi				
	Tüfekçi	Yahya Efendi Girid Madalyası				
	Debboy Memuru	Mülazım Halil Sabri Efendi				

²⁰²H.1311/M.1893 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 375, 382, 391.

	Yüzbaşı	Osman Ağa Girid Madalyası	Raşid Efendi Girid Madalyası	Sadık Efendi Girid Madalyası	Süleyman Efendi Girid Madalyası
		Ali Ağa Girid Madalyası	Ahmed Ağa	Ömer Ağa Girid Madalyası	Osman Efendi Girid Madalyası
	Mülazım	Ömer Ağa Girid Madalyası	Rıza Efendi Girid Madalyası	Mustafa Efendi Girid Madalyası	İsmail Efendi Girid Madalyası

44. Alay 2. Milas Redif Taburu	Binbaşı	Halid Ağa	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Mehmed Hüdayi Efendi				
	Tabur Kâtibi	Münhall				
	Tüfekçi	Mehmed Usta				
	Debboy Memuru	Mülazım-ı Sâni Davud Efendi				
	Yüzbaşı	Mustafa Efendi ve Hasan Sabri Ağa	Hüsnü Efendi ve Hayrullah Ağa	Mehmed Salim Efendi ve Nazif Ağa	Mustafa Ağa ve Hüseyin Ağa	
	Mülazım-ı Evvel	—	—	—	—	
	Mülazım-ı Sâni	Ömer Ağa	Osman Ağa	İlyas Ağa	Hüseyin Ağa	
44. Alay 3. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Ahmed Bey	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Rafet Efendi				
	Tabur Kâtibi	Mustafa Efendi				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	Münhall				
	Yüzbaşı	Mehmed Halid Efendi	Mehmed Efendi	Mustafa Efendi	Hayrullah Efendi	

	Mülazım-ı Evvel	Ali Efendi	Ahmed Ağa	Zeynel Efendi	İbrahim Ağa
	Mülazım-ı Sâni	Münhall	Ali Efendi	Mustafa Efendi	Ahmed Efendi

1893 senesinde Menteşe Sancağı'ndan 3 tabur asker oluşturulmuştur. Bunlar, merkez kaza Muğla ile Milas ve Marmaris taburlarıdır. Taburlar tek tek incelediğinde Muğla Kazası'nın diğerlerine göre daha farklı oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Diğer sancaklar genel olarak yüzbaşı, mülazım-ı evvel, mülazım-ı sâni ve serçavuş askerlerinden oluşurken, Muğla Redif Taburu'nda her bölük de yalnızca yüzbaşı ve mülazım askerleri vardır. Yüzbaşı askerleri ise her dört bölük de iki kişiden oluşmaktadır. 44. Alay II. Milas Redif Taburu'na bakıldığında göze çarpan farklılık mülazım-ı evvel askerlerinin olmayışıdır. Tabur kâtabi kadrosunun ise bu sene içerisinde boş olup buraya kimsenin gönderilmediği görülmektedir. 44. Alay III. Marmaris Redif Taburu'nda da durum farklı değildir. Bu taburda ise tüfekçi ve debboy memurluğu boş bırakılmıştır. 1893 senesinde adı geçen bu 3 taburun bölüklerinde serçavuş askerine rastlanmamaktadır. Ayrıca bu kadronun münhall olarak belirtilmemesi ve Aydın Vilayet Salnamesi'nde bölüklerin askeri kadroları belirtilirken serçavuş isminin hiç geçmemesinden dolayı serçavuşluk kadrosunun açılmadığını ifade edebiliriz.

Taburlarda dikkat çeken bir başka farklılık ise bu yıl Muğla Taburu haricindeki askerlere madalya verilmemiş olmasıdır. Tablolar incelediğinde Milas ve Marmaris taburlarındaki askerlerden hiçbirinin madalyası yoktur. Ancak merkez kaza olan Muğla Taburu'ndan ise her dört bölüğün toplamında 18 kişiden 15'ine madalya verilmiştir. Verilen madalyalara bakıldığında bir önceki seneye kıyaslanacak olursa madalya sayısı bakımından az olsa da madalya çeşidi bakımından değerlendirdiğimiz de Rus ve Yunan madalyalarının yanı sıra yeni madalyalarda verilmiştir. 13 kişiye yalnızca Girid Madalyası verilirken Binbaşı Yusuf Efendi 'ye ise Girid Madalyası'nın yanı sıra Altın, Gümüş Karye İngiliz madalyasının verildiği görülmektedir. Redif Kaymakamı Hulusi Bey'e ise Rusya, Karadağ ve Plevne madalyaları verilmiştir.

Hulusi Bey'in almaya hak kazanmış olduğu bu madalyalardan biri olan Karadağ Madalyası Sultan Abdülaziz döneminde basılmıştır. 1861 tarihidен Hersek Hıristiyanlarının isyan etmesi, Sırbistan ile Eflak ve Boğdan muhtariyet haklarını genişletmeleri ve Rusların Slav'ları Osmanlı İmparatorluğu'na karşı kışkırtması ile gelişen olaylar sonucunda Hersekli Hıristiyanların da etkisi ile Karadağlılar da Osmanlı Devleti'ne karşı isyan başlatmıştır.

Bunun üzerine Sultan Abdülaziz'in emri ile bölgeye askerler sevk edilip isyan bastırılmış ve bu bölgeye gönderilen askerlere Karadağ Madalyası dağıtılmıştır.²⁰³ Plevne Madalyası'nın çıkarılması ise, II. Abdülhamid döneminde olmuştur. Yine bir savaş veya isyanın sonucunda basılmış olan bu madalya ise 1877 Osmanlı Rus Savaşın'da Plevne'nin savunmasında bulunan ve bu bölgeyi koruyan askerlere verilmiştir.²⁰⁴ Verilen madalyalar askerlerin nerelerde görev aldığını bize işaret eder. Genel olarak askerlerin savaştıkları bölgenin isimleri ile verilmiş olan bu madalyalardan yola çıkacak olursak diyebiliriz ki üçüncü orduya bağlı olan Mentеше Sancağı Redif Taburları'nın askerleri Girid, Rusya, Plevne ve Karadağ yani Balkan bölgelerinde görev almıştır.

Aydın Vilayet Salnamesine göre 1894 Senesi Redif Taburları şöyledir;²⁰⁵

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	BÖLÜKLER			
44. Alay 1. Muğla Redif Taburu	Redif Kaymakamı	Hulusi Bey Rusya Karadağ ve Plevne Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Binbaşı	Yusuf Efendi Altın Girid, Gümüş Kırım ve İngiliz Madalyası				
	Kolağası	Rasim Efendi Girid Madalyası				
	Tabur Kâtibi	Abdullah Efendi				
	Tüfekçi	Yahya Efendi Girid Madalyası				
	Debboy Memuru	Mülazım Halil Sabri Efendi				
	Yüzbaşı	Osman Ağa Girid Madalyası				

²⁰³ Edhem Eldem, a.g.e., s. 221.

²⁰⁴ Edhem Eldem, a.g.e., s. 248.

²⁰⁵ H.1312/ M.1894 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 465,481, 494.

			Girid Madalyası	Girid Madalyası	Girid Madalyası
		Ali Ağa Girid Madalyası	Ahmed Ağa Girid ve Karadağ Madalyası	Ömer Ağa Girid Madalyası	Osman Efendi Girid Madalyası
	Mülazım	Ömer Ağa Girid Madalyası	Rıza Efendi Girid Madalyası	Mustafa Efendi Girid Madalyası	İsmail Efendi Girid Madalyası

44. Alay 2. Milas Redif Taburu	Binbaşı	Halid Ağa	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Mehmed Hüdayi Efendi				
	Tabur Kâtibi	Münhall				
	Tüfenci	Mehmed Usta				
	Debboy	Mülazım-1 Sânî Davud Efendi				
	Yüzbaşı	Mustafa Efendi ve Hasan Sabri Ağa	Hüsnü Efendi ve Hayri Ağa	Mehmed Salim Efendi ve Nazif Ağa	Mustafa Ağa ve Hüseyin Ağa	
	Mülazım-1 Evvel	—	—	—	—	
	Mülazım-1 Sâni	Ömer Ağa	Osman Ağa	İlyas Ağa	Hüseyin Ağa	
44. Alay 3. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Ahmed Bey	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Rafet Efendi				
	Tabur Kâtibi	Mustafa Efendi				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	Münhall				
	Yüzbaşı	Mehmed Halid Efendi	Mehmed Efendi	Mustafa Efendi	Hayreddin Efendi	
	Mülazım-1 Evvel	Ali Efendi	Ahmed Ağa	Zeynel Ağa	İbrahim Ağa	

	Mülazım-ı Sâni	Münhall	Ali Efendi	Mustafa Efendi	Ahmed Efendi
--	-----------------------	---------	------------	----------------	--------------

1894 senesinde de bir önceki yıl gibi 3 tabur vardır. Muğla, Milas ve Marmaris kazalarından oluşturulan taburlar 1893 senesinin taburları ile benzerlik göstermektedir. Geçen yılda olduğu gibi Muğla Redif Taburu bölükleri 2 yüzbaşı ve 1 mülazımdan oluşmaktadır. Taburda münhall olan herhangi bir kadroya rastlanmamaktadır. Milas Redif Taburu'nda herhangi bir değişiklik görülmemektedir. Bölükler içerisinde mülazım-ı evvel askerleri için bir kadro yoktur. Tabur kâtipliği ise münhaldir. Marmaris Redif Taburu'nu değerlendirecek olursak tüfekçi ve debboy memurluklarına herhangi bir kimsenin görevlendirilmediğini ve 2 senedir münhall olduğunu ifade edebiliriz.

Madalyalar ile ilgili ise durum şöyledir; 1894 yılında Milas ve Marmaris redif taburlarında verilen bilgilere göre madalya almaya hak kazanan asker olmamıştır. Muğla Kazası'ndan ise 13 kişi yalnızca Girid Madalyası almıştır. II. bölük yüzbaşısı hem Girid hem de Karadağ Madalyası'nı almaya hak kazanmıştır. Binbaşı ise Altın Girid Madalyası, Gümüş Kırım Madalyası ve İngiliz Madalyası olmak üzere üç farklı madalya almaya hak kazanmıştır. İncelenen diğer yıllardan farklı olarak Muğla Redif Taburu'ndan Kırım Madalyası'nın ilk defa alındığını söylemek mümkündür.

Binbaşı Yusuf Efendi'nin almış olduğu Kırım Madalyası, Rusya'nın kutsal yerler sorununu bahane ederek 1853 yılında Eflak-Boğdan'a ve Sinop'a saldırması ile başlayan ardından İngiltere ve Fransa'nın da savaşa katılmasıyla devam eden bu mesele en nihayetinde Rumeli ve Anadolu kıyılarından Kırım'a kadar yayılmıştır. Yaşanan bu savaşın neticesinde ihdas edilmiştir.²⁰⁶

Aydın Vilayeti Salnamesi'ne göre 1896 senesi Mentеше Redif taburları;²⁰⁷

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	BÖLÜKLER			
	Redif Kaymakamı	Hulusi Bey Rusya Karadağ ve				

²⁰⁶ Metin Eriüreten, **a.g.e.**, s. 192.; Edhem Eldem, **a.g.e.**, s. 202.

²⁰⁷H.1314/M.1896 Aydın Vilayet Salnamesi, s. 449,466,480.

44. Alay 1. Muğla Redif Taburu		Plevne Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Binbaşı	Münhall				
	Kolağası	Münhall				
	Tabur Kâtibi	Abdullah Efendi				
	Tüfekçi	Yahya Efendi Girid Madalyası				
	Debboy Memuru	Mülazım Halil Efendi				
	Yüzbaşı		Osman Ağa Girid Madalyası	Raşid Efendi Girid Madalyası	Sadık Efendi Girid Madalyası	Süleyman Efendi Girid Madalyası
			Ali Ağa Girid Madalyası	Ahmed Ağa Girid ve Karadağ Madalyası	Ömer Ağa	Osman Ağa Girid Madalyası
	Mülazım		Ömer Ağa Girid Madalyası	Rıza Efendi Girid Madalyası	Mustafa Efendi Girid Madalyası	Süleyman Efendi Girid Madalyası

44. Alay 3. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Ahmed Hüseyin Bey	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Rıfat Efendi				
	Tabur Kâtibi	Mustafa Latif Efendi				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	Münhall				
	Yüzbaşı		Münhall	Mehmed Efendi	Mustafa Efendi	Hayrullah Zeki Efendi
	Mülazım-ı Evvel		Münhall	Ahmed Ağa	Zeynel Efendi	Münhall
	Mülazım-ı Sâni		İsmail Efendi	Hakkı Efendi	Hacı Mustafa Efendi	Ahmed Cemil Efendi

44. Alay 2. Milas Redif Taburu	Binbaşı	Halid Ağa	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Mehmed Hüdayi Efendi				
	Tabur Kâtibi	Hacı Bahri Efendi				
	Tüfekçi	Mehmed Usta				
	Debboy Memuru	Mülazım-ı Sâni Davud Efendi				
	Yüzbaşı	Mustafa Efendi	Ethem Efendi ve Hayrullah Ağa	Osman Ağa	Mustafa Ağa ve Hasan Ağa	
	Mülazım-ı Evvel	Hamit Efendi	————	————	————	
	Mülazım-ı Sâni	————	Mustafa Efendi	Ali Ağa	Süleyman Ağa	

1896 yılı incelediğinde Mentеше Redif Taburları için, daha önceki tablolara bakıldığında 44. Alay 1. Muğla Redif Taburu'nun hiç münhall kadrosu olmamasına rağmen bu yıl taburda asker açığı olduğunu ifade edebiliriz. 1896 yılında tabur kâtibi ve kolağası olarak kimse görevlendirilmeyip boş bırakılmıştır.

Marmaris Redif Taburu incelendiğinde ise 1894 yılında münhall olan tüfekçi ve debboy memuru olarak halen birisinin görevlendirilmeyip 1894-1896 yılları arasında taburun iki askeri biriminin boş olduğunu ifade edebiliriz. Marmaris Redif Taburu'nun bölüklerinde ise I. bölükte yüzbaşı ve mülazım-ı evvel görevi için herhangi biri görevlendirilmemiştir. IV. bölükte de yine mülazım-ı evvel kadrosu münhalldir.

Daha önceki yıllar ile mukayese edildiğinde taburlar arasındaki bir başka farklılık da Milas Taburu'nda olmuştur. Milas Taburu'nun II. ve IV. bölüklerinde yüzbaşı sayısı 2 kişiye çıkmıştır. II. bölükte Ethem Efendi ve Hayrullah Ağa, IV. bölükte ise Mustafa Ağa ve Hasan Ağa olmak üzere iki bölükte toplam 4 yüzbaşı görevlendirilmiştir. İncelenen bir önceki senelerde bu duruma yalnızca Muğla Redif Taburu'nda sıkça karşılaşılmaktadır. Ancak 1896 yılına ait Milas Redif Taburu incelendiğinde daha önceki senelerden yüzbaşı sayısı bakımından farklılık göstermektedir. Milas Redif Taburu'nda münhall bir kadroya rastlanmamakla birlikte bazı askeri birimler hakkında ise hiçbir bilgi verilmemiştir. Örneğin, I. bölükte mülazım-ı evvel olarak görevlendirilmiş kişinin ismi verilmişken II., III. ve IV.

bölüklerde mülazım-1 evvel hakkında bir bilgi verilmemiştir. Ya da II., III. ve IV. bölüklerde mülazım-1 sânileri belirtilirken I. bölükte mülazım-1 sâni olarak kimin görevlendirildiği ya da münhall olup olmadığı şeklinde bir bilgiye ulaşılamamaktadır. II., III.ve IV. bölüklerin mülazım-1 evveli ile I. bölüğün mülazım-1 sâni kadrolarının olmadığını da varsayabiliriz.

1896 yılında askeri başarılarından dolayı madalya almaya hak kazanmış Mentеше Redif Taburu askerlerinde ise yine yalnızca 44. Alay 1. Muğla Redif Taburu'nda madalya alan askerlere rastlanmaktadır. Tabur genelinde toplamda 13 kişi madalya almıştır. 11 kişi yalnızca Girid Madalyası, II. bölüğün II. yüzbaşı Ahmed Ağa ise Girid ve Karadağ madalyalarını almıştır. Redif Kaymakamı Hulusi Bey, daha önceki senelerde olduğu gibi göstermiş olduğu askeri başarıları neticesinde Rusya, Karadağ ve Plevne madalyalarını almıştır.

Aydın Vilayeti Salnamesi'ne göre 1897 yılında Mentеше Redif Taburu şöyledir;²⁰⁸

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	BÖLÜKLER			
44. Alay 1. Muğla Redif Taburu	Redif Kaymakamı	Hulusi Bey Rusya Karadağ ve Plevne Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Binbaşı	Münhall				
	Kolağası	İbrahim Ata Efendi				
	Tabur Kâtibi	Abdullah Efendi				
	Tüfekçi	Yahya Efendi Girid Madalyası				
	Debboy Memuru	Mülazım Halil Efendi				
	Yüzbaşı	Osman Ağa Girid Madalyası	Raşid Efendi Girid Madalyası	Sadık Efendi Girid Madalyası	Süleyman Ağa Girid Madalyası	

²⁰⁸ H.1315/M.1897 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 501, 517, 525, 537.

	Mülazım-ı Evvel	Münhall	Rıza Efendi Girid Madalyası	_____	_____
	Mülazım	_____	_____	Mustafa Efendi Girid Madalyası	_____

44. Alay 3. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Ahmed Hüseyin Bey	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Mehmed Rıfat Bey				
	Tabur Kâtibi	Hafız Mustafa Efendi				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	_____				
	Yüzbaşı		İsmail Efendi-Münhall	Mehmed Rasih Efendi	Mustafa Efendi	Hayrullah Efendi
	Mülazım-ı Evvel		_____	Ahmed Ağa	Zeynel Efendi	Münhall
Mülazım-ı Sâni		İsmail Efendi	Hakkı Efendi	Mustafa Efendi	_____	
31. Alay 4. Meğri Redif Taburu	Binbaşı	Ali Niyazi Efendi	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Ahmed Elmahi Efendi				
	Tabur Kâtibi	Arif Efendi				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	_____				
	Yüzbaşı		Münhall	Hacı Hasan Efendi	Ahmed Ağa	Osman Efendi
	Mülazım-ı Evvel		Mehmed Efendi	Veli Ağa	İbrahim Efendi	Osman Efendi

	Mülazım-ı Sâni	Nuri Efendi	Kâzım Ağa	Hacı Hasan Ağa	_____
--	-----------------------	-------------	-----------	----------------	-------

44. Alay 2. Milas Redif Taburu	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Binbaşı	Halid Ağa				
	Kolağası	Mehmed Hüdayi Efendi				
	Tabur Kâtibi	Hacı Bahri Efendi				
	Tüfekçi	Mehmed Usta				
	Debboy Memuru	Mülazım-ı Sâni Davud Efendi				
Yüzbaşı		Mustafa Efendi	Edhem Efendi	Süleyman Ağa	Mustafa Efendi	
Mülazım-ı Evvel		Hamit Efendi	_____	Mehmed Şemseddin Efendi	_____	
Mülazım-ı Sâni		Salih Efendi	Hüsameddin Efendi	Ali Efendi	Süleyman Ağa	

1897 senesinde oluşturulan taburlar sırasıyla Muğla, Marmaris, Meğri ve Milas taburlarıdır. 44. Alayın 1. Muğla Redif Taburu incelendiğinde önceki senelere göre bazı farklılıkların olduğunu söylemek mümkündür. 1896 senesinde boş olan kolağalık rütbesine bu sene İbrahim Ağa isminde birisinin görevlendirildiği görülmektedir. Ancak binbaşılık kadrosu geçen yıla ait tabloda olduğu gibi 1897 senesinde de münhaldir. Daha önceki yıllara ait incelenen tablolarda Muğla Redif Taburu'nda her bölükte iki yüzbaşı askerine rastlanırken bu sene yüzbaşının mevcudu bir kişiye düşürülmüştür. Ayrıca bölük kadroları mülazım ve yüzbaşidan oluşurken 1897 Aydın Vilayeti Salnamesi'ne göre bunlara bir de mülazım-ı evvel kadrosu eklenmiştir. I. bölükte mülazım yerine mülazım-ı evvel kadrosu olduğu görülmektedir ancak kimse görevlendirilmemiş, münhaldir. II. bölükte ise mülazım-ı evvel olarak Rıza Efendi görev yapmaktadır. III. bölükte mülazımlık görevinde bir önceki yılda olduğu gibi Mustafa Efendi vardır. IV. bölükte ise ne mülazım ne de mülazım-ı evvel hakkında herhangi bir bilgi verilmemesinden dolayı IV. bölüğün her iki askeri rütbesi için de kadro açılmadığını söylemek mümkündür.

44. Alay 3. Marmaris Redif Taburu'na ait tablo değerlendirildiğinde tabur kâtibi'nin geçen yıl ile aynı kişi olmadığı görülmektedir. Mustafa Latif Efendi'nin yerine Hafız Mustafa Efendi gelmiştir. Bir önceki Marmaris Redif Taburu'nda I. bölükte münhall olan yüzbaşılıkta iki kişilik kadro açılmıştır ancak yüzbaşılıklardan biri münhall bırakılmıştır. I. bölük mülazım-1 evvel askerlerinde ise 1896 senesine ait tabloda münhalken 1897 senesine ait tabloda ise boş bırakılmış, hakkında bir bilgi verilmemiştir. II. bölükte ise 1896-1897 yıllarında herhangi bir değişiklik olmadığı görülmektedir. III. bölük de ise yalnızca mülazım-1 sânde değişiklik yapılmıştır. Hacı Mustafa Efendi'nin yerine Mustafa Efendi'ye görev verilmiştir. Son olarak IV. bölüğe bakıldığında mülazım-1 sânsi Ahmet Cemil'in Marmaris Redif Taburu'ndan alındığı görülmekte ve bölüğün mülazım-1 sâni askeri hakkında ise bir bilgi verilmemiştir.

Şimdiye kadar incelenmiş olan tablolar genel olarak Muğla, Marmaris ve Milas taburları ile ilgili olmuştur. Daha önce 1889 senesinde yalnızca 1 kez karşılaşılan Meğri Redif Taburu'na dair bilgilere 1893, 1894 ve 1896 senelerinde rastlanamamaktadır. 1897 yılında ise 31. Alay 4. Meğri Redif Taburu'nun oluşumu şu şekildedir; binbaşı, kolağası, tabur kâtibi kadrolarında askerler görevlendirilmişken, tüfekçi göreviyle henüz kimsenin tabura gönderilmediği ve münhall olduğunu görülmektedir. Debboy memuru hakkında ise herhangi bir bilgi verilmemiştir. Bölükler değerlendirildiğinde ise I. bölükte yalnızca yüzbaşı münhall, II. ve III. bölüklerin yüzbaşı ile mülazım-1 evveli ve sâni askerlerinin olduğunu, münhall bir kadrosunun olmadığını ifade edebiliriz. IV. bölükte ise mülazım-1 sâni askeri hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir.

Menteşe Sancağı'nın 4. redif taburu olan 44. Alay 2. Milas Redif Taburu incelendiğinde; 1896 senesi ile binbaşı, tabur kâtibi, kolağası, tüfekçi ve debboy memurlarının değişmediğini ve aynı kişilerin görevlerinde kalmıştır. Ancak geçen sene I. bölüğün mülazım-1 sânsi hakkında herhangi bir bilgi yok iken bu sene Salih Efendi'nin mülazım-1 sâni olarak görevlendirilmiştir. Bir başka değişiklik ise II. bölükte yaşanmıştır, 1896 yılında bölüğün iki yüzbaşısı varken 1897 yılında ise yüzbaşılardan birisinin yerinin münhall olduğu ve yalnızca Edhem Efendi isminde bir kişinin yüzbaşı olduğu görülmektedir. Yine IV. bölükte de yüzbaşılardan birinin yeri münhalldir ve yüzbaşı sayısı 1'e düşmüştür. II. bölük mülazım-1 evvel hakkında bir önceki yıl olduğu gibi 1897 senesinde de halen bir malumat verilmemiştir. II. bölüğün mülazım-1 sâni görevinde ise Mustafa Efendi yerine Hüsameddin Efendi görülmektedir. III. bölükte ise geçen yıla göre farklılık

gösteren durum yüzbaşılarda olmuştur. Yüzbaşı Osman Ağa'nın yerine 1897 senesinde Süleyman Ağa gelmiştir. Bir önceki sene mülazım-ı evvel hakkında hiçbir bilgi verilmemişken bu sene kadronun dolduğunu ve Ali Efendi'nin mülazım-ı evvel olarak Marmaris Redif Taburu'nda göreve başladığı görülmektedir. Son olarak IV. bölüğün mülazım-ı evvel'i hakkında ise hiçbir bilgi verilmemiştir.

Redif askerlerinin almış oldukları madalyalar ise şöyledir, Muğla Redif Taburu'ndan 1897 yılında diğer yıllara göre hem madalya alan asker sayısında hem de madalya çeşidinde bir azalma olmuştur. Tabur Kaymakamı Hulusi Bey'in Rusya, Karadağ ve Plevne olmak üzere 3 madalyası vardır. Taburdan 7 kişi ise yalnızca Girid Madalyası almıştır ve geriye kalan 3 kişi ise madalya almamıştır. Görülmektedir ki taburdaki askerlerin değişmesine bağlı olarak madalyalarda da bir azalma ve değişikliğin olduğunu ifade etmek mümkündür.

1898 senesi Aydın Vilayeti Salnamesi'ne göre Mentеше Sancağı'ndan oluşturulan taburlar;²⁰⁹

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	BÖLÜKLER			
			I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
44. Alay 1. Muğla Redif Taburu	Redif Kaymakamı	Münhall	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Binbaşı	Münhall				
	Kolağası	İbrahim Ata Efendi				
	Tabur Kâtibi	Abdullah Efendi				
	Tüfekçi	Yahya Efendi Girid Madalyası				
	Debboy Memuru	Mülazım Halil Efendi				
	Yüzbaşı	Münhall	Raşid Efendi Girid Madalyası	Sadık Efendi Girid Madalyası	Süleyman Ağa Girid Madalyası	
	Mülazım-ı Evvel	Münhall	Rıza Efendi	_____	_____	

²⁰⁹ H. 1316/ M.1898 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 481, 501,508, 517.

			Girid Madalyası		
	Mülazım	_____		Mustafa Efendi Girid Madalyası	_____

44. Alayın 3. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Ahmed Hüseyin Bey	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Mehmet Rıfat Efendi				
	Tabur Kâtibi	Mehmed Nazif Efendi				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	_____				
	Yüzbaşı		İslam Efendi ve Münhall	Mehmed Rasih Efendi	Mustafa Efendi	Hayrullah Efendi
	Mülazım-ı Evvel		_____	Ahmet Ağa	Zeynel Efendi	Münhall
	Mülazım-ı Sâni		İsmail Efendi	Hakkı Efendi	Mustafa Efendi	_____

31. Alay 4. Meğri Redif Taburu	Binbaşı	Ali Niyazi Efendi	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Ahmed Efendi				
	Tabur Kâtibi	Arif Efendi				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	_____				
	Yüzbaşı		Münhall	Hacı Hasan Efendi	Ahmed Ağa	Osman Efendi
	Mülazım-ı Evvel		Mehmed Efendi	Hacı Veli Ağa	İbrahim Efendi	Osman Efendi
	Mülazım-ı Sâni		Nuri Efendi	Kâzım Efendi	Hacı Hasan Ağa	_____

44. Alayın 2. Milas Redif Taburu	Binbaşı	Ali Cevri Efendi	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Mehmet Hüdayi Efendi				
	Tabur Kâtibi	Hasan Efendi				
	Tüfekçi	Mehmed Usta				
	Debboy Memuru	Mülazım-1 Sânî Davud Efendi				
	Yüzbaşı	Mustafa Efendi	Edhem Efendi	Süleyman Ağa	Mustafa Ağa	
	Mülazım-1 Evvel	Hamit Efendi	—	Mehmed Şemseddi n Efendi	Süleyman Ağa	
	Mülazım-1 Sâni	Salih Efendi	Hüsameddi n Efendi	Ali efendi	—	

1898 senesine ait 4 redif taburunun tablolarını bir önceki sene ile mukayese edildiğinde genel olarak çok fazla değişiklikler olmamıştır. Tek tek değerlendirilecek olursak Muğla Redif Taburu'nda en büyük değişiklik redif kaymakamlığında olmuştur. 1893 yılından 1898 yılına kadar redif kaymakamı olarak Hulusi Bey görevde kalmıştır. Ancak 1898 yılında bu görevde bir boşluk oluşmuş ve münhall kalmıştır. Binbaşı, kolağası, tüfekçi ve debboy memurunun durumlarında ise geçen yıla göre değişen bir durum söz konusu olmamıştır. Bölüklerde ise, I. bölük yüzbaşısı geçen yıl Osman Ağa'yken bu sene münhall olmuştur. Yine mülazım-1 evvelde de benzer bir durum söz konusudur. Bir önceki sene münhalken bu sene bir bilgi verilmemiştir. Mülazımda ise bir önceki sene olduğu gibi yine bir bilgi verilmemiştir. Muğla Redif Taburu'nun II., III. ve IV. bölüklerinde ise bir değişiklik olmamış ve aynı kişiler görevlerine devam etmiştir.

Marmaris Redif Taburu için ise şunları ifade edebiliriz; yalnızca Tabur Kâtibi Hafız Mustafa Efendi'nin yerine Mehmet Nazif Efendi gelmiştir. Hem bölükler de hem de binbaşı, kolağası, tüfekçi ve debboy memurun durumlarında bir değişiklik söz konusu değildir.

Meğri Redif Taburu'nda bir sene içinde meydana gelen değişimlere bakıldığında, yine diğer taburda olduğu gibi yalnızca bir kişinin durumunda değişiklik olmuştur. Bir önceki yıl Kolağası Ahmed Elmahi Efendi'yken 1898 senesinde Ahmed Efendi tabur kâtibi olmuştur. Bunun haricinde taburlarda hiçbir değişiklik olmadığı görülmektedir

Milas Taburu'nda yaşanan değişimler sırasıyla Binbaşı Halid Ağa yerine Ali Cevri Efendi'ningeldiği görülmekte. Tabur Kâtibi Hacı Bahri Efendi'nin yerine ise Hasan Efendi'nin vazifelendirildiği görülmektedir. Kolağası, tüfekçi, debboy memuru ile I., II., III. bölüklerde bir değişiklik olamamıştır. Ancak IV. bölükte Yüzbaşı Mustafa Efendi'nin yerine Mustafa Ağa gelmiştir. Mülazım-ı evvel hakkında bir önceki sene bilgi verilmemişken 1898 senesinde Süleyman Ağa isminde birisinin mülazım-ı evvel olduğunu ifade edebiliriz. Son olarak mülazım-ı sâni göreviyle Süleyman Ağa isminde birisinin 1897 senesinde görevlendirilmişti ancak 1898'de mülazım-ı sâni'nin kim olduğu hakkında bir bilgi verilmemiştir.

Madalyalarda ise durum şöyledir; Yalnızca Muğla Redif Taburu'ndan madalya alanlar olmuştur. Bu kişiler; tüfekçi, II., III. ve IV. dördüncü bölük yüzbaşısı, II. bölük mülazım-ı evveli ve III. bölük mülazım askerleri Girid Madalyası almıştır.

Aydın Vilayeti Salnamesi'ne göre 1901 senesinde Menteşe Sancağı'nın kazalarından oluşturulan taburlar şöyledir;²¹⁰

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	Bölükler			
44. Alay 1. Muğla Redif Taburu	Redif Kaymakamı	Recep Efendi	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Binbaşı	İbrahim Edhem Efendi Yunan Madalyası				
	Kolağası	Münhall				
	Tabur Kâtibi	Abdül Lütfü Efendi Yunan Madalyası				

²¹⁰H. 1319/ M.1901 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 376, 394,402, 409.

	Tüfekçi	Hayati Efendi Girid ve Yunan Madalyası				
	Debboy Memuru	Mülazım Halil Efendi Yunan Madalyası				
	Yüzbaşı		Kâmil Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Raşid Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Sadık Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Mustafa Efendi Girid ve Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Evvel		Münhall	—	Salim Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Bekir Efendi Girid ve Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Sâni		—	Rıza Efendi Girid ve Yunan Madalyası	—	—

43. Alay 4. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Selim Efendi Rusya ve Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Efendi Yunan Madalyası				
	Tabur Kâtibi	Mehmed Nazif Efendi Yunan Madalyası				
	Tabur Kâtibi Muavini	Mustafa Efendi Yunan Madalyası				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	—				
	Yüzbaşı					

	Mülazım-ı Evvel	Namık Efendi Yunan Madalyası	Ahmed Ağa Yunan Madalyası	Zeynel Efendi Yunan Madalyası	Hüseyin Efendi Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Sâni	Eşref Efendi Yunan Madalyası	Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Hacı Mustafa Efendi Yunan Madalyası	Münhall
	Serçavuş	Ali Haydar Efendi Yunan Madalyası	Hasan Hulki Efendi Yunan Madalyası	Talha Efendi Yunan Madalyası	Münhall

31. Alay 4. Meğri Redif Taburu	Binbaşı	Abdul Gaffur Efendi	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Ahmed Efendi				
	Tabur Kâtibi	Arif Efendi				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	_____				
	Yüzbaşı	Münhall	Hacı Hasan Efendi	Ahmed Ağa	Osman Efendi	
	Mülazım-ı Evvel	Mehmed Efendi	Hacı Veli Ağa	İbrahim Efendi	Osman Efendi	
	Mülazım-ı Sâni	Nuri Efendi	Kazım Efendi	Hacı Hasan Ağa	Ahmed Muhtar Efendi	

44. Alay 2. Milas Redif Taburu	Binbaşı	Ali Cevri Efendi Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Mehmet Ağa Yunan Madalyası				
	Tabur Kâtibi	Hasan Efendi Yunan Madalyası				

	Tüfekçi	Mehmed Usta				
	Debboy Memuru	Mülazım-1 Sâni Davud Efendi				
	Yüzbaşı	Rıza Efendi Yunan Madalyası	Edhem Efendi Yunan Madalyası	Süleyman Ağa Yunan Madalyası	Mustafa Ağa Yunan Madalyası	
	Mülazım-1 Evvel	_____	_____	_____	Süleyman Ağa Yunan Madalyası	
	Mülazım-1 Sâni	Salih Efendi Yunan Madalyası	Hüsameddin Efendi Yunan Madalyası	Ali Efendi Yunan Madalyası	_____	

1901 tarihinde Mentеше Sancağı'ndan oluşturulmuş olan taburlar hakkında ulaşılabilen bilgilere göre, I. Muğla Redif Taburu'nun Kaymakamı Hulusi Bey başa bir tabura kaydırılmasının ardından sonra kaymakamlık bir süre münhall kalmıştır ancak 1901 senesinde Recep Efendi adında birinin görevlendirildiği görülmektedir. Bu kişi Hulusi Kaymakamdan önce Muğla Redif Taburu'nda görev yapan Recep Efendi ile aynı kişi midir, yoksa isim benzerliği midir bilinmemektedir. 1893 senesinde binbaşılık münhall iken 1901 senesinde İbrahim Efendi'nin buraya görevlendirildiğini ifade edebiliriz. 1898 senesinde kolağası olarak görev yapmış olan İbrahim Ata Efendi Muğla Redif Taburu'ndan alınmış ve yeri münhall bırakılmıştır. Tabur Kâtibi Adbullah Efendi'nin yerine ise Abdülatif Efendi getirilmiştir. Aynı zamanda taburun tüfekçisi de değişmiştir. Yahya Efendi'nin yerine Hayati Efendi görevlendirilmiştir.

Muğla Redif Taburu'nun bölükleri incelendiğinde 1901 senesinden önce münhall olan yüzbaşılığa Kâmil Efendi görevlendirilmiştir. I. bölük mülazımı ve mülazım-1 evvel askerlerinin durumunda bir değişiklik olmamıştır. II. bölükteki bilgiler incelendiğinde yüzbaşı ve mülazım-1 evvel hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir. Ancak 1898 senesinde mülazım-1 evvel olarak gördüğümüz Rıza Efendi, 1901 senesinde II. bölük mülazım-1 sâni olarak karşımıza çıkmaktadır. III. bölüğe bakıldığında yüzbaşının değişmediği ancak mülazım-1 evvel askeri olarak Salim Efendi'nin vazifelendirildiği görülmektedir. 1898 senesinde mülazım-1 sâni olarak kimseye rastlamazken 1901 senesinde Rıza Efendi görevlendirilmiştir. IV. dördüncü bölükte yüzbaşının değiştiğini ve Mustafa Efendi'nin

yüzbaşı olduğunu ifade edebiliriz. Mülazım-1 evvel askeri olarak ise Bekir Efendi vazifelendirilmiştir.

Marmaris Redif Taburu'nda da çoğu askerin başka tabur ya da bölüklere kaydırıldığını ve boşalan yerlere ise yeni kişilerin atandığını ifade edebiliriz. 1901 senesinde binbaşı olarak Selim Efendi görevlendirilmiştir. Kolağası görevinde Mehmet Rıza Efendi'nin yerine bir başkası görevlendirilmiştir. Ancak askerin ismi yazılmamıştır yalnızca "Efendi" olarak belirtilmiştir. Tabur kâtibi, tüfekçi ve debboy memurluklarında ise bir değişiklik olmamıştır. Tabur kâtibi muavini Marmaris Redif Taburu'nda 1898 senesinde olmamasına rağmen, 1901 senesinde muavin askerine rastlanmaktadır. I. bölüğün yüzbaşı askerlerinde bir değişiklik olmamıştır. Ancak 1898 senesinde münhall olan mülazım-1 evvel kadrosuna Namık Efendi görevlendirilmiştir. Mülazım-1 sâni askeri olarak ise Eşref Efendi adında birinin görevlendirildiği görülmektedir. İncelenen taburlar içerisinde serçavuş askerlerine ilk senelerde rastlamamıza rağmen sonradan hiç rastlanmamıştır ancak 1901 yılında serçavuş askerlerininde Menteşe Sancağı'ndan oluşturulan taburlarda yeniden görevlendirildiği görülmektedir. Serçavuş olarak Ali Haydar Efendi adında bir asker görevlendirilmiştir. II. bölüm içerisinde, 1901 senesine ait tabloya göre yüzbaşı askerinde bir değişiklik yapılmıştır. Mehmet Rasih Efendi Marmaris Redif Taburu'ndan alınmış olup bu kadro münhallestirilmiştir. Bölüğün serçavuşu ise Hasan Hulki Efendidir. III. bölümde ise mülazım-1 sâni olarak Talha Efendi görevlendirilmiştir. III. bölüm serçavuş askeri münhalldir. IV. bölümde meydana gelen değişiklikler ise şöyledir, mülazım-1 evvel olarak Hüseyin Efendi görevlendirilmiş, Mülazım-1 sâni kadrosu ise münhalldir.

Meğri Redif Taburu; Binbaşı Ali Niyazi Efendi'nin yerine Abdul Gaffur Efendi görevlendirilmiştir. Kolağası, tabur kâtibi, tüfekçi, debboy memuru ile I., II. ve III. bölüklerde herhangi bir değişiklik olmadığına tanık olunmaktadır. IV. bölümde ise yalnızca mülazım-1 sâni rütbesindeki asker değişmiştir. 1901 senesinde Mülazım-1 Sâni Ahmed Muhtar Efendi görevlendirilmiştir. Ayrıca serçavuşluk ile ilgili bir bilgi belirtilmemiştir.

Milas Redif Taburu; binbaşı, tüfençi ve debboy memurunda bir değişiklik meydana gelmemiştir. Ancak Kolağası Mehmet Hüdayi Efendi'nin yerine Mehmet Ağa görevlendirilmiştir. Bölüklerde ise II. ve IV. bölükler de hiçbir değişikliğin yaşanmadığı görülmektedir. Ancak I. bölümde Yüzbaşı Mustafa Efendi'nin yerine Rıza Efendi görevlendirilmiştir. Mülazım-1 evvel hakkında ise bir bilgi verilmemiştir. Mülazım-1 sâni rütbesindeki asker ise görevine devam etmiştir. III. bölümde meydana gelen değişiklikler

şöyledir, yalnızca mülazım-1 evvel de bir değişiklik yaşanmıştır. 1898 yılında Mehmed Şemseddin mülazım-1 evvel iken 1901 yılında ise mülazım-1 evvel hakkında hiçbir bilgi verilmediği görülmektedir.

1901 senesine ait taburlar incelendiğinde 4 taburun 3'ündeki askerlerin madalya aldıkları görülmektedir. Muğla Redif Taburu'nda; binbaşı, debboy memuru, tabur kâtibi Yunan Madalyası alırken, tüfekçi ve dört bölüğün yüzbaşılıarı ile 2 mülazım-1 evvel ve 1 mülazım-1 sâni askeri ise hem Girid hem de Yunan Madalyası almıştır. Tabur Kaymakamı Recep Efendi'ye ise madalya verilmediğine tanık olunmaktadır. Marmaris Redif Taburu askerlerinden yalnızca Yunan Madalyası alanlar; kolağası, tabur kâtibi, tabur kâtibi muavini, 2 yüzbaşı, 4 bölüğün mülazım-1 evvel ve 3 bölüğün mülazım-1 sâni askerleri ile 3 Serçavuş askerleridir. Hem Rus hem de Yunan Madalyası'nı alan askerler ise binbaşı ve IV. bölüğün yüzbaşısıdır. Milas Redif Taburu'nda ise yalnızca Yunan Madalyası alınmıştır. Binbaşı, kolağası, tabur kâtibi, dört bölüğün de yüzbaşı askerleri, 1 mülazım-1 evvel ve 3 mülazım-1 sâni askerleri Yunan Madalyası almıştır. Tüfekçi ve debboy memuruna ise madalya verilmemiştir.

Aydın Vilayeti Salnamesi'ne göre 1902 senesinde Muğla, Marmaris, Meğri ve Milas taburları şöyledir;²¹¹

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsimleri ve Madalyaları	Bölükler			
44. Alay 1. Muğla Redif Taburu	Redif Kaymakamı	Recep Bey Mora Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Binbaşı	Münhall				
	Kolağası	İbrahim Ata Efendi Yunan Madalyası				
	Tabur Kâtibi	Abdullah Lütü Efendi Yunan Madalyası				
	Tüfekçi	Yahya Hayati Efendi Girid				

²¹¹ H.1320/ M. 1902 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 382, 402, 415,417.

		ve Yunan Madalyası				
	Debboy Memuru	Mülazım Halil Efendi Yunan Madalyası				
	Yüzbaşı	Kâmil Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Raşid Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Münhall	Mustafa Efendi Mora Girid ve Yunan Madalyası	
	Mülazım-ı Evvel	Münhall	—	—	Bekir Efendi Girid ve Yunan Madalyası	
	Mülazım-ı Sâni	—	Mustafa Galib İsmail Efendi Yunan Madalyası	Aziz Bey Mora Girid ve Yunan Madalyası	—	

43. Alayın 4. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Münhall	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük			
	Kolağası	Münhall							
	Tabur Kâtibi	Mehmed Nazif Efendi Yunan Madalyası							
	Tüfekçi	Münhall							
	Debboy Memuru	—							
	Yüzbaşı	İslam Lütü Efendi Yunan Madalyası					İbrahim Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Mustafa Efendi Yunan Madalyası	Hayrullah Efendi Rusya ve Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Evvel	—					—	—	—
	Mülazım-ı Sâni	İsmail Efendi					İsmail Hakkı Yunan Madalyası	Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Hamid Efendi Yunan Madalyası

	Serçavuş	Ali Haydar Efendi Yunan Madalyası	Arif Efendi Yunan Madalyası	Talha Efendi Yunan Madalyası	Osman Efendi
3. İlave Redif Taburu	İlave Kumandanı Kolağası	Münhall			
	I. ve II. Bölük Kumandanı	Mülazım-ı Evvel Fahri Efendi			
	III. ve IV. Bölük Kumandanı	Edib Bey			
	İlave Serçavuş	Mehmed Efendi			

31. Alay 4. Meğri Redif Taburu	Binbaşı	Ali Galib Bey	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Münhall				
	Tabur Kâtibi	Arif Efendi Plevne Madalyası				
	Tüfekçi	Münhall				
	Debboy Memuru	_____				
	Yüzbaşı	Mustafa Efendi Yunan Madalyası	Hacı Hasan Efendi	Ahmed Ağa	Osman Efendi	
	Mülazım-ı Evvel	Mehmed Efendi GiridMadalyası	Ali Efendi Yunan Madalyası	İbrahim Efendi	Osman Efendi	
	Mülazım-ı Sâni	Nuri Efendi	Kâzım Efendi	Hacı Hasan Ağa	Ahmet Muhtar Efendi Yunan Madalyası	

44. Alay 2. Milas Redif Taburu	Binbaşı	Ali Cevri Efendi Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Münhall				
	Tabur Kâtibi	Hasan efendi Yunan Madalyası				
	Tüfekçi	Mehmed Usta				
	Debboy Memuru	Mülazım-Sâni Davud Efendi				

	Yüzbaşı	Abbas Efendi Yunan Madalyası	Edhem Efendi Yunan Madalyası	Münhall	Mustafa Ağa Yunan Madalyası
	Mülazım-ı evvel	_____	_____	_____	Süleyman Ağa Yunan Madalyası
	Mülazım- Sâni	Salih Efendi Yunan Madalyası	_____	Ali Efendi Yunan Madalyası	_____

1902 senesine ait bilgilere bakıldığında askerlerin vazife yerlerinin değiştirildiği ve taburlara yeni askerlerin geldiği görülmektedir. 44. Alay 1. Muğla Redif Taburu'nda; 1901 senesinde İbrahim Edhem Efendi'nin görevli olduğu binbaşılık rütbesi boşalmıştır ancak henüz birisi görevlendirilmemiştir. Tabur kâtabi, tüfekçi ve debboy memuru askerlerinin görevlileri ise aynı kişilerdir.

I. bölüğe bakıldığında, Yüzbaşı Kâmil Efendi'nin 1902 senesinde de aynı yerinde kaldığını, 1901 ile 1902 tarihli Muğla Redif Taburu tablolarına ait bilgilere göre ifade etmemiz mümkündür. Mülazım-ı evvel askeri ise 1897 yılından 1902 yılına göre her üç tabloda da münhall görülmektedir. Mülazım-ı sâni askeri hakkında ise bir bilgi verilmemektedir. Bu nedenle 1902 yılına göre mülazım-ı sâni askerinin olup olmadığına dair net bir şey söylemek mümkün değildir. II. bölümde; Yüzbaşı görevine Raşid Efendi kaydırılmıştır. Bir başka değişiklik ise 1901 yılında mülazım-ı sâni olan Rıza Efendi'nin yerine Mustafa Galib İsmail Efendi vazifelendirilmiştir. III. bölümde ise bir önceki yıl yüzbaşı olarak rastlanan Sadık Efendi'nin görev yerinin değiştiğini ya da herhangi bir sebep ile vazifeden ayrılmış olabileceğini ifade edebiliriz. Çünkü, yüzbaşılık rütbesinin 1902 senesinde münhall olduğu görülmektedir. IV. bölümde ise bir değişiklik olmadığına tanık olunmaktadır. (Yüzbaşı Mustafa Efendi, Mülazım-ı Evvel Bekir Efendi).

43. Alay 4. Marmaris Redif Taburu, 1901-1902 senelerine ait bilgileri kıyaslandığında şunları ifade edilebiliriz; Binbaşılık ve kolağalık kadrolarında bir önceki yıl görevli askerlerin olmasına rağmen 1902'de münhalldir. 1901-1902 seneleri arasında tabur kâtabi (Mehmed Nazif Efendi), tüfekçide (münhall) de herhangi bir değişiklik olmamıştır. I. bölüm yüzbaşı olan İslam Efendi 1902 senesinde aynı görevine devam etmiştir. Ancak mülazım-ı sâni askeri değişmiştir. Eşref Efendi'nin yerine İsmail Efendi mülazım-ı sâni olmuştur. I.

bölüğün mülazım-ı evvel askeri hakkında ise hiçbir bilgi verilmemiştir. II. bölükte ise yüzbaşı olarak İbrahim Hakkı Efendi görülmektedir. 1901 tarihinde II. bölüğün mülazım-ı sânisî olan Hakkı Efendi aynı görevinde devam etmiştir. Ancak serçavuş askerinin değiştiğine tanık olunmaktadır. Hasan Hulki Efendi'nin yerine Arif Efendi görevlendirilmiştir. III. bölükte ise; Yüzbaşı Mustafa Efendi Marmaris Redif Taburu'nda görevini yapmaya devam etmiştir. III. bölük mülazım-ı sânisî Hacı Mustafa Efendi'nin yerine Hakkı Efendi gelmiştir. Bölüğün serçavuşu (Talha Efendi) ise geçen yıl ile aynı olup değişmemiştir.

III. İlave Redif Taburu; Daha önceki incelenen senelere ait tablolarda ilave taburuna dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Ancak 1902 senesinden itibaren taburlar arasında Milas Redif Taburu'na bağlı olarak ilave taburu da yer almaya başlamıştır. Bir sonraki senelerde de rastlanacak olan III. İlave Redif Taburu'nun oluşumu şu şekildedir; ilave kumandanı kolağası (münhall), I. ve II. bölük kumandanı (Mülazım-ı Evvel Fahri Efendi), III. ve IV. bölük kumandanı (Edib Bey), ilave serçavuş (Mehmed Efendi) askerlerinden oluşmaktadır. Bu taburda bölükler 2'şerli olarak ayrılmış ve kumandanları her bölükten ayrı ayrı sorumlu görevli olmak yerine her iki bölüğe 1 komutan verilerek sayı 4'ten 2'ye indirilmiştir.

31. Alay 4. Meğri Redif Taburu; 1901 senesinde münhall olan binbaşılığa Ali Galib Bey görevlendirilmiştir. Kolağası görevindeki Ahmed Efendi'nin yerine bir başkası henüz gelmediği için taburun kolağalığı münhal kalmıştır. Meğri Redif Taburu'nun tabur kâtibi, tüfekçi ve debboy memuru askerleri 1902 senesinde de aynı görev yerlerinde askerliğe devam etmiş ve herhangi bir değişiklik yaşanmamıştır.

1902 tarihinin Meğri Redif Taburu'nun I. bölüğü incelendiğinde şunları ifade etmek mümkündür; 1901 senesinde münhall olan yüzbaşılığa Mustafa Efendi getirilmiştir. Mülazım-ı evvel (Mehmed Efendi) ve mülazım-ı sâni (Nuri Efendi) askerlerinde bir değişiklik olmamıştır. II. bölükte ise yalnızca mülazım-ı evvelde bir değişiklik yaşandığına tanık olunmaktadır. Ali Efendi mülazım-ı evvel olarak vazifelendirilmiştir. Ancak III. ve IV. dördüncü bölüğün kadrolarında bir değişiklik olmamıştır, aynı kişiler görevlerine devam etmiştir.

44. Alay 2. Milas Redif Taburu'nda, 1901 ve 1902 tarihli taburları incelendiğinde binbaşının Ali Cevri Efendi isminde bir askerin olduğunu görülmektedir. Kolağası Mehmed

Ağa, Milas Redif Taburu'ndan ayrılmıştır ve kolağalık münhall kalmıştır. Tabur kâtibi (Hasan Efendi), tüfekçi (Mehmed Usta) ve debboy memuru (Mülazım-1 Sâni Savud Efendi) askerleri aynı şekilde görevlerine devam etmiştir.

I. bölükte, Yüzbaşı Rıza Efendi'nin yerine Abbas Efendi göreve başlamıştır. Mülazım-1 sâni askeri Salih Efendi ise 1897-1902 tarihleri arasında hiçbir değişiklik olmaksızın Milas Redif Taburu'nun I. bölük mülazım-1 sâni askeri olarak görevini yapmaya devam etmiştir. Ancak mülazım-1 evvel hakkında bir bilgi verilmemiştir. Mülazım-1 evvel askerinin kim olduğuna ait bir bilgi vermek ya da münhal olup olmadığına dair söz etmek mümkün değildir. II. bölük içerisinde, bir önceki yıla göre pek fazla bir değişiklik olmamıştır. Yüzbaşı Edhem Efendi görevine devam etmiştir. 1901 yılında Mülazım-1 Sâni Hüsameddin Efendi'nin olduğu görülmektedir ancak 1902 senesinde mülazım-1 sâni askeri hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir. Aynı şekilde mülazım-1 evvel hakkında da Aydın Vilayeti Salnamesi'nde bir bilgiye rastlanmamaktadır. III. bölükte ise Yüzbaşı Süleyman Ağa'nın 1902 tarihinde Milas Redif Taburu'nda olmadığı görülmektedir, bu kadro münhall bırakılmıştır. Mülazım-1 sâni Ali Efendi ise muhtemelen bir başka bölük ya da tabura kaydırılmıştır. Son olarak IV. bölüğe bakıldığında ise bölükte herhangi bir değişikliğe rastlanmamaktadır. Yüzbaşı askeri Mustafa Ağa ve mülazım-1 evvel Süleyman Ağa görevlerine devam etmiştir.

44. Alay 1. Muğla Redif Taburu'ndan madalya alan askerler şöyledir; kolağası, tabur kâtibi, debboy memuru, II. bölük mülazım-1 sâni redif askerleri yalnızca Yunan Madalyası almıştır. Hem Girid Madalyası hem de Yunan Madalyası'nı alan askerler; tüfekçi ile I. ve II. bölük yüzbaşı askerleri olmuştur. Mora Madalyası ve Yunan Madalyası'nı ise tabur kaymakamı, III. bölük mülazım-1 sâni ve IV. bölük yüzbaşı redif askerleri almıştır. Ayrıca mülazım-1 sâni ve yüzbaşı askerlerinin Girid Madalyası da vardır.

43. Alay 4. Marmaris Redif Taburu'nda, tabur kâtibi ile yüzbaşılara (I., II., III. bölük), mülazım-1 sâni askerleri (II., III., IV. bölük) ve serçavuş askerlerine (I., II., III. bölük) Yunan Madalyası verilmiştir. IV. bölük yüzbaşısı ise hem Yunan Madalyası hem de Rus Madalyası almıştır.

31. Alay Meğri Redif Taburu'nda, I. bölük yüzbaşı, II. bölük mülazım-1 evvel ve IV. bölük mülazım-1 sâni askerleri Yunan Madalyası, I. bölük mülazım-1 evvel askeri Girid Madalyası ve tabur kâtibi ise Plevne Madalyası almıştır.

44. Alay Milas Taburu'nda ise binbaşı, tabur kâtibi, yüzbaşları (I., II., IV. bölük) ile IV. bölük mülazım-ı evvel ve mülazım-ı sâni (I. ve III. bölük) askerleri Yunan Madalyası almıştır.

Aydın Vilayeti Salnamesi'ne göre 1903 senesine ait Menteşe Sancağı'ndan oluşturulan taburlar;²¹²

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	Bölükler						
44. Alay 1. Muğla Redif Taburu	Tabur Kaymakamı	_____	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük			
	Binbaşı	Ahmed Cemil Efendi							
	Kolağası	İbrahim Ağa Yunan Madalyası							
	Tabur Kâtibi	Abdullah Lütfi Efendi Yunan Madalyası							
	Tüfekçi	Yahya Hayati Efendi Girid ve Yunan Madalyası							
	Debboy Memuru	Mülazım Halil Efendi Yunan Madalyası							
	Yüzbaşı	Kâmil Efendi Girid ve Yunan Madalyası					Raşid Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Münhall	Mustafa Efendi Girid ve Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Evvel	Münhall					_____	_____	Bekir Efendi Girid ve Yunan Madalyası

²¹² H.1321/M.1903 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 375, 389, 397, 404.

	Mülazım-ı Sâni	_____	Galib İsmail Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Aziz Bey Girid ve Yunan Madalyası	_____
--	-----------------------	-------	---	--	-------

43. Alay 4. Marmari s Redif Taburu	Binbaşı	Münhall	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Abdullah Efendi				
	Tabur Kâtibi	Mehmed Nazif Efendi Yunan Madalyası				
	Tüfekçi	_____				
	Debboy Memuru	Serçavuş Musa Efendi				
	Süvari	Mülazım Rıfat Efendi				
	Yüzbaşı	İslam Lütfi Efendi Yunan Madalyası	İbrahim Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Mustafa Efendi Yunan Madalyası	Hayrullah Efendi Rusya ve Yunan Madalyası	
	Mülazım-ı evvel	_____	_____	_____	_____	
	Mülazım-ı Sâni	İsmail Efendi	İsmail Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Mehmed Efendi Yunan Madalyası	
	Serçavuş	Münhall	Arif Efendi Yunan Madalyası	Salih Efendi Yunan Madalyası	Osman Efendi Yunan Madalyası	

3. İlave Taburu	İlave Kumandanı	Münhall
	I. ve II. Bölük Kumandanı	Mülazım-ı Evvel Fahri Efendi
	III. ve IV. Kumandanı	Edib Bey
	İlave Serçavuş	Mehmed Efendi

	Binbaşı	Ali Galib Bey				
--	----------------	------------------	--	--	--	--

31. Alay 4.Meğri Redif Taburu	Kolağası	Onur Efendi	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük				
	Tabur Kâtibi	Arif Efendi Plevne Madalaysı								
	Tüfekçi	Münhall								
	Debboy Memuru	_____								
	Yüzbaşı		Mustafa Efendi Plevne Madalyası	Hacı Hasan Efendi	Ahmed Efendi	Osman Efendi				
	Mülazım-ı Evvel		Mehmed Efendi GiridMadalyası	Ali Efendi Yunan Madalyası	İbrahim Efendi	Osman Efendi				
	Mülazım-ı Sani		Nuri Efendi	Kazım Efendi	Hacı Hasan Ağa	Osman Efendi Yunan Madalyası				
	Serçavuş		_____	_____	_____	_____				
44. Alay 2. Milas Redif Taburu	Binbaşı	Ali Cevri Efendi Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük				
	Kolağası	Münhall								
	Tabur Kâtibi	Hasan Efendi								
	Tüfekçi	Mehmed Usta								
	Debboy Memuru	Mülazım-ı Sânî Davud Efendi								
	Yüzbaşı						Abbas Efendi Yunan Madalyası	Edhem Efendi Yunan Madalyası	Münhall	Mustafa Efendi Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Evvel						_____	_____	_____	Süleyman Ağa Yunan Madalyası

	Mülazım-ı Sâni	Salih Efendi Yunan Madalyası	_____	Ali Efendi Yunan Madalyası	_____
	Serçavuş	_____	_____	_____	_____

1903 tarihinde redif taburlarında yaşanan değişiklikler şöyledir; Menteşe Sancağı'nın merkez kazasından oluşturulan Muğla Redif Taburu'nun tabur kaymakamı hakkında incelenen yıllarda ilk kez bir bilgi verilmemiştir. Kaymakam önceki yıllarda olduğu gibi Recep Efendi midir yoksa başka biri mi bunu bir sonraki incelenecek olan Muğla Redif Taburu'na ait tabloda öğrenmek mümkündür. Geçen sene 1902'de münhall olan binbaşılığa bu yıl Ahmet Cemil Efendi görevlendirilmiştir. 1903 senesinin kolağası (İbrahim Efendi), tabur kâtibi (Abdullah Lütfi Efendi), tüfekçisi (Yahya Hayati Efendi), debboy memuru (Mülazım Halil Efendi) aynı kişilerdir.

1902 ve 1903 senelerine ait tablolar incelediğinde ve birbiri ile mukayese edildiğinde I., II. ve IV. bölükte görev alan askerlerin ya da münhall olan askeri birimlerin 1903 tarihinde de aynı kişiler olduğunu ve askeri birimlerin aynı durumda olduğunu ifade edebiliriz. III. bölükte ise yalnızca yüzbaşılık da bir değişiklik olduğunu görülmektedir. Raşid Efendi Muğla Redif Taburu'ndan ayrılmıştır ancak yüzbaşı olarak yeni biri görevlendirilmemiştir. Bölüğün mülazım-ı sâni askeri ise Aziz Bey'dir.

43. Alay 4. Marmaris Redif Taburu'nda meydana gelen değişiklikler şöyledir; hem 1902 tarihinde hem de 1903 tarihinde münhalldir. Tabur kâtibi kadrosunun bir önceki sene münhall olduğuna tanık olunmuştu ancak bu sene Mehmed Nazif Efendi'nin görevlendirildiği görülmektedir. Debboy memuru ise Serçavuş Musa Efendi olmuştur.

I. bölük yüzbaşısı ve mülazım-ı sâni askerlerinde bir değişiklik olmamıştır. (İslam Lütfi Efendi- İsmail Efendi). Serçavuş askeri Ali Haydar Efendi'nin yerine hiç kimse görevlendirilmediği için münhall kalmıştır. II. bölükte ise bir önceki yıl incelenen tabur ile hiçbir farkı olmadığını askerlerin görevlerine aynı vaziyette devam ettiklerini ifade etmek mümkündür. III. bölüğe bakıldığında yine yüzbaşı, mülazım-ı evvel ve mülazım-ı sâni askerlerinde bir değişiklik olmadığını ifade etmek mümkündür fakat 1902 senesinin serçavuş askeri Talha Efendi'nin yerine Salih Efendi görevlendirilmiştir. IV. bölükte de yüzbaşı ve serçavuş askerlerinin bir sene öncesiyle aynıdır. Mülazım-ı sâni askerinin ise değiştiği görülmektedir. 1902 senesinde görevlendirilen Hakkı Efendi'nin yerine Mehmed

Efendi göreve kaydırılmıştır. Marmaris Redif Taburu'na bağlı III. İlave Redif Taburunda ise bir değişiklik olmamıştır. Daha önce isimleri belirtilen askerler görevlerine devam etmiştir.

31. Alay 4. Meğri Redif Taburu'nun askerleri ise şöyledir, binbaşı askeri geçen yıl ile aynı kişidir (Galib Bey). Kolağası 1902 senesinde münhall iken 1903 senesinde Onur Efendi görevlendirilmiştir. Tabur kâtibi, debboy memuru ve tüfekçi askerleri bir önceki yıl ile aynı kişilerdir. Taburun bölüklerine bakıldığında da çok farklı değişikliklerin yaşanmadığı ancak bir iki kişinin değiştiği görülmektedir. I. bölükte bir değişiklik olmamıştır. Yüzbaşı Mustafa Efendi, Mülazım-1 Evvel Mehmed Efendi ve Mülazım-1 Sâni Nuri Efendi görevlerine devam etmiştir. II. bölükte de yine aynı askerlerin isimleri görülmektedir. Yüzbaşı Hacı Hasan Efendi, Mülazım-1 Evvel Ali Efendi, Mülazım-1 Sâni Kâzım Efendidir. III. bölükte 1902 senesi ile aynı şekildedir. Yüzbaşı Ahmed Efendi, Mülazım-1 Evvel İbrahim Efendi, Mülazım-1 Evvel Hacı Hasan Ağadır. IV. bölükte ise yalnızca mülazım-1 sâni'nin değiştiğini ifade edebiliriz. Ahmet Muhtar Efendi'nin yerine Osman Efendi kaydırılmıştır. Ayrıca her dört bölükte de serçavuş askerleri hakkında hiçbir bilgi verilmemiştir.

44. Alay 2. Milas Redif Taburu için şunları ifade edebiliriz; Tabur Binbaşısı Ali Cevri Efendi'nin 1903 senesinde de binbaşılıkta görevde olduğu görülmektedir. Kolağası geçen yıl da bu sen de münhalldir. Tabur Kâtibi Hasan Efendi, Tüfekçi Mehmed Usta, Debboy Memuru Mülazım-1 Sâni Davud Efendi görevlerine devam etmiştir. Bölüklere bakıldığında ise I. bölük de bir değişiklik yaşanmamıştır. Yüzbaşı ve mülazım-1 sâni askerleri aynı kişilerdir. (Abbas Efendi ve Salih Efendi). II. bölükte de değişen bir şey olmamıştır. Yüzbaşı Edhem Efendi görevine devam etmiştir. Mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni askerleri hakkında ise herhangi bir bilgi verilmemiştir. III. bölük incelendiğinde, yüzbaşılığa halen birinin görevlendirilmediğini ve münhall durumunun devam ettiğini ifade edebiliriz. Mülazım-1 sâni görevinde ise 1901-1903 yılları arasında Ali Efendi'nin ismine rastlanmaktadır. IV. bölükğün yüzbaşısı Mustafa Ağa ve mülazım-1 evveli ise Süleyman Ağa'dır. Genel olarak 4 bölük değerlendirildiğinde çok az değişikliğin olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca serçavuş askerleri hakkında ise 4 bölükte de bilgi verilmemiştir.

1903 senesinde madalya alan askerler ise, 44. Alay Muğla Redif Taburu'nda kolağası, tabur kâtibi, debbymemuru askerleri Yunan Madalyası almıştır. Tüfekçi, yüzbaşı askerleri (I., II., IV. bölük), IV. bölük mülazım-1 evveli, II. ve III. bölük mülazım-1 sâni askerleri ise hem Yunan Madalyası hem de Girid Madalyası almıştır.

43. Alay Marmaris Redif Taburu'nda tabur kâtibi, yüzbaşı askerleri (I., II. ve III. bölük), Mülazım-1 sâni askerleri (II., III. ve IV. bölük), serçavuş askerleri (II., III. ve IV. bölükler) yalnızca Yunan Madalyası almıştır. IV. bölük yüzbaşı askeri ise hem Yunan Madalyası hem de Rus Madalyası almıştır.

31. Alay Meğri Redif Taburu'nda ise I. bölük yüzbaşısı, II. bölük mülazım-1 evveli ve IV. bölük mülazım-1 sâni askerleri Yunan Madalyası, I. bölük mülazım-1 evvel askerine Girid Madalyası, tabur kâtibine ise Plevne Madalyası verilmiştir. 44. Alay Milas Redif Taburu'nda binbaşı, yüzbaşılar (I., II. ve III. bölük), IV. bölük mülazım-1 evvel, I. ve III. bölük mülazım-1 sâni askerlerine de Yunan Madalyası verilmiştir.

Aydın Vilayet Salnamesi'ne göre 1905 senesinde Menteşe Sancağı kazalarından oluşturulan Muğla, Marmaris, Meğri ve Milas taburlarının vaziyetleri,²¹³

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	BÖLÜKLER			
			I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
44. Alay 1. Muğla Redif Taburu	Tabur Kaymakamı	Münhall				
	Binbaşı	Ahmed Cemil Efendi				
	Kolağası	İbrahim Ata Efendi Yunan Madalyası				
	Tabur Kâtibi	Abdullah Lütfi Efendi Yunan Madalyası				
	Tüfekçi	Yahya Hayati Efendi Girid ve Yunan Madalyası				
	Debboy Memuru	Mülazım Muhlis Efendi Yunan Madalyası				
	Yüzbaşı	Kâmil Efendi Girid ve				

²¹³H.1323/M.1905 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 354, 372, 380, 386.

			Yunan Madalyası	Yunan Madalyası		Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Evvel	Münhall	—	—		Bekir Efendi Girid ve Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Sâni	—	M. G. İsmail Efendi Girid ve Yunan Madalyası	Münhall	—	
43. Alay 3. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Münhall	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Abdülhalim Efendi				
	Tabur Kâtibi	Mehmed Nazif Efendi Yunan Madalyası				
	Tüfenkci	Münhall				
	Debboy Memuru Muavini	Serçavuş Musa Efendi				
	Süvari	Mülazım Rıfat Efendi				
	Yüzbaşı	İslam Latif Efendi Yunan Madalyası	İbrahim Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Mustafa Efendi Yunan Madalyası	Hayrullah Efendi Rusya ve Yunan Madalyası	
	Mülazım-ı Evvel	—	—	—	—	
	Mülazım-ı Sâni	İsmail Efendi	Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Hakkı Efendi Yunan Madalyası	Hamid Efendi Yunan Madalyası	
	Serçavuş	Münhall	Arif Efendi Yunan Madalyası	—	Osman Efendi Yunan Madalyası	

3. İlave Redif Taburu	İlave Kumandanı	Münhall
	I. ve II. Bölük İlave Kumandanı	Mülazım-ı Evvel Fahri Efendi
	III. ve IV. Bölük Kumandanı	Mülazım-ı Evvel Edib Bey
	İlave Serçavuş	Mehmed Efendi

31. Alay 4. Meğri Taburu	Binbaşı	Ali Galib Bey	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük			
	Kolağası	Onur Efendi							
	Tabur Kâtibi	Arif Efendi Plevne Madalyası							
	Tüfekçi	_____							
	Debboy Memuru	_____							
	Yüzbaşı	Mustafa Efendi Plevne Madalyası					Hacı Hasan Efendi	Ahmed Efendi	Osman Efendi
	Mülazım-ı Evvel	Mehmed Efendi Girid Madalyası					Ali Efendi Yunan Madalyası	_____	Osman Efendi
	Mülazım-ı Sâni	Nuri Efendi					Kazım Efendi	Hacı Hasan Ağa	Osman Efendi Yunan Madalyası
	Serçavuş	_____					_____	_____	_____

45. Alay 4. Milas	Binbaşı	Ali Cevri Efendi Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Münhall				
	Tabur Kâtibi	Hasan efendi Yunan Madalyası				
	Tüfekçi	Mehmet Usta				

Redif Taburu	Debboy Memuru	Mülazım-1 Sânî Davud Efendi				
	Süvari Redif	Mülazım-1 Evvel Osman Efendi Yunan Madalyası				
	Yüzbaşı		Abbas Efendi Yunan Madalyası	Edhem Efendi Yunan Madalyası	Münhall	Mustafa Ağa Yunan Madalyası
	Mülazım-1 Evvel		_____	_____	_____	Süleyman Ağa Yunan Madalyası
	Mülazım-1 Sâni		Salih Efendi Yunan Madalyası	Hüsameddin Efendi Yunan Madalyası	Ali Efendi Yunan Madalyası	_____
	Serçavuş		_____	_____	_____	_____

1905 senesinde Muğla Redif Taburu; Redif kaymakamı hakkında daha önce incelenen son iki yıla ait tablolarda bir biliye ulaşılamamıştır. Ancak 1905 senesinde kaymakamlığın münhall olduğuna dair bir bilgiye yer verilmiştir. Binbaşı, tâbur kâtibi ve tüfekçi askerlerinin ise 1905 yılında değişmediğini 1903 senesinden beri aynı kişilerin görevde olduğu ifade edilebilir. Ancak taburun Debboy Memuru Halil Efendi gitmiştir ve yerine Muhlis Efendi vazifelendirilmiştir. Bölüklere bakıldığında I., II. ve IV. bölüklerde askerlerin aynı kişiler olduğu görülmektedir. Her üç bölüğün yüzbaşı, mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni askerleri değişmemiştir. Ancak III. bölükte değişiklikler göze çarpmaktadır. Bu bölükte 1903 yılında yüzbaşılık münhall iken 1905 senesinde Burhaneddin Efendi görevlendirilmiştir. Ayrıca mülazım-1 sâni olarak 1903'te Muğla Redif Taburu'nda görev yapan Aziz Bey'e de rastlanmamaktadır. Bu kişi mutemelen ya başka bir tabura kaydırılmasından dolayı ya da tekaüde ayrılmasından olacaktır ki 1905 senesinde mülazım-1 sâni kadrosunda ismi zikredilmemektedir ve yerine ise bir başkasının vazifelendirilmediği görülmektedir.

Marmaris Redif Taburu'nda; Binbaşı olarak herhangi birinin vazifelendirilmediği ve halen bu askeri birimin münhall olduğunu ifade edebiliriz. Kolağası Abdullah Efendi'nin

yerine ise Abdülhalim Efendi görevlendirilmiştir. Tabur Kâtibi Mehmet Nazif Efendi ile Tabur Süvarisi Mülazım Rıfat Efendi 1903 senesinde olduğu gibi 1905 senesinde de mevcut vazife ve mevkilerinde kalmıştır. Tüfekçi görevinde tabura birisinin vazifelendirilmediği ve münhall olduğunu ifade edebiliriz. Debboy Memuru Serçavuş Musa Efendi ise Debboy Memuru Muavini olmuştur. Taburun bölüklerinde bir önceki taburda olduğu gibi yalnızca bir bölükte değişiklik olmuştur. I., II., III. bölüklerde bir değişiklik söz konusu olmamıştır. Hatırlanacağı üzere, I. bölük Yüzbaşı İslam Lütfi Efendi, mülazım-1 sâni görevinde İsmail Efendi vardır. Mülazım-1 evvel hakkında ise bilgi verilmemektedir. II. bölükte aynı şekilde bir önceki yılda olduğu gibi Yüzbaşı İbrahim Hakkı Efendi, Mülazım-1 Sâni İsmail Hakkı Efendi, Serçavuş olarak ise Arif Efendiyi görülmektedir. III. bölükte ise Yüzbaşı Mustafa Efendi, Mülazım-1 Sâni Hakkı Efendi görevlidir. Serçavuş Salih Efendi hakkında bu yıl bir malumat verilmemiştir. IV. bölük yüzbaşı askeri ise (Hayrullah Efendi) aynı kişidir ancak Mülazım-1 Sâni Mehmed Efendi'nin yerine Hamid Efendi görevlendirilmiştir. Serçavuş Osman Efendi de aynı görevine devam etmiştir. Marmaris Redif Taburu'na bağlı III. ilave Redif Taburu'nda da ilave kumandanı, I. ve II. bölük ilave kumandanı, III. ve IV. bölük ilave kumandanı ile serçavuştan oluşan taburun askerlerinde 1905 senesinde de bir değişiklik söz konusu olmamıştır.

31. Alay 4. Meğri Redif Taburu'nda bir önceki sene ile 1905 yılı mukayese edildiğinde 1905 senesinde binbaşı, kolağası, tabur kâtibi, debboy memuru, tüfekçi ve I., II. bölüklerde aynı askerler görev yapmaktadır. Kısaca hatırlatılacak olursa, Binbaşı Ali Galib Bey, Kolağası Onur Efendi, Tabur Kâtibi Arif Efendi, I. bölük Yüzbaşı Mustafa Efendi, Mülazım-1 Evveli Mehmet Efendi, Mülazım-1 Sâni Nuri Efendi, II. bölükte Yüzbaşı Ali Hasan Efendi, Mülazım-1 Evvel Ali Efendi, Mülazım-1 Sâni ise Kâzım Efendi'dir. IV. bölükte de 1905 yılında bir değişiklik olmamıştır. IV. bölüğün Yüzbaşı, Mülazım-1 Evveli ve Mülazım-1 Sâni Osman Efendi adında kişi/lerdir.²¹⁴ Tüfekçi ve debboy memuru hakkında ise bilgi verilmemektedir. Ancak III. bölük ve IV. bölükte yeni isimlere tanık olunmaktadır. III. bölükte yüzbaşı askeri değişmemiştir. Muhtemelen mülazım-1 evvel hakkında bir bilgi olmamasından dolayı değişmiş olduğunu ancak isim belirtilmediği için ise münhall olduğunu ifade etmemiz mümkündür.

²¹⁴Yüzbaşı, mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni olarak adı geçen Osman Efendi adlı şahsın, her üç vazifede bulunan bu tek bir kişiden mi yoksa Osman Efendi adında üç farklı insandan mı bahsedilmiştir sorusuna her ne kadar cevap aranmışsa da bir neticeye ulaşılamamıştır.

45. Alay 4. Milas Redif Taburu'nun binbaşı askeri Ali Cevri Efendi, kolağası münhall, Tabur Kâtibi Hasan Efendi, Tüfekçisi Mehmed Usta, Debboy Memuru Mülazım-1 Sâni Davud Efendidir. 1903 senesinden 1905 senesine bir değişiklik olmayıp, aynı kişiler görevlerine devam etmiştir. Süvari Redifi Mülazım-1 Evvel Osman Efendidir. Bölüklere bakıldığında I., III. ve IV. bölükte bir değişiklik yaşanmamıştır. II. bölükte ise 1903 senesinde bilgi verilmemesine rağmen 1905 senesinde Hüsameddin Efendi'nin, mülazım-1 sâni olarak görevlendirildiği görülmektedir. Ayrıca Meğri ve Milas redif taburlarında serçavuş askeri hakkında herhangi bir bilgi verilmemektedir.

Madalya almaya hak kazanan askerlere bakıldığında ise, 44. Alay Muğla Redif Taburu'nda; kolağası, tabur kâtibi, debboy memuru ve II. bölük yüzbaşısı yalnızca Yunan Madalyası almıştır. Tüfekçi, I. ve IV. bölük yüzbaşısı, IV. bölük mülazım-1 evveli ve II. bölük mülazım-1 sâni askerleri ise hem Yunan Madalyası hem de Girid Madalyası almıştır.

43. Alay Marmaris Redif Taburu'ndan; tabur kâtibi, I., II, III. ve IV. bölük yüzbaşları, II., III. ve IV. bölük mülazım-1 sâni'leri, II. ve IV. bölük serçavuş askerlerine Yunan Madalyası verilmiştir. Kolağası, debboy memuru muavini, süvari redifi ve I. bölük mülazım-1 sâni askerlerine ise madalya verilmemiştir.

31. Alay Meğri Redif Taburu'ndan; tabur kâtibi ve I. bölük yüzbaşısı Plevne Madalyası, I. bölük mülazım-1 evveli Girid Madalyası, II. bölük mülazım-1 evveli ve mülazım-1 sâni askeri Yunan Madalyası almıştır.

45. Alay IV. Milas Redif Taburu'ndan; binbaşı, tabur kâtibi, süvari redifi, I., II. ve IV. bölük yüzbaşları, IV. bölük mülazım-1 evveli, I., II. ve III. bölük mülazım-1 sâni askerleri ise Yunan Madalyası almıştır.

1908 tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi'ne göre Muğla, Marmaris, Meğri ve Milas Redif Taburları;²¹⁵

Redif Alay ve Taburları	Redif Askerlerinin Rütbeleri	Redif Askerlerinin İsim ve Madalyaları	BÖLÜKLER			
	Tabur Kaymakamı	Selim Bey Liyakat ve				

²¹⁵H.1326/M.1908 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 690, 713, 721, 735.

44. Alay 1. Muğla Redif Taburu		Yunan Madalyası				
	Binbaşı	İshak Zühdü Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Osman Nuri Efendi				
	Tabur Kâtibi	Mehmed Necib Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası				
	Tüfekçi	Yahya Hayati Efendi Plevne Girid ve Yunan Madalyası				
	Debboy Memuru	Mülazım Ahmed Nedim Efendi Liyakat Madalyası				
	Yüzbaşı	Esad Efendi Liyakat Madalyası				
	Mülazım-ı Evvel	Cemil Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası	Münhall	Halil Efendi Liyakat Madalyası	Ziya Efendi Liyakat Madalyası	
	Mülazım-ı Sâni	—	Nuri Efendi Liyakat Madalyası	Ali Efendi Liyakat Madalyası	Eşref Efendi Liyakat Madalyası	

43. Alay 4. Marmaris Redif Taburu	Binbaşı	Ebu Suud Zeki Efendi Gümüş Liyakat Madalyası				
	Kolağası	Muharrem Efendi Gümüş,				

		Yunan ve İftihar Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Tabur Kâtibi	Ali Rıza Efendi Gümüş Liyakat Madalyası				
	Tüfenkci	_____				
	Debboy memuru	_____				
	Yüzbaşı		Kazım Efendi Gümüş Madalyası	Münhall	Vahid Efendi Yunan, Gümüş ve Liyakat Madalyası	Hayri Efendi Yunan ve Liyakat Madalyası
	Mülazım-ı Evvel		İshak Efendi Gümüş Madalyası	Hakkı Efendi Gümüş Liyakat Madalyası	Ahmed Efendi Gümüş Liyakat Madalyası	Hamid Efendi Gümüş Liyakat Madalyası
	Mülazım- Sâni		Fevzi Efendi Gümüş Madalyası	Mehmed Efendi Sanayi, İftihar, Yunan, Gümüş ve Liyakat Madalyası	_____	_____
	Serçavuş		_____	_____	_____	Nisari Efendi

Süvari Redifi	Mülazım	İsmail Efendi Yunan ve Liyakat Madalyası
	İlave Serçavuş	Halil Efendi Gümüş Liyakat Madalyası
	Kâtip Muavini	Ali Efendi Gümüş Madalyası
	Debboy Muavini	Halil Efendi Gümüş Madalyası

	Binbaşı	Ali Galib Bey Liyakat Madalyası				
	Kolağası	Ali Saib Efendi Liyakat, Girid, İftihar				

31. Alay 4. Meğri Redif Taburu		ve Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Tabur Kâtibi	Mehmed Tahir Efendi Liyakat Madalyası				
	Tüfekçi	————				
	Debboy Memuru	Halil Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası				
	Süvari Mülazımı	Aziz Efendi Liyakat Madalyası				
	Yüzbaşı		Hacı Mustafa Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası	Ali Efendi Liyakat Madalyası	Ahmet Ağa Liyakat Madalyası	Münhall
	Mülazım-Evvel		Hamid Efendi Liyakat Madalyası	Rıfat Efendi Liyakat Madalyası	Ömer Efendi Liyakat Madalyası	Veli Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası
	Mülazım-ı Sâni		Münhall	Münhall	Münhall	Ahmed Efendi Liyakat Madalyası
Serçavuş		————	————	————	————	

44. Alay 2. Milas	Binbaşı	Ali Cudi Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası	I. Bölük	II. Bölük	III. Bölük	IV. Bölük
	Kolağası	Cemal Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası				
	Tabur Kâtibi	Hasan Efendi				
	Kâtib Muavini	Ahmet faik Efendi				
	Tüfekçi	————				

Redif Taburu	Debboy Memuru	Mülazım-1 Sâni Edhem Efendi Liyakat Madalyası				
	Yüzbaşı	Mustafa Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası	Azat Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası	Saadeddin Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası	_____	
	Mülazım-1 Evvel	Saffet Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası	Abdullah Efendi Liyakat Madalyası	Mustafa Efendi Liyakat Madalyası	_____	
	Mülazım-1 Sâni	Hızır Efendi Yunan Madalyası	Faik Efendi Yunan Madalyası	Hamdi Efendi Liyakat ve Yunan Madalyası	_____	
	Serçavuş	_____	_____	_____	_____	

Son olarak 1908 senesine ait Mentеше Sancağı'ndan oluşturulan Muğla, Marmaris, Meğri ve Milas taburları incelenmiştir. 1905 yılından 1908 senesine kadar dört taburda da birçok askerin değiştiği görülmektedir.

Muğla Redif Taburu'nda, tabur kaymakamı olarak Selim Bey görevlendirilmiştir. Binbaşı ise Ahmet Cemil Efendi'nin yerine İshak Zühdü Efendi kaydırılmıştır. Kolağası İbrahim Ata Efendi'nin yerine Osman Nuri Efendi adında bir şahsın görevlendirilmiş olduğu görülmektedir. Tabur Kâtibi Abdullah Lütfi Efendi'nin yerine ise Mehmed Necib Efendi vazifelenmiştir. Son olarak Debboy Memuru Mülazım Muhlis Efendi'nin yerine Ahmed Nedim Efendi'nin görevlendirildiğini ifade edebiliriz. Yalnızca Tüfekçi Yahya Hayati Bey önceki senelerde olduğu gibi aynı görev yerinde kalmıştır. Daha önceki yıllarda bu kadrolarda çok nadir değişiklikler yaşanmışken bu yıl tüm kadronun değiştiğini ifade edebiliriz. Muğla Redif Taburu'nun I. bölümünde Yüzbaşı Kâmil Efendi'nin yerine Esad Efendi görevlendirilmiştir. 1905 senesinde münhall olan Mülazım-1 Evvelliğe ise Cemil Efendi atanmıştır. 1905 yılından 1908 senesine kadar mülazım-1 sâni askeri hakkında ise yaşanan bir değişiklik olup olmadığına dair bir bilgi salnamede belirtilmemiştir. II. bölümde, 1905 senesinde yüzbaşı olan Raşid Efendi aynı görev yerinde kalmıştır. Mülazım-1 evvel hakkında ise 1905 senesinde bir bilgi verilmemişken, 1908 senesine gelindiğinde münhall

olduğu görülmektedir. Mülazım-1 sâni Mustafa Galib İsmail Efendi'nin yerine Nuri Efendi görevlendirilmiştir. III. bölükte Yüzbaşı Burhaneddin Efendi'nin yerine Osman Efendi Yüzbaşı olarak vazifelendirilmiştir. Mülazım-1 evvel olarak ise Halil Efendi kaydırılmıştır. Son olarak mülazım-1 sâni görevine ise Ali Efendi getirilmiştir. IV. bölükte yüzbaşının değişmediğini ve Mustafa Efendi'nin aynı görev yerinde kaldığını ifade edebiliriz. Ancak Mülazım-1 Evvel Bekir Efendi'nin yerine Ziya Efendi görevlendirilmiştir. Mülazım-1 sâni görevinde ise Eşref Efendi vardır.

43. Alay 4. Marmaris Redif Taburu'nda; 1905 senesinde münhall olan binbaşılığa Ebu Suud Zeki Efendi görevlendirilmiştir. Kolağası olan Abdülhalim Ağa'nın başka bir sancağa kaydırılmış olduğu ya da mutemelen tekaüde ayrılmış olabileceğini ifade edebiliriz. Yerine ise Muharrem Efendi getirilmiştir. Tabur Kâtibi Mehmed Nazif Efendi'nin yerine de Ali Rıza Efendi atanmıştır. Tüfekçi ve debboy memuru hakkında bir bilgi verilmemiştir. Bölüklerde de aynı şekilde çoğu askerin görevlerinin değiştiğini incelenen tablolara dayanarak ifade etmek mümkündür. I.bölükte Yüzbaşı İslam Efendi'nin yerine Kâzım Efendi görevlendirilmiştir. Mülazım-1 Evvel olarak İshak Efendi kaydırılmıştır. Bölüğün mülazım-1 sâni askeri olarak ise İsmail Efendi'nin yerine Fevzi Efendi'nin kaydırıldığı görülmektedir. Hatırlanacağı üzere Serçavuş hakkında 1905 senesine bilgi verilmemişti ancak 1908 yılında serçavuşluğun münhall olduğunu ifade edebiliriz. II. bölükte ise Yüzbaşı İbrahim Hakkı Efendi'nin yerine birisinin görevlendirilmemesinden dolayı yüzbaşılık münhall kalmıştır. Mülazım-1 evvel olarak ise Hakkı Efendi görevlendirilmiştir. Mülazım-1 Sâni Hakkı Efendi'den Mehmed Efendi görevi teslim almıştır. 1905 yılında serçavuş olan Arif Efendi hakkında ise 1908 yılında bir bilgi verilmemiştir. III. bölük Yüzbaşısı Mustafa Efendi yerine Vahid Efendi görevlendirilmiştir. Mülazım-1 evvel olarak ise Ahmed Efendi göreve başlamıştır. Bölüğün mülazım-1 sâni askeri ve serçavuşu hakkında 1905 senesinde de 1908 senesinde de hiçbir bilgi verilmemiştir. IV. bölükte Yüzbaşı Hayrullah Efendi'nin yerine Hayri Efendi atanmıştır. Mülazım-1 evvel olarak Hamid Efendi göreve başlamıştır. Mülazım-1 sâni hakkında ise bir bilgi verilmemiştir. Serçavuş Osman Efendi'nin yerine Nisari Efendi göreve başlamıştır. Marmaris Redif Taburu'na bağlı İlave Süvari Redif Taburu'nda vazifelendirilen askerler, Mülazım İsmail Efendi, İlave Serçavuş Halil Efendi, Kâtib Muavini Ali Efendi, Debboy Muavini Halil Efendidir.

31. Alay 4. Meğri Redif Taburu incelendiğinde, Meğri Redif Taburu'nda Binbaşı Ali Galib Bey aynı görevinde kalmıştır. Kolağası Onur Efendi'nin yerine Ali Saib Efendi

görevlendirilmiştir. Tabur Kâtibi olarak Arif Efendi'nin yerine ise Mehmed Tahir Efendi kaydırılmıştır. Debboy Memuru Halil Efendi ve Süvari Mülazım Aziz Efendi olmuştur. Tüfekçi hakkında 1905-1908 tarihleri arasında bu vazifeye dair bilgi sahibi değiliz. I. bölükte Yüzbaşı Mustafa Efendi'nin yerine Hacı Mustafa Efendi, Mülazım-1 Evvel Mehmed Efendi'nin yerine ise Hamid Efendi getirilmiştir. Mülazım-1 sâni askeri Nuri Efendi'nin görevden gitmesi üzerine bu askeri birim münhall kalmıştır. II. bölükte ise Yüzbaşı Hacı Hasan Efendi'nin yerine Ali Efendi görevlendirilmiştir. 1908 tarihinde Mülazım-1 Sâni Kâzım Efendi Meğri Redif Taburu'ndan ayrılınca yeri münhall kalmıştır. III. bölüğün yüzbaşılık kadrosuna Ahmet Ağa kaydırılmıştır. Mülazım-1 evvel askeri ise Ömer Efendi olmuştur. Mülazım-1 Sâni askeri Hacı Hasan Ağa'nın Meğri Redif Taburu görevinden ayrılması ile üçüncü bölüğün mülazım-1 sâni kadrosu münhall olmuştur. IV. bölükte meydana gelen değişiklikler ise şöyledir, yüzbaşı kadrosu 1908 yılında münhalldir. Mülazım-1 Evvel olarak Osman Efendi'nin yerine ise Veli Efendi görevlendirilmiştir. Her dört bölüğe bakıldığında serçavuş askerlerinin kim olduğu ya da münhall olup olmadığına dair 1908 tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi'nde bilgi verilmemiştir.

44. Alay 2. Milas Redif Taburu'nda 1908 senesine göre yaşanan değişiklikler şöyledir; Binbaşı Ali Cevri Efendi'nin yerine Ali Cudi Efendi vazifelendirilmiştir. Münhall olan kolağalığına ise Cemal Efendi getirilmiştir. Tabur Kâtibi Hasan Efendi aynı yerinde görevine devam etmiştir. Tabur kâtibi muavinliğinde ise Ahmet Efendi görülmektedir. Debboy Memuru Mülazım-1 Sâni Davud Efendi'nin yerine Mülazım-1 Sâni Edhem Efendi kaydırılmıştır.

Bölüklerde ise meydana gelen değişiklikler şöyledir; I. bölük incelendiğinde yüzbaşı askerinin değiştiği ve Abbas Efendi'nin yerine Mustafa Efendi görevlendirildiği görülmektedir. Mülazım-1 Evvel olarak Saffet Efendi görevlendirilmiş olup mülazım-1 sâni askeri Salih Efendi'nin yerine ise Hızır Efendi göreve başlamıştır. II. bölükte de tüm askerlerin değiştiğini görülmektedir. Buna göre 1908 tarihinde Milas Redif Taburu'nun II. bölük Yüzbaşısı Azat Efendi, Mülazım-1 Evveli Abdullah Efendi ve Mülazım-1 Sâni askeri ise Faik Efendi olmuştur. II. bölükte de serçavuş hakkında salnamede bir bilgi verilmemiştir. III. bölük incelendiğinde tüm askerlerin değiştirilmiş olduğunu ifade etmek mümkündür. Bölüğün yüzbaşılığı münhall iken Sadedin Efendi görevlendirilmiştir. Mülazım-1 Evvel Mustafa Efendi olmuştur. 1905'te mülazım-1 sâni görevinde yer alan Ali Efendi'nin yerine

Hamdi Efendi atanmıştır. Bölüğün IV. bölümü hakkında ise 1908 tarihli Aydın Vilayeti Salnamesinde herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

1908 senesinde madalya ile ödüllendirilen askerler şöyledir, ilk olarak Muğla Redif Taburu askerlerinin madalyalarına bakıldığında, redif kaymakamı, binbaşı, tabur kâtibi, I. bölüm mülazım-1 evveli Liyakat Madalyası ve Yunan Madalyası almıştır. I. bölüm yüzbaşı, III. ve IV. bölüm mülazım-1 evvel askeri, II., III. ve IV. bölüm mülazım-1 sâni askerleri ise yalnızca Liyakat Madalyası almaya hak kazanmıştır. II. ve IV. bölüm yüzbaşı askerleri de Girid Madalyası ile Yunan Madalyası almıştır. Son olarak tüfekçi görevinde bulunan asker ise Plevne Madalyası, Girid Madalyası ve Yunan Madalyası'nı göstermiş olduğu askeri başarıları neticesinde madalya almaya hak kazanıp ödüllendirilmiştir. Muğla Redif Taburu'ndan madalya verilmeyen askerler yalnızca Kolağası ve III. bölüm yüzbaşı olmuştur.

43. Alay Marmaris Redif Taburu'ndan askeri başarılarından dolayı madalya alan askerler; binbaşı, tabur kâtibi, mülazım-1 evvelaskerleri (II., III., IV. bölüm) Gümüş Liyakat Madalyası, kolağası askeri ise Gümüş Yunan Madalyası ve İftihar Madalyası, I. bölüm yüzbaşı, mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni askerleri ise yalnızca Gümüş Madalyası almıştır. III. ve IV. bölüm yüzbaşı Yunan Madalyası ve Liyakat Madalyası verilmişken, IV. bölüm mülazım-1 sâni Sanayi, İftihar, Yunan, Gümüş ve İftihar madalyaları verilmiştir. Marmaris Redif Taburu'na bağlı süvari edif askerlerinden ise madalya alanlar şöyledir; Mülazım İsmail Efendi Yunan ve Liyakat, ilave serçavuşu Gümüş Liyakat Madalyası, kâtib muavini ve debboy muavini Gümüş Madalyası almıştır. 31. Alay Meğri Redif Taburu'ndan askeri başarıları neticesinde madalya alan askerler ise debboy memuru, I. bölüm yüzbaşı, IV. bölüm mülazım-1 evveli Yunan ve Liyakat madalyaları, binbaşı, tabur kâtibi, süvari mülazımı, I. ve III. bölüm yüzbaşıları, II. bölüm mülazım-1 evveli Liyakat Madalyası almıştır.

44. Alay Milas Redif Taburu'ndan askeri başarıları neticesinde madalya alan askerler şöyledir; binbaşı, kolağası, I., II. ve III. bölüm yüzbaşıları I. bölüm mülazım-1 evvel, III. bölüm mülazım-1 sâni askerleri Liyakat ve Yunan madalyaları almıştır. Debboy memuru, II. ve III. bölüm mülazım-1 evvel, I. ve II. bölüm mülazım-1 sâni askerlerine ise yalnızca Liyakat Madalyası verilmiştir.

Menteşe Redif Taburu'nun 1889-1908 yılları aralığında askerlerin hem başarıları hem de görev değişiklikleri incelenmiştir. 1908 yılına gelinceye kadar herhangi bir askere İftihar Madalyası ve Liyakat Madalyası verilmediği görülmektedir. 1908 yılında ise

Menteşe Redif Taburu'nda yer alan bazı askerlerin diğer madalyalar ile birlikte bu madalyaların da verildiği görülmektedir. İftihar Madalyası, 1839 yılında basılmıştır. Bu madalya, yüksek mevkilerdeki asker ve sivil kişilere ödül olarak verilmek amacı ile bastırılmıştır. Liyakat Madalyası ise II. Abdülhamid döneminde 1890 yılında ihtas edilmiş ve Osmanlı vatandaşlarından sadakat ve kahramanlık gösteren insanlara vermek için ihdas edilmiştir.²¹⁶

1889-1908 seneleri aralığında Mentese Sancağı'ndan oluşturulmuş olan tabur ve bölükleri tek tek incelenmiştir. Tablolara göre; sancak genelinde Muğla, Marmaris, Meğri ve Milas kazalarından taburlar oluşturulmuştur. Bu tabur ve bölüklerde yer alan askerleri bir önceki seneye ait tablolara göre karşılaştırarak değerlendirilmiştir. Yapılan karşılaştırmalar neticesinde askerlerin ihtiyaç durumuna göre bölüklerde görevlendirildiğini, kimi zamansa bazı rütbedeki askerlere bölüklerde hiç yer verilmediğini ifade edebiliriz. Örneğin, yüzbaşı, mülazım-ı evvel ve mülazım-ı sâni gibi rütbelerdeki askerlerin genel olarak her tabura ait 4 bölükten en az birinde dahi olsa var olduğu görülürken çoğu zaman serçavuş askerine bölüklerde ya hiç yer verilmemiştir ya da münhall olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine tabur kaymakamına ise yalnızca merkez kaza olan Muğla Redif Taburu'nda rastlanmaktadır. Marmaris, Meğri ve Milas taburlarında ise incelenmiş olan tabloların hiçbirinde tabur kaymakamı görevinde bir askere rastlanmamaktadır. Askerlerin başarıları neticesinde almaya hak kazandıkları madalyalara bakıldığında yine Muğla Redif Taburu'nda diğer taburlara göre göze çarpan bir farklılık olduğunu söylemek mümkündür. Muğla Redif Taburu'nda her sene askerlerin madalya almış olduğu görülmektedir ancak Meğri, Marmaris ve Milas taburlarında bazı senelerde hiçbir askerinin madalya almadığına tanık olunmaktadır.

Sultan II. Abdülhamid'in isteği ile 1887 yılında uygulamaya konulan Redif Kanunu ile daha önceki yıllara göre ordu içerisinde bir düzenleme yapılmasına rağmen tam anlamıyla istenilen seviyeye ulaşılamamıştır. 1897 yılında yaşanan Osmanlı-Yunan Harbi'nde redif askerlerinin durumu gözlemlendiğinde halen Avrupa Orduları karşısında güçlü bir Osmanlı Ordusu'nun olmadığı kanısına varılmıştır. Savaş sonrasında redif askerlerinin bağlı oldukları sancakların coğrafi konumları göz önünde bulundurularak yeni düzenlemeler yapmıştır hem de redif kışlalarına, debboylara ve cebahanelerine takviyeler yapmıştır. Örneğin, H. 1310/M. 1893 senesinde Muğla Kazası'nda 176 dönüm arazi redif

²¹⁶ Metin Erüreten, **a.g.e.**, s. 205, 264.

askerlerine talimhane yapılması için tahsis edilmiştir.²¹⁷ Yine alınan kararlar doğrultusunda H. 1317/M. 1899 tarihinde ise Marmaris Kazası'nda bir debboy ve cebehane inşası için tahsis edilen 83.200 kuruş para ile inşaat yapımına başlanmıştır.²¹⁸ Öte yandan H. 1318/M.1900 tarihinde ise Osmanlı İmparatorluğu'nun birçok ordusunda ihtiyatta bekleyen redif askerlerinde azaltılması kararı alınmıştır. İmparatorluğun I., II., III., IV. ve V. ordularını kapsayan bu karar ile her ordudan mevcut asker sayısına göre belli bir miktarda askerler terhis edilmiştir. Böyle bir karar alınmasında önemli bir etken ise askerlere yapılan masraflardır. Osmanlı ekonomisinin bozulduğu bu yüzyılda masrafların kısılması için birtakım önlemler alınmıştır. Alınan önlemlerden birisi de orduya ayrılan masrafların azaltılmasıdır. III. Ordu dairesinde bağlı redif taburlarından bu tarihten sonra istihdam edilmemiştir. Tenkis edilen asker sayısı ise toplamda 1309 kişidir. İstihdam olunup müstahdem olarak bekletilmeye devam edilecek asker sayısı ise 1709 kişidir. Buna göre III. Ordu dairesinde yer alan Menteşe Redif Taburu'ndan da askerlerin tenkisi gerçekleştirilmiştir. Muğla, Milas ve Tavas redif taburlarından her birinden 20 asker müstahdem olarak beklemeye devam ederken, 20'si ise terhis edilmiştir. Marmaris Redif Taburu'ndan ise 12 asker terhis edilmiş olup 12'si ise müstahdem olarak bekletilmiştir. Görüldüğü üzere 4 redif taburundan da yarı yarıya asker mevcudu azaltılmıştır. Buna göre III. Ordu dairesinden terhis edilen toplamda 1309 askerin 72 kişilik mevcudu Menteşe Sancağı'na bağlı redif taburlarındandır.²¹⁹

²¹⁷ “Muğla Kazası'nın Hacı Mustafa Efendi bahçesi ittisalinde vâki 176 dönüm arazisinin halinin emirinin Asâkir-i Redif-i Şahane için talimhane ittihazi hakkının Aydın Vilayeti makamundan tevarüd edilen 31 Mayıs 1309 tarihli 4 numaralı tahririn leffen takdim kılınması olmağyla ifa-yı muktezası menût-ı müsâade-i âliye-yi cenab-ı sadâret penahileridir ol babda.” **BOA.**, DH.MKT., No: 76/26.

²¹⁸ “Marmaris Redif Taburu merkezinde bu sene zarfında inşaası taht-ı elzemiyette bulunan askeriyeden debboy ve cebehane için icab eden seksen üç bin iki yüz guruşun yüz seksen altı lirası neferan ve otuz iki bin dokuz yüz küsur guruşun malzeme dahi aynen hamiyetmendâne ahali tarafından ve iane edileceğinden masraf inşasından küsur kalıb üçüncü ordu-yu hümayundan tahsisat-ı inşasından muhkem olunmayan otuz bir bin küsur kuruşun tahsisatı nizamiyeye zamimeten Aydın Vilayeti ümeralından şûra-yı mahrusa ve iş'ar olan seraskeriye üzerine şeref sudur buyrulan irade-yiseniyye-yi cenab-ı hilafet-i penah-ı icab-ı aliyesinden olmağyla olbabda emrû ferman hazreti veliyyül emründür. R. 1 Eylül 1315/ H. 1317 7 Cemaziyelahir.” **BOA.**, İ.HUS, No: 77/20.

²¹⁹ “Birinci ve ikinci ve üçüncü ve dördüncü ve beşinci ordu-yu hümayuna mensub olan redif depolarının istihdam edilmekte bulunan efrad-ı ihtiyatiyenin hasb-ı icab-ı mu'ahheren ve muvakkaten zamm ve allamın etmiş olan efrad-ı ihtiyatiyyenin celb ve istihdamı müstedim bulunan ahvali kâmilen bir taraf eylediklerinden sonra dahi dolmayan istihdamları... masraf... mü'eddi olacağına ve el-yevm bazen redif debboyunun tertip mikdarlarından dîn-ı mikdarının efrad-ı istihdam eylemenin olduğu mezkûr-u ordu-yu hümayunlardan vürüd eden... jurnallerinin tetkikinden anlaşılacak şu hâle nazaran efrad-ı manzurenin mebhüssün-anhın tenkis mekâdirde imkân dairesinde görüldüğüne... usul ve ehliyet mahalliyle beraber borç muvazatası dahi nazar-ı dikkate alınarak el-yevm bir redif debboyunda ne kadar efrada ihtiyaç-ı istihdamına lüzumu kat'i ve hakiki görülmüştür ki mikdarlarına mübeyyen birer kıt'a cedvelin ba-tanzim isrası lüzumu tamamen mezkûr-u ordu-

1902 tarihinde ise Milas Kazası'nda redif deposu yapılmıştır.²²⁰ 1908 yılında da Menteşe Sancağı'nın Meğri Kazası'na bir redif debboyu yapılmasına karar verilmiştir. Debboyun masrafları ise ahali tarafından verilen iane ile tasavvur edilmiştir.²²¹ Aynı tarihte Menteşe Sancağı'nın Meğri Kazası'na bir cephanelik inşa edilmekle beraber bir de Bodrum Kazasının'a da bir redif dairesi inşa edilmiştir.²²²

1909 tarihinde yeni bir talimname düzenlenmiştir. Bu talimname birisi 4 haftalık diğeri 6 haftalık olmak üzere iki eğitim programı oluşturulmuştur. Bu programla askerlere askeri araç ve gereçleri kullanma, nişan talimi, nizami yürüyüş, savaş arazisini tanıma gibi

yu hümayunlar müşiriyeti celilelerinden vekâlet aliyesine buyrulmuş ve ikinci orduyu hümayuna mensub olan redif debboyunun istihdamına lüzum-u kati ve hakiki görünen efradın mikdarına dairesin vürud eden cedvel... evrad-ı istihdamı... mezkur-u orduyu hümayun müşiriyeti celilesine tebligat icra edildiği R. 2 Mart 1316 tarihli tezkire-yi mahsuzanın arzı ile atebât-ı âliyyeyi hazreti zıllu'llahi... cedvelin bir suretinde... takdim ve alâ kılınmışdı. sebk edilmiş te'kid ve isti'lâm editirilen dördüncü ordu-yu hümayundan maada diğeri ordu-yu hümayunlardan bu kere alınan cevabnamelerden Hassa ordu-yu hümayunun redif debboyunun el-yevm bin üç yüz doksan altı nefer müstahdem olub iş bu efradın tenkis mikdarı mümkün olmayacağı ve üçüncü ordu-yu hümayun debboyunun müstahdem bin yetmiş dokuz neferden kırk ve dördüncü ordu-yu hümayun debboyundaki bin iki yüz altmış neferden beş yüz seksen dört ve beşinci ordu-yu hümayundaki yedi yüz seksen neferden seksen neferin cem'an veren ordu-yu hümayun efrad-ı ihtiyatından yediyüz dört neferin tenkisi mümkün ve münasib... mahalleler ile ba muhabere kararlaştırıldığı beyanıyla... olunmuş ve dördüncü ordu-yu hümayun müşiriyetinin celilesinin mikdar-ı tahririnden... te'kid -i keyfiyesinin edilüb alınacak cevab üzerine iktizasının başkaca icra olunacağı der-kâr bulunmuş olduğundan ve selef el-arz veren ordu-yu hümayuna mensub olan redif debboyunda el-yevm istihdam... efradıyla bunlardan hangilerinin ne kadar tenkis olacağına dair bir cedvel tanzim kılındığından ba'de-mâ iş bu cetvelden gösterilen mikdarın efrad-ı istihdamı... mezkûr ordu-yu hümayunlar müşiriyesinin celilelerinden vekâlet âliyesine tebligat lazım-ı ifası hususunun atebât-ı âliyyeyi hazret-i hilafet penahın arzıyla... ve mezkûr cedvelinin ref'(lağvetme) ve takviyesi ekân-ı harbiye umumiye dairesinden ba-mezkûr ifade olunarak zikr olunan cedvelin leffen arz ve takdim kılınmış olmağyla olbabda emr-ü irade-yi seniyye-yi hususun hilafet penah-ı... merkez-i şeref efradı sünüh ve sudur buyrulmuş mantûk-u aliyesi infaz olunacağı beyanıyla... ibtidar kılınmış olmağyla emrû ferman efendim hazretlerindedir.”; “Efrad-ı ba'de-mâ istihdam edilmeyecek olan; Muğla 20, Milas 20, Marmaris 12, Tavas 20. Efrad-ı el-yevm Müstahdem olan Muğla 20, Milas 20, Marmaris 12, Tavas 20.

III. Ordu Efrad-ı ba'de-mâ istihdam edilmeyecek olan; 1039, Efrad-ı el-yevm Müstahdem olan; 1079, Tarif-i üsküb ve yenipazardan; 1079-1039: 40.”, **BOA.**, Y.MTV., No: 203/165., I.-II.

²²⁰H. 1320/M. 1902 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 419.

²²¹ “Meğride evvelce resm-i küşad icra buyrulan debboy-u hümayun pişgâhında resim ve haritası mucibince masarifi ahali tarafından verilen ianeden teayyün etmek üzere inşası mutasavver cebhaneliğin bugün memurin-i hükümet ve ümera ve zabitan asakir-i ve mekatib-i şakirdaniyle ahali-i belde hazır olduğu halde devletli hazret-i padişahın rızası tarafından tezkireyle emrî inşaatın ibtidar eylediklerine dair Aydın Vilayeti aliyesinden bugün alınan telgrafname manzur-ı sami-i fahinameleri buyrulmak üzere leffen takdim kılınmaya olbabda.” **BOA.**, DH.MKT., No: 1241/53.

²²² M. Mithat Özgen, **Osmanlı Devleti Ordu Sisteminde Redif Teşkilatı ve II. Abdülhamid Dönemi Redif Binaları**, Hamidiye Kitaplığı Yayınları, s. 61.; Vehbi Günay, “XX. Yüzyıl Başlarında Bodrum (Osmanlı Vilayet Yıllıklarına Göre)“, **III. Uluslararası Her Yönüyle Bodrum Sempozyumu**, c.1, İzmir, 2014, s. 465.; H.1326/M.1908 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 700.; H. 1326/M. 1908 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 701.

eğitimler verilmiştir.²²³ 1909 tarihli talimnameye göre eğitimini tamamlamış olan III. Ordu redif askerlerinin livalarında toplanılması istenmiştir. H. 12 Cemaziyelahir 1328/M. 21 Haziran 1910 tarihinde Denizli ve Muğla Sancağı'ndan 9 redif taburu toplanmıştır. 9 redif taburundan ise toplamda 25.000 redif askeri toplanmıştır.²²⁴

1908 II. Meşrutiyet'in ilanından sonra yeni bir düzenleme daha yapılmıştır. 1910 yılı sonlarında çıkarılan ve 1911 yılında yayımlanan "Teşkilatı Askeriye Esasiye Nizamnamesi" ile ordu komutanlıkları kaldırılıp yerlerine ordu müfettişlikleri kurulmuştur.²²⁵ Osmanlı İmparatorluğu 57 redif tümeni ile bir alaydan (Çanakkale) 5 müfettişlik bölgesine ayrılmıştır. Ancak kısa bir süre sonra tümen sayısı 54'e indirilmiş ve Havran Askerlik Dairesi ile birlikte altı müfettişlik dairesine ayrılmıştır. 1911 tarihli Kuvve-i Umumiye-i askeriyeye göre Redif Ordusu; I. Redif Müfettişliği;14 tümen 134 tabur, II. Redif Müfettişliği;12 tümen 127 Tabur, III. Redif Müfettişliği; 8 tümen 127 tabur, IV. Redif Müfettişliği 4 tümen 31 tabur, V. Redif Müfettişliği; 8 tümen 73 tabur ve Havran Askerlik Dairesi, VI. Redif Müfettişliği; 8 tümen 72 taburdan teşkil edilmiştir. Böylece 54 tümen ve 504 redif taburu oluşturulmuştur. Menteşe Sancağı'nın kazaları VI. Redif Müfettişliği'nde yer almaktadır. Antalya Tümeni'ne bağlı olan Antalya, Muğla ve Alanya alaylarının tabuları şöyledir;²²⁶

Tümen	Alay	Tabur
Antalya	Antalya	Antalya, Elmalı, Meğri
	Muğla	Muğla, Milas, Marmaris
	Alanya	Alaiye, Anamur, Ermenek

²²³ Ayrıntılı bilgi için Bkz.; Hidayet Kara, A., **a.g.m.**, s. 395-408.

²²⁴“Devletlü Efendim Hazretleri, Denizli ve Muğla sancakları dairesine müteşekkül dokuz redif taburunun nüfusu mevcudda ademi kıfayesinde yirmi beş bin zükür nüfusu ile teşkili olub olmadığı 21 Mayıs 1326 tarihli 490/351 numaralı tahrir istihzar olunmuştur. Komisyonca dıçarı tahrir olunmak üzere iktizasınca sürat-ı emir ve ibasına müsaade buyrulması babında emr-ü ferman hazreti menlehül padişahındır. 8 Haziran 1326”, “...Denizli ve Muğla sancakları müteşekkil kazasının redif taburları dairelerinin nüfus mevcudunun umum-u nüfusunun 25.000 nüfusu zükür teşkili müban olduğu cevaben takdim olunduğu...” **BOA.**, DH. MUİ., No: 105/54, I. ve II. Belge.

²²⁵Derya Levent Miyak, **Üçüncü Ordu Komutanlığının Bölge Kalkınmasına Etkileri**, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005, s. 25.

²²⁶M. Mithat Özgen, **a.g.e.**, s. 48.

1912-1913 yılları arasında Balkan Savaşı'ndan büyük bir malubiyet ile çıkan Osmanlı İmparatorluğu Rumeli'yi kaybetmiştir. Böylece ordu büyük bir darbe almıştır. Osmanlı İmparatorluğu savaş sonunda hem maddi hem de manevi yönden bir çöküntü içerisine girmiştir. Bu nedenle Osmanlı Ordusu'nda yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. 1913'te "Teşkilat-ı Umumiye-i Askeriye Nizamnamesi" çıkarılmıştır. Bu nizamnameye göre Osmanlı İmparatorluğu dört ordu müfettişliği ile bağımsız 7. Kolordu ve yine bağımsız 21. ve 22. Tümenlerden oluşturulmuştur. Bu son düzenleme ile redif teşkilatı ise fiilen sonlandırılmıştır.²²⁷

Sonuç olarak, 1834 senesinde padişahın emrine müteakiben redif taburları oluşturulmaya başlanmıştır. 1835 senesinde Mentеше Sancağı'ndan redif askeri teşkilatı için tahrir çalışmaları başlayıp 1836 senesinde sayımların bitirilip taburların oluşturulmasıyla birlikte redif teşkilatının kuruluşu tamamlanmıştır. 1836 (H.1250) tarihinden 1913 (H.1330) tarihinde redif teşkilatının kaldırılışına kadar Mentеше Sancağı'ndan oluşturulan redif taburları, çıkarılan kanunname ve nizamnamelere uygun olarak düzenlenip gerekli eğitimlerini aldıktan sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun müdafası için lüzum görülen bölgelere vazifelendirilmiştir.

2.2. Mentеше Redif Taburu Askerlerinin Özlük İşlemleri

2.2.1. Maaş

Osmanlı İmparatorluğu'nda "maaş" kelimesi Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla birlikte sıkça karşımıza çıkmaktadır. 1826 yılına kadar maaş yerine "tımar" ve "ulufe" kelimeleri kullanılmış olup, askerlerin hizmetleri karşılığında aldıkları akçeler bu şekilde ifade edilmiştir. Askerler genellikle, devlete hizmetleri karşılığında maaş almayıp tımar ve ulufe alırdı. Osmanlı İmparatorluğu, ortaçağda aynı olarak toplanan vergiyi paraya çevirememesinden dolayı bu gelir kaynaklarını mültezimlere verir ve devletin gelir kaybetmesine sebep olurken öte yandan da ordunun maaşlarını ödeyebilecek bir kaynak bulamazdı. Bu nedenle devlet tarım gelirlerini tımar olarak tahsis edip askerlere para vermek yerine tarımdan elde edilen gelirlerinin doğrudan toplanması gerekmektedir. Böylece tımar sahibi asker köyde oturup vergileri köylüden tahsis etmiştir. Gelirleri askerlere bir ödenek

²²⁷M. Mithat Özgen, a.g.e., s. 54.

olarak bırakılan bu toprak birimlerine ise iktâ veya tımar denilmektedir. Bu sistem de sipahi askeri gelir kaynağı olan köyde ikamet eder aynı olarak ödenen ürün vergisi öşrü kolaylıkla köylüden toplayabilirdi.²²⁸

Tımar sistemini uygulayabilmek ve merkezi yapıyı güçlendirmek için devlet tüm eyaletlerdeki gelir kaynaklarını eksiksiz olarak belirlemek zorundadır. Bu kaynakların tımar olarak dağılımını gösteren defterler düzenlenirdi. Klasik dönem Osmanlı İmparatorluğu'nda bölgenin fethinden sonra ilk öncelikle o bölgede tahrir yapılırdı. Bölgenin gelir kaynakları belirlenir ve tahrir emini tarafından kaydedilirdi. Tahrir emini, bölgedeki insanların gelir kaynaklarını ve devlete vermek zorunda oldukları vergi türünü, çiftçiye bırakılmış toprağın miktarını mufassal deftere kaydedirdi. Böylelikle tahmini olarak her köyden ne kadar gelir elde edebileceğini belirler ve tahrir işleminin son bulmasıyla sultan ve beyler, beylerbeyi, sancak beyi gibi devlet görevlilerine ayrılan haslar belirlenirdi.²²⁹ Haslar 100.000 akçe ve üzerine gelire sahip yüksek rütbeli devlet erkânı için ayrılan ödenektir. Kalanı ise sipahiler arasında tımar ve zeamet olarak tahsis edilirdi. Zeamet, yıllık olarak 20.000 ile 100.000 akçe değerindedir. Tımar ise 2.000 ile 20.000 akçe değerindedir. Başlangıç tımarı olan ve her ne sebeple olursa olsun hiçbir zaman bölünemeyen kılıç tımar zamanla askerlerin göstermiş oldukları başarıları ve almış oldukları terfilere göre artardı buna da terakki tımar denirdi.²³⁰ Ancak zamanla bu düzenin bozulmaya başlamasıyla 17. yüzyıl sonlarında bu bozulmanın önüne geçmek amacıyla tımar gelirlerini hazineye aktarmaya yönelik birtakım tedbirler alınmıştır. 1791 tarihli bir nizamnamede askerlerin sancaklarında ikamet etmeleri, sefere katılmaları ve katılmayanların tımar gelirlerine el konulması gibi konularda vurgu yapıldıysa da başarılı olunamamıştır. Netice olarak ulufede olduğu gibi tımar sisteminde de tasfiye olunmuştur.

Ulufe veya mevacic ise, Osmanlı İmparatorluğu'nda askerlerin yerine getirmiş oldukları görevlerine karşılık 3 ayda bir verilen maaş sisteminin adıdır. Ulufeler verildikleri ayların kısaltmaları ile anılırdı. Muharrem, safer ve rebiülevvel aylarının ulufesi “masar”; rebiülahir, cemaziyelevvel, cemaziyelahir aylarının ulufesi “recec”; recep, şaban, ramazan ulufesi “reşen”; şevval, zilkâde, zilhicce aylarının ulufesi ise “lezez” şeklinde kısaltılmıştır.

²²⁸ Halil İnalçık, **Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)**, çev. Ruşen Sezer, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2014, s. 111-112.

²²⁹ Halil İnalçık, **a.g.e.**, s. 113.

²³⁰ Fatma Acun, “Klasik Dönem Eyalet İdare Tarzı Olarak Tımar Sistemi ve Uygulaması”, **Türkler Ansiklopedisi**, c. 9, Ankara, 2012, s. 903.

Bu isimler verilirken her üç ayın son harflerine göre kısaltma yapılmıştır. Her 3 aylık dönem 88.5gün olarak hesaplanmıştır. Üç ayda bir yapılan bu ödeme sisteminde aylara göre adlandırılmasına ise “kıst” denilmiştir.²³¹

I. Murad döneminde kurulmuş olan Yeniçeri Ocağı’nda görevli olan askerlere ulufe verilirdi. Yeniçeriler zamanla göstermiş oldukları başarılarından dolayı aldıkları ulufelerin miktarında artabilirdi. Ancak bu artış belli bir miktarda olurdu, 16. yüz yılda Yeniçeri Ocağı’nda en fazla yevmiye alan askerin gündeliği 5 akçeyi geçmezdi. 16. yüzyılın son çeyreğinde ise 8 akçe olmuştur. 1607 senesinin de yani I. Ahmed’in tahta çıkışında ise 9 akçe olmuşken 17. yüzyıl ortalarında ise 12 akçeye kadar çıkmıştır.²³² Ayrıca 16. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’nda sık sık yaşanan savaşlar, kapıkulları ve ulufelerin artmasına neden olmuştur. Bu durum ise ödemelerin vaktinde yapılmasını güçleştirmiştir. Akçenin taşıyıcıları sebebiyle değer kaybetmesi ve fiyat artışlarının yeniçeri ulufelerinin alım gücünü düşürmesinden dolayı yeniçeriler askerlik dışında başka işler ile ilgilenmeye başlamıştır. Bir başka sorun ise emekli olan askerlerin ulûfelerinin ödenmesidir. Emekli kapıkullarının sayısı 17.yüzyılda azaltılmaya çalışılmasına rağmen bu hızlı artışa engel olunamamıştır. II. Mahmud döneminde hem kapıkulu sayısı hem de emeklilerin sayısında bir yığılma olmuştur. 1826 senesinde Yeniçeri Ocağı’nın kaldırılışıyla birlikte esâme ile ulûfe dağıtımına son verilmiştir. Ulûfe kelimesinin yerine ise “maaş” ve “mahiye” sözcükleri kullanılmaya başlanmıştır.²³³

Devlet için önemli olan ulufe ve tımar uygulamaları her ne kadar ilk başlarda düzenli ve sistemli yürütülmüş ise de 18. ve 19. yüzyıllarda devletin mali sorunları ve yapılan yolsuzluklara bağlı olarak bu uygulamalarda birtakım aksamalar olmaya başlamıştır. Zamanla fonksiyonlarını kaybederek devlete sadece mali bir yük olmuştur. Kanun-u kadim olan birçok kurum ve uygulamalarda olduğu gibi ulufe ve tımar usulleri de 18. ve 19. yüzyıllarda ıslah edilmeye çalışılmış ancak olumlu bir sonuç alınamayıp kaldırılmıştır. Yeniçeri Ocağı’nın kaldırılmasının ardından kurulan Asâkîr-i Mansûre-yi Muhammediye

²³¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapukulu Ocakları I.**, TTK, Ankara 1988, s. 411.; Mehmet Mert Sunar, “Ulufe”, **DİA. İslam Ansiklopedisi**, c. 42, İstanbul, 2012, s. 124-125.

²³² İsmail Hakkı Uzun Çarşılı, **a.g.e.**, s. 412.; Erhan Afyoncu, “Mevacib”, **DİA. İslam Ansiklopedisi**, c. 29, 2004, Ankara, s. 419.

²³³ Mehmet Mert Sunar, **a.g.m.**, s. 126.

ordusunda süvari olarak askerliğe devam eden tımarlı sipahilerinin ödenekleri de her ay maaş olarak verilmeye başlanmıştır.²³⁴

Redif-i Asakir-i Manûre ordusunda görevli olan askerlerin maaşları da bu yeni düzenlemelere göre aydan aya tahsis edilmiştir. Redif ordusunun oluşturulmasının ardından ordunun harcamaları ve ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla “Redif-i Mansure Zimmeti” kurulmuştur. Başlarına ise kâtipler atanmıştır. İmparatorluk genelinde redif taburlarının kuruluşu tamamlanınca maaşların verilmeye başlanması uygun görülürse de uygulanması mümkün olmamıştır. Bazı redif birliklerinin kuruluşunun uzun süre devam etmesi nedeniyle kuruluşu tamamlanan redif taburlarına maaşları verilmeye başlanmıştır. Böylelikle askerlerin maaşları ay sonlarında ya da aybaşlarında verilmesi uygun görülmüştür.²³⁵ En alt seviyedeki redif askerlerinin maaşları en az 5 kuruş olarak belirlenmişken rütbe sahibi olan diğer askerlerin maaşları ise tabur içerisindeki harcamalara göre belirlenip uygun miktarda verilecektir.²³⁶

1426 kişilik bir tabur redif askerinin maaşının toplam aylık tutarı 8347,5 kuruştur. 1426 kişilik bir tabur; birer binbaşı, sağ kolağası, sol kolağası, kâtib, tranpet onbaşı ve tüfenkçi usatasından oluşmaktadır. Tabur içerisinde yüzbaşı, mülazım-ı evvel, başçavuş, düdük neferi, bölük eminden ise her bir rütbeden 4 kişi vardır. Bunlardan başka taburda, 12 mülazım-ı sâni, 24 çavuş, 48 onbaşı, 8 tranpet neferi ve 1308 nefer vardır. Bu askerlere ödenen maaşlar ise şöyledir; Binbaşına 187,5 para, sağ kolağasına 100 kuruş, sol kolağasına 20 kuruş, kâtibe 37,5 para, yüzbaşı 45 kuruştan 4 kişinin toplamı 180 kuruş, mülazım-ı evvel maaşı 30 kuruştan 4 kişinin toplamı 120 kuruştur. Mülazım-ı sâni 30 kuruştan 12 kişinin toplam maaşı 360 kuruş, başçavuş maaşı 12,5 kuruş 4 kişinin toplamı 50 kuruştur. Çavuşların maaşı 10 kuruş 24 çavuşun toplamda maaşı 240 kuruş, bölükemini maaşı 8,75 kuruştan 4 kişinin toplam maaşı 35 kuruş, Onbaşı 7,5 paradan 48 kişinin toplam maaşı 360 kuruştur. Tranpet onbaşısının maaşı 7.5 kuruş, düdük neferi maaşı 5 kuruştan 4 kişinin toplam maaşı 20 kuruş, Ttanpet neferinin maaşı 5 kuruştan 8 kişinin toplam maaşı 40 kuruş, üfençi ustası 50 kuruş ve neferlerin maaşı 5 kuruştan 1308 kişinin toplam maaşı 6540 kuruştur.²³⁷

²³⁴Halil İnalçık, “Tımar”, **DİA. İslam Ansiklopedisi**, c 41, İstanbul, 2012, s. 172.

²³⁵Mübahat Kütükoğlu, C., “Redif Kıyafetlerinin Maliyetine Dair”, **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, c. 41., S. 1-4, s. 149.

²³⁶Zekai Mete, **a.g.m.**, s. 524.

²³⁷Mübahat Kütükoğlu, B., **a.g.m.**, s. 150.

H.1255/M.1839 tarihinde Kırşehir ve Menteşe sancaklarından tahrir olunan askerlerin maaşları şöyledir. Miralayları Mustafa Bey ve Ali Bey'in, Selanik Alayı'nın kaymakamları Hacı Ahmed Bey ve Said Bey'in, Selanik Alayı Binbaşılıarı Hayri Ağa ile Menteşe Sancağı Ali Miralayı ve Muallim Başçavuşun maaşlarının 550 kuruş olarak redif hazinesinden tahsis edilmesi hususunda yazı gönderilmiştir.²³⁸

H.1250/ Şevval, Zilkade ve Zilhicce ayında, 1420 kişiden oluşan Menteşe Redif Taburu için her ay 8342,5 kuruş maaş ödenmiştir. H. 1251 senesinde ise Muharrem, Safer, Rebiülevvel ve Cemaziyelevvel ayında 1425 kişilik redif taburuna aylık 8342,50 kuruş verilmiştir. Aynı yılın rebiülahir, cemaziyelahir ve recep aylarında ise 1426 mevcudlu Menteşe Redif Taburu'na toplamda 8347,50 kuruş tahsisedilmiştir. Son olarak H. 1252 Muharrem, Safer, Rebiülevvel ayında 1414 mevcutlu redif taburuna 8317, 50 kuruş, rebiülahir ve cemaziyelevvel ayında mevcudu 1426'ya çıkmış olan redif askerlerine ise 8377,50 kuruş ve cemaziyelahir ile receb ayında da mevcudu 1419 olan Menteşe Redif Taburu'na 8340 kuruş maaş verilmiştir.²³⁹

1252 Zilhicce/Mart-Nisan 1837 tarihli maaş cetveline göre, Menteşe Sancağı'ndan 1419 kişilik bir tabur redif askerlerinin maaş defteri incelendiğinde durum şöyledir²⁴⁰;

ADI	RÜTBE	SANCAK	MAAŞ
Mehmed Bey	Binbaşı	Denizli	187,5 kuruş
Şa'ban Bey	Sağ Kolağası	Menteşe	100 kuruş
Hüseyin Ağa	Sol Kolağası	Menteşe	30 kuruş
Mustafa Efendi	Bölükbaşı	Menteşe	23,5 kuruş

Her tabur başında birer tane binbaşı, sağ kolağası, sol kolağası ve bölük başı vardır. İncelenen belgeye göre, 4 askerden yalnızca birinin Denizli Sancağı'ndan 3'ünün ise Menteşe Sancağı'ndan oluştuğu görülmektedir. Menteşe Redif Taburu oluşturulurken Denizli Hassı kazalarından da asker toplanarak toplam asker sayısının istenilen miktarda

²³⁸ "İş bu neferi çakeri ile... muharrer olunduğu ve... olunması üzere Kırşehir ve Menteşe Sancakları Asâkir-i Redif alaylarının miralayları Mustafa ve Ali Bey ve sabık Kangırı Miralayı olub el-yevm... İbrahim Bey'in Akşehir...ve Selanik alayının kaymakamları Hacı Ahmed Beyin ve Hüseyin Bey'in ve... Beyin Selanik alayı binbaşılarının Hayri Ağa ile zikr olunan Menteşe Alayı'nın miralayı... Ali Bey'in mahiyetinde bütün ma'lum başçavuş Hasan'ın neferan ve der kenarda gösterilen şehre... maaş ve mahiye olan... bin beş yüz elli kuruşun Redif Hazinesi'nden it'ası için maliye mahiyesinden... tanzimi hususunda imzasıyla..." BOA., C.AS., No: 579/24385, II. Belge /b.

²³⁹ Mübahat Kütükoğlu, B., a.g.m., s. 159-163.

²⁴⁰ BOA., KK. d, No: 6914.

oluşturulması sağlanmıştır. Ancak 1419 kişilik taburun çoğunluğu Mentеше Sancağı'ndan oluşmaktadır. Taburdan görevli bu 4 askerin toplamda maaşları 341 kuruştur. Taburun en üst rütbesinde yer alan Binbaşı Mehmed Bey'in diğer askerlerden rütbesi üste olmasından dolayı daha fazla maaş aldığı görülmektedir.

Bir tabur dört bölükten oluşmaktadır. Bu bölüklerin asker dağılımı ve maaşlarına ait incelenen tablolara bakıldığında, bölükte her ne kadar yüksek rütbeli askerler olsa da çoğunluğun onbaşı askerlerinden oluştuğu görülmektedir. Her bölük kendi içinde 12 onbaşı sınıfına ayrılmıştır. Bu askerlerin sayıları ve almış oldukları maaşların durumu şöyledir;

I. BÖLÜK ASKERLERİNİN MAAŞLARI			
ADI	RÜTBE	SANCAK	MAAŞ
Fazullah Ağa	Yüzbaşı	Menteşe	45 kuruş
Memiş Ağa	Mülazım-1 Evvel	Menteşe	30 kuruş
İsmail Ağa	Mülazım-1 Sani	Menteşe	30 kuruş
Süleyman Ağa	Mülazım-1 Salis	Menteşe	30 kuruş
Süleyman Ağa	Mülazım-1 Salis	Menteşe	30 kuruş
Arif	Yüzbaşı	Menteşe	12,5 kuruş
Mehmed	Çavuş-1 Evvel	Menteşe	10 kuruş
Ali	Çavuş-1 Sani	Menteşe	10 kuruş
Memiş	Çavuş-1 Salis	Menteşe	10 kuruş
Osman	Çavuş-1 Rabi'	Menteşe	10 kuruş
Abdullah	Çavuş-1 Hâmis	Menteşe	10 kuruş
Hasan	Çavuş-1 Sadis	Menteşe	10 kuruş
Mustafa	Bölük Emni	—	8,5 +10 kuruş

I. BÖLÜK ONBAŞILARININ MAAŞLARI

I. Onbaşılık			II. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Hasan Hüseyin	Menteşe	7,5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	7.5 kuruş
Bekir Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	Abdi Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali Memiş	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş

Yusuf Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Salih İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Memiş	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Ali Memiş	Menteşe	5 kuruş	Musa İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Salih Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali İsa	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Salih	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Ali Cemşid	Menteşe	5 kuruş
Hasan Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Veli	Menteşe	5 kuruş
Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Hüseyin Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İsmail	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Halil	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Halil Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	İsmail Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hüseyin İsmail	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş

Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Halil	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Seyyid Hasan	Menteşe	5 kuruş

III. Onbaşılık			IV. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Mustafa Hüseyin	Menteşe	7.5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	7.5 kuruş
(...) Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Hüseyin Yusuf	Menteşe	5 kuruş
Hüseyin Halil	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	İsmail Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Ömer Hasan	Menteşe	5 kuruş	Veli Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Salih Süleyman	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş	Musa Musa	Menteşe	5 kuruş
İsmail Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Sinan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Ali	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Ziya	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Osman	Menteşe	5 kuruş
Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Osman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	İsmail Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Osman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş

Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş

V. Onbaşılık			VI. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞI	ADI	SANCAK	MAAŞ
Ali Mehmed	Menteşe	7.5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	7.5 kuruş
Halil Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Osman Osman	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Salih	Menteşe	5 kuruş	Hüseyin Hasan	Menteşe	5 kuruş
Memiş Hasan	Menteşe	5 kuruş	İsmail Veli	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Ali	Menteşe	5 kuruş	Hüseyin Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Halil Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Halil Ali	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Yusuf	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Bilal Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ahmed	Menteşe	5 kuruş

Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Veli	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Halil Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Halil	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İsa	Menteşe	5 kuruş	İsmail Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Halil	Menteşe	5 kuruş	Ali Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş

VII. Onbaşılık			VIII. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
İbrahim Mehmed	Menteşe	7.5 kuruş	Mustafa Hüseyin	Menteşe	7.5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hüseyin Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Ali	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş

Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş
İsmail Halil	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Musa	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Memiş	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Abdullah Mustafa	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Halil	Menteşe	5 kuruş
Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Abdullah Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Ahmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Selim Halil	Menteşe	5 kuruş	Yusuf Mehmed	Menteşe	5 kuruş

IX. Onbaşılık			X. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Ali Emin	Menteşe	7.5 kuruş	Ali İbrahim	Menteşe	7.5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Halil	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Musa	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Abdullah Mustafa	Menteşe	5 kuruş	İsmail Mehmed	Menteşe	5 kuruş

Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali İsmail	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş	İsmail Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Ali İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	(...) Mestan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Halil	Menteşe	5 kuruş	Ali Ahmed	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Osman	Menteşe	5 kuruş
Ahmed İsmail	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	İbrahim İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Ali İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Halil	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İsmail	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş
İsmail Ahmed	Menteşe	5 kuruş	İsmail Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Süleyman İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İsmail	Menteşe	5 kuruş
Bekir Yusuf	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Mahmud	Menteşe	5 kuruş

XI. Onbaşılık			XII. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	Maaş
Fazlı Mustafa	Menteşe	7.5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Veli	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Halil	Menteşe	5 kuruş	Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Osman	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş
Hasan Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Halil	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Halil Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Mustafa İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Halil Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Osman	Menteşe	5 kuruş
Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş	Veli Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Abdullah Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ömer Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Halil	Menteşe	5 kuruş
Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş	İsmail Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Halil	Menteşe	5 kuruş	Abdullah	Menteşe	5 kuruş
Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mustafa İbrahim	Menteşe	5 kuruş

Murad Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Osman	Menteşe	5 kuruş	Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş

Birinci bölük 321 kişiden oluşmaktadır. Bunun 13 kişisi bölükten sorumlu yüksek rütbeli askerleri oluşturmaktadır. Bu askerlerin rütbeleri şöyledir; yüzbaşı (2 kişi), mülazım-1 evvel, mülazım-1 sâni, mülazım-1 salis (2 kişi), çavuş (6 kişi) ve bölük emindir. Yüzbaşı askerinin ilkinde 45 kuruş ödenirken 2. yüzbaşına 12.5 kuruş ödenmiştir. Mülazım-1 evvel, mülazım-1 sâni ve mülazım-1 sâlis askerlerinin maaşları ise 20 kuruş olarak ödenmiştir. Çavuşlara ise 10'ar kuruştan toplam 60 kuruş maaş verilmiştir. Bölük Emni Mustafa'ya ise 8.5 kuruş maaş verilmekle birlikte sonradan 10 kuruş daha verildiği görülmektedir. Toplamda ise 256 kuruş aylık verilmiştir. Bu askerlerden başka bölük içerisinde 308 kişilik onbaşı askerleri vardır. Onbaşı askerleri ise kendi içerisinde 12 gruba ayrılmaktadır. I. bölükte her onbaşılık 25 veya 26 kişiden oluşmaktadır. Onbaşı askerlerinin maaşları incelendiğinde, kendi içerisinde 12 gruba ayrılmış olan bu sınıfların en başında yer alan onbaşı askerlerine 7.5 kuruş maaş verildiği görülürken gruptaki diğer askerlere ise 5'er kuruş maaş verildiği görülmektedir. I. bölüğün onbaşı askerlerine toplamda ise 1570 kuruş maaş tahsis edilmiştir. Bölüğün tamamına ise 1826 kuruş maaş tahsis edilmiştir. İncelenen H.1252/M. 1837 tarihli belgede yer alan bilgilere göre ise birinci bölüğün askerleri tamamı Mentеше Sancağı'nda ikamet eden kişilerden oluşmaktadır.

II. BÖLÜK ASKERLERİNİN MAAŞLARI			
ADI	RÜTBE	SANCAK	MAAŞ
Süleyman Ağa	Yüzbaşı	Menteşe	45 kuruş
Hüseyin Ağa	Mülazım-1 Evvel	Menteşe	30 kuruş
Mehmed Ağa	Mülazım-1 Sâni	Denizli	30 kuruş
Osman Ağa	Mülazım-1 Sâni	Denizli	30 kuruş
Hasan Ağa	Mülazım-1 Sâni	Denizli	30 kuruş
Sinan	Başçavuş	Menteşe	12,5
Mustafa	Çavuş-1 Evvel	Musâlı(?)	10 kuruş
Mehmed	Çavuş-1 Sâni	Musâlı(?)	10 kuruş
Mustafa	Çavuş-1 Sâlis	Musâlı(?)	10 kuruş
İbrahim	Çavuş-1 Rabi'	Musâlı(?)	10 kuruş
Ali	Çavuş-1 Hâmis	Musâlı(?)	10 kuruş
Hasan	Çavuş-1 Sâdis	Musâlı(?)	10 kuruş
Mehmed	Bölük Emni	Musâlı(?)	8.5 +10 kuruş

II. BÖLÜK ONBAŞILARINA AİT TABLOLAR

I. Onbaşılık			II. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Hasan Hasan	Menteşe	7.5 kuruş	Hasan Mustafa	Menteşe	7.5 kuruş
Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mennan İsmail	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Arif Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Abdullah	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Osman Halil	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Osman Osman	Menteşe	5 kuruş	Hüseyin Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Osman Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Hüseyin Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Musa Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mennan	Menteşe	5 kuruş
Halil Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş
Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Yusuf Musa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Halil	Menteşe	5 kuruş
Osman Musa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Yusuf	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Yusuf	Menteşe	5 kuruş
Hasan İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Mustafa İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mustafa İsa	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş

Mustafa İsmail	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Halil	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Ömer Halil	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş	Ahmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş

III. Onbaşılık			IV. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Hasan Hasan	Menteşe	7.5 kuruş	İsmail Mehmed	Menteşe	7.5 kuruş
İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş
Ömer Mustafa	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Osman	Menteşe	5 kuruş
Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş
Musa Hasan	Menteşe	5 kuruş	Osman Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş	Halil Musa	Menteşe	5 kuruş
Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş
Yusuf Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Osman Ali	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Hüseyin Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Yusuf Hasan	Menteşe	5 kuruş	İsmail Osman	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Selim	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
İsmail Hasan	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Veli	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş

Mustafa İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Halil	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Veli	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Halil İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Bekir Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	_____	_____	_____

V. Onbaşılık			VI. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Süleyman Mehmed	Menteşe	7.5 kuruş	İbrahim Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
Halil İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Halil Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Musa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İsmail	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
İsmail Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Sinan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
İsmail Ali	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Emin	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş

Mehmed Sinan	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Halil Mehmed	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Halil Abdi	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Ali Osman	Menteşe	5 kuruş	Ali Musa	Menteşe	5 kuruş

VII. Onbaşılık			VIII. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
İsmail Veli	Menteşe	7.5 kuruş	Osman Mehmed	Menteşe	7.5 kuruş
(...?) Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Bekir	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
İbrahim İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mustafa İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Osman Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	İsmail İsmail	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş	Memiş İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Menan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Sinan Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş

Sinan Sinan	Menteşe	5 kuruş	İsmail İsmail	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş	İsmail Hâdi	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Memiş	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş	İsmail Mustafa	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Veli	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Halil İsmail	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Osman Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Halil	Menteşe	5 kuruş
————	————	————	Ali İbrahim	Menteşe	5 kuruş

IX. Onbaşılık			X. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Hasan Ali	Menteşe	7.5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hâdi Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Halil İsmail	Menteşe	5 kuruş	Hasan Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Sinan Ali	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş	İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Osman Selim	Menteşe	5 kuruş	Osman Hüseyin	Menteşe	5 kuruş

Halil Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
İsmail İsmail	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
İsmail Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	İsmail Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Sinan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş
Veli Veli	Menteşe	5 kuruş	Veli Veli	Menteşe	5 kuruş
Musa Ali	Menteşe	5 kuruş	Musa Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Ali	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Osman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş
Halil Ali	Menteşe	5 kuruş	Halil Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Sinan Metin	Menteşe	5 kuruş	Mestan Mestan	Menteşe	5 kuruş
Ali Himmet	Menteşe	5 kuruş	Ali Himmet	Menteşe	5 kuruş

XI. Onbaşılık			XII. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Hasan Hasan	Menteşe	7.5 kuruş	Ali Abidin	Menteşe	7.5 kuruş
İsmail Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan (...)	Menteşe	5 kuruş
Hasan İsmail	Menteşe	5 kuruş	İsmail Hüseyin	Menteşe	5 kuruş

Ali İsmail	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Halil Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Osman Eyyüb	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Halil	Menteşe	5 kuruş
Mustafa İsmail	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Abdi	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ömer	Menteşe	5 kuruş	İsmail Hasan	Menteşe	5 kuruş
Bekir Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali Veli	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hasan Veli	Menteşe	5 kuruş
Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Osman Halil	Menteşe	5 kuruş
İsmail Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş	İsmail Ali	Menteşe	5 kuruş
Hasan Abdi	Menteşe	5 kuruş	Halil Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Osman Ömer	Menteşe	5 kuruş	Mestan Bekir	Menteşe	5 kuruş
Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş	Bekir Osman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş	İbrahim İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş	İbrahim (...)	Menteşe	5 kuruş

II. bölükte toplamda 323 askerin olduğu görülmektedir. 323 kişiden 13 kişisi yüzbaşı, mülazım-1 evvel, mülazım-1 sâni (3 kişi), başçavuş, çavuş (6 kişi) ve bölük eminden oluşmaktadır. Geriye kalan 310 kişi ise onbaşı askerleridir. 323 askerin maaşlarının dağılımı ise şöyledir; yüzbaşına 45 kuruş, mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni askerlerine 20 kuruş, başçavuşa 12,2 kuruş, çavuşlara 10 kuruş ve bölük eminine ise 8.5 kuruş maaş verilmiştir. Bir diğer bölükte olduğu gibi bölük eminine sonradan 10 kuruş daha maaş verildiği görülmektedir. Bölüklerin büyük bir çoğunluğunu oluşturan onbaşı askerlerinin ise, her birinin maaşları birinci bölükte olduğu gibi grupların ilk sırasında yer alan askerlere 7.5 kuruş maaş verilirken diğerlerine ise 5'er kuruş maaş verilmiştir. Toplamda ise II. bölükte yer alan askerlere 1836 kuruş ödenmiştir. 1871 kuruşun 256 kuruşu rütbeli askerlere tahsis edilirken, geriye kalan 1580 kuruş ise onbaşı askerlerine ödenmiştir. Maaşlarından hariç askerlerin sancakları incelendiğinde ise, tüm onbaşı askerlerinin Menteşe Sancağı'ndan olduğunu ifade etmek mümkündür. Ancak bölüğün üst rütbeli askerlerinden olan mülazım-1 sâni askerlerinin Denizli Sancağı'ndan katıldığı görülmektedir. Çavuşların ve bölük emininin ise Musalı(?) olarak belirtilen bir yerleşim bölgesinden bölüğe kaydedildiğini ifade edebiliriz.

III. BÖLÜK ASKERLERİNİN MAAŞLARI			
ADI	RÜTBE	SANCAK / KAZA	MAAŞ
İlyas Ağa	Yüzbaşı	Milas	45 kuruş
Mustafa Ağa	Mülazım-1 Evvel	Milas	30 kuruş
Mustafa Ağa	Mülazım-1 Evvel	Milas	30 kuruş
Mehmed Ağa	Mülazım-1 Sâni	Milas	30 kuruş
Mehmed Ağa	Mülazım-1 Sâni	Milas	30 kuruş
Hasan	Baş çavuş	Menteşe	12,5 kuruş
Mustafa	Çavuş-1 Evvel	Menteşe	10 kuruş
Ali	Çavuş-1 Sâni	Menteşe	10 kuruş
Mustafa	Çavuş-1 Sâlis	Menteşe	10 kuruş
Selim	Çavuş-1 Rabi'	Menteşe	10 kuruş
Abdurahman	Çavuş-1 Hamis	Menteşe	10 kuruş
Hasan	Çavuş-1 Sâdis	Menteşe	10 kuruş
Mustafa	Bölük Emini	Milas	8,5+10 kuruş

III. BÖLÜK ONBAŞILARINA AİT TABLOLAR

I. Onbaşılık			II. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Ali Ali	Menteşe	7.5 kuruş	Süleyman Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş	Himmet Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Halil Ali	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Musa	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Halil	Menteşe	5 kuruş
Bekir Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Halil	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Halil Halil	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Sinan	Menteşe	5 kuruş
Abdullah Osman	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Osman	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Halil	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Musa	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Bekir	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Bekir Ömer	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Eyyüb	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan İsa	Menteşe	5 kuruş	Himmet İsa	Menteşe	5 kuruş
İsmail Emin	Menteşe	5 kuruş	Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Bekir İsa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş	İsmail Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Musa Himmet	Menteşe	5 kuruş	Hasan İsa	Menteşe	5 kuruş
Ömer Müstafa	Menteşe	5 kuruş	Musa Hasan	Menteşe	5 kuruş
Yusuf Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Ali	Menteşe	5 kuruş

III. Onbaşılık			IV. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Hasan Mehmed	Menteşe	7.5 kuruş	Yusuf Halil	Menteşe	7.5 kuruş
Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Himmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş

İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş	Ömer Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İsa	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ömer Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Yusuf Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ömer Musa	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Ali	Menteşe	5 kuruş
Ali İsmail	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Ali (...)	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş	Halil Hasan	Menteşe	5 kuruş
Osman Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Halil Bekir	Menteşe	5 kuruş
Hüseyin Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Ali Yusuf	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Bekir Ali	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ali İsa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Veli İsmail	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Musa Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed (...)	Menteşe	5 kuruş
Himmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Abdullah Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Yusuf Musa	Menteşe	5 kuruş	Hasan İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Ali Osman	Menteşe	5 kuruş	_____	_____	_____

V. Onbaşılık			VI. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Hasan Ali	Menteşe	7.5 kuruş	Ahmed Mehmed	Menteşe	7.5 kuruş
İbrahim Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Yusuf Hasan	Menteşe	5 kuruş
Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Yusuf Sinan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Halil Mehmed	Menteşe	5 kuruş

Osman Ali	Menteşe	5 kuruş	Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Yusuf Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Musa	Menteşe	5 kuruş	Ali Ali	Menteşe	5 kuruş
Ali Yusuf	Menteşe	5 kuruş	İsmail Ali	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Halil Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Halil Musa	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Osman Ali	Menteşe	5 kuruş	(...) Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Yusuf Hasan	Menteşe	5 kuruş
İsmail Hasan	Menteşe	5 kuruş	Memiş Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Osman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İsmail	Menteşe	5 kuruş
İsa İsa	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Osman	Menteşe	5 kuruş
Hasan İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Bekir	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ömer	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Veli Osman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Halil İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Fazlı Hasan	Menteşe	5 kuruş
Yusuf Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Veli Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Yusuf	Menteşe	5 kuruş
İsmail Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş

VII. Onbaşılık			VIII. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Hasan İbrahim	Menteşe	7.5 kuruş	İsa Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
İbrahim Memiş	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Ali Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Osman Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Osman Ali	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş

Ömer İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Hasan isa	Menteşe	5 kuruş
Halil Musa	Menteşe	5 kuruş	Osman Ali	Menteşe	5 kuruş
Hasan Abdullah	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ahmed	Menteşe	5 kuruş	İsa Ali	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Musa	Menteşe	5 kuruş	Ali Ali	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Ömer Ömer	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Musa	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Musa	Menteşe	5 kuruş
Veli Veli	Menteşe	5 kuruş	Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Ömer İsmail	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Halil	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Abdullah Hasan	Menteşe	5 kuruş	Musa Ali	Menteşe	5 kuruş
Bekir Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Halil İlyas	Menteşe	5 kuruş
Osman Ahmed	Menteşe	5 kuruş	İbrahim İsa	Menteşe	5 kuruş
Abdullah Yusuf	Menteşe	5 kuruş	İsa Ali	Menteşe	5 kuruş
Halil Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Osman Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali İsmail	Menteşe	5 kuruş

IX. Onbaşılık			X. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	Maaş
Hasan Hasan	Menteşe	7.5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
Ahmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Bekir	Menteşe	5 kuruş	Musa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Hasan İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Salih veli	Menteşe	5 kuruş
Osman Hâdi	Menteşe	5 kuruş	(...) Osman	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Osman	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş

Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Musa Bekir	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Osman Halil	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Osman Musa	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Sinan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Halil Halil	Menteşe	5 kuruş	Osman Musa	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hasan Himmet	Menteşe	5 kuruş
Osman Osman	Menteşe	5 kuruş	(...) Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Salih Osman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş
İsa Hasan	Menteşe	5 kuruş	İsa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Bekir Osman	Menteşe	5 kuruş
Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Halil	Menteşe	5 kuruş
Mustafa İsa	Menteşe	5 kuruş	Ali İsmail	Menteşe	5 kuruş
Abdi Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Osman Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Ömer Veli	Menteşe	5 kuruş	Ali Himmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Halil	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hamza Osman	Menteşe	5 kuruş

XI. Onbaşılık			XII. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Ali Ali	Menteşe	7.5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Osman	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
İsmail Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	MehmedAh med	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Ali Veli	Menteşe	5 kuruş
Abdullah Osman	Menteşe	5 kuruş	Seyyid Ali	Menteşe	5 kuruş
İsmail İsmail	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Selim Salih	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş

Veli Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Osman	Menteşe	5 kuruş
Reşid İsa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali (...)	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Veli Hasan	Menteşe	5 kuruş
Bekir Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Halil Durmuş	Menteşe	5 kuruş	Osman Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
İsa Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Ali Ali	Menteşe	5 kuruş
İsa Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Yusuf Osman	Menteşe	5 kuruş
Osman Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Osman Bekir	Menteşe	5 kuruş
Abdurahman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Emin	Menteşe	5 kuruş	Veli Osman	Menteşe	5 kuruş
Bekir Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Bekir Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Ali	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş

III. bölükte 324 kişi yer almaktadır. 324 kişinin 311'i onbaşı askeriye geri kalan 13 kişi ise yüzbaşı, mülazım-ı evvel (2 kişi), mülazım-ı sâni (2 kişi), aşçavuş ve çavuş (6 kişi) ve bölük eminininden oluşmaktadır. Yüzbaşı 45 kuruş, mülazım-ı evvel ve mülazım-ı sâni askerleri 30 kuruş, başçavuş 12. 5 kuruş, çavuşlar 10 kuruş ve bölük emini ise 8. 5+10'dan 18.5 kuruş maaş almaktadır. Onbaşı askerleri ise diğer bölüklerde olduğu gibi ilk sıradakiler 7.5, diğerlerine ise 5 kuruş maaş verilmiştir. Toplamda III. bölük askerlerine 1.841 kuruş maaş ödenmiştir. Onbaşı askerleri genellikle 26'lı gruplar halinde sınıflandırılmıştır. Askerlerin tamamı Mentеше Sancağı'na bağlı kazalardan temin edilmiştir. İncelenen diğer bölüklerde genelde Mentеше Sancağı ya da Denizli Sancağı olarak belirtilirken III. bölüğe bakıldığında sancak ismi değilde kaza ismi verilerek daha özel

bilgiler kullanıldığı görülmektedir. Rütbeli askerlerden bazılarının Milas Kazası'ndan kaydedildiği belirtilmektedir.

IV. BÖLÜK ASKERLERİNİN MAAŞLARI			
ADI	RÜTBE	SANCAK/ KAZA	MAAŞ
Süleyman Ağa	Yüzbaşı	Denizli	45 kuruş
Süleyman Ağa	Mülazım-1 Evvel	Denizli	30 kuruş
Hasan Ağa	Mülazım-1 Sâni	Denizli	30 kuruş
Osman Ağa	Mülazım-1 Sâni	Denizli	30 kuruş
Mustafa Ağa	Mülazım-1 Sâni	Denizli	30 kuruş
Mehmed	Baş Çavuş	Milas	12,5 kuruş
Mehmed	Çavuş-1 Evvel	Tavas	10 kuruş
Ali	Çavuş-1 Sâni	Milas	10 kuruş
Bekir	Çavuş-1 Sâlis	Milas	10 kuruş
Ahmed	Çavuş-1 Rabi'	Tavas	10 kuruş
Hüseyin	Çavuş-1 Hamis	Milas	10 kuruş
Mehmed	Çavuş-1 Sâdis	Milas	10 kuruş
Abdullah	Bölük Emni	Milas	8,5+10 kuruş

IV. BÖLÜK ONBAŞILARINA AİT TABLOLAR

I. Onbaşılık			II. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Hasan Hasan	Menteşe	7.5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Musa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mustafa	Menteşe	5 kuruş
İsmail Ziya	Menteşe	5 kuruş	Hasan Musa	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Abdullah	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Musa Ömer	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Halil Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	İbrahim İbrahim	Menteşe	5 kuruş

Mustafa Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Eyyüb Eyyüb	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Osman (...)	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Nuri	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Abdullah	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Sinan	Menteşe	5 kuruş	Ali İbrahim	Menteşe	5 kuruş
Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Veli Bekir	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hâdi	Menteşe	5 kuruş	Veli Ali	Menteşe	5 kuruş
Sinan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş

III. Onbaşılık			IV. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Mehmed Osman	Menteşe	7.5 kuruş	Mehmed Halil	Menteşe	7.5 kuruş
Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Halil Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Kethüda	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hüseyin Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Osman Osman	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Osman Demirci	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Abdullah	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş

Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Himmed	Menteşe	5 kuruş
Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Osman Sadullah	Menteşe	5 kuruş
Sinan Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Nuri	Menteşe	5 kuruş	Ali İsa	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Eyyüb Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İsmail	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali musa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş
Ali Eyyüb	Menteşe	5 kuruş	İsa Osman	Menteşe	5 kuruş
Hasan İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Salih Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Durali	Menteşe	5 kuruş	Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Ali	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Ali	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş

V. Onbaşılık			VI. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Mustafa Fazlı	Menteşe	7.5 kuruş	Hasan Hüseyin	Menteşe	7.5 kuruş
Hasan Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Süleyman İsa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Halil İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Bekir	Menteşe	5 kuruş
Hasan Halil	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Tahir	Menteşe	5 kuruş
Osman Salih	Menteşe	5 kuruş	Osman Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hüseyin	Menteşe	5 kuruş

Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Eyyüb Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Halil	Menteşe	5 kuruş
Halil Ali	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Receb	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Himmet	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Osman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mahmud	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hekim	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş	Veli Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Yusuf İmam	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hikmet	Menteşe	5 kuruş
Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Emin	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Bekir	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş

VII. Onbaşılık			VIII. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Mehmed Hasan	Menteşe	7.5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş	Halil Ali	Menteşe	5 kuruş
Veli Osman	Menteşe	5 kuruş	Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş

Halil Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Halil	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Halil	Menteşe	5 kuruş	Süleyman Osman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Veli	Menteşe	5 kuruş	Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Halil Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Kamil (?)	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Osman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
İsmail İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Fazıl Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed İsa	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ömer	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş	Ömer Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Hasan	Menteşe	5 kuruş	İsmail Hamid	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Halil	Menteşe	5 kuruş
Mehmed İbrahim	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Yusuf Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Bekir	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Yusuf	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş	İsmail Yusuf	Menteşe	5 kuruş

XI. Onbaşılık			X.Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Ömer Himmet	Menteşe	7.5 kuruş	Musa Sinan	Menteşe	7.5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Emin Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Bekir	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Mahmud	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş
Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Bekir Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Halil Ali	Menteşe	5 kuruş	Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mustafa	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ali Yusuf	Menteşe	5 kuruş
Receb Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Musa	Menteşe	5 kuruş	Osman Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Abdullah	Menteşe	5 kuruş
Ali Veli	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Osman Osman	Menteşe	5 kuruş	Salih Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Selim	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Halil	Menteşe	5 kuruş

Ömer Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Ömer Seydi	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş

XI. Onbaşılık			XII. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Ali Mustafa	Menteşe	7.5 kuruş	Süleyman Veli	Menteşe	7.5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Yusuf Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Mustafa	Menteşe	5 kuruş	Veli Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Halil Sadi	Menteşe	5 kuruş
Hasan Rıza	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Halil Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ahmed (...)	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Veli	Menteşe	5 kuruş	Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Ali	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Nuri	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Halil Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Veli	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş
Eyyüb Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Osman Mahmud	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ali Ahmed	Menteşe	5 kuruş

Osman Mustafa	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Bekir Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Musa Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Veli Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş

IV. Bölük askerlerinin toplam mevcudu 325 kişidir. Bu askerlerin 312'si onbaşı görevinde, geriye kalan 13 kişi ise yüzbaşı, mülazım-1 evvel, mülazım-1 sâni (3 kişi), baş çavuş, çavuş (6 kişi) ve bölük eminden oluşmaktadır. Askerlerin maaşları ise şöyledir, yüzbaşı 45 kuruş, mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni askerleri 20 kuruş, başçavuş 12.5, çavuşlar 10 kuruş ve bölük emini ise 18.5 kuruş maaş almaktadır. Onbaşılardan maaşı ise daha önceki bölüklerde olduğu gibi onbaşı gruplarının başında yer alan askerlere 7.5 kuruş maaş verilirken onbaşılardan geri kalanına ise 5 kuruş maaş dağıtılmıştır. Böylece IV. bölük genelinde ise toplamda 1846 kuruş maaş verilmiştir. Askerlerin hangi sancaktan tertib edildiğine bakıldığında ise diğer 3 bölükte olduğu gibi bu bölükte de onbaşı askerlerinin yalnızca Mentеше Sancağı'ndan toplandığını ifade edebiliriz. Ancak yüzbaşı, mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni askerlerinin Denizli Sancağı'ndan kayıtların olduğu görülmektedir.

H.1252/ M.1837 tarihli belgeye nazaran, Mentеше ve Denizli sancağından kaydedilmiş olan redif askerlerinin oluşturmuş oldukları dört bölükten başka, tabur içerisinde ayrıca tranpetçiyani(?), düdükçüyan, tüfenk demircisi ve topçu onbaşılardan da yer almaktadır. Bu askerlerin sınıflandırılması ise şöyledir;

Tranpetçiyani(?) Onbaşılardan					
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Ömer Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Veli	Menteşe	7.5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Salih Ali	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Osman	Menteşe	5 kuruş	—	—	—

Düdükcüyan Askerleri					
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Emin Ömer	Menteşe	5 kuruş	Ömer Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali (...)	Menteşe	5 kuruş

Tüfek Demircisi		
ADI	SANCAK	MAAŞ
Ömer Halili	Menteşe	5.5. kuruş

Redif sınıfının tranpetçiyen askerlerini oluşturan bu askeri grup, sadece onbaşı askerlerinden oluşmaktadır. 9 kişilik bu gruptan birinci sırada yer alan Ömer Hasan adlı askere 7.5 kuruş ve geriye kalan 8 askere ise 5 kuruş verilmiştir. Toplamda ise tranpetciyan askerlerine 47.5 kuruş maaş verildiği görülmektedir. Tabur içerisinde yer alan bir başka redif sınıfı ise düdükcüyan askerleridir. Bu askerler ise toplamda 4 kişiden oluşmaktadır ve onbaşı rütbesindeki askerlerdir. Düdükcüyan askerlerine incelenmiş olan diğer onbaşı askerlerinde olduğu gibi ilk sırada yer alan askere 7.5 kuruş maaş verilmemiş olup ona da diğerleri gibi 5 kuruş maaş verildiğine tanık olunmaktadır. Düdükcüyan askerlerine ise toplamda 20 kuruş maaş ödenmiştir. Tüfenk demircisi Ömer Halil Bey'e ise 5.5 kuruş maaş verilmiştir.

Transkript edilen belgeye göre tabur içerisinde son olarak topçu redif askerlerinin maaşlarına yer verilmiştir. Bu askerlerin maaş ve sancakları şöyledir;

Topçu Onbaşı Askerleri					
I. Onbaşılık			II. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Top Çavuşu Hasan Mustafa	Menteşe	10 kuruş	Top Çavuşu Şaban Şaban	Menteşe	10 kuruş
Ahmed Hasan	Menteşe	7.5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	7.5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Emin Musa	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Mestan Osman	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
İsmail Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş
Salih Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Halil	Menteşe	5 kuruş

Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Emin Ali	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Osman	Menteşe	5 kuruş
Ali İsa	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mestan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş
Ömer Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Memiş	Menteşe	5 kuruş
Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Osman	Menteşe	5 kuruş
Ali Bekir	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Memiş	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Ömer	Menteşe	5 kuruş
Ali Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Mehmed	Menteşe	5 kuruş
(...) Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Abdullah Ali	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş	İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş
Musatafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hüseyin	Menteşe	5 kuruş
Hasan Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali Hüseyin	Menteşe	5 kuruş

III. Onbaşılık			IV. Onbaşılık		
ADI	SANCAK	MAAŞ	ADI	SANCAK	MAAŞ
Top Çavuşu Mehmed Ahmed	Menteşe	10 kuruş	Top Çavuşu Hasan Mehmed	Menteşe	10 kuruş
Süleyman Mehmed	Menteşe	7.5 kuruş	Sinan Ali	Menteşe	7.5 kuruş
İbrahim Hasan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Süleyman Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş
İsa İsa	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ali	Menteşe	5 kuruş

Hasan Hüseyin	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ahmed	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Ali osman	Menteşe	5 kuruş
Bekir Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Nuri Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Sadi	Menteşe	5 kuruş
Ali Süleyman	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Halil	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Ali Musa	Menteşe	5 kuruş
Ali Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Ali Mustafa	Menteşe	5 kuruş
Ali Ali	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Sinan	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Mehmed	Menteşe	5 kuruş
Ömer Ali	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Veli	Menteşe	5 kuruş
Osman Hasan	Menteşe	5 kuruş	Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş
Ali Sefer	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş
Hasan Hasan	Menteşe	5 kuruş	Ali Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mehmed Osman	Menteşe	5 kuruş	Hasan	Menteşe	5 kuruş
Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş	Emin Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Ahmed Ali	Menteşe	5 kuruş	Mehmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Yusuf Mehmed	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Ahmed	Menteşe	5 kuruş
Emin Ali	Menteşe	5 kuruş	Ahmed Hasan	Menteşe	5 kuruş
Veli Yusuf	Menteşe	5 kuruş	Ali Ahmed	Menteşe	5 kuruş
İbrahim Ali	Menteşe	5 kuruş	Mustafa Hasan	Menteşe	5 kuruş

Topçu askerleri kendi içerisinde dört onbaşı sınıfından oluşmaktadır. Bu gruplar ise 27 kişiden meydana gelmektedir. Her grubun başında birer top çavuşu yer almaktadır. Bu top çavuşlarının maaşları 10 kuruştur. Onbaşı askerlerinin maaşları ise 5 kuruştur ancak ilk sırada yer alan onbaşlarının maaşları 7.5 kuruş olarak dağıtılmıştır. Bu askerlere toplam olarak verilen maaş ise 570 kuruştur.

H.1252/ M.1837 tarihli maaş defteri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, incelenen belgede belirtildiği gibi 1419 kişiden oluşmaktadır. Buna göre Mentеше Redif Taburu'nda askerlerin bölükler içerisindeki dağılımı şöyledir, I. bölükte 321, II. bölükte 323, III. bölükte 324 ve IV. bölükte ise 325 kişi vardır. Tranpetçiyen sınıfı 9, düdükçiyen sınıfı 4, topçuyan

sınıfında ise 108 kişiden oluşmaktadır. Taburun tüfek demircisi vazifesinde ise 1 asker görevlidir. Ayrıca Menteşe Redif Taburu'ndan görevli yüksek rütbeli 4 asker de bu tabur içerisinde vazifelidir. 1419 mevcudlu bu taburun maaş dağılımı ise şöyledir, tabur binbaşısına en yüksek maaş verilmiştir (187,5 kuruş). En düşük maaş ise taburun büyük bir çoğunluğunu oluşturan onbaşı askerlerine tahsis edilmiştir (5 kuruş). Bu duruma göre ifade edebiliriz ki askerlerin rütbeleri arttıkça maaşlarının oranında da bir artış söz konusu olmuştur. Ayrıca en düşük rütbeyle sahip olan onbaşı askerlerinin arasında dahi aldıkları maaş miktarı bakımından farklılık olduğu görülmektedir. Büyük bir çoğunluğun Menteşe Sancağı'ndan kaydedilen askerlerden oluşan redif askerleri için, taburdan sorumlu binbaşı, sağ kolağası, sol kol ağası, bölük başı askerine toplamda almış 341 kuruş, I. bölük için toplam ayrılan para 1826 kuruş, II. bölük için 1836 kuruş, III. bölük 1841 kuruş, IV. bölük 1846 kuruş, tranpetçiyen askerleri için toplamda 47.5 kuruş, düdükçüyan askerlerine 20 kuruş, topçu onbaşı rediflerine 570 kuruş ve son olarak tüfek tamircisi askerine ise 5.5 kuruş maaş ödenmiştir. Buna göre tüm bölüklerin maaşları toplandığında 8.333 kuruş maaş ödendiğini ifade edebiliriz. Transkripsiyonu yapılan H. Zilhicce 1252 / M. Mart-Nisan 1837 tarihli belgenin aslında 1419 kişiden oluşan bu tabur için toplamda 8340 kuruş maaş ödendiği belirtilmektedir. Ancak askerlere verilen maaşların hepsi hesaplandığında toplam maaşın 8333 kuruş olduğu görülmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun redif askerlerine ayırmış olduğu bütçeyi anlamak, değerlendirebilmek ve İmparatorluğun 19.yüzyıldan 20. yüzyıla geçerken yaşadığı mali ve ekonomik durumunu anlamamız açısından maaş defterleri büyük bir önem taşır. Osmanlı arşiv kayıtlarında Menteşe Sancağı'ndan tertib edilmiş askerlerin maaşlarına dair incelenecek olan ikinci maaş defteri, bir önceki incelenen belgede olduğu gibi askerlerin maaş durumlarını ayrıntılı olarak vermiştir. H. 15 Safer 1253/ M. 21 Mayıs 1837 tarihli ikinci belgede yalnızca topçu redif askerlerinin maaşları kaydedilmiştir. Transkript edilen belgeye göre topçu redif askerlerinin rütbeleri, kazaları ve maaşlarına dair bilgiler şöyledir;²⁴¹

ADI	RÜTBE	KAZA	MAAŞ
Ahmed Ağa	Yüzbaşı	_____	180 kuruş
Hayri Ağa	Mülazım-ıEvvel	_____	120 kuruş
Sabri Ağa	Mülazım-ı Sâni	_____	120 kuruş
Ali Ağa	Mülazım-ı Sâni	_____	120 kuruş
Ali Hüdâ	Serçavuş	_____	50 kuruş

²⁴¹BOA., KK. d., No: 6759.

İbrahim Hüdâ	Çavuş	_____	40 kuruş
Mehmed Osman	Çavuş	_____	40 kuruş
I. Onbaşılık			
ADI	RÛTBE	KAZA	MAAŞ
Osman Süleyman	Onbaşı	Muğla	20 kuruş
Ahmed Mehmed	Onbaşı	Muğla	20 kuruş
Ali Mehmed	Onbaşı	Muğla	20 kuruş
II. Onbaşılık			
MehmedAhmed	Onbaşı	...	20 kuruş
Mehmed Ali	Onbaşı	...	20 kuruş
Mustafa Mehmed	Onbaşı	...	20 kuruş
Mustafa Mehmed	Onbaşı	...	20 kuruş
Bekir Bekir	Onbaşı	...	20 kuruş
III. Onbaşılık			
Mustafa	Onbaşı	Yerkesiği	30 kuruş
Halil Hasan	Onbaşı	Yerkesiği	20 kuruş
Ali Osman	Onbaşı	Muğla	20 kuruş
Osman	Onbaşı	_____	20 kuruş
IV. Onbaşılık			
Süleyman Ali	Onbaşı	Bozöyük	30 kuruş
Mustafa	Onbaşı	Ula	20 kuruş
İsmail Mustafa	Onbaşı	Ula	20 kuruş
İbrahim Ali	Onbaşı	...	20 kuruş
İbrahim Hasan	Onbaşı	...	20 kuruş
V. Onbaşılık			
Mustafa	Onbaşı	Ula	30 kuruş
Ömer Yusuf	Onbaşı	Köyceğiz	20 kuruş
Hayri Osman	Onbaşı	Köyceğiz	20 kuruş
Ali Mehmed	Onbaşı	...	20 kuruş
VI. Onbaşılık			
Ali Ali	Onbaşı	_____	30kuruş
Ömer Ömer	Onbaşı	Pirnaz	20 kuruş
Osman Hasan	Onbaşı	Pirnaz	20 kuruş
Ahmed Ali	Onbaşı	Pirnaz	20 kuruş
Yusuf Mehmed	Onbaşı	Pirnaz	20 kuruş
Ömer Mustafa	Onbaşı	Pirnaz	20 kuruş
VII. Onbaşılık			
Ahmed	Onbaşı	Kirkez	30 kuruş
Halil Halil	Onbaşı	Denizli	20 kuruş
İbrahim Ahmed	Onbaşı	Kirkez	20 kuruş
Süleyman	Onbaşı	Denizli	20 kuruş
VIII. Onbaşılık			
Hüseyin Hüseyin	Onbaşı	Ula	20 kuruş
Hasan İbrahim	Onbaşı	Ula	20 kuruş
Hasan Yusuf	Onbaşı	Ula	20 kuruş
İsmail Ali	Onbaşı	Ula	20 kuruş

İbrahim Ahmed	Onbaşı	Ula	20 kuruş
İsmail Ali	Onbaşı	Ula	20 kuruş
Ahmed Hasan	Onbaşı	...	20 kuruş
Ali Osman	Onbaşı	Düğer	20 kuruş
Mehmed Halil	Onbaşı	...	20 kuruş
Ali Hüseyin	Onbaşı	Honaz	20 kuruş
İbrahim İsmail	Onbaşı	Honaz	20 kuruş

ADI	RÜTBE	KAZA	MAAŞ
Ali Cabit	Binbaşı	—	20 kuruş
Ali Süleyman	Binbaşı	Denizli	20 kuruş
Sabri	Binbaşı	Denizli	20 kuruş

İncelenmiş olan topçu askerlerine ait bu maaş cetveline göre, bölükte en fazla maaşı yüzbaşı askerleri almıştır (180 kuruş). Yüksek maaşlı askerler arasında yüzbaşından sonra mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni askerleri gelmektedir. Bu iki askerinin maaşı ise 120 kuruş, serçavuş 50 kuruş ve çavuş askerlerine ise 40 kuruş maaş verilmiştir. Binbaşı ve onbaşı askerine 20 kuruş maaş verilmiştir. Ancak III., IV., V., VI. ve VII. onbaşılıkların birinci sıradaki askerlerine 30 kuruş maaş verildiğini ifade edebiliriz. Daha önce incelenen belgede 7.5 kuruş maaş verilmesi ile aynı durum söz konusudur. Yalnızca bu iki belgeye göre ifade edebiliriz ki, muhtemelen onbaşı askerlerinin başında bir üst görevli konumunda onbaşı rütbesinde asker olarak vazifelendirilen bu askerler maaş bakımında diğerlerine göre birkaç kuruş daha fazla maaş almaktadır.

Bu bölükte toplamda 52 asker vardır. Topçu bölüğünün 42 kişisi onbaşı, 3 kişisi binbaşı, 2 kişisi mülazım-1 sanî, 2 kişi çavuş ve 1'er kişi ise yüzbaşı, mülazım-1 evvel ile serçavuştan oluşmaktadır. 52 kişiye toplam ödenen maaş ise 1620 kuruştur. Maaşlar konusundan başka tabloda dikkat edilmesi gereken bir başka konu askerlerin hangi kazalardan bölüğe katıldığıdır. Askerlerin çoğunluğunun Menteşe Sancağı'ndan olmasına karşın Denizli Hassı Kazası'ndan da askerlerin mevcut olduğu görülmektedir. Ancak büyük çoğunluk daha önceki belgede olduğu gibi Menteşe Sancağı'ndan oluşmaktadır.

H. 1257/ M. 1841 tarihinde Mentеше Sancağı'ndan Girid'e gönderilen askerlerin rütbe ve üç aylık maaşlarına dair bazı bilgiler verilmektedir. Buna göre Girid Adası'na gönderilen askerlerden bazılarının ait bilgiler şöyledir;²⁴²

Rütbe	İsim	Üç Aylık Maaşı
Alay Tabibi	Süleyman	400.3=1200 kuruş
Emin-i İnkâb (?)	İrfan Efendi	000 kuruş
Alay Kaymakamı	Hamdi Bey	900.3= 2700 kuruş
Miralay	Salih Bey	1200.3= 3600 kuruş
Alay Kâtibi	Halim Efendi	400.30= 1200 kuruş
Sancaktar	Muhsin Ağa	180. 3= 540 kuruş
Eczacı	Nadili (?)	300.3= 900 kuruş
Toplam		10.140 kuruş

Rütbe	İsim	Üç Aylık Maaş
Binbaşı	Mehmed Ağa	250.3= 750 kuruş
Kolcu...	Mehmed Efendi	000 kuruş
Kolvekili	Ali Ağa	50.3= 150 kuruş
Çavuş Kâtibi	Ahmed Efendi	300.3= 900 kuruş
Cerrah	Hacı Samed	50.3= 150 kuruş
Toplam		1.950 kuruş

Yukarıda gösterilen tabloya göre ifade edebiliriz ki, daha önce incelenmiş olan maaş cedvellerinde olduğu gibi bu belgede de askerlerin maaş dağılımları rütbelere göre yapılmaktadır. Bir askeri birim içerisinde en üst rütbelere birini temsil eden miralayın aylık maaşının 1200 kuruş ve miralayın bir alt rütbesi olan alay kaymakamının ise aylık maaşının 900 kuruş olduğu görülmektedir. Sonrasında ise en yüksek maaş çavuş kâtibine verilmiştir. Her taburun başında bulunan binbaşı rütbesindeki redif askerinin maaşı ise 250 kuruş olduğu görülmektedir. Ayrıca daha önce incelenen belgelerden farklı olarak karşımıza çıkan eczacı, tabib gibi sağlık personelinin isimlerine ve maaşlarına yer verilmesi, bize göstermektedir ki her alaya bağlı tabur ve bölüklerden sorumlu askeri hekimler bulundurulmaktadır. Bu duruma göre askerlerin sağlık sorunları ile ilgilenen bir grubun olduğunu ifade edebiliriz.

²⁴² BOA, ML. MSF. d., No: 3207.

I. Bölük			
Rütbe	Kaza	İsim	Üç Aylık Maaş
Yüzbaşı	Muğla	Mehmed Ağa	180.3=540 kuruş
Mülazım-1 Evvel	Milas	Mehemed Ağa	120.3= 360 kuruş
Mülazım-1 Sâni	Muğla	Hasan Ağa	120.3=360 kuruş
Çavuş	Milas	Musa	————
Çavuş	Milas	Hüseyin	40.3=120 kuruş
Bölük Emini	Milas	Mustafa	————
Bölük Emini	Adana	Hasan	20.3=60 kuruş
I. Onbaşılık	Milas	Mehmed Ali	30.3= 90 kuruş
Onbaşı	Milas	İsmail Hasan	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mehmed Halil	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mustafa Hasan	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Ömer Halil	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	İbrahim Hüseyin	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mustafa Hüseyin	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Hüseyin Ali	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mustafa Ali	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mehmed Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mehmed Mehmed	20.3= 60 kuruş
II. Onbaşılık	Muğla	Abdurahman	————
Onbaşı	Muğla	Yusuf Hüseyin	20+20+30= 70 kuruş
Onbaşı	Milas	Mehmed İbrahım	20.3=60 kuruş
Onbaşı	Milas	Ahmed Ali	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mehmed Ali	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Osman İsmail	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mehmed Veli	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Hüseyin Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Ali Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Hasan Yusuf	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mustafa İsmail	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Halil Mustafa	20.3= 60 kuruş
III. Onbaşılık	Milas	Hüseyin Mehmed	30.3= 90 kuruş
Onbaşı	Mesevli	Mehmed Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Mesevli	Ahmed Hasan	20.3= 60 kuruş

Onbaşı	Mesevli	Ali Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Mesevli	İbrahim Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	_____	Mehmed Osman	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	_____	Süleyman Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	_____	Mehmed Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	_____	İsmail Mustafa	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	_____	İsmail Hüseyin	20.3= 60 kuruş
IV. Onbaşılık	Milas	Abdullah Ali	30.3=90 kuruş
Onbaşı	Mesevli	Ali Ali	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Mesevli	İbrahim Ali	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Mesevli	Mustafa Ahmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Mesevli	Süleyman Mustafa	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Mesevli	Mehmed Mustafa	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Mesevli	İsmail Ahmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Mesevli	Abdurahman Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Mesevli	İsmail Halil	20.3= 60 kuruş
V. Onbaşılık	Milas	Mustafa Mustafa	30.3.=90 kuruş
Onbaşı	Milas	Cemil Mehmed	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Ali Mustafa	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Hasan Abdullah	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Ahmed Derviş	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Hüseyin Süleyman	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Hüseyin Derviş	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Mehmed Bekir	20.3= 60 kuruş
Onbaşı	Milas	Hüseyin Mustafa	20.3= 60 kuruş
VI. Onbaşılık	Ödemiş	Osman Ali	_____
VII. Onbaşılık	Muğla	Hüseyin Ali	20+20+30= 70 kuruş
Toplam			4.640 kuruş

H. 1257/ M. 1841 tarihinde Menteşe Sancağı'ndan Girid'e gönderilen dört bölüklü redif taburuna ve bu taburun yalnızca incelenen birinci bölümüne göre şunları ifade etmek mümkündür; Miralay, alay kaymakamı ve binbaşı gibi alay ve taburdan sorumlu üst düzey askerlerin ardından gelen ve her bölümün en üst rütbesinde yer alan yüzbaşılı bölük içerisinde en yüksek maaşlı kimselerdir. Bu kişilerin maaşları 180 kuruştur. Bölüğün

yüzbaşıdan sonra en yetkili ikinci rütbesi ise mülazım-1 evvel, yani bugünkü anlamıyla üstteğmen görevindeki askerdir. Mülazım-1 evvelin hemen bir alt rütbesinde yer alan mülazım-1 sâni ise bugünkü teğmen rütbesine denk gelmekte olup, bu her iki rütbedeki askerlerin maaşları da aynı miktardadır. Her ne kadar hiyerarşik bakımından mülazım-1 evvel önce gelse de hem mülazım-1 evvele hem de mülazım-1 sâni askerlerine 120 kuruş verildiği görülmektedir. Bu rütbelerden daha düşük seviyede olan çavuş askerlerine ise 40 kuruş maaş verilmektedir. Bölük eminlerine ise 20 kuruş verilmiştir. Daha önce incelenmiş olan, 1837 tarihli maaş cedveli ile topçu redif taburunda yer alan askerlere ait maaş bilgilerini gösteren belgede olduğu gibi burda da en düşük maaş onbaşı askerlerine verilmiştir. Ancak verilen maaş miktarlarında bir farklılık söz konusudur. Menteşe Sancağı Redif Taburu'nun maaş cedvelini gösteren belgede onbaşı rütbesindeki askerlerin maaşları 5 kuruş olarak verilmektedir. İkinci belge olarak incelenmiş olan topçu redif askerlerinin maaşlarına bakıldığında ise bu belgede olduğu gibi 30 ve 20 kuruş verildiğini ifade edebiliriz. Genel olarak topçu askerlerinin maaşları 20 kuruş olarak verilmişse de her onbaşılığın birinci sırasında yer alan redif onbaşısı 30 kuruş ve diğerlerinin ise 20 kuruş maaş aldığı görülmektedir. Bu farklılıktan başka her bölüğün mevcudu farklı olmasından dolayı toplamda bölüklere dağıtılan maaş miktarları da farklılık göstermektedir. Genel olarak Milas ve Mesevli kazalarından toplanan askerlerden oluşan birinci bölük askerleri için toplamda 4.640 kuruş maaş tahsis edilmiştir.

İncelenen bir başka maaş cetveli ise H.1281/M.1864 tarihli bir defterdir. Menteşe Sancağı'ndan, başka kaza ve sancaklara vazifelendirilen askerler olmakla birlikte farklı ordulardan ve sancaklardan da Menteşe Sancağı'na görevlendirilen redif birlikleri olduğu görülmektedir. Bu redif askerlerinin almış oldukları maaşlarının belirtildiği deftere göre askerlerin maaş, alay, tabur, bölük ve isimleri şöyledir;²⁴³

Ordu	Alay	Tabur	Bölük	Hayme	Nefer Sayısı	İsim	Maaş
Hassa-y1 Redif	I.	IV.	IV	I.	29	Salih Veli	20 kuruş
Trablus	—	I.	V.	I.	5	Mehmed İsmail	20 kuruş
Hassa-y 1 Redif	—	VI.	XXI- II.	V.	1	İbrahim Ahmed	80 kuruş

²⁴³BOA., ML. MSF. d., No: 17620.

Ordu-yu Arabistan	V.	II.	I.	—	—	Yüzbaşı Mehmed Ağa	342 kuruş
Ordu-yu Hassa	IV.	IV.	III.	—	—	Mülazım-ı Sâni İsa Ağa	180 kuruş
Ordu-yu Hassa	III.	—	I.	VIII.	3	Veli Hasan	100 kuruş
Ordu-yu Hassa	I.	II.	I.	V.	1	Hüseyin İsmail	20 kuruş
Ordu-yu Hassa	IV.	II.	VI.	I.	3	Ahmed Ömer	60 kuruş
Ordu-yu Irak ve Sahra	—	III.	V.	—	—	Mülazım Musa	80 kuruş
Ordu-yu Hassa	IV.	II.	VI.	V.	6	Ali Mehmed	100 kuruş
Topçu Kale-i Bodrum	—	—	—	—	—	Ali Mustafa	80 kuruş
İstihkâm	—	I.	II.	VI.	—	Hasan Süleyman	50 kuruş
Ordu-yu Arabistan	I.	I.	II	V.	2	İbrahim Ali	1110 kuruş
Ordu-yu Rumeli	IV	III.	VI.	V.	—	Osman Veli	50 kuruş
Ordu-yu Hassa	I.	IV.	II.	—	—	Mehmed Ağa'nın Mahdumu Burhan	100 kuruş
Ordu-yu Hassa	I.	IV.	II.	—	—	Ali Rıza	100 kuruş
Ordu-yu Hassa	I.	IV.	II.	—	—	Mehmed Ali	100 kuruş
Ordu-yu Hassa	I.	IV.	II.	—	—	Hasan Hamdi	100 kuruş
Ordu-yu Hassa	I.	IV.	II.	—	—	Fatıma? Kazım?	100 kuruş
Belde-i Trablus	—	—	II.	II.	6	Mehmed Mustafa	25 kuruş

Ordu-yu Irak ve Sahra	II.	II.	II.	—	—	Sarı Hasan Hüseyin	30 kuruş
Belde-i Trablus	—	III.	I.	II.	3	Hasan İbrahim	20 kuruş
Atik Topçu Süvari	—	III.	—	—	—	Bekir Halil	30 kuruş
Ordu-yu Arabistan	III.	II	II	VIII.	5	Mehmed Ali	100 kuruş
Ordu-yu Atik?	—	II.	II.	I.	—	Veli Hasan	30 kuruş
Ordu-yu Hassa	IV	III.	VIII.	—	—	Yüzbaşı Hasan Ağa	360 kuruş

Yukarıda verilen tabloya göre, Menteşe Sancağı'nda vazifede bulunan askerlerin büyük bir çoğunluğu Hassa ve Arabistan ordularındandır. Tabloda isimleri verilmiş olan 26 askerden en fazla maaşı Arabistan Ordusu'ndan İbrahim adlı bir şahıs almıştır. Bu kişi muhtemelen alay kaymakamı, miralay veya binbaşı gibi yüksek rütbeli askerler içerisinde yer almaktadır. Yüzbaşı Hasan Ağa 360 kuruş, Yüzbaşı Mehmed Ağa 342 kuruş, mülazım-ı sâni görevinde bulunan İsa Ağa 180 kuruş, Mülazım Musa 80 kuruş maaş almıştır. Görüldüğü üzere rütbesi yüksek olan askerler daha fazla maaş almıştır. Bu duruma istinaden İbrahim isimli şahsın, yüzbaşı, mülazım-ı sâni, mülazım gibi rütbelere yüksek bir rütbede olduğunu ifade etmek mümkündür. Yine her ne kadar rütbeleri verilmemiş olsa da almış oldukları maaşlara bakarak 20- 50 kuruş arasında maaşları belirtilen askerlerin ise onbaşı gibi düşük rütbelere yer alan askerlerden olduğunu ifade etmek mümkündür. 1864 senesinde Menteşe Livası'nda görevli olan bu redif askerlerine, tabloda verilen bilgilere göre toplamda 3.387 kuruş para ödenmiştir.

İncelenmiş olan dört farklı maaş cetvelinden de anlaşılacağı üzere, genel olarak en düşük maaşları onbaşı askerleri alırken, en yüksek bütçeler ise miralay, alay kaymakamı ya da binbaşı gibi rütbesi yüksek askerlere ayrılmıştır. Maaş defterlerinde birtakım benzerlikler olmasına rağmen askerlere verilen maaşlar birbirinden farklılık göstermektedir. Örneğin, onbaşı rütbesindeki askerlere, H. Zilhicce 1252 / M. Mart-Nisan 1837 tarihli ilk belgede 5 veya 7.5 kuruş verildiği görülürken daha sonraki incelenen 15 Safer 1253/ M. 21 Mayıs 1837 ve H. 1257/M. 1841 tarihli belgede 20 veya 30 kuruş maaş verildiği görülmektedir. H. 15 Safer 1253/M. 21 Mayıs 1837 ve H. 1257/M. 1841 tarihli belgelerde

yüzbaşının 180 kuruş, mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni rütbesindeki bir askerin 120 kuruş, çavuş rütbesindeki askerlerin ise 40 kuruş maaş aldığına şahit olunmaktadır. Ancak H. Zilhicce 1252/M. Mart-Nisan 1837 tarihli belgede ise aynı rütbeye sahip askerlerin maaşlarının farklı olduğu görülmektedir. Bu belgede yüzbaşı 45 kuruş, mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni askeri 30 kuruş ve çavuşa ise 10 kuruş maaş tahsis edilmiştir. Binbaşı rütbesindeki askerlerin ise üç belgede de birbirinden farklı olduğu görülmektedir. H. Zilhicce 1252/ M. Mart-Nisan 1837 tarihli belgede binbaşı 187.5 kuruş maaş alırken H. 15 Safer 1253/ 21 Mayıs 1837 tarihli belgede 20 kuruş maaş almıştır. H. 1257/M. 1841 tarihli belgede ise yüzbaşı askeri 250 kuruş maaş almıştır. Rütbe bakımından yüzbaşı askerinden üstte olan binbaşının ikinci belgede daha az maaş aldığı görülmektedir. Her ne kadar maaşlar genel olarak rütbelere uygun olarak tahsis edilmişse de bazen rütbesi düşük olan askerin kendisinden üst rütbede olan askerden daha fazla maaş aldığına da şahit olunmaktadır. Ayrıca Redif Askeri Teşkilatı'nın kuruluş aşamasında belirtilen maddelere göre, rütbeli askerlerin maaşları tabur içerisindeki harcamalara göre belirlenecektir ibaresinden dolayı farklı taburlarda aynı rütbedeki askerlerin maaşlarının bu nedenle kimi zaman farklılık gösterebileceğine de şahit olunmaktadır.

19. yüzyılda kaybedilen savaşlar, iç isyanlar, ordu içerisinde yaşanan aksaklıklar gibi sebeplerden dolayı Osmanlı İmparatorluğu'nda hem ekonomik hem de askeri sorunlar etkisini arttırmıştır. Bu nedenle ihtiyaç duyuldukça ordu içerisinde ve askerlerin maaş dağılımında zaman zaman yeni düzenlemeler yapılmıştır. İncelenen belgelerde aynı rütbedeki askerlerin farklı miktarlarda maaş almış olması muhtemelen yapılan düzenlemelerden kaynaklıdır. Öyleki, 1800'lü yılların ikinci yarısından sonra mali bunalımlar iyice belirginleşmişti. Sultan Abdülaziz tahta çıktığı yıllarda devlet oldukça zor durumdaydı. Abdülaziz padişah olunca ilk olarak gereksiz memurlukları kaldırmış ve maaşları fazla olan askerlerin ise ödemelerini düşürmüştür. Bu şekilde bir nebze olsun maliyenin yükünü hafifletmeye çalışmıştır. Ayrıca 1866 senesinde emekli ve ümera maaşından da kesmiştir. Mali durumun düzeltilmesi için ve ihtiyaç sahiplerini de mağdur etmeden onlara verilmesi amacıyla 1871 yılında yeni bir düzenleme daha yapılmıştır.²⁴⁴

Sultan Abdülaziz döneminde yapılan harcamalar ile ilgili düzenlemeler Osmanlı İmparatorluğu'nun mali durumunun düzeltilmesinde etkili olamamıştır. 1876 yılında tahta geçen II. Abdülhamid döneminde de mali sıkıntılar devam etmiştir. H.1317/M.1899

²⁴⁴ Uğur Ünal, *a.g.e.*, s. 139.

senesinde Muğla'dan tertip edilmiş redif askerleri maaşlarını ve ramazan ikramiyelerini alamadıkları için şikâyet mektubu göndermişlerdir. Cemaziyelevvel, cemaziyelahir, recep ve şaban aylarının maaşlarını alamayan askerler aynı zamanda ramazan ikramiyesini de alamadıklarını belirtilmektedir.²⁴⁵ Aynı tarihli ve numaralı belgenin ikincisinde ise Menteşe Redif Taburu'nun askerlerine 1899 tarihinde tahsis edilmiş paranın ödenmemesinden dolayı talep edildiğinden bahs olunmaktadır.²⁴⁶ H.1319/M.1901 tarihli bir belgede ise Menteşe Redif Taburu'nunda içinde yer aldığı III. Orduya mensup bütün askerlerin şaban ayı maaşlarının verilmesi bildirilmektedir.²⁴⁷ Ancak bir sene sonra yani H.1320/M.1902 senesinde askerlerin yazmış oldukları bir başka şikâyet mektubundan da anlaşılmaktadır ki maaşları halen ödenmemiştir. III. Orduya mensup askerlerin maaşının ödenmesinin emredilmesi ve fermanla buyrulmasına rağmen belli bir müddetten beri ödenmediğini, zamanın geçtiğini ve devletin gerekeni yapmadığı belirtiliyor. Yaklaşan ramazan-ı şerif ayının hatrına maaşlarının ödenmesini istediklerini yüksek makama bildiren askerler tarafından yazılmış olan tebligattan da açıkça anlaşılmaktadır ki Osmanlı İmparatorluğu'nun artık maliyesi tükenmiştir.²⁴⁸ Verilen örneklerden de anlaşılacağı üzere redif askerlerinin maaşları düzenli olarak verilememeye başlanmıştır. Abdülaziz döneminde yapılan ekonomik düzenlemelerin bir sonuç vermemesi ve II. Abdülhamid döneminde ise daha da

²⁴⁵ “Dört ayı birden muhafaza taburlarının alamadıkları gibi ramazan maaşından dahi mahrum kaldıkları Muğla Redif Taburu zabitanı... Orhan imzasıyla keşide ayrılan telgrafnamede arza beyan edilmesi olduğundan efrad-ı merkumeye bir maaşının i'tâyî irade-i seniyesine zabitasıyla iktizayı celilesinin olbabda.” **BOA.**, Y. EE.KP., No: 10/962, I. Belge.

²⁴⁶ “Mezkûr redif taburlarının son maaşlarını iki defada verilmemesinin muhafazatının icab ve ifâ eylediği cereyan eden muhabereden... ber- mucib irade-i seniye-yi sal-i hâl muhassasatının bakiye-yi matlubeleri bulunduğu halde bir maaşının i'ta ve irsalinin ma'ruzunun Menteşe Mutasarrıflığına emir ve izbarıyla beyan buyrulmasının emrî ferman hazreti veliyyül emrindir. 1215/ Şaban” **BOA.**, Y. EE.KP., No: 10/962, II. Belge.

²⁴⁷ “Üçüncü Ordu-yu Hümayuna mensub kıtanın askerlerinden bazıları alayın... mümasebetiyle verilen maaş umumiyenin beyan olunmuş oldukları ve... dahi mensub olunarak iki maaş it'asının henüz birazının... ümerayı zabitanın... ve şaban maaşlarının verilecek olduğundan ahval... seraskerin... ve işar kılması olduğundan orduyu hümayun... askerinin her bir maaşının it'ası hususunun bir hal ve biran evvel... irade-i seniyyenin cenab-ı celilesinin icab-ı aliyesinden buyrulmuş olduğu olbabının emrî ferman hazreti menlehül emrindir.1217 5 Cemaziyel-evvel” **BOA.**, İ.HUS., No: 94/110.

²⁴⁸ “Üçüncü Ordu-yu hümayunlarının mevâki' saire-yi askeriyede bulunan kıta'at cünud mülükânelerinin dahi bir maaşının i'tası emir ve ferman buyrulmakta ve icab edilenlere tebliğ keyfiyyet edenlerin ordunun mahiye müteceviz bir zaman mürur etmesi bulunduğu halde henüz ahkâm-ı münifesinin infaz edilmemesinden naşiyesinin sabıkada bulunduğu misillü şeref hululü takrib eden ramazan-ı şerif hürmetine bir maaşın i'tasına dair makam-ı sami seraskeriyeye buyrulmuş... işaret arizayı çakeriyeye cevaben bu bab da takribe celil maliyeden iktiza edenlere icrayı tebligat edildiğini izbar ve gerçi defterdarlıklarında buyrulan telakkiyi emir ile kulları istihbar eylediklerinin Selanik Vilayeti celilesine müracaat edilmiş ise de vilayet cevval maliyesinin... maaşının i'tasının katiyen kabul olmayacağı beyan edildiği ve Selanik'ten bulunub sal-i hal ibtidasından berü üç maaş... olan zabitanın düşar oldukları...” **BOA.**, Y.PRK.ASK., No: 187/49.

kötüleşen Osmanlı maliyesi karmaşık bir vaziyet almıştır. Askerler ise bu durumdan hoşnutsuzluğunu sürekli olarak dile getirdikleri mektuplar yazmaya devam etmiştir.

Sonuç olarak, redif askerlerinin maaşları 1834 senesinde teşkilatın kuruluş maddelerinde belirtildiği üzere devlet hazinesinden her aybaşında ya da ay sonunda düzenli olarak maaşları ödenmiştir. Başlangıçta bu kurala dikkat ederek askerlerin rütbelerine göre belirlenen miktarların ödendiğini belgelere göre ifade etmek mümkündür. Ancak devlet hazinesinin günden güne boşalmasıyla ödemeler aksamaya başlamış ve zamanla hiç ödeme yapılamaz vaziyete gelinmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun idarecileri devlet hazinesine kaynak bulamayınca birtakım düzenlemeler yaparak harcamaları kısma yoluna gitmişse de başarılı olunamamış ve istenilen sonuç alınmamıştır. Mentеше Redif Taburu'nda olduğu gibi birçok askerın maaşlarının ödenemediğini ifade edebiliriz.

2.2.2. Tayin-Terfi ve Emeklilik

II. Mahmud ile Osmanlı İmparatorluğu her alanda birçok yeniliğe kapısını aralamıştır. Yeniçeri Ocağı'nın kapatılmasının ardından imparatorluk genelinde hem askeri hem de bürokratik alanda yenilikler yaşanmaya başlamıştır. İmparatorluğun önemli bir sınıfını oluşturan askeri yapı içerisinde köklü değişikliklerin yaşanmaya başladığı bu tarihlerde, 1828-1832 yılları arasında askeriye içerisinde hiyerarşik yapılanmada eski düzen terk edilip, döneme daha uygun şekilde ordular oluşturulmuştur. Böylece tabur, alay, bölük terimleri kullanılmaya başlanmıştır.²⁴⁹ 1832 yılında yapılan düzenlemeler sonucunda Osmanlı Ordusu'nun içerisindeki hiyerarşik sıralama en yüksek rütbeden er'e kadar şu şekildedir; müşir, ferik (tümgenaral), miralay (albay), kaymakam (yarbay), binbaşı (tabur komutanı), alay emini, sağ kolağası, sol kolağası, tabur kâtibi, yüzbaşı, mülazım-ı evvel (üst teğmen), mülazım-ı sâni (teğmen), küçük rütbeli askerler; başçavuş, çavuş, bölük emini, onbaşı ve neferdir.²⁵⁰ Bu düzenlemeden iki sene onra oluşturulan Redif Askeri Teşkilatı da bu hiyerarşik yapılanmaya göre teşkil edilmiştir.

1839 tarihinde ilan edilen Tanzimat Fermanı'ndan kısa bir süre sonra tekrardan ordu içerisinde birtakım düzenlemeler yapılmıştır. 1832 yılındaki kuruluş sürecinden farklı olarak 1843 düzenlemesi ile Redif Askeri Teşkilatı'nda şu rütbelere eklenmiştir; mirliya

²⁴⁹ Uğur Ünal, *a.g.e.*, s. 18.

²⁵⁰ Nuri Kalkan, *Osmanlı Ordusunda Küçük Zabitlik (Astsubaylık) (1880- 1914)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilimdalı, İstanbul, 2019, s. 49.

(tuğgeneral), liva kâtibi, alay kâtibi, tabur imamı ve mülazım-1 sâlis rütbeleri eklenmiştir. Böylece yeni sıralama şu şekilde olmuştur; müşir, ferik, mirлива (tuğgeneral), miralay, kaymakam, binbaşı, alay emini, sağ kolağası, sol kolağası, liva kâtibi, alay kâtibi, tabur kâtibi, tabur imamı, yüzbaşı, mülazım-1 evvel, mülazım-1 sâni, mülazım-1 sâlis, başçavuş, çavuş, bölük emini, onbaşı ve er'dir. Ayrıca "tabur sancaktarları" kaldırılıp her alaya askeri yazışmayı sağlamak için bir alay kâtibi takviye edilmiştir. Piyade sınıfında mülazım-1 sâni, süvaride mülazım-1 evvel ve mülazım-1 sâni vekilleri, topçu sınıfında ise mülazım-1 sâni ve mülazım-1 sâlis rütbeleri getirilmiştir.²⁵¹

Menteşe Redif Taburu, Osmanlı Redif Ordusu'nun hiyerarşik düzenine uygun olarak oluşturulmuştur. Redif ordusunun kuruluşundan itibaren, istenilen sayıda asker tertip edilmiştir. Her ordu alay, tabur ve bölükler şeklinde oluşmaktadır. Alayın başında miralay, alay kaymakamı gibi yüksek rütbeli askerler orduları komuta etmekle görevlidir. Taburların başında ise binbaşı, kolağası, bölük başı gibi askerler vardır. Bölüklerde ise bölüklerden sorumlu yüzbaşı, mülazım-1 evvel, mülazım-1 sâni gibi yüksek rütbeli askerler atanmıştır. Mentеше Redif Taburu'nun ümera ve zabitleri yani yüksek rütbeli komutanlarının atanması, alay, tabur ve bölük teşkili gibi her türlü hiyerarşik düzenin oluşturulmasında redif teşkilatının kuralları dikkate alınarak tayin, terfii ve tekaüdüleri²⁵² gerçekleştirilmiştir.

Redif Askeri Teşkilatı'na alınacak askerlerin tahriri her sancakta farklı zamanlarda ve sürelerde tamamlanmış olmasından dolayı rütbeli askerlerin atamaları da farklılık göstermektedir. H.1252/M.1836 tarihinin son aylarında tahriri tamamlanmış olan ve III. Ordu dairesinde yer alan Mentеше Redif Taburu'na mensub yüksek rütbeli askerlerin tayin işlemleri ile ilgili ulaşabildiğimiz en erken tarihli belgeye göre H.1252/M.1836 tarihinde yazılmıştır. Buna göre, Mentеше Sancağı Mütesellimi Osman Ağa tarafından Aydın Müşirliği'ne bağlı olan bazı sancaklarda tahrirat başlamış ve bitirilmiştir. Mentеше Sancağı'nın askerlerinin tahriri ise Sığla Sancağı ile ard arda yapılacağını ve Mentеше Sancağı'ndan olan askerlerin tayin ve görevlendirilmelerinin ise H.1256/M.1836 Şevval ayının başına kadar bitirileceği bildirilmektedir.²⁵³

Redif taburlarındaki sayım işlemlerinin bitirilmesinden sonra atama ve terfii işlemleri gerçekleştirilmiştir. Redif Askeri Teşkilatı'ndaki atama ve tayinlerde Tanzimat Fermanı'nın

²⁵¹ Uğur Ünal, **a.g.e.**, s. 60-61.

²⁵² Tekaüd kelimesi emekliye ayrılmak anlamına gelir. Bkz.; Ferit Devellioğlu, **a.g.e.**, s. 1241.

²⁵³ **BOA.**, H.H., No: 313/ 18496-C.

hemen sonrasında idari ve mali alanda gerçekleştirilen reformlarında etkili olduğu görülmektedir. 1840-1842 yılları arasında uygulamaya konulan Osmanlı maliyesinde vergilerin merkezden gönderilen muhassıl sıfatlı kişiler tarafından toplanması esasına dayanan ve mali alanda merkezileşme yönünde önemli bir adım olarak görülen muhassıllık sistemi dahilinde Menteşe Redif Taburu'ndan atamaların yapıldığına şahit olunmaktadır. Örneğin, H. 14 Rebiülahir 1256/M. 15 Haziran 1840 tarihinde Menteşe Redif Taburu'nda miralay rütbesinde görevli olan Salih bey'in Milas Muhassıllığı'na ve Kaymakam Sabri Bey'in ise Köyceğiz Muhassıllığına atandığı görülmektedir.²⁵⁴

H.1257/M.1841 tarihli belgeye göre Menteşe Redif Taburu içerisinde gerçekleşen bir başka tayin ise Kaymakam Said Bey'in hastalığı sebebi ile yapılmıştır. Hasta olmasından dolayı bir süreliğine münavebeye ayrılan Said Bey'in yerine açıkta bulunan Hamdi Bey Kaymakamlığa tayin edilmiştir.²⁵⁵ Aynı tarihli bir başka belgede kırk dördüncü alayın birinci Muğla Redif Taburu'nun Binbaşısı Süleyman Ağa'nın görevden alınmasıyla yerine açıkta bulunan Mehmed Ağa tayin edilmiştir. Tabur Kaymakamlığına ise Hamdi Bey görevlendirilmiştir.²⁵⁶

H.1304/M. 1887 yılında ise üçüncü orduya mensub redif tali sınıfından 128. Alayın Kaymakamı Nuri Bey, miralay olarak terfi almıştır.²⁵⁷ İzmir'de çıkarılan Hizmet Gazetesi'ndeki bir habere göre ise H.1309/M.1892 tarihinde Muğla Redif Taburu'nda ikinci dereceden binbaşı olarak görevde bulunan Hurşid Bey bir derece terfi alarak süvari askeri olarak rütbesi yükseltilmiştir.²⁵⁸

²⁵⁴BOA., İ.DH., No: 15/722.

²⁵⁵BOA., C.AS., No: 892/ 38372.

²⁵⁶“...Alayı mezkurun birinci taburu Binbaşısı Süleyman Ağa'nın defî, bu defî'asının askeriyeden ihraç kılınması olduğundan onun yerine dahi diğerlerinin memuriyeti icab olunması olduğunun açıkta bulunan Kaymakam Hamdi Bey'in alayı mezkûr kaymakamlığına ve Binbaşı Mehmed Ağa'nın defî taburu mezkûr binbaşılığına memuriyetleri Dar-ı Şura-yı Askeriye ba seniyye olduğunun terkim olunan bir kıt'a mazbata...” BOA., H.H., No: 1635/57.

²⁵⁷“Üçüncü ordu-yu hümayuna mensub Redif Sınıfı Tâli 128. Milas Alayı'nın Kaymakamı Nuri Bey'in ordu-yu mezkûrun Redif Sınıfı Mukaddem 76. Elbistan Alayına Miralay nasbı ve yedinci orduyu hümayuna mensub 13. Nişancı Taburu Kolağası Rüşdü Efendi'nin ordu-yu mezkurun 52. alayının münhall olan alay eminliğinin nasb ve tayini hususuna arz ve iş'arı seraskeriye üzerine orduyu seniyye-yi hazreti hilafet penahı şeref müteallik buyrularak keyfiyete dair askeriyeye dahi buyurulması ol veçhile ol babda emrû ferman hazreti veliyyül emründür.” BOA., İ.DH., No: 1018/ 80337.

²⁵⁸“Muğla Tali Binbaşısı iken bundan bir buçuk mah mukaddem bâ irade-i seniyye-i cenab-ı tâc-dârî dersââdete celb buyrulmuş olan ezkiyâ -ı (zeki) tîmerayı askeriyeden Hurşid Bey'in bir derece terfiyâyla süvari dairesinde istihdamı hususuna irade-i seniyye-i cenab-ı padişah-ı şeref tealik buyrulmuştur.” “Aydın Vilayeti”, Hizmet, No: 529, 20 Şubat 1892, 21 Recep 1309, s. 1.

Menteşe Sancağı'ndan görülen bir başka terfii ise H. 3 Cemaziyelevvel 1303/ M. 7 Şubat 1886 tarihinde Milas Redif Taburu'ndan olmuştur. Altmış dördüncü Milas Livası Kumandanlığı'nda bulunan Süleyman Cavid Paşa'nın askeriyede iş yapamaz vaziyette bulunmasından dolayı görevinden alınmıştır. Onun yerine ise Cevad Bey'in arızası kabul edilmiş olup Mirliya rütbesine terfisi yapılmıştır.²⁵⁹

H.1314/ M.1897 tarihli bir belgeye göre, III. Orduya bağlı olan redif kırk birinci alayın ikinci Gora (Kosava Vilayetinde bir kaza) Taburu Kolağası Ali Cudi Efendi'nin rütbesi yükseltilecek redif kırk dördüncü alayın ikinci Milas Redif Taburu binbaşılığına terfisi yapılmıştır. Yine aynı belgede redif kırk beşinci alayın ikinci Karaburun (İzmir Sancağı'na bağlı bir kaza) Taburu Kolağası Mahmud'un redif kırk dördüncü alayın dördüncü Tavas Redif Taburu binbaşılığına terfi ettiği bildirilmektedir.²⁶⁰ Kolağası olan İbrahim adında bir başkası da Muğla Redif Taburu'nun binbaşılığına terfi ve tayin edilmiştir.²⁶¹

Redif Askeri Teşkilatı'nda en alt rütbeden üst rütbe askerlerin terfii ve tayin işlemleri kendi alay ve bölüklerinde değerlendirilirdi. Bir üst rütbede kadro boş ise bölük komutanı kadro boşluğunu tabur aracılığı ile bağlı olduğu alaya bildirir ve alay komutanının emri ile terfii süreci başlatılırdı. Öncelikle münhall bir kadrosu bulunan bölükte asgari rütbe bekleme süresini tamamlamış personel varsa bunların isimleri ve nitelikleri bir belgeye kaydedilerek değerlendirilme esnasında dikkate alınırdı. Eğer bölük içerisinde rütbe almayı bekleyen şartları sağlayan asker yok ise tabur içerisinde, taburda yok ise alay çapında, alayda da yok ise çevre alaylar içerisinde terfi bekleyen askerler arasından en uygun olanı münhall kadroya vazifelendirilirdi.²⁶²

²⁵⁹ “Üçüncü ordu-yu hümayuna mensub Redif Sınıf-ı Tali altmış dördüncü Milas Livası Kumandanlığı'ndan olub... Üçüncü firkanın birinci livası kumandanlığından memuru Süleyman Cavid Paşa'nın arızası cihetiyle hareketi askeriyeye gayri muktedir olmasının bir hizmetin istihdam olunması üzere dersaadet-i celilesinin yerine orduyu hümayuna mezkûr piyade yirmi dördüncü alayın Miralayı Cevad Bey'in arızasına mirliya rütbesi terfisinin icrayı memuriyeti hususunun maruzatı seraskeriye üzerine irade-i seniyyeyi hazreti halife penahın...” **BOA.**, İ. DH, NO: 977/ 77190.

²⁶⁰ “Üçüncü ordu-yu hümayuna mensub redif kırk dördüncü alayın dördüncü Tavas Taburu Binbaşılığı'na redif kırk beşinci alayın ikinci Karaburun Taburu Kolağası Mahmud ve ordu-yu hümayun mütekevvin mensub redif kırk dördüncü alayın ikinci Milas Taburu Binbaşılığına redif kırk birinci alayın ikinci Gora Taburu Kolağası Ali Cudi Efendilerin terfian teab ve... tezkireten ma'ruzatın seraskeriye üzerine şeref sudur buyrulan iradeten seniyye-yicenab-ı...”, **BOA.**, İ. AS., No: 20/66.

²⁶¹ “...Kolağası İbrahim Efendi'nin üçüncü orduyu hümayunun Denizli Redif Livası'na mensub Muğla b inbaşılığına tayini arz ve iş'ar ve alay seraskeriye üzerine şeref sudur burulan irade-i seniyyeyicenab-ı halife penah iktizayı aliyesinden olmakda olub emri ferman hazretlerindir.”, **BOA.**, İ. AS., No: 20/61.

²⁶² Nuri Kalkan, **a.g.t.**, s. 51.

Menteşe Redif Taburu'nda tayin ve atama işlemlerinin büyük bir kısmının boş durumda bulunan kadrolara yapıldığı görülmektedir. Örneğin, H.1320/M.1903 tarihinde ise kolağası olan Milas Redif Taburu'ndan Hasan Mahmut Efendi'nin, III. Ordu yetmişinci alayın birinci taburunda münhall olan binbaşılığa terfisi yapılmıştır.²⁶³ Hasan Mahmut Efendi'nin görevlendirilmesinden üç sene sonrasında ise birinci Muğla Redif Taburu Binbaşısı Cemil Efendi'nin tayini de üçüncü ordu içerisinde yer alan Debre-i Bala alayının boş olan kaymakamlığına tayini yapılmıştır.²⁶⁴ Yine H. 1324 senesinin Zilhicce ayına ait bir başka tayin belgesine göre redif kırk dördüncü alayın Tavas Redif Taburu'nda mülazım-ı evvel olarak görev yapan Şevki Efendi'nin İstanbul'a terhisi istenmiştir. Yapılan tahkikatlar sonrasında da iki ay içerisinde İstanbul'a terfisi yapılacağı bildirilmektedir.²⁶⁵ H. 1324/ M.1906 tarihinde Mentese Redif Taburu gibi III. Ordu dairesine bağlı olan Tefenni Redif Taburu'nun Kolağası Ali Efendi münhall olan birinci Muğla Redif Taburu Binbaşısı olarak vazifelendirilmiştir.²⁶⁶ Kolağası, binbaşı ve mülazım-ı evvel askerlerinin terfilerinden başka kumandan terfileri de yapılmaktadır. Redif kumandanı ve müfettişi olarak görev yapan Mustafa Kerimi Efendi'nin kırk dördüncü alayın üçüncü alay kumandanlığına

²⁶³ “Üçüncü ordu-yu hümayuna mensub redif kırk dördüncü alayın üçüncü Milas Taburu Kolağası Hasan Mahmud Efendi'nin orduyu mezkûrada neferin yetmişinci alayın birinci taburu... münhall olan binbaşılığın terfian tayinleri tezkere-i ma'ruzaseraskeriye üzerinden şeref sudur buyrulan irade-i seniyye-yicenab-ı halife penahın icab-ı aliyesinden olması olbabda emirü ferman hazreti veliyyül emrindir.” **BOA.**, İ.AS., No: 43/52.

²⁶⁴ “Üçüncü ordu taburuna mensub redif kırk dördüncü alayın birinci Muğla Taburu Binbaşısı Cemil Efendi'nin yüz otuz üçüncü Debre-i Bala alayının münhall kaymakamlığına terfian tayini tezkere-yi maruza-yı seraskeriye üzerine şeref sudur buyrulan irade-yiseniyye -yicenab-ı halife penahı iktizayı aliyesinden olmak da olbab da emrü ferman...” **BOA.**, İ.AS., No: 57/11.

²⁶⁵ “Üçüncü ordu-yu hümayuna mensub kırk dördüncü alayın dördüncü Tavas Taburu'nun üçüncü Mülazım-ı Evveli Şevki Efendi'nin nişaniyesinin verilmelerinin icrası neticesinin darsaadete terhis olunması tarafımızca istid'a olunması ve mal-ı istid'anın mukarin-i sıhhat olunduğu tahkikatı vakiadan anlaşılmasına binayen muma-ileyhinin nişaniyesinin verilmeleri icra olunması üzere iki mah müddetin darsaadeteterfisi mezkur...” **BOA.**, Y.MTV., No: 293/60.

²⁶⁶ “Üçüncü Ordu-yu hümayuna mensub redif kırk üçüncü alayın dördüncü Tefenni Taburu Kolağası Ali Efendi'nin redif kırk dördüncü alayın birinci Muğla ve mezkûr ordu-yu hümayun mukaddem müşiri yaveri Asım Efendi'nin redif kırk ikinci alayın birinci Selanik Taburlarının açık olan binbaşılıklarına... terfian tayinleri arızası ve iş'ar olan seraskeriye üzerine şeref sudur buyrulan irade-i seniyye-yi cenab-ı halife penah iktizayı aliyesinden olmakda olub emrü ferman...” **BOA.** İ.AS., No: 60/40.

yükseltilmiştir.²⁶⁷ H.1327/M.1909 tarihine gelindiğinde ise Marmaris Redif Taburu'nda Yüzbaşı olan Kazım Efendi'nin naklinin Denizli Livası'na yapıldığı ifade edilmektedir.²⁶⁸

Redif Askeri Teşkilatı'nda öncelikli olarak münhall olan kadroların doldurulmasına dikkat edilmişse de uzun süre bazı askeri birimlerin boş kaldığına ve alay içerisinden veya çevre alaylardan herhangi birinin atanmadığına tanık olunmaktadır. Örneğin, 1889 yılından 1896'ya kadar Milas Redif Taburu'nun dört bölüğünde de mülazım-1 evvel askeri bulunmamaktadır. 1896 yılına gelindiğinde ise yalnızca I. bölükte Mülazım-1 Evvel rütbesinde Hamit Efendi adında bir askerin olduğu görülmektedir. Ancak diğer 3 bölük ise münhall kalmaya devam etmiştir. 1897 yılında ise III. bölük mülazım-1 evvel askeri olarak Mehmed Şemseddin Efendi vazifelendirilmiştir. Böylece 1889 yılından 1897 yılına gelindiğinde halen II. ve IV. bölüklerin mülazım-1 evvel kadrosuna asker gönderilmediği görülmektedir. 1898 yılında ise IV. bölüğe Süleyman Ağa'nın Mülazım-1 Evvel rütbesine getirildiğine şahit olunmaktadır. Ancak 1901 senesine gelindiğinde IV. bölüğün Yüzbaşısı Süleyman Efendi'nin haricinde diğer bölüklerin yüzbaşı askerleri muhtemelen başka bir tabura ya da bölüğe terfii veya tayin edilmiş olacaktır ki bu I. ve III. bölükler yeniden münhall olmuştur. 1902 ve 1903 yıllarında ise Milas Redif Taburu'nun dört bölüğünde vaziyetin değişmediği yalnızca IV. bölüğün yüzbaşı askeri Süleyman Ağa'nın vazifesine devam ettiği görülmektedir. Ancak 1905 yılına gelindiğinde Süleyman Efendi'nin de bölükten muhtemelen terfii veya tayini sebebiyle ayrılmış olduğu görülmektedir. Yerine ise IV. bölük Yüzbaşısı olarak Bekir Efendi vazifelendirilmiştir. Diğer üç bölük ise 1901 yılından 1908 yılına kadar münhall kalmıştır. 1908 yılına gelindiğinde I. bölüğe Saffet Efendi, II. bölükçe Abdullah Efendi ve III. bölüğe ise Mustafa Efendi'nin kaydırıldığına şahit olunmaktadır. IV. bölüğün Yüzbaşısı Bekir Efendi'nin ise bölükten ayrıldığı

²⁶⁷ “Üçüncü ordu-yu hümayun redif firkaları kumandanı ve müfettişliği maiyetine memur erkan-ı harbiye miralay Mustafa Kerimi Bey'in terfian orduyu hümayunu mezkurda kırk dördüncü livanın üçüncü alayın kumandanlığına tayini tezkere-i maruza-yıseraskeriye üzerine şeref sudur burulan irade-i seniyye cenab-ı halife penahın iktizası aliyesinden olmakda olbabda emrü ferman hazretü menlehül emrindir.” BOA., İ.AS., No: 69/29.

²⁶⁸ “1 Haziran 1325 tarihli tezkiresiyle Marmaris Redif Tabur Yüzbaşısı Kazım Efendi Denizli Livası'na nakil hususunun iş'arı üzerine celbinin tahkikinin icrası lüzumu Denizli Livası kaymakamından iş'ar etmeye firka askeriyesi kumandanlığına tebliğ bildirdiğinin...” BOA., BEO., No: 3586/268868.

görülmektedir.²⁶⁹ Görüldüğü üzere Milas Redif Taburu'nun bazı bölükleri uzun süre münhall kalmıştır.

Menteşe Sancağı Redif taburlarına mensub askerlerin terfi ve tayin işlemleri genel olarak ya sancak içerisinde ya da üçüncü ordu dahilindeki taburlarda yapıldığına tanık olunmaktadır. Ancak çok fazla karşılaşılan bir durum olmamasına rağmen ikinci ordu dahilindeki bazı taburlardan da Mentese Redif Taburu'na görevlendirilmelerin yapıldığına tanık olunmaktadır. Örneğin, H.1315 tarihinde münhall olan Meğri Redif Taburu'nun binbaşılığına ikinci ordunun nizamiye on ikinci alayında görevli olan birinci tabur Kolağası Abdi Efendi kaydırılmıştır.²⁷⁰

Redif askerleri, başarıları karşılığında devlet tarafından birtakım ödüller ile mükafatlandırılırdı. Askerlere, bazen yalnızca madalya verildiği görülürken bazen ise madalya ya da nişan ile mükafatlandırılmalarının yanı sıra terfi ile de ödüllendirildikleri görülmektedir. Örneğin, H. 1303/ M. 1885 tarihinde redif sınıfı tâli otuz ikinci fırkanın altmış dördüncü Milas Livası Mirliva Seyhan Cavid Paşa'ya göstermiş olduğu başarılarından dolayı ikinci rütbeden mecidiye nişanı verilmiştir.²⁷¹ H.1307/ 1889'da ise redif mukaddem sınıfından olan sekseninci alayın dördüncü Tavas Redif Taburu binbaşısına ve yüz yirmi sekizinci alayın dördüncü Tavas Taburu'nun dördüncü bölük Yüzbaşısı Bekir Efendi'ye yalnızca mecidiye nişanı verilmiştir.²⁷² H.1310-11/M. 1893 yılında 44. Alay I. Muğla Redif Taburu'nun II. bölüğünün Yüzbaşısı Raşid Efendi, Girid Madalyası almıştır.²⁷³ Yine H.1314/M. 1896 yılında, redif 44. Alaydan olan IV. Tavas Redif Taburu I. bölük Mülazım-ı Sâni Osman Efendi'ye de yalnızca tahlisiye nişanı verilmiştir.²⁷⁴

²⁶⁹ Bkz.; H. 1317/M.1889, H. 1311/M. 1893, H.1312/ M.1894, H.1314/ M. 1896, H.1315/ 1897, H.1316/M. 1898, H. 1319/M. 1901, H.1320/M. 1902, H. 1321/ M. 1903, H.1323/ M. 1905, H. 1326/ M. 1908 tarihli Aydın Vilayeti Salnameleri.

²⁷⁰ "İkinci ordu-yu hümayuna mensub nizamiye on ikinci alayın birinci taburunun Kolağası Abdi Efendi'nin redif otuz birinci alayın Selanik cihetinde bulunan dördüncü Meğri Taburu'nun münhall olan binbaşılığına terfiyan tayini tezkere-i ma'ruza -yı seraskeriye üzerine şeref sudur buyrulan irade-i seniyye-ye cenab-ı halife-yi penah-ı iktiza-yı âliyesinden..." **BOA.**, İ.AS., No: 21/13.

²⁷¹ "Üçüncü orduyu hümayuna mensub redif sınıfı tali otuz ikinci fırkanın almış dördüncü Milas Livası Mirliva saadetli Seyhan Cavid Paşa'ya ikinci rütbeden nişan-ı mecidi i'tası hususunu arz ve iş'ar seraskeriye üzerine irade-yi seniyye hazreti hilafet penahı müte'âlû ve şeref sudur buyrularak keyfiyat-ı bay seraskeriye dahi tebliğ ve izbar kılınması olmağayla olbabda berat emr-ü ferman hazreti veliyyül emrindir." **BOA.**, İ.DH., No: 965/ 76310

²⁷² **BOA.**, İ.DH., No: 1165/ 91063.

²⁷³ H.1311/ 1893 Tarihli Aydın Vilayeti Salnamesi, s. 391.

²⁷⁴ "Tahlisiye nişanı hususunda hüsn-ü hizmet ve gayrete müşahid olduğu taraf olan seraskeriyenin mecraya neferat ve tobhane-yi amire müşiriyet celilelerinden iş'ar olunan üçüncü ordu-yu hümayun redif kırk dördüncü alayının dördüncü Tavas taburunun birinci bölük mülazım-ı sânis Osman Efendi ile mezkûr ordu-yu hümayunun nizamiye yirmi birinci alayının dördüncü taburunun ikinci bölük çavuşlarından Yanyalı malik bin Haydara...birer kıt'a tahlisiye madalyası i'tası hakkında hat veçhile emrî ferman-ı hümayun hazreti veliyyül emrindir." **BOA.**, İ.TAL, No: 100/33.

Görüldüğü üzere Mirliva Seyhan Cavid Paşa, Yüzbaşı Bekir Efendi, Yüzbaşı Raşid Efendi ve Mülazım-ı Sâni Osman Efendi yapmış oldukları hizmetleri ve başarıları karşılığında yalnızca madalya veya nişan verilmiştir. Ancak H.1312/ M. 1894 senesine Marmaris Kaymakamı Hamdi Efendi'nin yapmış olduğu hizmetlerinden ve başarılarından dolayı gümüş madalya ile ödüllendirilirken aynı zamanda da miralay rütbesi ile beraber Aydın Vilayetine tayini yapılmıştır.²⁷⁵

Osmanlı İmparatorluğu'nda tayin ve terfii işlemleri belli bir kurala göre yapılırdı. Herşeyden önce devlet kademelerinde bulunan insanların güvenilir, salih kimseler olmasına önem verilirdi. Bu nedenle görevlendirilen kişilerde bu vasıfların olmasına dikkat edilirdi. İstenilen bu özelliklerin bulunmadığı kimseler ise vazifelenirilmmez veya görevden menedilirdi. Tayin işlemleri yapılırken askerlerin görevli bulunduğu bölgede düzeni ve adaleti sağlayacak kişiler vazifelenirilmmiştir ancak her ne kadar bu kurallara dikkat edilmiş ise de görevi başındaki askerlerin de zamanla görevlerini kötüye kullandığı görülmektedir. Taşraya hem askeri görevlerini yerine getirmek hem de devlet otoritesini tesis etmek amacıyla tayin edilmiş olan bu kimseler bazen esas görevlerini unutup taşrada veya askeriye içerisinde asayiş bozan kimselere dönüştüğü görülmektedir. Örneğin, 7 Aralık 1898 tarihinde Meğri Redif Taburu Kolağası Ahmed Efendi, müşirlik tarafından buyrulan tahriratta bazı askerlerin devletten saklanmasına yardım etmesinin yanı sıra taburda bir başka askerinde parasını çalmıştır. Meğri Redif Taburu'nun Debboy Ağası'nın da akçesinden dört yüz bin lirasını kendi zimmetine geçirmiştir. Ahmed Efendi' den başka Meğri Redif Taburu'nun Kâtibi Arif Efendi ve diğer taburlardan birkaç askerinin de bu işin içinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebeple Ahmed Efendi ve Arif Efendi ile birlikte suçta karışmış diğer askerlerin Divan-ı Harp'de yargılanması için Meğri Kazası'na çağırılmıştır. Meselenin bir anlaşmaya varılarak çözülebilmesi için kumandanlıktan Divan-ı Harp'de yargılanacak suçlu askerlerin ganimetleri ile birlikte gelmeleri istenmiştir.²⁷⁶

²⁷⁵BOA., DH.MKT., No: 347/3.

²⁷⁶“Üçüncü ordu-yu hümayunun müşiriyet celilesinden varid olan tahriratda Meğri Redif Taburu Kolağası Ahmed Efendi'nin efrad-ı mektûmunun sevk edilmemesinden sebebiyet verilmesinden ve Debboy Ağa'nın akçesinden dört yüz lira kadar bir parayı zimmetine kaçırmışından dolayı muhakemesi lazım kılınması işi asâkir-i şahanenin bakâyâda kalıp kalmadığı ve hayme nişin ahaliden asker olub olmadığı ve meblağ-yı mezkurun zahire ihtiyacı bir çok muhaberat-ı mütevakkif emir muhakemenin tabur-u mezkurun avdetine taglim olunması Selanik divan-ı harb mahsusasından ifade olunmasının ve merkezde bırakıldığını ve taburu mezkurun bu kere merkeziyenin avdetine muvâsalat edileceği cihetiyle kolağası muma-ileyhinin ve bunda bir nevi iştiraki anlaşılın tabur-u mezkur Kâtibi Arif Efendi'nin Silifke Alayı Kaymakamı Mehmed Ali Bey'in riyaset-i tahtında Ermenek Taburu Kumandanı Kaymakam Ali Rıza ve Elmalı Taburu Binbaşısı ve Asaf Bey ile ve alay-ı taburu Binbaşısı İsmail Hakkı ve öteki Binbaşı Şevki ve Anamur Taburu Kolağası Ali Rıza ve Antalya Taburu Kolağası

Redif askerlerinin görevlerini suistimal etmelerine verilebilecek bir örnek ise H.1322/M. 1904 senesinde yaşanmıştır. Menteşe Sancağı'nın Marmaris Kazası'nda görevini yerine getiren bir mal müdürüne redif askerleri tarafından çarşı içerisinde darb edilip sokaklarda sürükleyerek askeri daireye getirildikleri ve bu kişilerin cezalandırılmamasından dolayı bu tür olayların her gün tekrar ettiği bildirilmektedir. Bu askerlerin görevlerinden azledilmesi istenmektedir.²⁷⁷

Redif askerlerinin, orduya kayıtları yapılırken belli bir kural gözeterek yapılırdı. Askerin hangi sancağın kazasından tahrir edilip orduya alındığı belirlenir, bunun ardından alay ve taburlarına göre askeri sınıfa kaydedilir ve bu bilgiler açık bir şekilde “tahsil defterine” kaydedilerek seraskerlik makamına gönderilirdi. Oradan da Dâr-ı Şûra'ya gönderilip son olarak onaylanırdı.²⁷⁸ Bundan başka askerlik vazifesinin hangi evresinde olduğu kaç sene görevde bulunduğu ve hangi sınıfa tertib edileceği gibi hususlarda bir düzen olup rast gele yapılmazdı. Redif askerlerinin kayıtları ve yoklamaları seraskerler tarafından yapılıp kaydedilirdi. Ancak bu kişilerin birtakım usulsüzlükler yapıp ve bazı insanların rütbelerini yükseltmek amacı ile üst birliklere rüşvet karşılığında yazdığı görülmektedir. Örneğin, H. 1324/ M.1906 tarihinde Muğla Redif Taburu'nun üçüncü bölüğünden Serçavuş Abdi Bin Osman ve dördüncü bölük Serçavuşu Bekir Sıddık, birinci tertibde olması gereken Mustafa ve Mehmed adında iki kişiyi almış oldukları rüşvet karşılığında ikinci tertibe kaydetmiştir. Bu sebeple de ceza olarak altı ay rütbeleri düşürülmüş olup, Bekir Sıddık

Ahmed Efendilerden mürekkebe bir divan-ı harb teşkilinden icray-ı muhakemeleri ve muma-ileyhlerine verilecek harc-ı râhın hakkında çıkan tarafeyn tazmîn ettikleri mülk üzere hemen Meğri'ye uğramaları hususu konu kumandanlığına iş'arına itafen tebliğ ve izbar olunması ve sorunun iş'ar muvafik maslahat görünmesi olduğundan ol vechile muma-ileyhinin Meğri'ye garimetleri ile Divan-ı Harb'in teşkil ve muhakese-i luzumunun icra ettirilmesine istinaden muhakemet dairesinden tanzim hususunu mazbatanın leffen arz ve takdim kılınması olması ol babda emr-ü irade-i seniyye-i hazreti hilafeti penahının merkezde şeref efendiye sünûh ve sudur buyrulan mantuk âliyesi infaz olunacağı beyanıyla emir ve irade olunmasının hususati beyanıdır. H. 1316 23 Recep/ R. 1314 25 Teşrin-i Sani/ M. 1898 7 Aralık”, BOA., Y.MTV., No: 184/97.

²⁷⁷ “Marmaris mal müdürü firka-yı tahsilatıyla bir malikin tahsilat vazifesini ifa ederken çarşuda redif taburu zabitanları tarafından efrad-ı ihtiyatdan kuvve-yi askeriye ile zarb ve sokaklarda sürüklenerek cebren daire-yi askeriye'ye isâl olub habs ve ihtilattan men' eylediğinden bahisle tahliyesinin icrasına ve bu gibi mu'allâtın mütecasirleri cezalandırılmadığından heman her gün zikr ve tevâlî eylendiğinin bulunduğuna dair malî neferatı celilesinden alınan tezkirenin leffen takdim kılınması efendim.”, BOA., Y.A.HUS., No: 439/22.

²⁷⁸ Rıdvan Ayaydın, **Osmanlı Devleti'nde Askeri Yükümlülükler ve Muafiyetler (1826-1914)**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011, s. 42.

Kurdeş Kazası'na tabur kâtibi olmuştur. Ayrıca aldıkları rüşveti ise nizamiye askerlerine gönderilmesine karar verilmiştir.²⁷⁹

H.1327/M.1909 tarihinde ise görevini kötüye kullanan, Marmaris Redif Taburu Yüzbaşısı olan Kâzım Efendi halkı ve askerleri hükümete karşı kışkırtıcı davranışlarda bulunmasından dolayı hakkında tahkikat başlatılarak Denizli'ye nakledilmiştir. Aynı konu üzerine yazılmış bir başka belgeye yansıyan bilgilere göre ise Kazım Efendi'nin tek başına olmadığı ona refikasının da yardım ettiğini ifade edebiliriz. Bu kişilerin kışkırtmalarına daha fazla fırsat vermeden haklarında tahkikat başlatıldığı İzmir Fırka-i Askeriye Kumandanlığı'na 2 Haziran 1325 tarihli ve 274 numaralı tahrirat ile bildirilmiştir.²⁸⁰

Redif Askeri Teşkilatı'nın işleyişinin değerlendirilmesinde tayin ve terfii işlemlerinin yanı sıra önemli olan bir diğer konu ise askerlerin emeklilik işlemleridir. Emeklilik anlamına gelen “tekaüd” kelimesi, bir işle ilgilenmemek, o işi istememek demektir. Tekaüd; seyfiye, kalemiye ve ilmiye sınıflarındaki yönetici kadronun maaş karşılığında yerine getirmiş oldukları vazifelerini belli bir yaştan sonra veya belli bir gerekçe ile bırakmak zorunda kaldıkları bir dönemdir. Bu kişilerin emekliye ayrıldıklarında hastalık

²⁷⁹ “Üçüncü orduyu hümayuna mensub Muğla Redif Taburu'nun üçüncü bölümü Serçavuş Abdi Bin Osman ile dördüncü bölük serçavuşu Bekir Sıddık'ın tertibi evvel efradından Mustafa ve Mehmed'in yerine rüşvet alarak kayıplarını... tertib... tahvil eyediklerinden dolayı altışar mah... ve rütbelerinin rif'atleriyle me'hûzkâr olan yerlerine... ordu-yu hümayun... ordu-yu hümayun mezkûr müşiriyetcelilesine iş'ar kılınmıştır. Bu kere cevaben gelen tahriratının merkûmenin ibtidarları... memleketlerine terhis edilmesi olduklarından... el-yevm... katibinin ve Bekir Sıddık da Kurdeş Kazası'nda Tabur Kâtibi olduğu... anlaşıldığından bahisle... olduğundan merkûmen hakkında mu'âmelen lüzum-u icra ve tahsil olunacak saklandıkları meblanınba-tahsil nizamiye nefaratına irsal... başlıca hususunun... muhakemet-i irade-yiseniyy eiktida kılınması olmağyla muktezasının ifa ve ibtidarının... hazreti veliyyül emrindir. Rumi 1322/ 29/ Haziran”, **BOA.**, DH.MKT, No: 1104/22.

²⁸⁰ “Marmaris Redif Taburu Yüzbaşlarından Kazım Efendi'nin bazı zabitan ve ahali ile hükümete karşı gayri icra ve memurun hükümete... etmekte olduğu cihetiyle yapılacak tahkikatın selametle ve kanun dairesinde cereyanı ve nüfuzu hükümeti te'min ve muhafaza için muma-ileyhin Denizli Livası'na naklini ... ahali galeyana gelerek tekrar-i nümayiş... ve muma-ileyhin Kazım Efendi'nin sey'at... Kazım Efendi'nin bulunduğunu ...” **BOA.**, BEO., No: 3574/268000.; “Marmaris Redif Taburu Binbaşısı Kazım Efendi ile refikası hakkında tahkikat icrası için mua'yene zamanı olması hasebiyle binbaşı rütbesinde bir zaatın mahaline igra'mı memalikin olmaya... muma-ileyhin Denizli'ye celbiyle hakkında tahkikat icrası lüzumunun Denizli Liva Kumandanlığı'na iş'ar olunduğunu İzmir Fırka-yı Askeriye Kumandanlığı'ndan bildirildiğine ve zabitan askeriyenin bazı mahallelerde bulunan umur hükümet medd-i... yüzünden tehdit eden ve kaymakamın asıl ettiği sual gayri maruzaya meydan kalmadan üzere merciatının icab edenlere tahkikatı memura ifa ettirmesi muktezi bulunduğunu ve teferruatına dair Aydın Vilayeti celilesinden bu kere varid olan 2 Haziran 1325 tarihli ve 274 numaralı tahriratın defî melfufayla beraber takdim kılındı. Tedricatını ve maruzatını sabıkaya nazaran harbiye nezareti aliyesi evamir lazım it'ası... ol babda emrî ferman hazreti veliyyül emrindir.” **BOA.**, DH.MKT., No: 01302/00033.

veya yaşlılık gibi durumlarda muhtaç olmamaları ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere kendilerine maaş bağlanması ile kelime mali bir anlam kazanmıştır.²⁸¹

Tanzimat Dönemi'nin reformlarına ve ruhuna uygun olarak düzenlenen birçok kurumda olduğu gibi askeri sınıfın emeklilik işlemleri de bu dönemde ıslah edilen bir sistem olmuştur. Tanzimat Dönemi'nde askerlerin emeklilik işlemlerinin düzenlenmesi Yeniçeri Ocağı'nın kapatılması ve ardından kurulan Asâkir-i Mansûreyi Muhammediye ordusunun kurulmasından sonra gerçekleştirilmiştir.²⁸²

Ahmed Cevdet Paşa'nın Tarih-i Askerî-i Osmanî adlı eserinde askerlerin emeklilik işlemlerinin anlatıldığı kısma göre, barış zamanlarında askeriye içerisinde hizmet veren ve askerlik yaşını doldurmuş ya da hasta olan askerlerin maaşının yüzde ellisi kadarını alarak emekli olduklarını ifade eder. Ya da savaş esnasında yaralanan bir askerinin görevini ifa edemeyecek vaziyete gelmesi durumunda ise maaşlarının 1/3' ünü veya yarısını alabilir. Bu durumlar dışında askerin hastalığından dolayı emekliliğe sevk edilmesi durumunda aylığının tamamını alma hakkına sahiptir. Bu kişilerin maaşlarını alabilmeleri için ise öncelikle serasker ve Harbiye Nazırlığı'na başvurmaları gereklidir. Sonrasında yapılan muayeneler ile iş göremezliği onaylanır ve asker emekliye ayrılabilir.²⁸³

Askeri emeklilik sandığının kurulmasındaki amaç Osmanlı İmparatorluğu'nu dışarıdan gelebilecek herhangi bir tehlikeye karşı korumakla ve asayiş sağlamaya yükümlü olan askeri sınıfa mensub insanların emekliye ayrıldıklarında hayatlarının geri kalan kısmının refah ve huzur içinde geçirebilmeleri, ailelerini kimseye muhtaç etmemeleri hedeflenmektedir.

H.1282/M.1865 tarihinde Askeri Tekaüd Sandığı'nın kuruluşuna kadar olan zamanda ailelere verilecek emekli maaşları yalnızca emekli olmadan vefat etmiş askerlerin ailelerini

²⁸¹ Mehmet İpşirli, "Tekaüd", **DİA. İslam Ansiklopedisi**, c. 40, İstanbul, 2011, s. 340.

²⁸² Yunus Özger, "Tanzimat Sonrasında Osmanlı Kara Ordusunda Emeklilik İşlemlerine Dair Yapılan Düzenlemeler ve 1881 Tarihli Tekaüd Kanunnamesinin Tahlili", **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, S. 30, 2011, s. 207.

²⁸³ "Barış zamanı askeriye hizmet edenlerden ihtiyarlayan ve hasta olanlar aldıkları maaşın yarısını karşılığında emekli edilirler. Savaşta yaralanıp, iş göremez hale gelenler maaşlarının 1/3' ünü veyahut yarısı ve hasta olduğundan emekliye sevk edilenlere, aylığının tümüyle, savaş esnasında yaralanıp, tedavisi sonrası iş göremez halde olduğu tespit edilirse yarısı ve istihkakı derecesine göre emekli maaşı alırlar. Bu kişilere maaş bağlanabilmesi için ser-asker ve Harbiye Nazırı'nın birlikte takdim edecekleri arzlar, önce hekim başına havale edilir ve yapılan muayene sonrasında iş göremez halde olduğu tasdik edildikten sonra sadrazam divanından onay alınır ve daha sonra emekliye sevki gerçekleşir." Yunus Özger, **a.g.m.**, s. 340-341.

kapsamaktaydı. Emekli olduktan sonra vefat eden aileler ise madur durumda kalıyordu. Bunun gibi sistemsiz bozuklukları düzeltmek için yeniden bir düzenleme yapılmıştır. 2 fasıl ve 18 maddeden oluşan “Ümera ve Zabitân-ı Askeriyye Müttekâidini Eytamına Tahsis Kılınacak Maaşlarına ve Buna Karşılık Tutulacak Mebaliğin İdare-i Mahsusasına Dair Nizamname” ile askeri ümerâ ve zâbit emekliliklerinden vefat edenlerin maaşları yeniden belirlenmiştir.²⁸⁴

Emekli askerlerin maaş defterleri vilayetlere göre tasnif edilmiştir. Emekliye ayrılan askerin hangi ordu, alay, tabur ve bölükten olduğu en ince yarıntısına kadar belirtilmiş olup maaşı alan kişinin ordusu, alayı, taburu, bölüğü ve rütbesi tek tektekâüd belgelerine yazılmıştır. Rumi tarih ile maaşın hangi tarihten itibaren alınmaya başlandığı, kaç kuruş olduğu ve emekliye ayrılan kişi vefat etmiş ise geri de kalanları ile alacakları miktar kaydedilmiştir.²⁸⁵ Örneğin, H.1322/M.1905 tarihinde III. Ordu dairesine mensub redif sınıfından mukaddem seksen beşinci alayın dördüncü Tavas Redif Taburu'nun dördüncü bölüğünün Yüzbaşısı Mustafa Sadık Ağa'nın vefatı üzerine 20 yaşındaki oğluna verilecek olan 45 kuruş maaşı annesi Fatıma Hanım'a tahsis edilmiştir. H. 06 Zilkade 1322/ M. 12 Ocak 1905 tarihli arizada belirtilmiştir.²⁸⁶

Osmanlı arşivinde yer alan bir başka belgeye göre ise Tavas Redif Taburu'ndan mülazım-ı evvel rütbesinde olan Recep Ağa'nın tekaüd maaşının verilmesi hususu aynı şekilde ifade edilmektedir. Recep Ağa'nın mensub olduğu ordu, tabur ve bölük belirtilerek yedi yüz on iki kuruş emeklilik maaşının verilmesi için H. 29 Ramazan 1328/ M. 4 Ekim 1910 tarihli ariza ile belirtilmiştir.²⁸⁷

Menteşe Sancağı'na bağlı redif taburlarından Muğla Redif Taburu'ndan H.1328/M.1910 tarihine geldiğinde üçüncü orduya mensub olan kırk dördüncü alay

²⁸⁴ Uğur Ünal, **a.g.e.**, s. 144.

²⁸⁵ Uğur Ünal, **a.g.e.**, s. 145.

²⁸⁶ “Üçüncü Ordu-yu hümayuna mensub Redif Sınıfı Mukaddem seksen beşinci alayın dördüncü Tavas Taburu'nun dördüncü bölüğü Yüzbaşısı Mustafa Sadık Ağa'nın 20 yaşına vasıl olan mahdumu heyetinin münhall kalan 45 kuruş maaşının Mustafa muma-ileyhinin validesi Fatma'ya tahsisi makam-ı çakerinin 26 Mart 1319 tarihli olan iki numaralı ariza ile... ve keyfiyat 5... tarihli ve elli dokuz numaralı ariza ile tezkire ve iş'ar olunduğu halde henüz emre cevaben neferat penahiyeleri zuhur etmesi ve muma-ileyhinin zarfında bu kerede müracat edilmesi olmakda iktizasının bir an evvel ifa olunması...”**BOA.**, ŞD., No: 647/ 39.

²⁸⁷ “...Redif kırk dördüncü alayın Tavas Taburu'nun on altıncı bölüğü Mülazım-ı Evvel Receb Ağa'nın Kara Karye Kazası mevaliden i'fa etmek üzere şehri yedi yüz on iki guruş maaşları ile icra-yı tekaüdüleri hususunun cedit neferatı celilesinin, 1326/14/Şubat tarihli, 1343 numaralı tekaüdüleri üzerine şitâbân 1326/19/Şubat tarihinin irade-i seniyyesinden cenab-ı padişah-ı şeref müteâili buyrulması âtîfetlü efendim hazretleri.” **BOA.**, BEO., No: 3809/285653.

Kumandanı Binbaşı Fehmi Efendi'nin aylık bin beş yüz kırk altı kuruş emeklilik maaşı bağlanmıştır.²⁸⁸ 1910 tarihinde III. Ordudan emekliliğe ayrılan 7 binbaşı olmuştur. Emekliliğe ayrılmış olan binbaşılardan, Muğla Redif Taburu Binbaşısı İshak Zihni Efendi İbn-i Hurşit Duhulu haziran ayında emekliliğe ayrılmıştır. Yüzbaşı İshak Efendi'nin emeklilik maaşı ise bin dokuz yüz seksen beş kuruş olarak belirlenmiştir.²⁸⁹ 1910 tarihinde Muğla Redif Taburu'nun Kolağası Asım Bey görevinden istifa ederek kendisine tekaüd maaşı bağlanmasını talep etmiştir. Buna nazaran Asım Bey'in sözüne itibar edilip kendisinden rütbesi alınarak, talebi doğrultusunda emeklilik maaşı verilmiştir.²⁹⁰

2.2.3. Kıyafet

İnsanlık tarihi boyunca yeme-içme, barınma gibi temel ihtiyaçlar ile birlikte giyinme de önemli bir yere sahip olmuştur. İnsanların kıyafetleri coğrafyaya, mevsimlere, geleneklere, inanç ve mesleki faktörlere göre farklılık ve çeşitlilik gösterebilmektedir. Öyle ki, kuzeyde yaşayan insanlar kalın ve sıcak tutan kıyafetler tercih ederken, güneyde yaşayan insanlar ise ince ve terletmeyen kıyafetler tercih etmektedir. Ya da meslek gruplarına bakıldığında birçok insanın mesleki konumuna göre farklı kıyafetler giydiğini görmek mümkündür. Örneğin; bir din adamının kıyafeti ile bir polis veya askerın kıyafeti aynı değildir. Her toplumun kendine özgü bir giyim geleneği vardır ve bu gelenekler hayatımızın her alanında olduğu gibi dini, siyasi, ekonomik ve politik faktörlere bağlı olarak zamanla değişebilir. Örneğin, Osmanlı İmparatorluğu'nun reformcu padişahı olan II. Mahmud'un batılılaşma sürecinde askerlerin giyim kuşam geleneğinde de köklü değişiklikler yaptığı görülmektedir.

II. Mahmud'un kıyafet alanında yapmış olduğu reformlar ile 1826 senesinde Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusunda yer alan askerlerin kıyafetleri yeniçeri askerlerinin giymiş oldukları eski usul üniformaların daha batı tarzında ve daha modern bir

²⁸⁸“Üçüncü Ordu-yu hümayuna mensub redif kırk dördüncü Muğla Alayı Kumandan'ı olub icra-yı tekaüdü orduyu mezkûr kumandanlığından iş'ar olunduğu Binbaşı Hasan Fehmi Efendi'nin tevkifatı lüzumu icra... emir olunan arz kılınması ...nazaran bermucib kanun-u şehri (aylık) bin beş yüz kırk altı kuruş maaşı icrayı tekaüdlere istizanının (ruhzat ve mezuniyet talep etmek)... piyade dairesinin tanzim olunan... leffen takdim kılınması.” BOA., İHB., No: 65/16.

²⁸⁹BOA., İHB., No: 18/9.

²⁹⁰“Üçüncü Ordu-yu Hümayun redif kırk dördüncü alayın birinci Muğla Taburu Kolağası Asım Bey'in ittibâ'an (sözüne göre) i'aneten (terk etmek) rütbenin ve aîdat-ı tekâüd ve ...saireyi talep ve iadesinin bulunması üzerine ber mucib istid'â (isteme) kabul istifası hakkının harbiye neferinin celilesinin teng-desti (darlık, fakirlik) melfûfatının arz ve takdim kılınması irade-i seniyye-yi hazreti padişahın veçhile şeref teali buyrulması.” BOA., İHB., No: 4/26.

görünümüne sahip kıyafetler tercih edilmiştir. Sultan II. Mahmud döneminde yapılan düzenleme ile askerlerin kıyafetleri genel olarak tek tip setre(ceket) ve nimten alt kıyafetleri ise üst kısımları geniş ancak paçalara doğru darlaşan pantolona benzeyen bir elifidir. Ayaklarında ise kışları kundura çizme, yazları ise kalavre ayakkabı verilirdi.²⁹¹ Askeri kıyafetlerde özellikle tek tip kıyafet olmasına önem verilmiştir. Askerlerin sınıf ve rütbelere göre farklılık gösteren şubara²⁹² kullanılmasından vazgeçilerek hepsi için tek tip püsküllü ve mavi rengindeki Tunus fesinin kullanılması öngörülmüştür. II. Mahmud'un yaptığı düzenleme ile rütbe sahibi askerlerin setrelerinin düğmeleri çift sıralı ve kılıç kayışları da sırmalı olacaktır. Erler ise uzun ve bir sıra düğmeli setre kullanacaklardır. Ayrıca omuzdan geçirilmiş kayış palaska ve bellerine de kemer bağlayacaklardır.²⁹³

Rütbeli askerlerin, yağmurluk vazifesi gören harmaniye, erlerin ise yağmurluk giymeleri kararlaştırılmıştır. Ayakkabıları ise daha çok ökçeli kundura ve fotindir. Subayların pantolonları sübye denilen bir atkı ile ayakkabılarının altına tesbit edilmiştir. Muhtelif asker sınıfları ise düğme çeşitleri ile ayırt edilecektir.²⁹⁴

Asakir-i Mansure-i Muhammediye Ordusu ve Redif Askeri Teşkilatı'nın kıyafetleri hem modelleri hem de kumaşları bakımından birbirinden farksızdı. Her iki askeri teşkilatta da nimten ve elifi giyiniyordu. Ayrıca bazen bu askerlere yağmurluk da dağıtılırdı. Redif askerlerinin ve Asâkir-i Mansûre askerlerinin kıyafetleri aynı model olsa da askerlere kıyafetlerin dağıtılma şekli birbirinden farklıdır. Mansûre askerlerinin bir arada aynı kışlada toplu halde bulunmaları nedeniyle kıyafetlerinin dağıtımını da devlete külfetli olmamıştır. Ancak redif askerleri için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Redif askerleri bağlı oldukları sancak merkezlerinde bir araya toplanıyordu. Bu durumda devletin askerlere kıyafetlerini bizzat bağlı oldukları sancaklara göndermesi gerekmektedir. Bu ise devlet için oldukça fazla maliyetli olacaktır. Bu sebeple aba adı verilen kaba kumaştan ve şayaktan yapılan rütbesi düşük zabıt ve nefer elbiselerinin askerlerin mahallelerinde diktirilmesi uygun görülmüştür.²⁹⁵ Diktirilen elbiselerin ücretleri ise Redif Hazinesi'nden ödenmektedir.

²⁹¹ Uğur Ünal, **a.g.e.**, s. 120.

²⁹² Şubara kelimesi Slav kökenlidir. Bir asker şapkası olan şubara, Çuhadan yuvarlak tepeli ve dilimli bir serpuşun, baş kisvesinin adıdır. Polenezce isim; tepesi müdevver, dilimli çuha kalpak anlamı taşır. Bkz.; Mehmet Lale "II. Mahmut Dönemi Kıyafet Alanında Yapılan Yenilikler, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta, 2006, s. 59.

²⁹³ Ayten Can Tunalı, **a.g.t.**, s. cıxx.

²⁹⁴ Ayten Can Tunalı, **a.g.t.**, s. cıxx.

²⁹⁵ Mübahat Kütükoğlu, B., **a.g.m.**, s. 283-284.

H.1250/M.1835 senesinde Hacı Ahmed Ağa tarafından imal ettirilen bir tabur redif elbiselerinin maliyeti 6.900 kuruş tutmuştur. Bu para ise Redif Hazinesi'nden ödenmiştir.²⁹⁶

Redif askerlerine dair birçok bilginin kaydedildiği Anadolu Jurnal Defteri'nde redif askerlerinin kıyafetlerinin temini hakkında şöyle bahsetmektedir, Menteşe Sancağı ve Denizli Hassı kazalarında yer alan redif askerleri için derssaadetten gönderilen üniformalar ve silahları H. 1251'in Zilkade ve Zilhicce (M.1836 Şubat ayı sonları, Nisan ayının başlarında) aylarında sancak merkezlerinde bulunan elbiseleri bizzat elden teslim edilmiştir.²⁹⁷

Elbiselerin dikimlerinin nasıl yapılacağı konusunda ise alınan kararlarla redif teşkilatının kurulduğu bölgelere örnek elbise modelleri gönderilecek ve gönderilen elbise modeli dikkate alınarak tabur sayısı kadar elbiseler dikilecektir. Diktirilen elbiseler mahallede görevli olan kadı veya naibin onayı ile masraf pusulası ve bir tabur asker için yapılacak masrafın hesabıyla birlikte merkeze gönderilecekti. Gelen hesaplar, seraskerlikten başlayarak uygundur oluru alınıp ödeme emrini gösteren irade çıktıktan sonra, belirtilen meblağ Redif Hazinesi'nden ödenmektedir.²⁹⁸ Örneğin, H.1253/M. 1838 tarihinde Aydın Eyaleti Müşiri Yakub Paşa, 1680 elbise için Redif Hazinesi'nden 100 bin kuruş verildiğini belirtmiştir.²⁹⁹ Zamanla askerlerin sayısındaki artış ile birlikte elbise maliyetlerinde de bir tutarlılıklar yaşanmaya başlamıştır. Bazı sancaklarda elbise fiyatları yüksek meblağlar tutarken bazılarında ise daha düşük meblağlar söz konusudur. Hâl böyle olunca elbiselerin

²⁹⁶ "...Bir tabur Redif Asâkiri Mansure'nin Bursa Mütesellimi Hacı Ahmed Ağa bendeleri masrafın imal olunan elbisenin masrafatına dair mansûre rediflerinin Saadetlü Efendi bendelerinin bir kuta' neferi manzûr âli buyrulması üzere mersûl-ı sûy-ı vâla-yı müşirleri kılınmış olmağla zikredilen elbisenin masrafatı olan altmış bin dokuz yüz şu kadar gurusunun redif mansure hazinesinden i'tası mevakit irade-i seniye-i hazreti şahanenin buyurduğu elbise tesviyesinin ibtidar olunacağı beyanıyla..." **BOA.**, H.H., No:529/ 26056.

²⁹⁷ "Mezkûr olunan Menteşe Sancağı ve Denizli Sancağı kazalarından müretteb Redif Asakir-i Mansure'nin dersaadetinden vürud edilen elbise ve silahları zilkade ve zilhicce mahiyeleriyle köse-yi liva olanların... verilüb sair kazaların bu zabitanların dahi mahsus olmaları... ba's ve irsal olunmuş olmağla." **BOA.**, KK.d, No: 7520, s. 14.; Mehmet Zahid Yıldırım, **a.g.m.**, s. 334.

²⁹⁸ Mübahat Kütükoğlu, B., **a.g.m.**, s. 284.

²⁹⁹ "Aydın Eyaleti'nden müretteb Redif Asakir-i Mansure alayları zabitan ve nefer için mukaddema i'mal olunan elbiseden mâ-adâ mezkur alayların küçük zabitan ve neferatıyla topçu bölükleri için bu tarafın derdest i'mal ve tanzim olan elbisenin hini ikmalinde takdim olunacak defter mucebince masrafına mahsub olunmak üzere Redif Mansure Hazinesi'nden alel- hesap yüz bin gurusun i'tası hususunu atefetlü Aydın Müşiri kıymetli paşa hazreti tarafından inha olunmuş olduğundan olbabının mansure defterdarı atafetlü efendi hazretlerine takdim olunduğu bir kuta' neferi mansure alayının cenabı şahanesinden buyrulmak üzere irsal-i seviyy atıfetleri kılınması olmakla tahriri mezkûrda gösterildiği üzere bu tarafın bilâ amel i'tası lazım gelen yirmi bin altı yüz seksen yedi kat elbisenin hin-i ikbalinde mahsub olunması şartıyla bermucib olunan yüz bin gurusun alel- hesap akçesinin Redif Mansure Hazinesi'nden i'tası muvafik irade-i seniyesinden cenabı-ı hilafet penahı buyrulduğu iş'arı ..." **BOA.**, H.H., No: 328/ 19021.

mahallerde dikilmesi uygulamasından vazgeçilmiş olup bunun yerine İmparatorluğun belli bölgelerinde elbise imal edilmesi kararı alınmıştır. Buna göre Balıkesir, Konya ve Kütahya’da bu iş için fabrikalar kurulması kararlaştırılmıştır.³⁰⁰ Ancak bu sistem redif askerlerinin kıyafetlerinin maliyetinin artmasına neden olmuştur, bu sebeple sancak mütesellimleri bazı önlemler alarak daha kaliteli ve az maliyetli nefer takımlarını belli bölgelerden getirmeye çalışmıştır. Örneğin, H.1253/M.1837 tarihinde Menteşe Sancağı Mütesellimi Osman Ağa redif askerlerinin kıyafet maliyetini düşürmek için 1350 takım elbiseyi Filibe’de diktirmiştir. Böylece, 350 takım elbise, 1425 aded fes ve 23 takım zabitan elbisesi, tertibat ve muzıka takımları elbise anbarından verilmiş olup, 1350 elbise Filibe’den sipariş edilmiştir. Filibe’ye imal ettirilen elbiselerin maliyeti ise şöyledir, elbiselerin yalnızca bir takımı 47 kuruş 30 paraya dikilmiştir. Toplamda ise 1350 takım elbise ise 64462.5 kuruşa imal ettirilmiştir.³⁰¹

³⁰⁰Mübahat Kütükoğlu, C., a.g.e., s. 284,292.

³⁰¹ “Aydın ilinin müşiri şabu atafetlü Yakub Paşa hazretleri tarafından akdemce ordu olub ferman-ı aliyeleri suduruyla savb çakerleri cevad buyrulan bir kıta kaymakamlığının Menteşe Sancağı’ndan müretteb ve muntazam bir tabur Redif-i Asâkir-i Mansure’ye mir âhûr şahaneleri... liva-yı mezbur Mütesellim’i Osman Ağa-yı bendeleri ma’grifetiyle Filibe’ye imal etirileceğinin celb ve i’ta olunmuş olan üç yüz elli takım elbisenin masrafına mübeyyen bir kıt’a defteri takdim kılınmış ve icab eden bahs ağa-yı muma- ileyh bendeleri tarafından verilmiş olduğuna bahisle icra-yı iktizası inhâ olduğundan... asâkir-i merkumenin mevcudu numaralarından ve kıyafet anbar ve masrafat ruznamçesi ve defterlerinin ihraç ve baş muhasebed nasb ve iktizası masarafın nazırının nizam... akdâ bendelerinin isti’lâm olunarak ledâ... liva-yı mezburdan müretteb bir tabur asker redifi için masrafın elbise anbarından bin dört yüz yirmi beş aded fes ve yirmi üç takım zabitan elbisesiyle derkenardan muharrer ol mikdar tertibat ve muzıkâ takımları i’ta ve isrâ kılınmış ve ber-minvâl-i muharrer ağa-yı muma-ileyh bendeleri ma’grifetiyle bilâ- imal neferan-ı merkumeye i’ta ve iksa olunmuş olan... bin üçyüz elli takım neferan elbisesinin hasb olduğuna üzere bir takım kırk yedi bu kadar kuruş otuz pareden icab eden bahisle cem’an altmış dört bin dört yüz altmış iki kuruşa baliğ olduğu der-kenardan nümâyân olmuş ve mebalîğ mezburun bu tarafıyata nazaran biraz ziyadesi görünmüş ise de diyar-ı mezkura masraf-ı nakliye vesairedetin neş’et etmiş olmak... ve tabur-u mezkûrun henüz jurnalleri vürûd etmediği der-kenarlara muharrer elbiseye elbiseyi merkumenin ağa-yı muma-ileyh ma’grifetiyle tamamen nefaran-ı mezkûraya i’ta ve iksa kılınmış idüğü müşarün-ileyhinin tahrirasının merkûmesinde beyan ve iş’ar olunmuş olduğuna binâen meblağ-yı masraf merkumenin inha ve iltimas olduğuna ve sabikaları veçhile Redif Hazinesi’nden i’tası muvafık irade-i seniyesinin buyrulduğu halin sureti ve keyfiyen ma’ğlum olmak için Anadolu redif-i yoklamasını ve redif zimmeti defterlerine alem-i vezirlerinin i’tası ile tesviyesine mübaderet kılınacağı ma’ğlum olduğuna buyrularak emrû ferman hazreti veliyyül emrindir.”;

“Mukameme zabitanı 1426 neferden ibaret olmak üzere her bir alaydan ve elviyeden müretteb Redif Mansure Taburu’nun neferatının icab eden elbiselerinin vilayet ve mütesellimin tarafından tanzim olunarak i’ta olunan irade-i şahane iktizasından bulunmuş... Menteşe Sancağı Taburu’nun neferatının şimdiye kadar iksa ve i’tası lazım gelen elbisenin henüz nimteran ve elbise olunamamış olarak güzeran Aydın şehri Recep El ferdi... liva-yı mezbur Mütesellimi Saadetlü Osman Ağa tarafından Filibe canibine sipariş olunarak bin otuzar guruşun fiyatıyla ez-gayrı zabitanın bin üç yüz elli aded neferan... ve bere on bin guruş otuzar para fiyatıyla mikdar-ı mezkur teslimatının celb olunarak tabur-u mezkur neferatına ağa-yı muma-ileyh bendelerinin ma’grifetiyle elbise ve iksa kılınmış ve caib(?)’i mezkur üzere elifi ve nimteni yerli olan bermucib deftere mevzu altmış dört bin dört yüz altmış iki buçuk guruş ağa-yı muma-ileyh bendeleri tarafından verilmiş olduğundan meblağ-yı

Redif askerlerinin üniformasının önemli bir parçası ise festir. Asakir-i Mansure Ordusu'nun kullandığı şubara, güneş ve yağmura karşı fazla daha dayanıklı değildir. Bundan dolayı redif askerleri için fes kullanılması daha uygun görülmüştür. Bunun üzerine Tunus'tan 50.000 aded fes sipariş edilmiş ve imparatorluğun İstanbul, Edirne gibi bazı bölgelerinde ise fes dikimhaneleri açılarak yerli üretime geçilmesi sağlanmıştır.³⁰² II. Mahmud'un 1833 tarihinde kurmuş olduğu Feshane-i Amire'de fes dikimine başlanmasıyla hem halkın hem de askerlerin fes ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır.³⁰³

Askerler için dikilen bu feslerin maliyeti ise kıyafetlerde olduğu gibi redif hazinesinden ödenmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun hem Anadolu hem de Rumeli topraklarında bulunan redif askerlerinin tahriri tamamlanmış olanlar için H.1250 senesinin Rebiülevvel ayının 28'inden (M. 4 Ağustos 1834), H.1251 senesinin Şaban ayının 20. gününe (M.11 Aralık 1835) kadar elbise anbarından imal ettirilen fesler dağıtılmıştır. Ancak dağıtılan fesler yeterli gelmeyip tekrardan fese ihtiyaç duyulmasından dolayı bir bölük asker için 2918 aded fes talep edilmiştir. Ayrıca fes ile birlikte 6514 aded elbise de bazı mahallelere dağıtılmıştır.³⁰⁴ Bu tarihlerde Menteşe Sancağı'na ise 1425 aded fes gönderilmiştir. Zabıtana 23 fes, baş çavuş, çavuş ve eminlere 36 fes, onbaşına 53 ve neferana ise 1313 fes olmak üzere toplamda 1425 aded fes Menteşe Sancağı'nın redif birlikleri için

mezbure mansureyi hazine celilesi tarafının ağa-yı muma-ileyh bendeleri tarafından te'diye ve i'ta edilmesi beyanının emr-i irade-i hazreti menlehül emrindir. " BOA., C.AS, No: 485/20266, I. ve II. Belge.

³⁰² Mehmet Lale, **a.g.t.**, s. 41-42.

³⁰³ Uğur Ünal, **a.g.e.**, s. 101.

³⁰⁴ "...Kerameten cenab-ı celilesinin Anadolu ve Rumeli'nin vâki eyalet ve elviye ve kazalardan bâ irade-i seneye müretteb olan Redif Asâkir-i Muntazama'nın müfti mülikâneye iksası iktiza eden fesin bu sene i'tası ber mukteza irade-i seneye karar-gir olan nizamiyenin olduğuna binâen mahallerinin ba-tahrir-i karye ikmal olmuş olan Redif Asâkir-i Mansure'nin cihet-i şahane taburlarının zabitan ve neferatının mukaddema iki yüz elli senesi Rebiüllevvelinin yirmi sekizinci gününden elli bir Şaban-il muazzamının yirminci gününe değin masarafın elbise anbarından i'ta olunan fesin iktiza eden hisab-ı cümel makdemce(?) takdim olunarak derdest-i reviyet bulunmuş ve asakir-i mezkûradan tekrar feslerinin i'tası vuku' kılınmış vaktinde(?) İki mucib mah kumaş olan Redif-i Mansure Taburu'nun zabitan ve neferatı için bâb-ı hüccet seraskerinin vürud eden merbutan takdim kılınan bir kıt'a nefer mübeyyine ihale olunan fesin iki bin dokuz yüz on sekiz aded fesin talep olduğu olarak masrafatın elbise anbarının Asâkir-i Redif'e için el-yevm mevcut olan... fes dahi altı bin beş yüz on dört aded elbiseyi biraz... bazı mahallelere taburlarına tevzi' ve i'ta olmuş olduklarını gayri mevcut ve kûsur... aded fesin sürat-ı tedarikine ihtiyaç mest etmiş olmağyla olmikdar fesin icabına bahisle ba-neferan çakeri başkaca Redif-i Mansure-yi hazine-yi seniyyeye... olmak üzere bu tarafın ticaretinin... i'tası veyahut Asâkir-i Hassa Mansure-yi hazine-yi şahaneye muktezi olan fese hâlel gelmemenin... mümkün olduğu halin emr-i lutf iktiza (?) bendelerinin ma'ğrifetiyle i'mal olunan fesin verilmesi hususlarının her türlü emr-i irade-yi seniyyenin müteallik buyrulduğu irsaline göre iktizasının icrası menûd irade-yi seniyyenin icabı ma'lum husus buyurulduğunun emr-i ferman hazreti menlehül emrindir." BOA., C.AS., No: 357/14773, Belge II.,

tahsis edilmiştir.³⁰⁵ Ayrıca aynı senenin H. 13 Şaban /M. 4 Aralık tarihinde Mentеше Redif Taburu'na 1280 festen 780 aded daha fes dağıtılmıştır.³⁰⁶

Osmanlı İmparatorluğu'nda askerlerin kıyafetleri her zaman önemli bir konu olmuştur. II. Mahmud'dan sonra İmparatorluğun başına geçen padişahlarda zaman zaman hem redif askerlerinin hem de diğer askeri sınıfların kıyafetlerinde birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Ancak her ne kadar kıyafetlerin şekilleri ya da kullanılan kumaşlar değişiklik gösterse de kıyafetlerin askerlere ulaştırılması bakımından vaziyet değişmemiştir. Askerlerin ihtiyaç duydukları kıyafet ve diğer askeri araç-gereçleri Redif Hazinesi'nden karşılanmaya devam etmiştir.

³⁰⁵ BOA., C.AS., No: 357/14773, I. Belge.

³⁰⁶ BOA., C.AS., No: 323/ 13384, II. belge.

III. BÖLÜM

MENTEŞE REDİF TABURU'NUN ASKERİ FAALİYETLERİ

H. 1 Rebiülevvel 1250/ M. 8 Temmuz 1834 tarihinde Redif Kanunnamesi'nin çıkarılması ile sancaklarda redif birlikleri oluşturulmaya başlanmıştır. Menteşe Sancağı Redif Teşkilatı, kanunmamenin kabul edilmesinin ardından oluşturulan ilk redif birliklerinden biri olmuş ve kuruluşunu 1836 tarihinde tamamlamıştır. 2 Eylül 1836 tarihinde Meclis-i Şûra'nın almış olduğu yeni bir karar ile redif sancaklarında yeni bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre redif teşkilatının kurulmuş olduğu tüm sancaklar uygun bir şekilde belirli merkezlere bağlanmıştır. Eyalet yönetiminde yapılan bu değişiklik ile beraber, Redif-i Mansûre Konya Müşirliği, Redif-i Mansûre Edirne Müşirliği gibi müşirlikler oluşturulmuştur.³⁰⁷ Müşirliklerin başına valiler atanmıştır. Menteşe Sancağı ise Aydın Müşirliği'ne bağlanmış olup, müşirliğin başına ise Kara Osmanoğlu Yakup Paşa getirilmiştir.

19. yüzyıla gelindiğinde Menteşe Sancağı Redif Taburları Muğla, Marmaris, Milas ve Meğri kazalarından oluşturulmuştur. Ayrıca Tavas Kazası'nın da Menteşe Sancağı Redif Taburu'na asker sağladığı görülmektedir. Ancak 1884 yılında Tavas Kazası'nın Denizli Sancağı'na bağlanmasıyla birlikte bu tarihten itibaren Tavas Redif Taburu'nun da oluşturulduğu görülmektedir. Buna göre kazaların alay ve tabur numaraları ise şöyledir; 44. Alay I. Muğla Redif Taburu, 44. Alay II. Milas Redif Taburu, 31. Alay Meğri Redif Taburu, 44. Alay 4. Marmaris Redif ve 44. Alay 4. Tavas Redif Taburu.

Redif askerleri sefere ya da bölgenin muhafazası için vazifelendirildiğinde, başlarında da ordu komutanları yer alırdı. 19. yüzyılın son çeyreği ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde III. Ordu komutanı olarak vazifelendirilmiş askerlerden bazılarının isimleri ve görev tarihleri şöyledir³⁰⁸;

³⁰⁷Musa Çadırcı, "Osmanlı Ordusunda Yeni Düzenlemeler (1792-1869)", **a.g.e.**, s. 103.

³⁰⁸ Sinan Kunalp, **a.g.e.**, s. 16.

Ordu Komutanının İsmi	Vazife Tarihi	Ordu Komutanının İsmi	Vazife Tarihi
Ahmed Eyyüb Paşa	Ağustos 1880	Hayri Paşa	Mayıs 1897
Şükrü Paşa	Ekim 1884	Mehmed Esad Paşa	Haziran 1907
Mehmed Fazlı Paşa	Temmuz 1886	İbrahim Ethem Paşa	Haziran 1908
Hüseyin Fevzi Paşa	Ağustos 1893	Mahmud Şevket Paşa	Ağustos 1908
Kâzım Paşa	Ekim 1896	Mehmed Hâdi Paşa	Mayıs 1909

III. Ordu dairesine bağlı Mentеше Redif Teşkilatı'nda vazifelendirilmiş olan yukarıda isimleri verilen ordu komutanlarıyla birlikte, redif askerleri genel olarak Ege Adaları, Bulgaristan, Yunansitan ve Makedonya toprakları ile Yemen bölgesinde aktif olarak görev almıştır. Mentеше Sancağı Redif Taburu'nun, askeri faaliyetlerine dair belgelerin büyük bir çoğunluğu 19. yüzyılın ikinci yarısına denk gelmektedir. Redif taburları, İmparatorluğun muhafazası ve asayişin sağlanması için her türlü vazifede görevlendirilmiştir. Kimi zaman ülke içerisinde çıkan isyanı bastırmak ve asileri yakalamak için kimi zaman ise Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarının muhafazası için diğer askeri birlikler ile beraber savaş bölgesine sevk edilmiştir. Bazen ise Mentеше Sancağı'nın redif askerleri, Muğla, İzmir gibi kendi kazalarının ya da çevre kazaların sahil ve limanlarını, gelebilecek tehdit ve saldırılara karşı korumak için bu bölgelere de sevk edilmiştir.

3.1. 1885 Doğu Rumeli- Bulgar İsyanı

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, Osmanlı İmparatorluğu'nun mağlubiyetiyle sonuçlanmıştır. Savaş sonunda imzalanan Ayastefanos Antlaşması'nın maddeleri Osmanlı hükümetinin aleyhine belirlenmişken Rusya'nın ise daha da güçlenmesinin ve Balkanlardaki nüfuzunun artmasının zeminini hazırlamıştır. Ayastefonas Antlaşması ile Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı, özerk ve sınırları çok geniş bir Bulgaristan Prenslığı kurulmuştur. Antlaşmaya göre, prensliğin sınırları kuzeyde Tuna Nehri'ne, doğuda Karadenize, güneyde Ege denizine ve batıda Arnavutluk'a dayanmaktaydı.³⁰⁹ Yani Doğu

³⁰⁹Oral Sander, "Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918'e", İmge Yayınları, Ankara, 2012, s 578.

Rumeli; Batı Trakya, Makedonya ve Bulgaristan sınırlarını kapsamaktadır.³¹⁰ Ancak böyle bir antlaşma ne Osmanlı'nın ne de Avrupa Devletleri'nin de çıkarlarına uymayacağından kabul edilmedi. Böylece İngiltere ve Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun da kaygılarını silecek olan Berlin Antlaşması imzalanmıştır. Ayastefonas Antlaşması ile kurulması planlanan büyük Bulgar Prensiği, 3 parçaya ayrılmıştır. Bunlardan birincisi olan, Özerk Bulgaristan'ın sınırları Tuna'dan Balkan Dağlarına uzanacak, Osmanlı egemenliğinde kalacaktı. İkinci olarak Balkanların güneyinde kalan bölge Doğu Rumeli Vilayeti olarak padişahın yönetimine bırakılmıştır. Son olarak Niş ile Yunanistan arasındaki Makedonya bölgesi reform yapmak şartıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun idaresine bırakılmıştır.³¹¹ Berlin Antlaşması ile Bulgaristan'ın sınırları daraltılmıştır. Doğu Rumeli, Batı Trakya ve Rumeli'nin Bulgaristan'ın elinden geri alınmış olması İngiltere ve Avusturya'yı memnun etmişse de Bulgar milliyetçileri Berlin Antlaşması'ndan memnun kalmamıştır.³¹² Makedonya ve Doğu Rumeli Vilayeti'nin ayrılmasına büyük tepki gösteren Bulgarlar, bu topraklara yeniden sahip olabilmek için Berlin Antlaşması'ndan sonra çetecilik ve komite faaliyetlerini yoğunlaştırmıştır. Ancak coğrafi konumundan dolayı Doğu Rumeli Vilayeti'nin Bulgaristan ile Makedonya arasından bulunmasından dolayı Bulgarların öncelikli olarak Doğu Rumeli Vilayeti'ne yönelmesine neden olmuştur.³¹³

1885 yılına kadar Bulgar milliyetçileri Rusya'nın da desteğini alarak bölgede isyan hazırlıklarına başlamıştır. Bu dönemde Doğu Rumeli Eyaleti'nin valisi olan Gavril Paşa Müslüman köylerinde yaşayan insanları sınırdan Trakya'ya doğru sürdü ve Bulgar milliyetçilerini ise kilit noktalara getirerek isyan hazırlıklarının zemini hazırlamıştır. Böylece 1885 tarihinde Doğu Rumeli'nin Bulgaristan'a bağlanmasını sağlamak için bölgede karışıklıklar çıkartarak halkı galeyana getirmiştir. 14 Eylül 1885'te başkent Filibe yakınlarında Bulgaristan ile birleşme taraftarları isyan başlatmışlardır.³¹⁴

Bu durum Osmanlı İmparatorluğu'nun bölgeye asker sevk etmesine neden olmuştur. Balkanlar'a gönderilen askeri birlikler arasında redif askerleri de mevcuttu. Doğu Rumeli'ye sevk edilen redif askerleri içinde Aydın Eyaleti'nden redif taburları da vardır. III. Ordu

³¹⁰ Fahir Armaoğlu, **19.Yüzyıl Siyasi Tarihi (1789-1914)**, TTK Yayınları, Ankara, 1997, s. 522.

³¹¹ Namık Sinan Turan, **İmparatorluk ve Diplomasi Osmanlı Diplomasisinin İzinde**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2015, s. 427, 428.

³¹² Fahir Armaoğlu, **a.g.e.**, s. 526.

³¹³ Mahir Aydın, A., Arşiv Belgeleriyle Makedonya'da Bulgar Çete Faaliyetleri, **Osmanlı Araştırmaları Dergisi**, S.9, İstanbul, 1989, s. 209.

³¹⁴ Stanford J.-Ezel Kural Shaw, **“Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye Reform, Devrim ve Cumhuriyet: Modern Türkiye'nin Doğuşu 1808-1975”**, c. II, E Yayınları, İstanbul, 2010, s. 44.

daresinde yer alan Muğla, İzmir, Manisa ve Aydın gibi bölgelerden asker toplanmıştır. İsyanın başlamasından kısa bir süre sonra bölgeye sevk edilmek üzere H. 11 Zilhicce 1302/M.21 Eylül 1885 tarihinde I., II. ve III. ordulardan redif ve süvari askerlerinin merkezlere yakın olan bölgelerde bir araya getirilmiştir. III. Ordu 86. Alay Milas Mukaddem Redif Taburu'nun da için de yer aldığı toplam 36 mukaddem ve tali taburları Doğu Rumeli sınırında çıkan isyanın bastırılması için gerekli yerlere sevk edilmeye hazırlanmıştır.³¹⁵H.26 Zilhicce 1302/M. 6 Ekim 1885 tarihinde Milas Tali Redif Taburu'ndan 770 asker ve 24 mekare hayvanı yola çıkmıştır.³¹⁶ H. 3 Muharrem/M. 12 Ekim tarihinde ise Muğla Redif Taburu'nun Mukkadem Sınıfı askerlerinden 502 nefer ve 24 mekare hayvanı daha bölgeye gönderilmek üzere İzmir'e sevk edilmiştir.³¹⁷ Bir hafta içerisinde Menteşe Sancağı'ndan 1272 asker ve 48 hayvan Bulgar isyanının bastırılması için bölgeye gönderilmiştir. Aynı tarihte Milas ve Denizli mukaddem redif taburlarından gemi ile Selanik'e asker sevk edilmiştir. Daha önce gönderilmiş olan 13 redif taburundan 12 redif taburunun gidecekleri bölgeye ulaşmıştır. Muhtemelen H.5 Muharrem/M.14 Ekim tarihinden önce bölgeye sevk edilmiş olan Denizli ve Tavas³¹⁸ ikinci sınıf redif taburlarının ise merkezlerine geri döndüğü bildirilmektedir.³¹⁹ Edirne yakınlarındaki bazı taburlar H. 7 Muharrem /M. 16 Ekim 1885 tarihinden birkaç gün önce savaş mevkesine ulaşmıştır. Ancak İzmir'den yola çıkan Milas, Denizli ve Tavas redif taburları ise R. 3 Teşrinievvel'de Selanik'e ulaşmıştır.³²⁰ H.11 Muharrem 1303/M. 20 Ekim 1885 tarihinde Muğla Tali Taburu'ndan 11 Muharrem'de 748 Mukaddem Redif askeri Rumeli'ye sevk edilmek için İzmir'e gönderilmiştir.³²¹ 1 gün sonrasında ise yine Muğla Tali Redif Taburu'ndan 752 redif askeri Nusret Vapuru ile

³¹⁵BOA., Y.PRK.ASK, No: 28/22.

³¹⁶“Milas Taburu'nun Tali ma'a zabitan askeri 770 mevcudu ve 24 mekare sakkâ hayvanıyla bulunduğu cihetle şehir-i İzmir'e vürud ettikleri beyan-ı maruza.” BOA, DH. ŞFR, No: 126/82.

³¹⁷“Muğla Sınıf-ı Mukaddem taburu 502 nefer mevcudu 24 mekare hayvanı olduğunu hasıl bugün İzmir'e vürud etmiştir.” BOA., DH. ŞFR., No: 126/82.

³¹⁸1884 tarihinde yapılan bir düzenleme ile Tavas Kazası, Denizli Sancağı'na bağlanmıştır. Bkz.: H.1301/M.1884 Tarihli Aydın Vilayet Salnamesi, s. 204.; Tahir Sezen, **Osmanlı Yer Adları**, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, No:26, Ankara,2017, s. 742.

³¹⁹“Milas ve Denizli sınıf-ı mukaddem taburlarının defî neferatın mevcudu Milas malumasıyla olub kumpanyasına mensub... vapura irkab Selanik'e hareket etmişlerdir. Verilen Redif-i Sınıf-ı Mukaddem efradının... terkiben 13 taburdan 12 taburu... mevaki malumuna sevk... İzmirin Denizli ve Tavas taburları kumandanlığına Redif-i Sani taburlarının da gemileriyle tabur merkezlerine celb ve cemi...” BOA., DH. ŞFR, No: 127/6.

³²⁰“Edirne ciheti harbiyesinde bulunan taburlardan bazılarının Selanik'e vardığını ve İzmirden vapura irkab edilmesi olan Milas ve Denizli ve Tavas taburlarının teşrinievvelin üçünde Selanik'e vasıl olmasının... mahallerinden... telgrafnamelerden anlaşılmakta olduğu arz ve beyan edilmiştir.” BOA. Y.PRK.ASK, No: 29/38.

³²¹“Muğla Tali Taburu'nun 748 ve Karasu Tali Taburu'nun da 818 nefer mevcuduyla şimdi İzmir'e vürud etmekte berâ-yı malumat arz olunur.” BOA., DH. ŞFR, No: 127/46.

Selanik'e sevk edilmiştir.³²² H.15 Muharrem 1303/M. 24 Ekim 1885'te III. Ordu dairesine bağlı olan topçu askerinden 334, süvari askerinden 97 nefer ve Muğla Tali Taburu'ndan 42 asker ile birlikte toplam 473 asker Yunan şirketine bağlı Rumeli Vapuru ile Selanik'e gönderilmiştir.³²³

H.13 Şevval 1303/M. 15 Temmuz 1886'da Dedeoğaç'ta bulunan Mirliva Rıza Paşa'ya gelen telgrafnameye göre, 881 tüfekli piyade neferi ile Milas Tali Taburu kaymakamı, subay ve askerleri ile 93 sandık cebehanesiyle Tümen Kumandanı Salih Paşa Selanik'e sevk edilmek üzere İzmir'e doğru Hanya Vapuru ile yola çıkmıştır. Mirliva Hasan Paşa, Taşköprü'den Dedeoğaç'ın cebehane vapuruna bir aded hayvan, 100 sandık cebehane, 65 çadır, 25 denk eşyası ve 645 zabitan yüklemiştir ve Denizli'den ise bir re's hayvan, 79 çadır, 100 sandık cebehane ve 26 denk eşya ile 814 mevcudlu mukaddem taburları ile İnebolu Mukaddem Redif Taburu H. 10 Şevval/M. 12 Temmuz'da ve saat ikide Dedeoğaç'a varmak için hareket etmiştir.³²⁴

H.1303/M.1886 tarihinde İngiltere'nin İzmir Konsolosu tarafından yazılmış olan bir belgeye göre, Batı Anadolu bölgesinden toplamda 6.600 asker Selanik ve Karaoğaç'a sevk edilmiştir.³²⁵ Bunlardan Milas ve Tavas kazalarından oluşturulan redif taburları bölgeye

³²²“Muğla Tali Taburu'nun 753 nefer mevcudu olduğunu azad-ı ihtiyatlı ile... 752 neferle beraber bulunduğunu hasıl Nusret vapuruyla bugün Selanik'e gönderilmiştir.” **BOA.**, DH. ŞFR, No: 127/48.

³²³“Üçüncü orduya mensub topçu efrad-ı ihtiyatından 334, süvariden 97 ve Muğla Tali Taburu bakayasından 42 nefer olmak üzere toplam 473 neferin Yunan Kumpanyasıyla Rumeli namındaki vapuruyla bugün Selanik'e gönderilmiştir.” **BOA.**, DH. ŞFR, No: 127/63.

³²⁴“881 silahendaz havi olan Milas Tali Taburu kaymakamı ve zabitanıyla ve neferatının bendelerinin kendinden mâ-adâ 93 sandık cebehane ve eşya-yı saireyi mevcudasıyla Hanya Vapuruyla bi'il- irkâb Ferik Salih Paşa hazretleri dahi birlikde olduğu halde İzmir'e müteveccihen bugün Selanik'ten hareket ettirilmiş olduğu idare-i beis Mirliva Hasan Paşa tarafından ve Dedeoğaç'tan canibin vapuruna ve nezdinde bir re's hayvan ve 100 sandık cebehane ve 65 çadır ve 25 denk eşyası bulunan ma'a zabitanın 645 mevcudu Taşköprü Denizli beraberinde bir re's hayvan ve 79 çadır ve 100 sandık cebehane ve 26 denk eşyası bulunan 814 mevcudlu İnebolu Mukaddem Taburları bu sabah saat ikide İnebolu İskelesi'ne müteveccihen hareket ettirilmiştir olduğu dahi Dedeoğaç'ında bulunan Mirliva Rıza Paşa'dan gelen telgrafnamelerde gösterilmiş olmakda...” **BOA.**, Y.MTV. , No: 21/139.

³²⁵“İzmir'deki yetkililerin rediflere çağrı emri 21 Eylül tarihinde yapılmış, aynı gün Aydın Vilayeti'nin değişik merkezlerine telgrafla bildirilmiş, bir hafta içinde 13 tabur terhis olmuş yaklaşık 12.000 erkek toplanmıştır. Asker toplamada herhangi bir zorluk yaşanmamış ve asker kaçaklarının sayısı birkaç kişidir. Vilayetteki (asker toplama) merkezleri; İzmir, Manisa, Konya, Gördes, Aydın, Tire, Nazilli, Buldan, Kasaba, Bergama, Muğla, Denizli ve Melesitr. Her merkez de birinci grup rediflerden bir tabur oluşturulmuş, ayrıca her merkez de bir silah deposu ile İzmir'de de kıyafetlerin stoklandığı genel bir depo vardır. Toplam 6.600 redif askeri Selanik ve Dedeoğaç'a gönderilmiştir. İzmir'de 2 tabur Nizamiye askeri vardır ve toplam sayısı yaklaşık 200 kişidir.” Funda Adıtatır, “İzmir İngiliz Başkonsolosluğunun Askeri İstihbarat Faaliyetleri (1878-1914)”, **Tarih incelemeleri Dergisi**, c. XXVI, S. 1, 2011, s. 10-11.

sevk edilmiştir. Selanik'e sevk edilen redif askerlerinin 1886 senesinde Selanik'ten İzmir'e dönenleri hakkındaki bilgiler ise şöyledir,³²⁶

Dönüş Tarihi	Tabur	Asker Mevcudu	Sevk Edilen Araç
16 Temmuz	Milas	800 Asker	Khania
10 Ağustos	Tavas	890 Asker	Canik
28 Ağustos	Tavas	783 Asker	Asır

Tabloya göre Osmanlı İmparatorluğu'nun III. Ordu dairesine bağlı olan Menteşe Sancağı'ndan Tavas ve Milas taburlarının bölüklerinden toplam 2.473 asker Selanik'teki iç güvenliği sağlamak amacıyla görevlendirilmiştir. Selanik ve çevresindeki bölgelere gönderilen redif taburlarının sancak merkezlerine dönüşleri için yolda oldukları sırada H. 26 Zilkade 1303/M. 26 Ağustos 1886 tarihinde Leftekarye'den ise III. Ordu IV. Tavas Redif Taburu ile birlikte iki redif taburu Asır Vapuruyla İzmir'e dönmek için yola çıktığı bildirilmiştir.³²⁷ Yanya üzerinden gelen 558 mevcudlu tali taburunun zabitan ve 83 sandık cebehanesi ve 27 denk eşyası ile Kâmil Paşa Vapuru Serendüz İskeleyi'nden hareket etmiştir. Buradan Preveze'ye gelen vapur yükünü mahallelerine naklettikten sonra Leftekarye İskeleyi'nden Asır Vapuru'na binen Tavas ve yanındaki diğer redif taburları ile birlikte H.27 Zilkade/M. 27 Ağustos'ta İzmir'e geldikleri Osman Paşa tarafından bildirilmektedir.³²⁸

6 Nisan 1886 tarihinde yapılan İstanbul Konferansı sonunda ise Avrupa Devletleri'nin de etkisiyle Osmanlı hükümeti, Doğu Rumeli Vilayeti'nin Bulgaristan'a bırakılmasını kabul etmiştir.³²⁹ Böylece 1908 yılına kadar Bulgaristan, Osmanlı İmparatorluğu'na bağlı bir prenslik olarak varlığını sürdürmüştür.1908 senesinde İngiltere ve Rusya'nın arasında

³²⁶ Funda Adıtatır, **a.g.m.**, s. 12.

³²⁷ "Üçüncü ordunun 80. Alayının 4. Karacasu ve 128. Alayının 3. Denizli ve 4. Tavas taburlarının Asır Vapuruyla bila rikab bugün saat altıda İzmir'e hareket ettirildiği. Rumi 14 Ağustos 1302" **BOA.**, Y.MTV., No: 22/126.

³²⁸ "Yanya'dan tali taburu ma'a zabitan ve 558 mevcudlu ve 83 sandık cebehane ve 27 denk eşya-yı sairesiyle Kamil Paşa Vapuru'na irkaben diinkü gün Serandüz İskeleyi'nden hareket ettiği, Yanya idaresi tarafından iş'ar olunmuş olub vapur-u mezkur Preveze'ye gelib oradan defî tabur alarak mahallelerine nakil edeceğini Leftekarye iskelesinden "Asır" Vapuru'na irkab olunan Karacasu Denizli ve Tavas taburlarının defî Osman Paşa kumandasından dün gece saat 2'de İzmir'e muvasalat ettikleri mahalli iş'arından anlaşıldığına mebni..." **BOA.** Y.MTV., No: 22/140.

³²⁹ Erhan Vatanserver, **Bulgar Milliyetçiliğinin Doğuşu ve Bulgaristan'ın Bağımsızlığı (1841-1908)**, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Edirne, 2019, s. 170.

gerçekleşen Reval Görüşmesi'nin ardından Makedonya'da II. Meşrutiyet ilan edilmiştir. Reval Görüşmesi'nin konularından biri de Osmanlı İmparatorluğu'nun yönetiminde olan Makedonya'da yapılacak reformlar olmuştur. Ancak İttihat ve Teraki Cemiyeti, Makedonya'nın paylaşılması üzerine görüşmeler yapıldığı konusunda endişe ve korkuya kapılmıştır. Cemiyet üyeleri, İmparatorluğun içinde bulunduğu durumdan II. Abdülhamid'in yönetim şeklini sorumlu tutmuştur. Bu korku ve endişe içerisinde İttihat ve Teraki Cemiyeti, II. Meşrutiyet'in ilan edilmesini sağlamıştır. Meşrutiyet'in ilanından sonra Osmanlı İmparatorluğu içerisinde yaşayan her milletin eşit olması amaçlanmıştır. Ancak böyle bir hedefin gerçekleştirilmesi ne Bulgaristan'ın ne de diğer Balkan Devletleri'nin çıkarlarına uymayacağından meşrutiyetin uygulanması engellenmek istenmiştir. Bulgaristan bağımsızlığını ilan etmek için bir fırsat beklemekteydi. 13 Eylül'de Hariciye Nazırı Tevfik Paşa'nın İstanbul'daki yabancı elçilere verdiği bir ziyafetde Bulgaristan'ı temsil eden Kapu Kethüdası Geshof'u davet etmemesini fırsat bilerek Prens Ferdinand, 4 Ekim 1908'de Tırnova'da Bulgaristan'ın bağımsızlığını ilan etmiştir.³³⁰

3.2. 1897 Osmanlı-Yunan Harbi

19.yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nun en bunalımlı ve zor geçen yüzyılı olmuştur. Ardı ardına gelen mağlubiyetler ve Avrupa Devletleri'nin baskıları Osmanlı İmparatorluğu'nun dış politikasını ve ilişkilerini güçleştirmiştir. Aynı zamanda Osmanlı tebaası olarak yüz yıllar boyunca Balkan topraklarında yaşamakta olan Rumlar tarafından çıkarılan isyanlar bu topraklarda asayiş ve düzenin bozulmasına sebep olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun içinde bulunduğu buhranlı dönemlerinden faydalanan Yunanistan; Teselya, Epir, Makedonya ve Girid Rumlarını Osmanlı yönetimine kışkırtarak isyan çıkarmayı ve buraları ilhak etmeyi planlamaktadır. Yunan hükümetinin en etkin olarak kendisini gösterdiği bölgelerden biri olan Girid Adası'nda iç karışıklıklar ve huzursuzluklar 19. yüzyıl boyunca devam etmiştir. 1866- 1869 tarihleri arasında ilk defa büyük çaplı bir isyan yaşanmıştır. Yunanistan ile sınır olan bölgelerde 19. yüzyıl boyunca isyan girişimleri belli aralıklar ile devam etmiştir. Bu sebeple Yunan sınırına birçok asker sevk edilmiştir. Örneğin; 1885 yılında Menteşe Redif Taburu'ndan Hasan Bey adında bir redif askeri Yunan

³³⁰Enver Ziya Karal, C., **Osmanlı Tarihi İkinci Meşrutiyet ve Birinci Dünya Savaşı (1908-1918)**, c. 9, TTK, Ankara, 2011, s. 226-228.

sınırına gitmek üzere vazifelendirilmiştir.³³¹ H.1308/M.1890 tarihinine gelindiğinde ise Girid Adası'ndaki ayaklanmaları bastırmak için Tavas Redif Taburu gönderilmiştir.³³²

Yunan Devleti, kuruluş sürecini tamamlamasının ardından Megola İdea'yı gerçekleştirmek için gizli cemiyetler kurmuştur. Bu amaçla 1894 senesinde Yunan subayları arasında kurulmuş olan Etniki Eterya Cemiyeti Rum halkı örgütlemiştir.³³³ 1897 senesine gelindiğinde Yunanistan'dan gelen Rumlar Girid'te milliyetçi Rumlar ile birleşerek Osmanlı hükümetine karşı isyan hareketini başlatmıştır. İsyancı birlikleri Girid Adası'nın Yunanistan'a bağlandığını ilan etmiştir. Yunan Harbi'nde Osmanlı Kara Ordusu, 19'u nizamiye, 20'si redif ve 10'u müstahfiz olmak üzere toplam 49 piyade fırkası, 6 süvari fırkası, 3 süvari livası, 5 topçu fırkası, 3 müstakil topçu livası ve 1 müstakil topçu livasından meydana gelmektedir.³³⁴

Yunan Harbi için Osmanlı İmparatorluğu ordusu 7 piyade fırkası, 1 süvari fırkası ve 1 de ihtiyat livasından oluşan Alasonya Ordusu ve 32 piyade taburu, 1 süvari bölüğü ve 6 topçu bataryasından oluşan Yanya Kolordusu olmak üzere iki kısım halinde teşkilatlandırılmıştır. 15 Şubat seferberlik emri ile de II. ve III. Ordunun Nizamiye Fırkaları ile 120 redif taburu seferber hale getirilmiştir.³³⁵ Nizamiye ve redif taburları Yunan Harbi için merkezlerinde toplanmaya başlamışlardır. H.1312/M.1896 tarihinde Yunan sınırlarına sevk edilen redif askerleri arasında Meğri Redif Taburu'ndan toplamda 261 redif askeri silah altına alınmıştır.³³⁶ Yine aynı redif taburundan Yunan sınırlarına sevk edilmek için redif merkezlerinde bekletilen askerlerin mevcudu ise 343'tür.³³⁷

H.1314/M.1897 Yunan Harbi'nde Osmanlı İmparatorluğu'nun Yunanistan'a sınır olan topraklarının muhafazası için Meğri Redif Taburu'ndan üçüncü kez asker toplanmıştır. H. 27 Ramazan 1314/ M. 1 Mart 1897 'de 750 redif askeri ile 40 aded de mekare hayvanı

³³¹ Serdal Soyluer, B., **Sicil-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Muğlalı Devlet Memurları (1879-1909)**, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2006, s. 37.

³³² "Giridden bire vapuru ile avdet eden Tire ve Tavas mukaddem taburları efratlarının şimendifere bilâ rikab müreffehen dünkü gün memkeletlerine iade kılındıkları İzmir Kumandanlığı'ndan seraskeriyeye. H.1308 1 Safer/R. 1306 4 Eylül." **BOA.**, Y.PRK.ASK., No:64/62.

³³³ Stanford J.-Ezel Kural Shaw, **a.g.e.**, s. 255.

³³⁴ Serkan Er, **Osmanlı Ordusu'nda Seferberlik Planı: Balkan Harbi Örneği**, Genelkurmay Başkanlığı, Harp Akademileri Komutanlığı, Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü, Strateji ve Stratejik Araştırmalar Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2012, s. 42.

³³⁵ Serkan Er, **a.g.t.**, s. 45.

³³⁶ **BOA.**, Y.PRK.ASK., No: 118/13., III. Belge.

³³⁷ **BOA.**, Y.PRK.ASK., No: 118/13., I. Belge.

sevk edilmiştir.³³⁸ Buna göre Meğri Redif Taburu'ndan bir sene içerisinde Yunanistan sınırına 1.354 asker görevlendirilmiştir.

H. 18 Zilhicce 1314/M. 20 Mayıs 1897 tarihinde Osmanlı-Yunan Harbi'ne Marmaris Redif Taburu ile birlikte Ereğli Redif Taburu'ndan ise toplamda 29 zabitan, 431 efrad-ı şahane, 123 mekare ve dört vagon cebehane ile Muradlı'dan Ferecik'e gönderilmiştir.³³⁹ Bu tarihten iki gün sonra ise Muğla ve Marmaris redif taburlarından asker toplanarak Teselya'nın Alasonya bölgesine sevk edilmiştir. Marmaris Redif Taburu'ndan efrad ve zabitan ile birlikte 784 adet tüfekli asker, 58 mekare ve 400 sandık mavzer cebehanesi gönderilmiştir. Muğla Redif Taburu'ndan ise ümera ve zabitan ile birlikte 730 kişiden oluşan tüfekli asker, 112 mekare, 400 sandık mavzer cebehanesi ile sevk olunmuştur.³⁴⁰ Daha önce Ferecik'e gönderilmiş olan Milas Redif Taburu askerleri ise zilhicce ayının 21. günü Tefenni Redif Taburu ile birlikte Ferecik'ten Selanik'e doğru yola çıkmıştır. Milas ve Tefenni redif taburlarının toplamında Selanik'e 322 asker ve 7 vagon mekari hayvanı sevk edilmiştir. 1897 Osmanlı Yunan Harbin'in başlamasından 1 ay sonra Menteşe Sancağı Redif Taburu askerlerinden Selanik'e gönderilen askerlerin mevcudu şöyledir³⁴¹;

Kaza	Ordu	Fırka	Alay	Tabur	Asker Sayısı	Mekare
Meğri	III.	VIII.	31.	IV.	716	209
Tavas	III.	XI.	44.	IV.	802	144
Muğla	III.	XI.	44.	I.	791	150
Milas	III.	XI.	44.	II.	794	153
Marmaris	III.	XI.	44.	IV.	774	174

Meğri, Muğla, Tavas gibi Menteşe Sancağı kazalarından toplanan redif askerleri Yunan sınır bölgelerine gönderilmiştir. Buna göre, Menteşe Sancağı'nın 4 kazasından ve Denizli Sancağı'na bağlı olan Tavas Kazası'ndan toplanan redif askerleri

³³⁸BOA., Y.PRK.ASK., No: 119/23, II. Belge.

³³⁹BOA., Y.PRK.ASK., No: 125/79.

³⁴⁰“Dün geceden bu ana kadar varid eden Menemen Redif Taburu ma'a ümera ve zabitanın 128 silahendaz, 68 mekari, 400 sandık mavzer cebehanesiyle Marmaris Redif Taburu ma'a efrad ve zabitan 784 silahendaz, 58 mekare, 400 sandık mavzer cebehanesi, Ereğli Redif Taburu 781 silahendaz, 61 mekkari, dört yüz sandık mavzer cebehanesi, Muğla Redif Taburu ma'a ümera ve zabitan 730 silahendaz, 112 mekkari, 400 sandık mavzer cebehanesi ile bugün Alonsaya sevk edilecektir. Rumi 11 Mayıs 1313. “BOA. Y.PRK.ASK., No: 126/7.

³⁴¹BOA., Y.PRK.ASK., No: 126/74., I-II. Belge.

vazifelendirilmiştir. Görevlendirilen 5 Redif taburu arasında en fazla asker Tavas Redif Taburu'ndan sevk edilmiştir. Savaş araç ve gereçlerinin taşınmasında kullanılan hayvanlar ise en çok Meğri Redif Taburu'ndan temin edilmiştir. Bu 5 kazanın toplamında ise Menteşe Sancağı'ndan 3877 asker ile 830 hayvan Selanik'e gönderilmiştir. Aynı tarihlerde Selanik'e gönderilmek üzere redif sancaklarından ikinci defa asker toplanmıştır. Menteşe Sancağı'ndan toplanan asker mevcudları ve mekare hayvanlarının sayısı şöyledir;³⁴²

Kaza	Ordu	Fırka	Alay	Tabur	Asker Sayısı	Mekare
Muğla	III.	XI.	44.	I.	800	150
Milas	III.	XI.	44.	II.	800	154
Marmaris	III.	XI	44.	III.	450	—
Tavas	III.	XI.	44.	IV.	800	144

Selanik'e sevk edilmek üzere ikinci kez kazalardan toplanan askerlerin mevcudlarını ve hayvanların adedlerini belirten tabloya bakıldığında Menteşe Sancağı'nın Muğla, Milas ve Marmaris kazaları ile sonradan Denizli Sancağı'na bağlanan Tavas Kazası'ndan redif askerleri vazifelendirilmiştir. Bir öncekine göre farklılık gösteren asker ve mekare sayıları ise şöyledir; Muğla Redif Taburu'ndan bir önceki asker sayısına göre 9 kişi daha fazla olduğunu ve toplam mevcudun 800'e ulaştığını ifade edebiliriz. Mekare hayvanında ise aynı sayıda hayvan toplanmıştır. Milas Redif Taburu'nda da çok fazla bir artış söz konusu olmamıştır. 6 asker ve 1 hayvan fazladan sevk edilmiştir. Marmaris Redif Taburu'na bakıldığında bir önceki tabloya göre asker sayısında nerdeyse yarı yarıya azalma vardır. İlk tabloya göre 774 asker ve 174 mekare hayvanı Selanik'e sevk edilmiştir. Ancak ikinci tabloda asker sayısı 450'ye kadar azalmış ve mekare hayvanı ise hiç gönderilmemiştir. Silahaltına alınan asker sayısının 774'te 450'ye düşmesi, savaşlar sebebiyle kazada ikamet eden erkek nüfusun azalmasının yanı sıra askerlikten firar edenler ile açıklanabilir. Tavas Redif Taburu'na bakıldığında ise asker sayısında fazla bir eksilme söz konusu olmamıştır. Tavas Redif Taburu'ndan gönderilen mekare hayvan sayısı ise yine 144'tür. Yalnızca bu iki tablo değerlendirildiğinde H.29 Zilhicce 1314/ M. 31 Mayıs 1897 tarihinde toplam Menteşe Sancağı'ndan 6.727 asker ve 1278 hayvan gönderilmiştir. 1897 Haziran ayı ile 22 Ekim tarihleri arasında Manastır'a sevk edilmiş olan Tavas Redif Taburu H. 26

³⁴²BOA., Y.PRK.ASK., No: 126/74., III. Belge.

Cemaziyelevvel 1315/ M. 23 Ekim 1897 tarihinde II. Ordu dairesine bağı Aksaray Redif Taburuyla birlikte Manastır'dan Selanik'e gönderilmiştir.³⁴³

1897 Osmanlı Yunan-Harbi'nde genel olarak karadan savunma yapılmışsa da liman ve sahillere de düşman tarafından gelebilecek tehditlere karşı önlemler alınmıştır. H.1315/ M.1897 tarihinde Yunan askerlerine ve hükümetine güvenilmemesinden dolayı Milas Kazası'nın savaş alanının tamamıyla dışında olmasına rağmen Milas Kazası'nın sahillerinin de her türlü tehdit ve saldırıya karşı korunması için buralara da asker sevk edilmiştir.³⁴⁴ H. 6 Rebiülevvel 1315 tarihinde/M.5 Ağustos 1897 tarihinde Osmanlı basınına yansıyan habere göre Osmanlı hükümeti ile Yunan hükümeti barış görüşmelerine başlamıştır. Ayrıca yine bu habere nazaran 213 redif askeri ile 233 mekârre hayvanı Selanik'ten Yenişehir'e sevk edilmiştir.³⁴⁵ Ancak Osmanlı basınında yer alan haber sonrasında Yunan faaliyetleri sınır bölgelerde devam etmiştir. Etniki Eterya Cemiyeti üyelerinden olan Reis Berukas adında bir şahsın iki bin iki yüz kişi ile birlikte Golos'tan hareket edip Halikidikya Adası'nda Osmanlı hükümetine karşı isyan girişiminde bulunmak için bu adadaki Rumları da kışkırtmak niyetiyle harekete geçmiştir.³⁴⁶ Yunan hükümetinin Ege Adalarının her bir köşesindeki Rum tebaayı Osmanlı İmparatorluğu'na karşı isyana teşvik etmeye çalıştığını ifade edebiliriz. Bu tarihlerde Ege Adalarından biri olan Sisam Adası'nda da Osmanlı İmparatorluğu'nun aleyhine gelişmeler yaşanmıştır. H.1316/M.1898 tarihinde Köyceğiz Kazası'ndan bir redif yüzbaşısının yazmış olduğu şifreli telgrafa göre Sisam Adası'na top gönderilmiş olduğu bildirilmiştir.³⁴⁷ H.1314/M.1898 tarihli bir başka belgeye göre ise, Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşayan Rumları kışkırtmak ve ayaklandırmak amacı ile Atina'dan Sakız Adası ve Çeşme'ye Rum tebaasını galeyana getirmek amacıyla insanlar gönderilmiştir. Bu

³⁴³ “Dûn ikinci ordu taburuna mensub Redif Aksaray Taburuyla üçüncü orduya mensub Tavas Taburu Manastır'dan Selanik'e müteheyi buradan şimendiferle geçtikleri ma'ruzudur ferman. H.1315 28 Cemaziyelevvel/ R. 1313 11 Teşrin-i evvel” **BOA.**, Y.PRK.ASK., No: 134/83.

³⁴⁴ 12 Mayıs 1313 tarihli tezkire-i sâmiye... Milas Kazası'nın Kaymakamı Bucak Karyesinin... ayrılıb firar eden eşkiyanın tekrar men' duhul ve oraların mecra-yı temin emniyet ve muhafazası için İzmir'de bulunan iskelenin... sefain-i şahane bulundurdıkları mahallelere tefek mekr olduğundan zaman-ı mütakerede Yunanların bu meselesi sevahil-i muhafazasına mahsus olan vapurlara sefin-i harbiye ile nefer... makul olmaya bura... salifeleri... vapur ve...” **BOA.**, BEO., No: 694/72239.

³⁴⁵ “Müzakere-yi sulh için ictina eden... Türk gazetelerinin ifadesine nazaran redif taburlarının... olan 213 nefer ile 233 mekari hayvanı Selanik'ten Yenişehir'e müteveccihen hareket etmiştir.” **BOA.**, Y.PRK.PT., No: 15/28.

³⁴⁶ “Londra'dan tebliğ olunub Paris'te neşredilen bir telgrafnameye nazaran “Reis” “Berukas” “Etniki Eterya” cemiyeti ağzasından iki bin iki yüz kişinin müstahiben Golos'tan hareket etmesi olub Halikidikya Sib-h-i Ceziresi Rumlarını isyana sevk etmek üzere efrad-ı merkumeyi oraya çağırma niyet etmesi.” **BOA.**, BEO, No: 936/70170- II. Belge.

³⁴⁷ **BOA.**, Y. EE. KP, No:8/720.

nedenle bölgedeki insanlar korku ve endişeye kapılmıştır. Her ihtimale karşı Kuşadası'na mahalli redif taburları ile birlikte Tavas Redif Taburu sevk edilmiştir.³⁴⁸

3.3. 1903 Makedonya Olayı

1878 Berlin Antlaşması Osmanlı İmparatorluğu için önemli bir dönüm noktasıdır. Avrupalı Devletler, Osmanlı İmparatorluğu'nun Rumeli'deki topraklarını aralarında paylaşma yarışına girmiştir. Bulgaristan, Romanya ve Karadağ gibi Balkan devletleri ya bağımsızlığını almıştır ya da özerk konuma gelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan taraflarında tamamıyla söz sahibi olduğu tek bölge Makedonya toprakları kalmıştır.³⁴⁹ Makedonya, Trakya ile Arnavutluk arasında, güneyde Ege Denizi, kuzeyde Sar Dağları ve batıda Ohri Gölü ile çevrelenen bir toprak parçasıdır. Yani Makedonya, Selanik, Manastır ve Kosova vilayetleri ile Serez, Ohri, Üsküp ve Bitola kentlerini kapsamaktadır.³⁵⁰ “Makedonya” deyimini ilk defa Berlin Kongresi'nden sonra Avrupalı Devletler tarafından kullanılmıştır.³⁵¹ Berlin Antlaşması'ndan sonra Büyük Bulgaristan; Bulgaristan Prensiği, Doğu Rumeli Vilayeti ve Makedonya olarak bölünmüş olup Makedonya Osmanlı idaresine bırakılmıştır. Ancak Balkan devletlerinin her birinin, nüfus çoğunluğunun kendine ait olduğunu ve Osmanlı idaresinin artık bu bölgede asayiş sağlamadığını iddaa ederek, Makedonya'yı kendi topraklarına katılması gerektiğini savunmuştur. Özellikle bu konu da en fazla gayreti ise Bulgaristan göstermiştir.³⁵²

Stratejik bir öneme sahip olan Makedonya'yı denetimine alan devlet, o bölgenin yönetimine de egemen olacak demektir. Bu sebeple bölgeye hâkim olmak için Avrupa ve Balkan devletlerinin gözü Makedonya topraklarında olmuştur. Bölge üzerinde hakimiyetini kurmak için devletler tarafından farklı cemiyetler ya da komiteler kurulmuştur. Bulgarlar, Makedonya'ya olan faaliyetlerini kurdukları komiteler vasıtasıyla yürütmüştür. Bu komitelerin maksatları, Makedonya'da katliam yaparak ve resmi binaları kundaklamak gibi faaliyetlerde bulunarak bölgede karışıklık çıkartıp Osmanlı idaresinin acizliğini

³⁴⁸BOA, BEO., No: 936/70171.

³⁴⁹ Namık Sinan Turan, **a.g.e.**, s. 438.

³⁵⁰Stanford J.-Ezel Kural Shaw, **a.g.e.**, s. 257.

³⁵¹ Fahir Armaoğlu, **a.g.e.**, s. 580.

³⁵² Mahir Aydın, B., Makedonya Meselesi ve Amerikalı Rahibenin Kaçırılması, **Osmanlı Araştırmaları Dergisi**, S.18, İstanbul, 1998, s. 240.

ispatlamaktır. Böylece Avrupa Devletleri'nin de müdahalesi ile bu bölgenin Bulgaristan'a katılması sağlanacaktır.³⁵³ Komite üyeleri Avrupa Devletleri'ne, Osmanlı'nın Makedonya'da asayişini sağlayamadığı intibasını bırakmak için bölgede karışıklık çıkaracak birçok faaliyette bulunmuştur. Bunlardan birisi de 1902 yılında yaşanmıştır. Razlık ile Yukarıcuma arasında, Sandaski adında bir komite üyesi ve arkadaşları, Miss Stone adında Amerikalı bir gazeteciyi kaçırap, komitenin para ihtiyacı karşılamak için gazeteciden 50.000 lira fidye alıp serbest bırakmıştır.³⁵⁴

20. yüzyılın başlarından itibaren bu örgütler, kendi görüşlerini benimsemeyen memurları ve halkı öldürmeye girişmişlerdir. Öte yandan tren ve posta arabalarının önleri kesilip toplum içersinde huzursuzluk çıkartılmıştır. Osmanlı hükümeti bölgede düzeni sağlayıp, halkı korumaya çalışmışsa da başarılı olamamıştır. Bölge üzerinde birtakım ıslahat çalışmaları yapılacak olmasına rağmen bölgeyi Osmanlı yönetimine bırakmak istemeyen örgüt üyeleri ve Rusya, Avusturya gibi devletler reformların uygulanmasına fırsat vermemiştir. 1903 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu tarafından kararlaştırılan reformları uygulamaya çalışırken, Makedonya İç İhtilal Örgütü Manastır'da isyanı başlatmıştır.³⁵⁵ İsyen hareketi, Manastır Vilayeti'nden merkez kaza ile Kırçova, Resne, Pirlepe; Kosava Vilayeti'nden Koçana, Osmaniye ve Koçarın; Selanik Vilayeti'nden de merkez kaza ile Serez Sancağı'ndaki bütün nahiye ve köylere kadar yayılmıştır.³⁵⁶

Osmanlı hükümeti Makedonya'da çıkarılan isyanı sonlandırmak ve örgüt faaliyetlerini dudurmak amacı ile bölgeye asker sevk etmek zorunda kalmıştır. Makedonya'ya gönderilmiş olan askeri birlikler arasında redif askerleri de yer almıştır. III. Orduya bağlı olan İzmir ve Meğri redif taburları da Makedonya'ya gönderilen askerler arasındadır. İzmir Redif Taburu'ndan mekare hayvanı tedarik edilmişken, Meğri Redif Taburu'ndan ise asker toplanmıştır. H.28 Muharrem 1321/M.26 Nisan 1903 tarihinden itibaren 4 gün içerisinde askerler kışlalarında toplanarak vapur iskelesinden yola çıkmak üzere hazır vaziyete getirilmiştir.³⁵⁷ İzmir ve Meğri redif taburlarının Makedonya'ya gönderilmesinden sonra 4

³⁵³ Mahir Aydın, A., **a.g.m.**, s. 209.

³⁵⁴ Mahir Aydın, A., **a.g.m.**, s. 217.

³⁵⁵Stanford J.-Ezel Kural Shaw, **a.g.e.**, s. 260.

³⁵⁶ Mahir Aydın, A., **a.g.m.**, s. 218.

³⁵⁷ "Meğri Redif Taburu'nun 4 gün içinde iskelede hazır bulundurulub gönderilecek olan vapura bi'il irkab Rumeli'ye hareketi inba buyrulması bit emrü ferman ma'ruzudur." **BOA.**, Y. EE.KP., No: 18/1782.

Mayıs tarihinde Meğri Redif Taburu'ndan ikinci kez bir tabur asker daha toplanmıştır ve Antalya Redif Taburu ile birlikte Makedonya'ya kaydırılmıştır.³⁵⁸

H. 20 Safer 1321/M. 18 Mayıs 1903 tarihinde Makedonya'nın Selanik, Üsküp ve Manastır kazalarına Milas ve Tavas redif taburlarından asker gönderilmiştir.³⁵⁹ 19 Mayıs 'ta ise Denizli Liva Kumandanı Mirliva Şükrü Paşa'dan gönderilen bir habere göre, Marmaris Redif Taburu hazırlıklarını ve eksikliklerini tamamladıktan sonra 19 Mayıs'ta 790 asker, 100 mekare ve 200 sandık cebehane ile Şerefresan Vapuruyla Marmaris'ten Selanik'e sevk edilmiştir.³⁶⁰

H.23 Safer 1321/M. 21 Mayıs 1903 tarihinde ise Menteşe ve Denizli sancaklarından Makedonya'ya asker göndermek için kazalardan yeniden asker toplanmıştır. Muğla, Milas, Marmaris ve Tavas redif taburları aynı tarihte Selanik'e sevk edilmiştir. Ancak bu dört redif taburu aynı gün yola çıkmalarına rağmen farklı iskele ve vapurlar ile görev yerlerine gönderilmiştir.³⁶¹ 21 Mayıs 1903 tarihinde Selanik'e sevk edilen taburlara nakledilen vapur ve yola çıktıkları iskeleler şöyledir;

³⁵⁸ “Antalya Redif Taburu'nun dün sabah vürud eden idare-yi mahsusanın garb vapuruna irkaben hareket ettirildiği ve vapurun bu sabah alâni ve müte'âkiben Meğri Taburları efradını dahi alacağını Teke Mutasarrıflığı'ndan bu gibi varid olan telgrafname. Konya Valisi Tefik, Rumi 1319 17 Nisan.” **BOA.**, DH.MKT., No: 702/42.

³⁵⁹ “Denizli Livası'nın Milas, Honaz ve Tavas taburlarının dünkü gün Selanik'in azimetiyle güneye dair Aydın Vilayeti'ne gelen telgrafnamenin Denizli Redif Taburlarından ikisinin Manastır ve ikisinin Selanik ve ikisinin de Üsküb havalisinde ikameleri için mukim olan seraskeriyeden, üçüncü ordu-yu hümayun müşirinden tebligat icrası lüzumunu mutazammın Rum ili Vilayeti Müfettişliği'nden alınan telgrafname ile beraber leffen arz ve takdim kılınmasının ve taraf ve seraskeriye tebligat-ı muktezay-ı ifa olunması efendim. H. 1321 20 Safer/R. 1319 5 Mayıs”, **BOA.**, Y.A.HUS., No: 448/63.

³⁶⁰ “Redif Denizli Livası'nın Tefenni Taburu mâ'a ümera ve zabitan yedi yüz doksan dokuz efrad yüz mekare yüz altmış altı sandık cebe hanesiyle ve Denizli Liva Kumandanı Mirliva Şükrü Paşa da mevcut bulunduğu halde saye-i kudretü ile cenab-ı veli nimet a'zamiyetin bugün mirkâtı Afrika Vapuru'nun bilâ rikab Selanik'e sevk edildiği ve mezkûr vapurda redif taburunun noksan otuz iki neferinin de bulunduğu ve Marmaris Taburu'nun yarın sabah Marmaris'ten hareket edileceği. H. 21 Safer 1321 / R. 1319 6 Mayıs.” **BOA.** Y.PRK. ASK, No: 195/96.; “Denizli Redif Livası'nın son kafilesini teşkil eden Marmaris Taburu'nun dahi mâ'a zabitan yedi yüz doksan efrad, yüz mekare ve iki yüz sandık cebehane ile dün Marmaris Şerefresan Vapuru'na bi'il- irkâb müreffehen Selanik'e hareket ettirildikleri alınan telgraf nameden anlaşılması ve saye-i seniyye-i hazreti hilafet-i penahının İzmir'den vuku' bulan sevkiyat mezkur taburların hareketine hüsn-i hitâm bulması bulunduğu ma'ruzudur efendim.” **BOA.** Y.PRK.ASK., No: 195/127.

³⁶¹ “Saye-i şahaneden Selanik'e sevkleri iktiza eden Denizli Livası'nın arz kılınması üzere Sarayköy, Tavas, Honaz, Tefenni taburlarının İzmir İskelesi'nden ve Muğla ile Milas taburları dahi garb vapuruyla Güllük İskelesi'nden ve dün saat 10'da Marmaris Taburu'nun Şerefresan Vapuru ile Marmaris İskelesinden sevk olunacakları, diğer Denizli Redif taburları 26 Mart tarihinde İzmir'e gelerek nizamiye taburları yerine inzibat hususunda istihdam olunmakta olduğunu ma'ruzudur ferman. Mirliva Şükrü. R. 8 Mart 1319/ H. 23 Safer 1321/M. 21 Mayıs 1903.” **BOA.** Y.PRK.ASK., No: 195/128.

Taburlar	Yola Çıktıkları İskele	Nakil Edilen Araç
Tavas Redif Taburu	İzmir İskelesi	—————
Muğla Redif Taburu	Güllük İskelesi	Garb Vapuru
Milas Redif Taburu	Güllük İskelesi	Garb Vapuru
Marmaris Redif Taburu	Marmaris İskelesi	Şerefresan Vapuru

H. 24 Safer/M. 22 Mayıs 1903 tarihinde Aydın Vilayeti'nden gönderilen bir telgrafnameye göre Marmaris Redif Taburu'nun Selanik'e gelmekte olduğu bildirilmiştir. Ayrıca aynı belgede Muğla Redif Taburu'nu getiren trenin ise Manastır'a ulaştığı Manastır Vilayeti'nden bildirilmektedir.³⁶² Buna göre, 18-22 Mayıs'ta Milas, Tavas ve Muğla redif taburlarından 2 defa, Muğla Redif Taburu'ndan ise 3 defa asker Makedonya'ya gönderilmiştir.

H.28 Muharrem tarihinden H. Safer ayının 24'üne (M.26 Nisan-22 Mayıs) kadar belli aralıklar ile Menteşe Sancağı'ndan sık sık Makedonya'ya asker sevki yapılmıştır. Menteşe Sancağı'ndan Muğla, Marmaris, Milas ve Meğri redif taburları ile Denizli Sancağı'na bağlı olan Tavas Redif Taburu Manastır, Kosova, Üsküp bölgelerinde görevlendirilmiştir. Muhtemelen bu redif taburları, H. 23 Ramazan 1321 tarihine kadar da burada görevde bulunmuş ve vazifelerini tamamlayan askerler bağlı oldukları sancak merkezlerine dönmüştür. H.23 Ramazan 1321/ M. 13 Aralık 1903 tarihinden itibaren Marmaris Redif Taburu'ndan terhis olan askerler memleketlerine dönmeye başlamıştır. Bu askerlerin dönüşünde harcırah ve yevmiyeleri ise 7140 kuruş olarak belirlenmiştir. Marmaris Redif Taburu'ndan terhis olan 80 asker önce Vodina'dan Selanik'e geçmiş ve sonra da Selanik'ten İzmir'e geçerek merkezlerine dönmüşlerdir.³⁶³

H. 20 Cemaziyelahir 1322/M. 1 Eylül 1904 tarihinde ise Manastır'ın İstorava Kazası'ndan Tavas Redif Taburu ile Kosova'nın Firizovik Kazası'na gönderilen diğer redif taburlarında merkezlerine geri dönmeleri istenmiştir. Ancak taburlara yapılan ödeneklerin yetersiz olmasından dolayı bu redif taburlarını alacak vapurların bölgeye gönderilmesi bir

³⁶²“Denizli Livası'ndan girü kalan Marmaris Taburu'nun dahi şeref-resan olduğundan Selanik'ten müteveccihen hareket eylediği Aydın Vilayeti celilesinden ve Muğla Taburu'nun tren-i mahsusayla dün akşam Manastır'a vasıl olduğu Manastır Vilayeti'nden telgraf ile bildirilmektedir efendim. H. 1321 24 Safer/ R.1319 9 Mayıs. ”, **BOA.**, Y.A.HUS., No: 448/112.

³⁶³“Marmaris Redif Taburu'nun bit-terhis Vodina'dan Selanik'e ve Selanik'ten İzmir'e gönderilecek olan 80 neferin vapur navlariyle şimendifer ücretleri ve yemeklikleri için mukteza yedi bin yüz kırk kuruşun tesviyesi. ” **BOA.**, TFR.I.A.S., No: 10/923.

süreliliğine ertelenmiş olmasına rağmen gerekli tedarikin bir an önce temin edilip askerleri merkezlerine ulaştıracak vapurun hareket ettirilmesi için acele edilmiştir ³⁶⁴Bu tarihten 4 gün sonra idare-i mahsusadan tahsis edilmiş olan vapurların İzmir'e hareket edebilmeleri için yol masraflarını karşılayacak 100 bin kuruş verilmiştir.³⁶⁵

Makedonya'da vazifelerini tamamlayıp redif merkezlerine dönen askerler arasında Meğri Redif Taburu da vardır. Meğri Redif Taburu ise H. 29 Cemaziyelahir/M. 10 Eylül 1904'te Meğri Redif Taburu ile birlikte Denizli Sancağı'ndan bazı redif taburları da Hudeybiye Vapuru ile Selanik'ten İzmir'e dönmüş oldukları III. Ordu müşiri tarafından bildirilmiştir.³⁶⁶ Meğri Redif Taburu'nun İzmir'e dönmesinden 1 hafta sonra ise Şükrü Paşa'nın da refakatiyle Milas ve Marmaris redif taburları İzmir'e dönmek üzere Selanik'ten Hudeybiye Vapuru ile hareket etmiştir. ³⁶⁷ Makedonya'nın muhafazası için gönderilen III. Ordu dairesinde yer alan redif taburları merkezlerine parça parça sevk edilmeye devam etmiştir. Bir yandan redif taburları gerekli görülen bölgelere sevk edilirken öte yandan görevini tamamlayan taburlar ise redif merkezlerine terhis edilmektedir. Selanik'e gönderilmiş olan Marmaris, Milas ve Ermenek taburlarının Foça'ya sevkleri yapılmış olup Hudeybiye Vapuru ile askerler İzmir'e dönmüştür.³⁶⁸

1904 yılından itibaren Makedonya'da olaylar yatışmaya başlamıştır. Zaman zaman olaylar çıksa da şiddeti daha az olmasından dolayı redif askerleri parça parça merkezlerine dönmüştür. Her ne kadar 1904-1906 yılları arasında Menteşe Sancağı'ndan Makedonya'ya asker gönderildiğine dair herhangi bir belgeye rastlanamamış olsa da 1907 yılına gelindiğinde H.12 Recep 1325/M. 21 Ağustos 1907 tarihinden önce bölgeye redif

³⁶⁴ "Aydın Vilayeti celilesine İstorava'da Tavas ve Firizovik'te Kuşadası redif taburlarının henüz memleketlerine sevk ve iade olunmamasından dolayı ahvali gayr marzi vuku'u melhüz idüğü üçüncü ordu müşiriyetinden iş'ar olunub mezkûr taburları alacak vapurların te'ehhür tahkimiyle maarif nakdiyelerine âdem tesviyesinde ayrı kılındığı taraf-ı ser-askeriden bildirilmekle bundan oraya muhavvel bir an evvel tedarük ve ifasının inbâsı..." **BOA.**, BEO., No:2401/ 18004.

³⁶⁵ **BOA.**, BEO., No: 2403/180176.

³⁶⁶ "...Hazreti hilafet penahının redif Honaz, Tefenni ve Meğri redif taburlarının idare-i mahsusanın Hudeybiye Vapuru'na irkab ettirecek ve devam-ı amr İclali cenab-ı celilesinin yad ve tekrar kılınarak İzmir'e müteveccihen sabaha karşı Selanik'ten müteharrik olduğu ma'rûzudur ferman. III. Ordu-yu hümayun müşiri." **BOA.**, Y.PRK.ASK., No: 220/113.

³⁶⁷ "... Ermenek ve Milas ve Marmaris redif taburlarının Denizli Livası Şükrü Paşa refakatiyle Hudeybiye Vapuruna bi'il- irkâb dünkü gün Selanik'ten müteveccihen İzmir'e sevk edilmiş oldukları üçüncü ordu-yu hümayun celilesinden mevrud telgrafname..." **BOA.**, Y.MTV., No: 264/51.

³⁶⁸ "Milas, Marmaris ve Ermenek taburlarının Hudeybiye Vapuruyla dün Selanik'ten hareket ettikleri İzmir Kumandanlığı'nın bildirmesi ve asakir-i şahanenin tedâbir mukarrereye tabi' tutan hacet kılınması için Foça İskelesi'nden karantina kurulunun kaldırılmasından..." **BOA.**, Y. EE. KP, No: 00022/02174.

askerlerinin sevk edildiğine tanık olunmaktadır. Çünkü Milas, Marmaris ve Tavas redif taburları bu tarihte Rumeli’de vazifelendirilmiştir. Ancak adı geçen bu redif taburlarının 21 Ağustos’ta gönderilen bir emirname ile taburların merkezlerine dönmesi istenmiştir ve yerlerine ise İzmir Livası’nın Kula, Aydın Livası’nın Ödemiş ve Karacasu Kazası ile Denizli Livası’nın Tavas taburları Rumeline gönderilmiştir.³⁶⁹ H. 2 Şaban 1325/ M. 10 Eylül 1907 tarihinde ise Rumeli’ye gitmek üzere III. Orduya bağlı Tavas Redif Taburu ile birlikte üç redif taburu daha yola çıkmıştır.³⁷⁰

1903 tarihinde Makedonya’da çıkan isyan ile yoğunlaşan iç karışıklıklar 1904 yılında durulmuşsa da Balkan Savaşları’na kadar zaman zaman bölgeye asker gönderildiğini ifade edebiliriz. Osmanlı idaresinde olan Makedonya’da Bulgarların kurmuş olduğu örgüt faaliyetleri devam ederken bir yandan da Yunanistan bölgeye Etniki Eteryaya üyelerinden insanlar göndermekteydi. H.1326/M.1908 tarihli bir belgede verilen bilgiye göre Yunanistan da iki yeni eşkıya çetesi ortaya çıkmıştır. Bu çetelerden birisi 80 kişiden oluşmaktadır. Makedonya’nın Seliçe adlı bir Rum karyesinde bekleyen Rumların çete reisi ise Milas bölgesinin çetelerinden Giridli Bulanis’tir. İkinci Yunan çetesi ise Makedonya’ya geçmek için beklemektedir. Yunanistan’ın bir başka faaliyeti ise yaşlı bir Rum tarafından Yunanistan’dan Makedonya’ya silah getirmektedir. Atina’ya giden yaşlı Rum, 60 adet tüfengi Selanik’e göndermiştir.³⁷¹ Makedonya topraklarında bu faaliyetler devam ederken

³⁶⁹ “...Rum ilinde kuvve-i takibiyeyi teşkil eylemek üzere Muğla Eyaleti’nin müteşekkil olduğu Muğla, Milas, Marmaris ve Tavas redif taburlarının celb ve cemleri hakkında şeref sudur buyrulan irade-i seniyyeyi cenab-ı celilesinin muntavi haliyle İzmir Fırkası Kumandanlığı’na tebliğ-i mezkur taburların yerlerine mahsulatı oranın ismi olan İzmir Livası’nın Kula, Aydın Livasının Ödemiş ve Karacasu ve Denizli Livası’nın Tavas taburları efradının celbi matviyyen takdim ve iade kılınması veçhile...” H.1325 10 Receb/ Rumi 1323 6 Ağustos.” **BOA.**, BEO, No: 3129/234607.

³⁷⁰ “R.26 Ağustos 1323 tarihli 1795 numaralı tezkire-yi çakeri İzmir Redif Taburu’nun silahaltında olub efradının ahiren Rumeli’ye nakillerinin lüzum olduğu... irade-yi seniyye-yi hazreti celilesinden şeref sudur buyrulmuş olan Kula, Ödemiş, Karacasu ve Tavas redif taburlarının memurin-i mülkiye ve askeriyyeye veçhile hazır... R. Ağustos’un 25. günü icra kılınacağı İzmir Fırkası Kumandanlığı’nın iş’arına itafen üçüncü ordu müşiriyyetine ve kâtibine mevrudu tahririn iş’ar kılınması olduğu olbabda emrû ferman.”, **BOA.**, BEO., No: 3141/235561.

³⁷¹ “Bazı istihbarat mevsûkaya nazaran ahiren Yunanistan’da iki yeni eşkıya çetesi teşkil etmiştir. Bu çetelerden biri seksen kişiden ibaret kısm ağzaları Giridlidir. Mezkûr çete bundan on gün mukaddem Makedonya’ya geçmiş ve el-yevm Nasoliç Kazası’na tabi “Seliçe” Rum Karyesi’nde bulunmaktadır. Çetenin reisi Girid’de eski memurlarından ve meşhur kaçakçıdan “Milas” çetesi efradından Giridli “Bulanis” dir. İkinci çeteden olan “Lariya”da (?) bulunub münasib vakit ve fırsat bulunduğu halde Makedonya’ya geçmek üzere hazırlanmaktadırlar. Bu çetenin reisi Yunan ihtilal zabitanını “Manus”dur. Bu zabitan ahiran Sudan’da ticaretiyle iştigale ayrılıb gönderilmesi Yunan ceneral me’nusanındır.

Balaç karyeli ihtiyarca sakallı bir Rum mezkûr karye çeteleri kain bir değirmende işletmekte bulunuyordu asıl vazifesi Yunanistan’dan Makedonya’ya silah getirmek olub bundan takriben yirmi gün mukaddem Atina’ya gitmiş ve oradan altmış aded tüfenk olub... çetelerinin Rum ahalisene tevzi olunması için Selanik’e

Osmanlı hükümeti ise, H. 1326/M.1908 tarihinde Makedonya ve Kuş Adası'na yakın bir konumda bulunan Sisam Adası'na Marmaris savaş gemisi gönderilmiştir. Ancak adanın kaptanı ile muhabere ve müzakerede bulunulmasına rağmen askere ihtiyaçları oldukları bildirilmektedir.³⁷² Ayrıca yaşanan bu olayın ardından bazı kişilerin Sisam Adası'nın yakınındaki adalara kaçma niyetinde oldukları bildirmiştir. Bu ihtimale karşılık önlem almak amacıyla Kuşadası ve Milas redif taburları adaya sevk edilmiştir.³⁷³ H.18 Cemaziyelahir/ M. 18 Temmuz 1908'te ise Sisam Adası'nın deniz yolunu korumak amacıyla Marmaris savaş gemisi Sisam Adası'nda bekletilmiştir.³⁷⁴ Osmanlı İmparatorluğu, 20. yüzyılın ilk yarısında Makedonya topraklarını muhafaza etmeye çalışırken aynı zamanda Yunanistan'ın ege ve akdeniz kıyılarındaki limanlarından ülkeye sızmaya çalışan Rum komitelerini bertaraf etmek ile meşgul olmuştur.

20. yüzyılda bu türlü komite faaliyetleri hem Makedonya'da huzur ve düzenin bozulmasına hem de Düyûn-ı Umûmiye idaresinde olan Osmanlı ekonomisini ve askeriyesini zor durumda bırakmıştır. Bölgedeki karışıklıklar yüzünden vergilerin düzenli toplanamaması, Osmanlı İmparatorluğu'nun maddi bakımdan kayıp yaşamasına neden olurken bir yandan da askerin maaş ve ödeneklerinin karşılanmasında, büyük sıkıntılara yol açmıştır. Bölgenin güvenliğini sağlayabilmek için çok sayıda askerin silahaltında tutulması, polis ve jandarmaların mali yükü gibi zorunlu harcamalar Osmanlı ekonomisini ve maliyesini zor durumda bırakmıştır.³⁷⁵

*gönderilecektir. Geçen gün Yunan zabitanı "Karamikos" isminde birisinin mezkûr Balaç karyesinden Selanik'e gitmiştir. Kendisi Balaç Rum umur-u fedayisi reisi bulunduğundan mezkûr altmış tüfenk gahz ve teslim etmek amacıyla şehrimize (Selanik) vasil olduğu muhakik olunur." BOA., TFR.I.SL., No: 201/20005.*³⁷²*"Marmaris Gambotusu'nun Sisam'a vasil olarak kaptan-ı mir cezayire ile muhabere ve müzakerede bulunduğu Kuşadası sakinleriyle ve Sisam Adası kaptanı askeriyesinin taht emniyeti olduğu göreviyeye muhtaç oldukları... ile saire-yi mes'ûd... Aydın Vapurıyla nakil olunmak üzere eylediği şimdi gelen telgrafnameden anlaşılmaktadır efendim. H.1324 14 Mayıs." BOA., Y.PRK.BŞK., No:78/83.*

³⁷³*"Sisam Adası ahalisinden bazılarının güya ihtimal-i emniyet için civar adalara firar ve iltica etmekte oldukları mucidd istimlagatından... cevaben takdim olunan arz-ı telgrafının heyet-i malumatımıza tevdi'adin Sisam Adası'ndan mevâki saireye tâgîylen istihsal... ifade etmeleri ihtimaline nazaran muhafaza... emrinde icab eden tebdirin bilâ tenadd arz-ı şeref sudur buyrulan emir ve ferman-ı hümayundan keramet-i makrun hazreti hilafet- penaha'zamiyeleri icab.... selamlanan Milas ve Kuşadası redif taburlarının Sisam kuvvetinin tezyil ve takviyesi haberi iradet-ü seniyye-i hazreti zillu'llahlarının bulunduğu ben Katib Paşa kulları tarafından tebliğ olunmuştur." BOA., Y.PRK.KOM., No: 16/31.*

³⁷⁴*"Sisam'da mevcut süfn-i şahaneden Marmaris Ganbotu'nun himayetinin cezirenin bahren muhafazasını temin etmesi üzerine Sisam'da ibkasına ve müteferriyatını hususunu... muhafazası ve kilâ... bilâ Sisam irade-i seniyye-yi hazreti halife-i penah-ı mütemeddi ve şeref sudur buyrulan sârr-u icab... tebligat... iktizasının bulunduğu ber muktezan irade-i ferman kılınan neferinin..." BOA., A. } MTZ.SM., No: 5/165.*

³⁷⁵ Mahir Aydın, B., a.g.m., s. 241.

Makedonya’da yapılan reformların uygulanamaması ve Avrupa Devletleri’nin toprak mücadelesi neticesinde 1908 yılına gelindiğinde İngiltere Kralı VII. Edward ve Rus Çarı II. Nikola arasında Reval’de bir görüşme yapılmıştır. 9-10 Haziran’da yapılan bu görüşmede Almanya’nın kara ve deniz gücünün arttırması ile Avusturya ile yayılmacı politikaları üzerine görüşme yapan İngiliz Kralı ve Rus Çarı’nın Reval’de görüşmesi, batı basınında Osmanlı İmparatorluğu’nun paylaşılması olarak yorumlanmıştır. Makedonya’da yaşayan İttihat ve Teraki Cemiyeti üzerinde büyük bir endişeye neden olmuştur. Cemiyet üyeleri, İmparatorluğun başına gelen bu olayların nedenini Abdülhamid’ in yönetim şekline bağlamıştır.³⁷⁶ Bu nedenle İttihat ve Teraki Cemiyeti’nin üyeleri meşruti yönetime geçmek için hazırlıklara başlamıştır. İlk olarak II. Abdülhamid’in güvendiği adamlarından olan ve cemiyetin her adımını padişaha bildiren Selanik Merkez Komutanı Yarbay Nazım Bey’i etkisiz vaziyete getirmeye çalışmışlardır. Ardından Resne’de bulunan Kolağası Niyazi Bey ise yanına aldığı gönüllüler ile dağa çıkmış ve anayasa ilan edilmedikçe elinden silahı bırakmayacağını bildirmiştir. Şiddetlenen olaylar karşısında zor bir durum içerisinde kalan padişah, 23 Temmuz 1908 tarihinde meşrutiyeti yeniden ilan etmek zorunda kalmıştır.³⁷⁷ II. Meşrutiyet’in ilanı Makedonya ve diğer Balkan topraklarında memnuniyet ile karşılanmışsa da sorunların çözülmesinde yeterli olmamıştır. H.1330/ M.1912 tarihinde Osmanlı hükümeti yaşanan gerginliklerden dolayı Marmaris, Meğri limanları ile birlikte tehdit altında olan diğer limanların korunması için 100 redif askeri silah altına alınıp buralara yerleştirilmiştir.³⁷⁸ Balkan topraklarında yaşanan sorunlar 1912-1913 yılında yaşanan Balkan Savaşları’nın sonuna kadar devam etmiştir.

³⁷⁶Enver Ziya Karal, C., a.g.e., s. 26.

³⁷⁷Fahir Armaoğlu, a.g.e., s. 602.

³⁷⁸“Marmaris, Gölabad ve Meğri limanlarına ikame olmak üzere 100 neferin ve Nazilli ve Yenipazar redif taburlarının taht-ı silahlına alınması... 11 Mayıs 1328 tarihli 724 numaralı tezkire aliyelerinden tesyir kılınması irade-i seniyye-i lamihası imza-yı hümayun cenab-ı padişahın... buyurulduğundan hemen sureti leffen irsal kılınması efendim hazretleri. BOA., BEO, No:4032/302394.

3.4. 1911 Yemen İsyam

Coğrafi konumu bakımından önemli bir noktada olan Yemen şehri, kuzeyden Suudi Arabistan, doğudan Uman ile komşudur. Batısında Kızıldeniz'e, güneyinde ise Aden Körfezi'ne kıyısı vardır. Merkezi San'a olan Yemen'in diğer önemli şehirleri ise Aden, Taiz, Hudeyde ve Mükalla'dır.³⁷⁹ Osmanlı İmparatorluğu için Yemen, 16. yüzyılın başlarında Portekiz donanmalarının Kızıldeniz ve Hint Okyanusu'nu hakimiyetlerine almak istemesinden sonra önem kazanmıştır. Yavuz Sultan Selim'in, 1517 senesinde Mısır'da Memlük hakimiyetini sonlandırmasının ardından Memlük Beyleri'nin Osmanlı hakimiyetini kabul etmesine rağmen 1538 yılına kadar Yemen'de tam anlamıyla Osmanlı İmparatorluğu'nun devlet idaresi ve etkisinden söz etmek mümkün değildir.³⁸⁰ Yemen bölgesinin büyük bir çoğunluğu, Şii mezhebinin bir kolu olan Zeydiye mezhebine bağlı insanlardan oluşmaktadır. Bu nedenle Yemen'de, Sunni İslam halifesine bağlı kalmayı reddeden Zeydi imamlar öncülüğünde Osmanlı İmparatorluğu'na karşı isyan girişimlerinde bulunulmuştur. Zeydi İmamların öncülüğünde çıkan bu isyanların neticesinde 1635 yılında Yemen Osmanlı hakimiyetinden çıkmıştır. Bu tarihten itibaren 1849 yılına kadar fetret dönemi yaşanmıştır.³⁸¹

1839 senesine gelindiğinde İngilizler, Aden bölgesinde bir kömür deposu inşaa etme bahanesi ile bu bölgeyi hakimiyetlerine almayı hedeflemiştir. Bu olay neticesinde Osmanlı hükümeti ikinci kez Yemen'i Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası yapmak için askeri faaliyetlere başlamıştır. Bunun üzerine 1849 yılında Mısır ve Hicaz'dan toplanan askerlerle birlikte Kıbrıslı Tevfik Paşa Hudeybiye'ye kadar ilerlemiştir. Ancak San'a şehri alınamamıştır. Böylece Yemen'in Osmanlı idaresine giren şehirleri vali veya mutasarrıflar tarafından yönetilmeye başlanmıştır.³⁸² 1871 yılına gelindiğinde Ahmet Muhtar Paşa tarafından San'a şehri de alınarak Yemen bölgesinde tamamıyla Osmanlı hakimiyeti yeniden kurulmuştur. Bir vilayet haline gelen Yemen, askeri ve idari bakımdan yeniden teşkilatlandırılmıştır. II. Abdülhamid Dönemi'nde Aden hariç, San'a, Hudeyde, Asir ve Taiz livalarının idari yapısı merkeze bağlı bir vilayet olarak düzenlenmiştir.³⁸³

Yemen'in yeniden Osmanlı İmparatorluğu'na dahil edilmesinden sonra yapılan askeri ve idari düzenlemelerin etkisi uzun sürmemiştir. İsyanların şiddeti önceki yıllara göre daha

³⁷⁹ Halil Kurt, "Yemen", **DİA. İslam Ansiklopedisi**, c. 43, İstanbul, 2013, s. 400.

³⁸⁰ İdris Bostan, "Yemen", **DİA. İslam Ansiklopedisi**, c. 43, İstanbul, 2013, s. 407.; Ümmü Gülsüm Polat, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yemen İle İlişkiler (1911-1938), Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, S. 96, 2017, s. 115.

³⁸¹ Turgut Hatipoğlu, **Yemen'in Osmanlı'dan Ayrılışı (Kopuşu)**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yakınçağ Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004, s. 19-21.

³⁸² İdris Bostan, **a.g.m.**, s. 410.; Ü. Gülsüm Polat, **a.g.m.**, s. 15.

³⁸³ Turgut Hatipoğlu, **a.g.t.**, s. 27.

da artarak devam etmiştir. Zeydi imamlarının Osmanlı idaresine karşı isyan teşebbüsleri, Avrupa Devletleri'nin ticari menfaatlerinden dolayı bölgede hakimiyet kurmak istemeleri ve Osmanlı İmparatorluğu'nun Yemen'e göndermiş olduğu vali ve mutasarrıflarının halka kötü davranmaları gibi sebeplerden dolayı 1891, 1898, 1903, 1905 ve 1911 senelerinde yaşanan isyanlar önceki yıllara göre daha çok etkili olmuştur.³⁸⁴

II. Meşrutiyet'in ilanından sonra birçok bölgede olduğu gibi Yemen bölgesinde de reformlara ihtiyaç duyulmuştur. II. Abdülhamid, yapılması gerekli görülen reformlar hakkında bilgilendirmek amacıyla Yemen uleması ve bölgenin ileri gelenleri ile payitahtta görüşmeye davet etmişse de davete katılan olmamıştır. 1909 tarihinde Asir bölgesinde Şeyh İdrisi'nin başlatmış olduğu isyan, 1911 yılına gelindiğinde İmam Yahya ile daha da büyümüştür.³⁸⁵ İsyanın büyümesi ile bölgeye asker takviyesi gerekmiştir. Sevk edilen askerler arasında redif taburlarının da gönderilmesi uygun görülmüştür. H.18 Muharrem 1329/M. 19 Ocak 1911 tarihinde, Yemen Vilayeti'nden ve Asir Mutasarrıflığı'ndan gönderilen Said Paşa, Yemen ve Asir'e acilen asker sevk edilmesinin zorunlu olduğunu bildirmiştir. Meclis-i Vükâla tarafından yazılan ve II. Abdülhamid tarafından da onaylanan kararname ile Yemen'e gitmek üzere 10 redif taburu yola çıkmıştır.³⁸⁶ Yemen'e giden redif taburları arasında Menteşe Sancağı'ndan askerler de yer almıştır. H. 6 Recep 1329/ M. 3 Temmuz tarihinde gönderilmiş olan tezkirede belirtilenlere göre, Yemen isyanını sonlandırmak için Muğla ve Alaiye redif taburları ile nizamiye ve mitralyöz bölükleri Yemen'e sevk olunması istenmiştir.³⁸⁷ Ancak H. 27 Şaban/ M. 23 Ağustos'ta yazılmış bir başka belgeye göre ise, redif taburlarının Yemen'e halen sevk olunamadıkları anlaşılmaktadır. Muğla ve Alaiye redif taburlarının iskelede hazırlanmasının ve toplanmalarının bir hayli yavaştan alındığı konusunda uyarılmıştır. Redif askerlerinin

³⁸⁴ Turgut Hatiboğlu, **a.g.t.**, s. 29.; Cengiz Çakaloğlu, "1903 Yemen İsyanı'nın Bastırılmasında Mersin Redif Taburu", **Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi**, c. III, S. 8, 2016, s. 115-116.

³⁸⁵ İdris Bostan, **a.g.m.**, s. 410-411.

³⁸⁶ "Yemen Vilayeti'nden ve Asir Mutasarrıfve Kumandanlığı'ndan tayin ve iz'âm olunan Said Paşa tarafından vuk'u olan iş'arat neferan dahi şûrası takayyüd işleyişi için oralara acilen kuvve-yi askeriye sevki zaruri gönderileceğinden 10 redif taburunun tah-ı silah altına alınarak iğrâminin kararname ile arz ve istizân-ı Meclis-i Vükelaca başkâtip kumandanlığından kararnamenin arz ve takdim olunmakla irad-yi seniyye-yi cenab-ı padişahın veçhile şeref müteallik buyrulması ma'ruzudur." **BOA.**, İ.HB., No: 74/14.

³⁸⁷ "Hariciye Nezareti'nden varid olub miyanen... Kırâ'et olunan tezkirede beyan hususunun veçhile Yemen Kuvâ-yi Umumiyesi Kumandanlığı'ndan gösterilen... her türlü ahvale karşı Yemen hareketi askeriyesi netice-yi kat'iyeye isâl etmek için evvelce bir alayı Yemen'e sevk edilen Antalya Redif Fırkası'ndan mütebaki Muğla ve Alaiye alayları ile sekizinci kolordusunun üçüncü ve ikinci kolordusundan iki nizamiye taburu ile ve bir mitrayöz bölüğünün ihzar ve sevkine ibtidar ayrılmak üzere mezkûr redif fırkasının celb ve cemi hususunda nezaret müşârun-ileyh..." **BOA.**, İ.MMS., No: 141/09.

bazılarının yaylalarda oyalanmasından ve bölge idaresinden sorumlu memurların ise sorumluluklarını aksatmalarından dolayı çaresiz kalınmış, askerler Yemen'e gönderilememiştir. Ancak bir an önce redif taburlarının hızlıca hazırlanıp iskelelerinden sevk olunması istenmektedir.³⁸⁸ Askerlerin Yemen'e gönderildikleri tarihe ulaşılammış olsa da Muğla Redif Taburu'ndan başka Meğri Redif taburu'nun da Yemen'e gönderildiğini ifade etmemiz mümkündür. Çünkü, R. 1328 tarihli ve 1804 numaralı tezkireye nazaran, H. 29 Muharrem 1331/ M. 8 Ocak 1913 tarihinde Meğri Redif Taburu ile III. Orduya bağlı olan diğer redif taburlarının da memleketlerine döndükleri belirtilmiştir.³⁸⁹ Görülüyor ki, 1911 isyanı her ne kadar 13 Ekim 1911 tarihinde İmam Yahya ile anlaşma yapılarak son bulmuşsa da askerlerin memleketlerine dönmesi zaman almıştır.

³⁸⁸ “Antalya Redif Fırkası'na mensub Alaiye ve Muğla alayları taburlarının bu kere hal sefireye vaz'i olunarak iskelede ihzarı mezkûr fırka kumandanlığına yazılması ayrı efradın celb ve ceminde pek büyük beta'et meşud olmaktadır. Bunun kısmen efradının yaylalarda bulunmalarından ayrı geldiği anlaşılmaqda ise de kısmen de me'murin -i mülkiyenin sefirenin üzere bi-hakkın fa'âlâne davranmamalarından inbi'as eylediği olabdan muhaberatın müstemend olmaktadır. Mezkûr fırkasının hal-i sefiresinin vaz'i icab ettiğinden esbabın ehemmiyetine menba' mezkûr taburların biran evvel cem'i ve iskelelerinde ihzarı zımmında iltizam ve sürat faaliyet olunması lüzumu vilayet-i mezkuraya... emrî ferman hazreti menlehülündür.” **BOA.**, DH. İD., No: 14/4.

³⁸⁹ “Yemenden avdet eden Kuşadası, Meğri, Ödemiş, Antalya ve Elmalı redif taburlarının terhisi hususunun tanzimi 1328 26 Kanunuevvel tarihli ve 1804 numaralı tezkire-i aliyelerinin... kılınan irade-i seniyye-i lamihası imza-yı hümayun cenab-ı padişah ile... buyurulan mevrudin musaddıkası leffen... aliyesine irsal kılınması... “**BOA.**, BEO, No: 4133/309832.

SONUÇ

II. Mahmud Dönemi'nde, Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasının ardından yeniden yapılandırılan Osmanlı Ordusu'nda 1834 yılında kurulan ve uygulamaya konulan Redif Askeri Teşkilatı'nın temel amacı, Asâkir-i Mansûre-yi Muhammediye ordusuna takviye edilebilecek yedek ordular temin edebilmektir. Ayrıca Redif Askeri Teşkilatı ile taşrada otoritenin ve asayişin sağlanması da hedeflenmiştir.

Menteşe Redif Taburu özelinde incelenen Redif Askeri Teşkilatı'nın Asâkir-i Mansûre-yi Muhammediye Ordusu'na gerektiği zamanlarda asker takviyesi yapmak ve taşrada asayişini sağlamak amacıyla yedek ordu niteliğinde kurulduğu hem 1834 yılında yazılan nizamnamelerde, hem de Takvim-i Vekayi gibi dönemin önemli gazetesinde belirtilmektedir. Ancak açıklamaların bu doğrultuda olmasına rağmen 1843 yılına kadar redif askerlerinin kendilerine verilen vazifelerle birlikte başka önemli görevlerde de yer alması ve askerliğin belli bir zamana bağlanmamasından dolayı uygulamada karışıklıklar yaşanmıştır. Bu durum, günümüzde Redif Askeri Teşkilatı üzerine çalışan önemli tarihçiler arasında önemli bir tartışmayı da beraberinde getirmiştir. Redif Askeri Teşkilatı "bir yedek ordu olarak mı kurulmuştur yoksa sonradan mı yedek ordu konumuna getirilmiştir?" Bu konu üzerine yapılan birçok önemli çalışma olmasına rağmen ortak bir karara varılamamıştır. Ancak uygulamalarda birtakım karışıklıklar olsa da gerek Redif Askeri Teşkilatı'nın kuruluş aşamasında çıkarılan nizamnamelerde yapılan açıklamalar, gerekse Prsuya'nın "Landor" adını taşıyan yedek ordu uygulamasının Osmanlı İmparatorluğu'na uyarlanmak üzere düzenlenip Redif Askeri Teşkilatı'nın oluşturulduğunu göz önünde bulunduracak olursak Redif Askeri Teşkilatı'nın bir yedek ordu olarak kurulduğunu söylemek mümkündür. 1834-1843 yılları arasında Redif Askeri Teşkilatı'ndaki karışıklıkları düzenlemek ya da teşkilatı daha işlevsel hale getirebilmek için yeni uygulamalar getirilmiştir. Bu uygulamalar ise hem askerler tarafından hem de yöneticiler tarafından benimsenip tam anlamıyla sistem oturana kadar askerlerin görev alanlarındaki belirsizliklerin devam etmesine neden olmuştur. 1843 yılına gelindiğinde ise askerlik, 5 yılı nizamiyede muvazzaf asker olarak, 7 yılı ise redif hizmetinde geçecek şekilde düzenlenmiştir. Yapılan bu düzenleme ile hem askerliğin süresi belirlenmiş hem de askerlerin hangi askeri birlik içerisinde yer aldıkları netleştirilmiştir. Böylece redif askerlerinin de askeriye içerisindeki konumu ve vazifeleri daha düzgün yürütülmüş olup

yedek ordu konumu da ön plana çıkmıştır. Kısaca Redif Askeri Teşkilatı'nın bir yedek ordu olarak kurulduğunu ancak 1843 yılına kadar Osmanlı askeri sisteminin o dönemlerde henüz yeni yapılandırılmasından kaynaklı olarak zaman zaman redif askerlerinin başka vazifelerde görevlendirilmiş olması redif ordusunun 1843 yılında yapılan düzenlemeler neticesinde yedek ordu konumuna getirildiği intibasını bıraktığını ifade etmek mümkündür.

Menteşe Sancağı Redif Taburu ise, redif teşkilatının oluşturulmasının ardından 1835 yılında kurulmuştur. 1836 yılında ise yapılan düzenleme ile redif taburlarının askeri ve mali idareleri tek bir elde toplanması amaçlanarak redif taburlarının kurulduğu sancaklar gruplandırılmış ve müşirlikler kurulmuştur. Her birinin başına ise hem maliyeyi hem de asker faaliyetleri yönetmesi için müşirler vazifelenmiştir. III. Ordu dairesine bağlı olan Mentese Redif Taburu ise Aydın Müşirliği'ne bağlanmıştır. Dört bölükten oluşan redif taburları nizami birliklerine benzer şekilde numara verilerek isimlendirilmişse de birlikler daha çok kuruldukları kaza isimleri ile adlandırılmıştır. Mentese Sancağı'nın Muğla, Milas, Marmaris ve Meğri kazalarından redif taburları teşkil edilmiştir. Muğla, Milas ve Marmaris redif taburları 44. alay içerisinde, Meğri Redif Taburu ise 31. Alay içerisinde görevlendirilmiştir. 1869 yılında yapılan düzenleme ile redif askerleri kendi içinde mukaddem ve tali sınıf olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Bu doğrultuda Mentese Sancağı'na bağlı redif taburları 32. Fırka 64. Liva 128. Alayda yer almıştır. 128. Alay'da I. Milas Tali Taburu, II. Muğla Tali Taburu ve IV. Tavas redif taburları yer almıştır. Mentese Sancağı'nın Mukaddem Redif Taburu ise III. Ordu'nun VI. Alayı'nın III. Milas ve IV. Muğla mukaddem taburlarından olmak üzere iki birlik şeklinde oluşturulmuştur.

1879 yılına gelindiğinde ise yapılan yeni bir düzenleme ile mukaddem ve tali sınıfları kaldırılmıştır. Bunun yerine Avrupa Devletleri'nde olduğu gibi tümen (fırka) düzenine geçilmiştir. Böylece redif tümenlerinin başına bir tümgeneral, redif tugaylarının başına ise mirliva askeri orduyu komuta etmek için vazifelenmiştir. Redif alaylarının tek numaralı olanlarının komutanı albay ve çift numaralı olanlarının komutanı ise yarbay olmuştur. Redif taburlarında bir binbaşı, bir kolağası, bir tabur kâtibi bir depo memuru, bir başçavuş ve tüfekçi bulunmaktadır. Bölükler bir yüzbaşı, bir üsteğmen, bir teğmen ve bir de muvazzaf başçavuştan oluşmaktadır. Ayrıca II. Abdülhamid Dönemi'nde Osmanlı Ordusu sancakların coğrafi konumuna göre yeniden şekillendirilmiştir. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra 1911 yılında yayımlanan "Teşkilat-ı Askeriye Nizamnamesi" ile ordu komutanlıkları kaldırılıp yerine ordu müfettişlikleri kurulmuştur. Böylece Osmanlı İmparatorluğu'nun Ordusu 57

tümen ve 1 alaydan oluşmaktadır. Menteşe Sancağı Redif Taburu ise Antalya Redif Tümeni'ne bağlanmıştır.

Redif Askeri Teşkilatı'nın kuruluş senesinde çıkarılan nizamnamede, redif sınıfının en alt askeri grubunu oluşturan erlere en az 5 kuruş olduğu belirtilmektedir. Buna göre Menteşe Sancağı Redif Taburu askerlerine de kimi zaman en alt miktar olan 5 kuruştan kimi zaman ise daha fazla meblağdan maaş verilmiştir. Rütbeli askerlerin maaşları ise yine kanunnamede belirtildiği gibi askeri ihtiyaç ve durumlarına göre değişiklik göstermiştir. Redif teşkilatının kuruluş dönemlerinde Menteşe Sancağı redif askerlerinin maaşlarını düzenli olarak aldığı görülürken zamanla Osmanlı ekonomisinde yaşanan mali sıkıntılar neticesinde maaşların düzenli ödenemediği görülmektedir.

Redif askerlerinin tayin, terfi ve emeklilik gibi özlük işlemlerinin uygulanmasında kanunnameler doğrultusunda kararlar alınmıştır. Buna göre bir redif askeri herhangi bir tabura kaydedilirken bağlı olduğu sancağa ve kazaya göre birliklerine teslim edilirdi. Tayin işlemleri ise öncelikli olarak bölük ve tabur içerisindeki münhall olan kadrolara yapılırdı. Ancak buralarda boş olan bir kadro yok ise askerler diğer alaylara tayin edilirdi.

II. Mahmud ile birlikte Osmanlı Ordusu'nun hem askeri yapısı hem de askerlerin kıyafet yönetmeliklerinde köklü değişiklikler yaşanmıştır. Askerlerin kıyafetleri daha modern ve daha kullanışlı kumaşlardan diktirilmiştir. Askeri elbiselerin modelleri de askerlerin elbiselerinin içinde daha kolay hareket edebilecekleri şekilde tasarlanmıştır. Redif kıyafetlerinin dağıtımını bağlı oldukları sancaklardan gerçekleştirilirdi. Bundaki amaç hazinenin harcamalarının azalması ve dağıtımın kolaylaştırılmasıdır.

19.yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu bir yandan askeri, sosyal, mali sorunlarla uğraşırken bir yandan da iç isyanlarla uğraşmaktaydı. Avrupa Devletleri'nin de Osmanlı İmparatorluğu'nun iç işlerine müdahalesi ve kışkırtmaları nedeniyle çıkan bu ayaklanmaları bastırmak ve sonlandırmak için bu bölgelere askeri birlikler gönderilmiştir. Gönderilen birlikler arasında yer alan Menteşe Redif Taburu da vardır. Muğla, Milas, Marmaris, Meğri ve Tavas redif tabuları genel olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkan topraklarında vazifelendirilmiştir. 1885 yılında yaşanan Doğu Rumeli- Bulgar İsyanı, 1897 Yunan Harbi ve 1903 tarihinde yaşanan Makedonya olayında Menteşe Redif Taburu diğer redif taburları ile birlikte buralarda çıkan isyanların bastırılmasında etkin bir rol oynamıştır.

1885 tarihinde Bulgar milliyetçileri tarafından başlatılan isyanın bastırılması için Mentеше Redif Taburu görevlendirilmiştir. Milas, Muğla ve Tavas redif taburlarının mukaddem ile tali sınıfı askerleri Selanik, Dedeağaç gibi Rumeli bölgelerinde isyancıları etkisizleştirmiştir. Ayrıca yine bu redif taburlarına bağlı kazalardan cebehane ve mekare hayvanları da tedarik edilmiş olup Doğu Rumeli bölgesine gönderilmiştir. Bu isyandan 12 sene sonrasında ise yaşanan 1897 Yunan Harbi'nde de Mentеше Redif Taburu'ndan birçok asker ve mekare hayvanının savaş bölgesine gönderildiği görülmektedir. Özellikle Osmanlı İmparatorluğu'nun Yunanistan'a sınır olan bölgelerinin muhafazası için buralara redif askerlerinin sevki yapılmıştır. Mentеше Sancağı'na bağlı Meğri, Milas gibi redif taburlarından birçok askerın Yunan askerlerine karşı İmparatorluğun muhafazası için mücadele verildiğine tanık olunmaktadır. 1903 senesinde meydana gelen Makedonya Olayı'nda da yine Mentеше Redif Taburu'nun isyancıları etkisizleştirmekiçin Makedonya taraflarında görevlendirildikleri belgelere yansımıştır. Ayrıca Mentеше Redif Taburu yalnızca Balkan topraklarında değil aynı zamanda doğu taraflarında da çıkan isyanların bastırılmasında etkin rol oynamıştır. Az sayıda belgeye ulaşılmasına rağmen Mentеше Redif Taburu'nun 1911 tarihinde yaşanan Yemen İsyanı'nda da vazifelendirildiğine tanık olunmaktadır. Mentеше Redif Taburu, Redif Askeri Teşkilatı'nın 1834 yılında kuruluşundan 1913 yılında kaldırılmasına kadar Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarının muhafazasında, isyanların bastırılmasında veya başka gerekçelerle farklı bölgelere vazifelendirilmiştir.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri Cumhurbaşkanlığı (Başbakanlık Osmanlı Arşivi)

BEO: Bab-ı Ali Evrak Odası; 504/37791, 936/70170, 936/70171, 2401/18004, 2403/180176, 3129/234607, 3141/235561, 3574/268000, 3586/268868, 3809/285653, 4032/302394, 4133/309832.

Cevdet Askeriye Tasnifi; 323/13384, 357/14773, 485/20266, 579/24385, 674/28323, 892/38372.

Dahiliye İrade; 14/4.

Dahiliye Mektubi Kalem: 01302/00033, 76/26, 347/3, 702/42, 1104/22, 1241/53.

Dahiliye Muhaberat-ı Umumiye İdaresi; 105/54.

Dahiliye Şifre Kalem: 126/82, 127/6, 127/46,127/48,127/63.

Hatt-ı Hümayun; 1635/57, 313/18496-C, 318/18693, 326/18983- D, 326/18983-G, 326/18983-K, 326/18993, 328/19021, 329/19073-D, 330/19081, 529/26056, 1259/48677.

İrade Askeri; 20/61, 20/66, 21/13, 43/52, 57/11, 60/40, 69/29.

İrade Dahiliye; 15/722, 963/76310, 977/ 77190, 1018/80337, 1165/91063.

İrade Harbiye; 4/26,18/9, 65/16, 74/14.

İrade Hususi; 77/20, 94/110.

İrade Meclis-i Mahsus; 141/09.

İrade Taltifat; 100/33.

Meclis-i Vala; 199/62, 228/38, 746/94.

Kâmil Kepeci Tasnifi Deferi; 7520, 6914.

Rumeli Evrakı (Rumeli Müfettişliği) Selanik Evrakı; 201/20005.

Sadaret Divan Kalem; 66/71.

Sadaret Mektubi Kalem; 130/39.

Sadaret Mühimme Kalem Evrakı; 4/36.

Sadaret Sisam; 5/165.

Şura-yı Devlet; 647/39.

Teftişat-ı Rumeli Evrakı Jandarma Müşiriyet ve Kumandanlık Evrakı; 10/923.

Yıldız Askeri Maruzat; 28/22, 29/38, 64/62, 118/13, 119/23, 125/79, 126/7, 126/74, 134/83, 187/49, 195/127, 195/128, 195/96, 220/113, 694/72239.

Yıldız Başkitabet Dairesi Maruzatı; 78/83.

Yıldız Hususi Maruzat; 439/22, 448/63, 448/112.

Yıldız Kâmil Paşa Evrakı; 00022/02174, 10/962, 18/1782.

Yıldız Komisyonlar Maruzatı; 16/31.

Yıldız Mütenevvi Maruza; 21/139, 22/126, 22/140,184/97, 203/165, 264/51. 293/60,

Yıldız Posta Telgraf Nezareti Maruzatı; 15/28.

Salnameler

H. 1307 (M. 1889)- H. 1311 (M. 1893)- H. 1312 (M. 1894)- H.1314 (1896)- H. 1315 (M. 1897)- H. 1316 (M. 1898)- H. 1319 (M. 1901)- H. 1320 (M. 1902)- H. 1321 (M. 1903)- H. 1323 (M. 1905)- H. 1326 (M. 1908) Tarihli Aydın Vilayeti Salnameleri.

H.1286 (M. 1869)- H. 1291 (1874) – H.1293(M. 1876) – H. 1306 (M. 1890)- H. 1309 (M. 1893) Tarihli Askeri Salnameleri

Gazeteler

Takvîm-i Vekây-î Def'a 80, Hicri 15 Zilkade 1249/ 26 Mart 1834.

Hizmet Gazetesi, Hicri 21 Recep 1309/ Miladi 20 Şubat 1892.

Kitaplar

Acun F, Türkler Ansiklopedisi, '*Klasik Dönem Eyalet İdare Tarzı Olarak Tımar Sistemi ve Uygulaması*', cilt 9, Ankara 2012.

Afyoncu A, DİA. İslam Ansiklopedisi, '*Ulufe*', cilt 42, İstanbul 2012.

Aktüre S, Tarih İçinde Muğla, '*19. Yüzyılda Muğla*', Muğla Belediyesi Yayınları, Muğla 2006.

Armaoğlu F, *19. Yüzyıl Siyasi Tarihi (1789-1914)*, TTK Yayınları, Ankara 1997.

Ayönü Y, Menteşe Beyliği'nin Güneybatı Anadolu'daki Faaliyetleri, *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih, Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu-II Menteşe Oğulları Tarihi 25-27 Nisan 2012 Muğla (Bildiriler)*, Ankara 2016.

Bakırer Ö, Tarih İçinde Muğla, '*Ortaçağda Muğla*', Muğla Belediyesi Yayınları, Muğla 2006.

Baykara T, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I- Anadolu'nun İdari Taksimatı*, Ankara 1988.

Bostan İ, DİA. İslam Ansiklopedisi, '*Yemen*', cilt 43, İstanbul 2013.

Buluç S, Tarih İçinde Muğla, '*İlkçağda Muğla*', Muğla Belediyesi Yayınları, Muğla 2006.

- Çadırcı M, Tanzimat Sürecinde Türkiye- Askerlik, Derleyen Tülay Ercoşkun, İmge Kitabevi, Ankara 2008.
- Çakın N, *Türk Silahlı Kuvvetleri Tarihi*, cilt 3, Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı Yayınları, Ankara 1978.
- Çelik B, Osmanlılar Zamanında Mentеше Sancağı, *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarih, Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu- II Mentеше Oğulları Tarihi 25-27 Nisan 2012 Muğla (Bildiriler)*, Ankara 2016.
- Çetin M- İmamoğlu İ, *Arşiv Belgeleri Işığında Tavash Osman Ağa*, Denizli 2018.
- Çoker F, Tanzimat' tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, '*Tanzimat ve Ordudaki Yenilikler*', cilt 5, İletişim Yayınları 1985.
- Darkot B, MEB. İslam Ansiklopedisi, "*Mentеше*", cilt 7, İstanbul.
- _____ Yurt Ansiklopedisi, '*Muğla*', cilt 8, İstanbul 1981-1984.
- Darkot B- Tuncel M, *Ege Bölgesi Coğrafyası*, Edebiyat Fakültesi Mecmuası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1878.
- Deny J, MEB. İslam Ansiklopedisi, *Redif*, cilt 9., İstanbul 1964.
- Devellioğlu F, *Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lûgat Eski ve Yeni Harflerle*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2012.
- Eldem E, *İftihar ve İmtiyaz Osmanlı Nişan ve Madalyaları Tarihi*, Osmanlı Bankası Arşiv Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul 2004.
- Eroğlu Z, *Muğla Tarihi*, Muğla Belediyesi Kültür Yayınları, Muğla 2011.
- Eriüreten M, *Osmanlı Madalyaları ve Nişanları Belgelerle Tarihi*, The Destination Management Company, İstanbul 2001.
- Günay V, XX. Yüzyıl Başlarında Bodrum (Osmanlı Vilayet Yıllıklarına Göre), *III. Uluslararası Her Yönüyle Bodrum Sempozyumu*, cilt 1, İzmir 2014.
- İkiel C, Muğla Kitabı "*Muğla'nın Coğrafi Özellikleri*", İzmir 2004.
- İnalçık H, '*Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*', çeviren Ruşen Sezer, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2014.
- İpşirli M, DİA. İslam Ansiklopedisi, '*Tekaüd*', cilt 40, İstanbul 2011.
- _____ DİA. İslam Ansiklopedisi, '*Timar*', cilt 41, İstanbul 2012.
- Kara H, *Sultan II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Kara Ordusu (1876- 1908)*, TTK Yayınları, Ankara 2020.
- Karal E. Z, *Osmanlı Tarihi Nizam-ı Cedid ve Tanzimat Devirleri (1789- 1856)*, TTK Yayınları, cilt 5, Ankara 1931.
- _____ *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, TTK Yayınları, Ankara 1943.
- _____ *Osmanlı Tarihi İkinci Meşrutiyet ve Birinci Dünya Savaşı (1908-1918)*, TTK Yayınları, cilt 9, Ankara 2011.
- Karayaman M, Turgutlu Redif Taburu ve Faaliyetleri, *Uluslararası Turgutlu Sempozyumu Bildirileri*, cilt 1, Turgutlu 2018.

- Kuneralp S, *Son Dönem Osmanlı Erkân ve Ricali (1839- 1922)*, İsis Yayınları, İstanbul 1899.
- Kurt H, DİA. İslam Ansiklopedisi, “Yemen”, c 43, İstanbul 2013.
- Kütükoğlu M, *Menteşe Sancağı 1830 (Nüfus ve Toplum Yapısı)*, TTK Yayınları, Ankara 1931.
- _____ İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası ‘*Redif Kıyafetlerinin Maliyetine Dair*’, cilt 41, sayı 1-4.
- Nagata Y, *Tarihte Âyânlar Karaosmanoğulları Üzerine Bir İnceleme*, TTK Yayınları, Ankara 1997.
- Mert Ö, DİA. İslam Ansiklopedisi, ‘Âyân’, cilt 4, İstanbul 1911.
- Mete Z, DİA. İslam Ansiklopedisi, ‘Menteşe’, cilt 29, İstanbul 2005.
- Özcan A, DİA. İslam Ansiklopedisi, ‘Redif’, cilt 34, İstanbul 2007.
- Özgen M.M, *Osmanlı Devleti Ordu Sisteminde Redif Teşkilatı ve II. Abdülhamid Dönemi Redif Binaları*, Hamidiye Kitaplığı Yayınları.
- Sander O, *Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918’e*, İmge Yayınları Ankara 2012.
- Sezen T, *Osmanlı Yer Adları*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Numara: 26, Ankara 2017.
- Shaw S J.-E K., *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye Reform, Devrim ve Cumhuriyet: Modern Türkiye’nin Doğuşu 1808-1975*, cilt 2, E Yayınları, İstanbul 2010.
- Sunar M.M, DİA. İslam Ansiklopedisi, ‘Ulufe’, cilt 12, İstanbul 2012.
- Turan N.S, *İmparatorluk ve Diplomasi Osmanlı Diplomasisinin İzinde*, İstanbul Bilge Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2015.
- Uzunçarşılı İ.H, *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapukulu Ocakları I.*, TTK, Ankara 1988.
- _____ *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, TTK Yayınları, Ankara 2011.
- Uyar M- Erickson E.J, *Osmanlı Askeri Tarihi*, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul 2020.
- Ünal U, ‘*Sultan Abdülaziz Devri Osmanlı Kara Ordusu (1861-1876)*’, TTK Yayınları, İstanbul 2016.
- Yıldız G, *Neferin Adı Yok Zorunlu Askerliğe Geçiş Sürecinde Osmanlı Devleti’nde Siyaset, Ordu ve Toplum (1826-1839)*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2009.
- Witteck P, *Menteşe Beyliği*, TTK Yayınları, Ankara 1999.

Makaleler

- Adıtatar F, İzmir İngiliz Başkonsolosunun Askeri İstihbarat Faaliyetleri (1878-1914), *Tarih İncelemeleri Dergisi*, cilt XXVI, sayı 1, 2011.
- Akça B, Sosyal-Siyasal ve Ekonomik Yönüyle Muğla (1923-1960), *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, Ankara 2002.

- Aslan N- İlhan F, Osmanlı İmparatorluğu'ndan Türkiye Cumhuriyeti'ne Askerlik Hizmeti ve Askere Alımlar (XIX Yüzyıldan İtibaren), *Askeri Tarih Araştırmaları Dergisi*, sayı 11, Genel Kurmay Basımevi, Ankara 2008.
- Aydın M, Arşiv Belgeleriyle Makedonya'da Bulgar Çete Faaliyetleri, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, sayı 9, İstanbul 1989.
- _____ Makedonya Meselesi ve Amerikalı Rahibenin Kaçırılması, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, sayı 18, İstanbul 1998.
- Günay V, Osmanlıların İzmir Diyeti Bodrum, *İzmir Araştırmaları Dergisi*, sayı 5, İzmir 2017.
- Kara H, Osmanlı Redif Teşkilatında Talim: 1909 Tarihli Talimname Örneği, *Tarih Okulu Dergisi*, sayı XXXIV, 2018.
- Çakaloğlu C, 1903 Yemen İsyanı'nın Bastırılmasında Mersin Redif Taburu, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, cilt 3, sayı 8.
- Karayaman M, Uşak Redif Taburu ve Yaptığı Hizmetler, *Tarih Okulu Dergisi*, sayı XXVIII, 2016.
- Kütükoğlu M, Sultan II. Abdülhamid Devri Yedek Ordusu Redif-i Asâkir-i Mânsûre, *Tarih Enstitüsü Dergisi*, sayı 12, İstanbul 1982.
- Özger Y, Tanzimat Sonrasında Osmanlı Kara Ordusunda Emeklilik İşlemlerine Dair Yapılan Düzenlemeler ve 1881 Tarihli Tekaüd Kanunnamesinin Tahlili, *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, sayı 30, 2011.
- Polat Ü.G, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yemen ile İlişkiler (1911-1938), *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, sayı 96, 2017.
- Soyluer S, XX. Yüzyıl Başlarında Mentеше Sancağı'nın İdari ve Nüfus Yapısı, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, sayı 13.
- Üstündağ Özdemir N, Âyânlık Kurumunun Gelişimi ve Anadolu ile Balkan Coğrafyasındaki Farklılıkları Üzerine Bir Değerlendirme, *Current Research in Social Sciences*, cilt 4, 2008.
- Yıldırım M. Z, Jurnal Defteri ve Jurnal Defterinde Mentеше Sancağı, *Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, sayı 43, 2018.

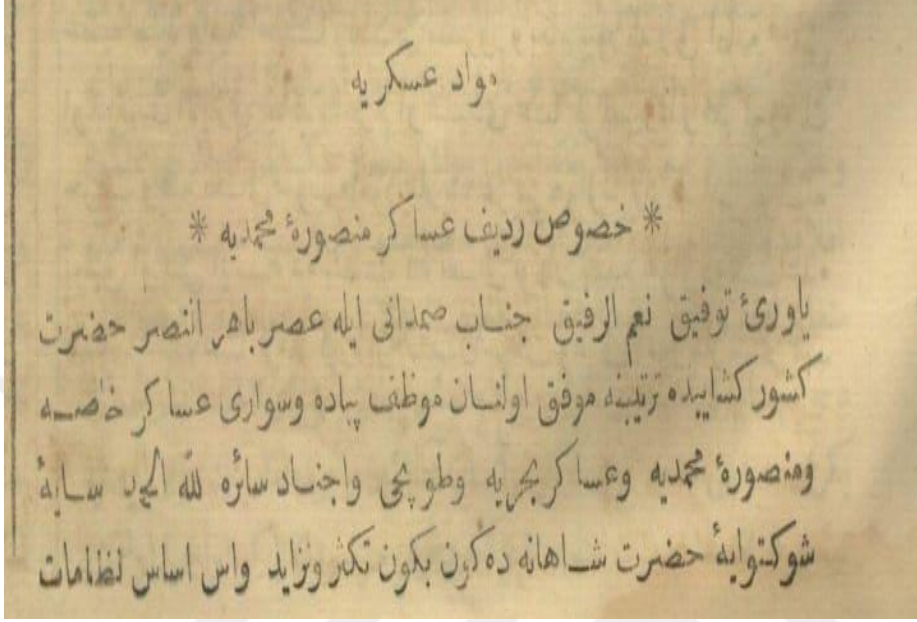
Tezler

- Avlar M, XX. Yüzyıl Başlarında Aydın Vilayeti Salnamelerinde Mentеше Sancağı, Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 1997.
- Ayaydın R, *Osmanlı Devleti'nde Askeri Yükümlülükler ve Muafiyetler (1826-1914)*, Yüksek Lisans Tezi İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, İstanbul 2011.
- Bolat Cahide, *Redif Askeri Teşkilatı (1834-1876)*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yakınçağ Tarih Anabilim Dalı, Ankara 2000.
- Can Tunalı A, *Tanzimat Döneminde Osmanlı Kara Ordusu'nda Yapılanma (1839- 1876)*, Doktora Tezi Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yakınçağ Tarihi Anabilim Dalı, Ankara 2003.

- Er S, *Osmanlı Ordusu'nda Seferberlik Planı: Balkan Harbi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Genelkurmay Başkanlığı, Harp Akademileri Komutanlığı, Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Müdürlüğü, Strateji ve Stratejik Araştırmalar Anabilim Dalı, İstanbul 2012.
- Hatipoğlu T, *Yemen'in Osmanlı'dan Ayrılışı (Kopuşu)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yakınçağ Tarih Anabilim Dalı, Ankara 2004.
- Hızal T, *Menteşe (Muğla) Sancağı'nda Eşkîyalık (1914- 1918)*, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmed Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2018.
- Kalkan N, *Osmanlı Ordusunda Küçük Zabitlik (Astsubaylık) (1880- 1914)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, İstanbul 2019.
- Karaman M, *Menteşe Yöresinde Şehirler ve Şehirleşme: Muğla Şehri*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2018.
- Kaymakçı B, *Menteşe Sancağı'nın Taşralı Yöneticileri: Âyân Aileleri: Çavuşzâdeler- Milaszâdeler*, Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Denizli 2010.
- Lale M, *II. Mahmut Dönemi Kıyafet Alanında Yapılan Yenilikler*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Isparta 2006.
- Levent Miyak D, *Üçüncü Ordu Komutanlığının Bölge Kalkınmasına Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Anabilim Dalı, İstanbul 2005.
- Sarı S, *XV- XVI. Yüzyıllarda Mentese, Hamid ve Teke Sancağı Yörükleri*, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2008.
- Soyluer S, *Sicil-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Muğlalı Devlet Memurları (1879-1909)*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Muğla 2006.
- Vatansever E, *Bulgar Milliyetçiliğinin Doğuşu ve Bulgaristan'ın Bağımsızlığı (1841-1908)*, Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Edirne 2019.
- Yorulmaz M, *Muğla Yeradları Üzerine Bir Dil İncelemesi- Mentese'deki Silik Yeradları-*, Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla 2018.

EKLER

Ek: 1 Takvim-i Vekayi Gazetesi'nin 80. sayısında Redif Askeri Teşkilatı'nın amaç ve usulünün anlatıldığı bir gazete yazısı.

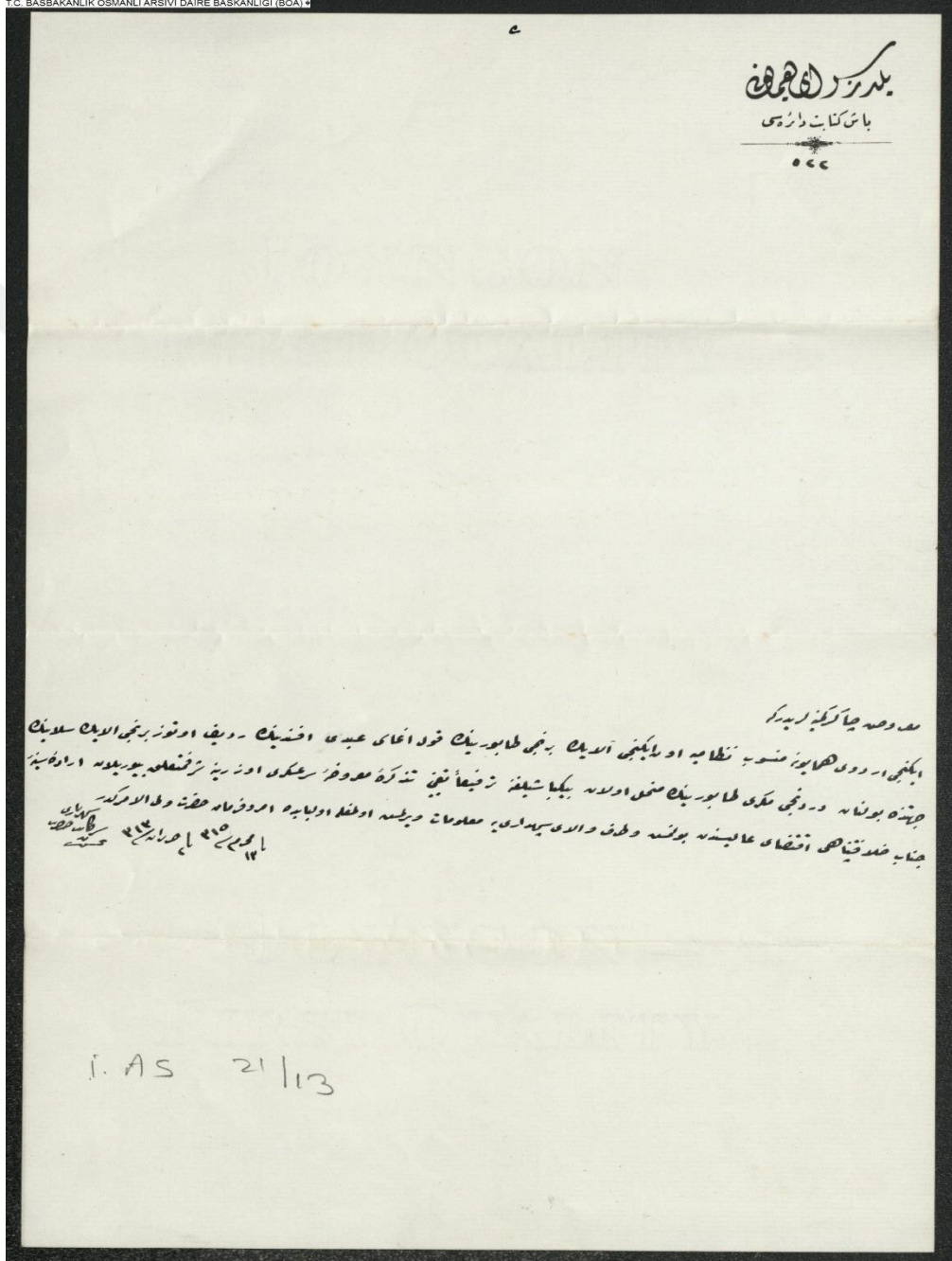
حسنه لری آن بان تقرر و تأکید می کند ایسده اداره ممالک واسعه اسلامیه
و حفظ شعور و سرحدات خاقانیه نك اسباب استحصالی بهمه حال لزومی
مسلم اولان اصول نظام مستحسنه یه ربط اولمش عسا کر کلیه به متوقف
اوله رق فقط بومقدار عسا کر کلیه نك جمله سی مرکز اجتماع عسا کر اولان
اردوگاه و قشالارده دائماً مقیم و عقید بولند یعنی حالده ممالکده زراعت و حرث
خصوصنك برنوع نقلینسه و احتجاب صنایعك نزاید تکلیفاته باعث اوله جتی
جهتله هم سلاک عسکریده بولنوب و همده زراعت و حرث مصلحتی کیر و به
براختلافی اوزره ممالک بحر و سه شاهانه ده ردیف عسا کر منصوره شجديه
اسمیه برنوع عسا کر معتبره تنظیم و ترتیبی صورتی مجدد قوانین ملک و ملت
اولان ولی نعمت ولی نعمت عالم شوکت آب کرامت صاب افندیمن حضرتلرینك
مورد الهام اولان مبارک و مسعود قریحه صبیحه جناب ملوکانه زینه
شرفسوخ بیوریه رق وجه ترتیبی خصوصی سرعسکر پاشا حضرتلرینه امر
و فرمان کرامتشان همایون بیورش اولغله الحاله هذه استخدام اولنان
عسا کر منصوره شجديه نك وقت حضر و سفرده تعیینات ولبوسات و ماهیه لری
تماماً و کاملاً اعطا اولمقده ایسده بولند دائماً و مستمراً مأموریت و خدمتارده
مستخدم و عقید بولنوب انجق بمنه تسالی ترتیب اولنه جق ردیف عسا کر
منصوره شجديه موظف عسکر نکلود دائماً خدمتده بولنوب فقط سفر و قوعنده
لدى الايجاب ایسه یرایانلری موظف عسکره برابر استخدام اولنه رق انلره
نوجهله تعیینات ولبوسات و ماهیه و سائر و یریلور ایسه بولنره دخی اولوقت
اولیجه و یریلوب ایام سائرده مملکتلرنده اکوب بچملری و کار و کسبلرله مشغول
اوله جقارندن و علی الخصوص بالجمله امت شجديه وطن و هیال و اولاد و مانی
محافظة بر مقتضای دیانت اسباب لازمه مدافعه و جهادیه یه و هر عصرک
حکمنجه حرکت متقابله یه مهارت و لیاقتك استحصاله یعنی حسب الوقت
و الحال اصول تعلیم و عینك استکمالنه سعی و اقدام ایتك
واجبه دن اولدیغندن بر وجه مشروح کار و کسبلرینه خلل کلیه رك و بلا سبب
مملکتلرندن آیرلره رق بولیجه تنظیم اولنه جقندن كافة اهل اسلامك بوماده
خیریه یه بالطبع میل و خواهشاری اوله جتی بجز و مدر

Ek: 3 1869 Nizamnamesi'ne göre teşkil edilmiş olan II. Muğla Tali Taburu/ H. 1309- M. 1893 tarihli Askeri Salname.

ایکنجی مغله نالی طاہوری						
مکتبہ		۳۰۸	۸۳	سیکمانی	حسب افندی	
»		۳۰۸	۸۷	قول اغاسی	» رفیق	
		۳۰۰	۸۹	طاہورکاتی	» مصطفیٰ	
		۱	۹۱	بوزباشی	محمدخالد اغا	
		۱	۹۶	»	» کامل	
		۲	۹۲	»	» محمد	
		۳	۹۲	»	» مصطفیٰ	
	۵	۴	۹۲	»	» خیراہ	
		۱	۹۳	ملازم اول	» علی	
		۲	۹۳	»	» احمد اغا	
		۳	۹۳	»	» زینل	
		۴	۹۳	»	» ابراہیم	
		۲	۳۰۸	۳۰۲	ملازم نالی	» محمد
		۳	۹۵	۹۲	»	» مصطفیٰ شوکت
		۴	۹۵	۸۴	»	» احمد

مأمورین عسکریه		
قرق درونجی آلیک ایکنجی میلان ردیف طابوری		
۴	م	بیکیاشی خالداانا
۵	م	قول اغامی محمد خدابی افندی
		کانب حاجی بحری
		تفکیجی محمد اوسته
		دبوی ماموری ملازم نانی داود افندی
		برنجی بلوک یوزباشی مصطفی
		ملازم اول همت
		ایکنجی بلوکده یوزباشی ادهم
		خیراه اغا
		ملازم نانی مصطفی افندی
		اوچنجی بلوکده یوزباشی سایمان اغا
		ملازم نانی علی
		درونجی بلوکده یوزباشی مصطفی
		یوزباشی حسن
		ملازم نانی سایمان

Ek: 6 Redif 31. Alayın Selanik'te bulunan 4. Meğri Redif Taburu binbaşılığına II. Ordu Nizamiye 12. Alayın 1. tabur Kolağası Abdi Efendi'nin tayini.

I.AS.00021.00013.001

Ek: 7 Redif 44. Alayın Tavas Taburu'nun 16. bölüğünün Mülazım-ı Evvel askeri Receb Ağa'nın emekliliğinin verilmesi.

دائرة صدارت تحریرات قلمی

لاجل التبيين قلمه ورودى	ميشي	مسودی	اوراق نومبرسى
مقابله ابدنلر	تاریخ تیش	تاریخ تسويد	۲۹۵۸
	۲۸	۲۹	۲۹

مکتوبه ت جلدین

توضیحات: درم مقام اولی و زره اوجی. دوه همجوره جدید ردف اطقونجی کوی ماژار
 دو قوماندان عیالای همیکر بلک سلانیه ولایتی مولانده وریک! زره سترای کی یلدی
 کساره طقوز و ردف قره دردی اولدن طوسی سن یوزیه اده اوجی بلوک سادیم و قی جانی
 قره قریه قضاة مولانده اعصا اولک زره سترای بری یوزاودا کی عرسه معتریه اطره اوجی
 دفعه حیدرته جلدینک ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک
 ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک و ۱۹ وریک

OSMANLI ARŞIVI
 BEO
 2 vnt
 (15/11/2009)

85653.001

۴

اصحیح اردوی لہما بولاری مشیرتی دکالندنہ سفح

دولہ کچھ دہہ بولانقدر ورود ایہہ منہہ ردیف طابوری مع امر اوضابہ نہ بیدہ بوز بیکرمی سکن
سلاح اندازہ التمسہ سکن مکاری در بوز ضدہ ماوزہ صیجانی مرربسی ردیف طابوری مع فرد
وضابہ بیدی بوز سکانہ درہہ سلاح اندازہ الی سکن مکاری در بوز ضدہ ماوزہ
صیجانی ارکلی ردیف طابوری بیدی بوز سکانہ بر سلاح اندازہ التمسہ بر مکاری در
بوز ضدہ ماوزہ صیجانی مقلہ ردیف طابوری مع امر اوضابہ نہ بشیوز اونوزہ سلاح
اندازہ بوز اولہ ابکی مکاری در بوز ضدہ ماوزہ صیجانی سہلہ بالورود بولونہ قرہ فریم فریم
اصونیم بر سوز اولہ قدری لہبہ علم علم بولونہ بانہہ
اصحیح اردوی لہما بولاری مشیرتی دکالندنہ سفح

۱۲۶/۷

T. PRK. ASK